

Na naslovnici:

Jelka Reichman, *Zlata Čebelica*, antologija, MKZ, 2008

Lila Prap, *Zakaj?!*, Lila Prap, MKZ, 2022

Tanja Komadina, *Zvezek in brezvezek*, Nataša Konc Lorenzutti, Miš založba, 2018

Nataša Vertelj, *Krompirjev sladoled*, Vesna Radovanovič, Založba Pivec, 2022

Andreja Peklar, *Fant z rdečo kapico*, Andreja Peklar, Inštitut za likovno umetnost, 2005

Andreja Peklar, *Čarimatka*, Bina Štampe Žmavc, Založba Pivec 2016

Peter Škerl, *O kravi, ki je lajala v Luno*, Ida Mlakar Črnič, Miš založba, 2015

Igor Šinkovec, *Si že kdaj pokusil Luno?*, Boštjan Gorenc – Pižama, MKZ, 2019

Ana Zavadlav, *Nočni obisk*, Gaja Kos, MKZ, 2022

Huiqin Wang, *Giuseppe Castiglione: slikar v Prepovedanem mestu*, Huiqin Wang, Morfemplus, 2015

Maša Kozjek, *Mišek Miško in Belamiška*, Feri Lainšček, MKZ, 2010

Peter Škerl, *Kako objeti ježa*, Jana Bauer, KUD Sodobnost International, 2021

Alenka Sottler, *Drobtine iz Mišje doline*, Anja Štefan, MKZ, 2017

Damijan Stepančič, *Kako zorijo ježevci*, Peter Svetina, Miš založba, 2017

Matjaž Schmidt, *Otroštvo je poezija življenja, poezija je otroštvo sveta*, Boris A. Novak, plakat ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke 1997

Marjan Manček, *Pedenjped*, Niko Grafenauer, MKZ, 2013

Tanja Komadina, *Gobčko in Hopko*, Žiga X Gombač, Miš založba, 2018

Zvonko Čoh, *Slašičarna pri veseli Eli*, Slavko Pregl, Miš založba, 2014

Ana Košir, *Anica in zajček*, Desa Muck, MKZ, 2016

Gorazd Vahen, *Pekarna Mišmaš*, Svetlana Makarovič, MKZ, 2023

ANTOLOGIJA

SODOBNE SLOVENSKE
OTROŠKE IN MLADINSKE
KNJIŽEVNOSTI

JAK

JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

Društvo slovenskih pisateljev
Slovene Writers' Association

Nagrade in priznanje na področju otroške in mladinske književnosti v Sloveniji

Večernica

Večernica je slovenska literarna nagrada za najboljše izvirno otroško ali mladinsko literarno delo minulega leta in se podeljuje vsako leto na srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede. Nagrada se podeljuje od leta 1997, ustanovila sta jo založba Franc-Franc in revija Otrok in knjiga, pokroviteljstvo pa je prevzel časnik Večer. O nagradi odloča petčlanska žirija, v kateri imajo svojega predstavnika Argo, društvo za humanistična vprašanja (pred letom 2016 Franc-Franc), revija Otrok in knjiga, Večer mediji, d. o. o., Društvo slovenskih pisateljev in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije skupaj s Slovensko sekcijo IBBY. Najprej je objavljenih pet nominiranih del, izmed katerih nato žirija izbere zmagovalno leposlovno delo.

Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico

Nagrado Kristine Brenkove za najboljšo izvirno slovensko slikanico od leta 2009 podeljuje Strokovno združenje založnikov in knjigotržcev Slovenije pri Gospodarski zbornici Slovenije. Prijavljene slikanice morajo izpolnjevati štiri pogoje: slikanica je bila prvič izdana v letu pred podelitvijo nagrade, nosilec projekta je slovenska založba, pisatelj je slovenski, ilustrator je slovenski. Strokovna žirija nominira od 3 do 5 slikanic. Slikanice ocenjuje na podlagi kriterijev oblikovalske in založniške stroke, pri tem se upošteva skladnost vsebine, oblike in materialov.

Desetnica

Nagrado desetnica od leta 2004 podeljuje Sekcija za otroško in mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev najboljšemu slovenskemu otroškemu ali mladinskemu knjižnemu delu, ki je izšlo v zadnjih treh letih in ga je napisal član društva. Petčlanska žirija je sestavljena iz članov društva, najprej je objavljenih deset nominiranih del, izmed katerih je nato izbrano nagrajeno delo.

Levstikova nagrada

Založba Mladinska knjiga (MKZ) podeljuje od leta 1949 nagrado za najboljše otroško ali mladinsko delo, ki je bilo izdano pri založbi. Med letoma 1949 in 1990 je bila nagrada podeljena vsako leto, od leta 1990 dalje bienalno. Od leta 1999 založba podeljuje tudi Levstikovo nagrado za življenjsko delo slovenskim otroškim ali mladinskim avtoricam in avtorjem.

Zlate hruške

Zlata hruška je znak kakovosti mladinskih knjig, ki ga od leta 2010 podeljuje Mestna knjižnica Ljubljana, od leta 2021 v partnerstvu z Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije. Po mnenju uredniškega odbora se tiste knjige, ki po vsebini in izvedbi izstopajo, uvrstijo med odlične izdaje leta in pridobijo znak zlata hruška (upoštevani so tudi ponatisi). Odličnim mladinskim knjigam podelijo priznanja v štirih kategorijah: za izvirno in prevedeno leposlovno knjigo, za izvirno in prevedeno poučno knjigo.

Žiga X Gombač

Člani akrobatske družine Prevalski obvladajo večšine, ob katerih gledalcem zastaja dih. Vsi obožujejo akrobatiko in aplavze. No, vsi razen tihega Adama. Ali res nima prav nobenega talenta za to? Ne. A nekoč odkrijejo, da ima talent, in to velik, za nekaj drugega. Ker gledalci to obožujejo prav tako kot bruhanje ognja in vrvohodstvo, so od zdaj aplavzi v njihovem šotoru še glasnejši. Čudovita slikanica o sprejemanju in sodelovanju.

(Miš založba)

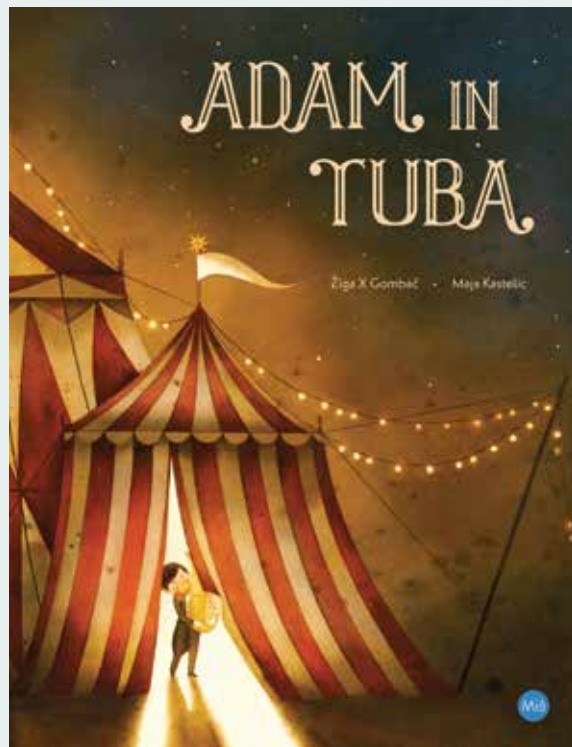
proza

Izbrano
delo

Adam in tuba, Dob, Miš založba, 2022, ilustrirala Maja Kastelic

Tema slikanice je sprejemanje različnosti, zlasti misel, da morajo odrasli pustiti otrokom, da najdejo svojo pot, ne da hodijo po njihovi, ki se zdi edina pravilna.

Leta 2024 se je delo – kot prvo iz Slovenije – uvrstilo med najboljše knjige za otroke na ameriški lestvici USBBY (ZDA). Po tej realistični kratkoprozni zgodbi je v Švici (Opernhaus Zürich) nastal tudi muzikal *Adam und ihre Tuba*.

Odlomek

Videti je, da je v družini Prevalski vse tako, kot mora biti. Vendar ...

Vendar v družini Prevalski obstaja nekdo, ki mu je za vse aplavze in akrobatske zadeve tega sveta kaj malo mar. Vsaj zdi se tako.

To je Adam, najmlajši član družine Prevalski.

Babica Antonija ga je ognjevito želela spoznati z ognjem. A zaman.

Dedek Angus ga je želel naučiti rokovanja z meči. A zaman.

Adam ni želel hoditi po vrvi, sestavljati človeške piramide, se izstreliti iz topa ali voziti monocikla.

Oče Aleksej in mama Anastazija sta se spraševala, kaj sta storila narobe.

Zaradi svojega najmlajšega sina sta bila tako iz sebe, da sta nekega dne v šotoru zbrala vso družino Prevalski. Znameniti akrobati so staknili glave in skušali najti rešitev.

Nominirana dela

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slikanico: 2022 *Adam in tuba*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Sladoled za Nur*, 2023 *Adam in tuba*, 2019 *Gobčko in Hopko* in *Moja abeceda*, 2018 *Zgodovina Slovenije v stripu* (z Ivanom Mitrevskim), 2014 *Skrivnosti mladih levov*, *Živa in antični rojstni dan* ter *Živa in skrivnost mumije*

Izbrana bibliografija

- ♦ *Friderik: zmaj, cesarica in legionar*, Javni zavod Ljubljanski grad, 2023, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Sladoled za Nur*, Miš založba, 2023, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Adam in tuba*, Miš založba, 2022, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Dnevnik pustolovca medveda Lovra: Amerika*, Kartografija, 2021, 6+, potopis za otroke
- ♦ *Zaklad poključskih škratev*, Škrateljč, do 6 let, pripovedka, slikanica
- ♦ *Znamenitni: imenitne zgodbe znamenitih osebnosti v stripu*, Rokus Klett, 2020, do 6 let, strip
- ♦ *Gobčko in Hopko*, Miš založba, 2018, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Zgodovina Slovenije v stripu*, z Ivanom Mitrevskim, Miš založba, 2017, 9+, strip
- ♦ *NK Svoboda*, Miš založba, 2017, 13+, realistični roman
- ♦ *Živa in antični rojstni dan*, Vilinia, 2014, 6+, strip

Kontakt:
jastrebovlet@gmail.com

Boštjan Gorenc – Pižama

Luna, polna ali prazna, močno privlači avtorje, saj obstaja kup (otroških) knjig, v katerih si dajo literarni junaki opravka z njo. /.../ Vselej pa je povezana z otroško radovednostjo in domišljijo in v tem ni slikanica *Si že kdaj pokusil luno?* nobena izjema. Ampak vseeno – otroško igro in razmišljanje zadene v bistvo in je pri tem tu in tam še zabavna.

(Gaja Kos, *Sodobnost* 2021)

proza

Izbrano delo

Si že kdaj pokusil Luno? Ljubljana, MKZ, 2019, ilustriral Igor Šinkovec

Odlomek

Svit je imel na dvorišču polne roke dela z orjaško kartonasto škatlo in barvicami. Zatopljeno je risal gumbe in številčnice, ko je zaslišal svoje ime.

»Erik!« se je razveselil bratranca, ki je poskočno škropil po lužah proti njemu.

»Živijo, Svit!« se mu je nasmejaj v odgovor. »Na drugi

strani hiše je luža velikanka. Greva skakat po njej?«

»Nimam časa,« je odvrnil Svit. »Raketo delam.« Pokazal je na porisano škatlo pred seboj.

»Raketo?« je zanimalo Erika.

»Ja. Na luno bom šel,« mu je pojasnil Svit. »Zanima me, ali je zares narejena iz sira.«

»Iz sira? Kaj ni iz bele čokolade?« se je začudil Erik.

»Mogoče pa res,« je pripomnil Svit. »Si že kdaj pokusil luno?«

»Ne še. Bi pa jo. Grem lahko zraven?« je Erik že pozabil na luže.

»Seveda,« je pritrdil Svit in mu podal barvice. »Pomagaj mi jo dokončati.«

Skupaj sta narisala pogonske motorje, za konec pa je Svit na bok napisal še ime čisto nove vesoljske ladje.

»FRČELA PRDELA?« je počasi prebral Erik.

»Ja,« se je zasmejal Svit. »Ker bo frčala po vesolju, motorji pa bodo zraven prdeli: PRRRRR!«

[...]

»PRRRRRR!« sta soglasno zaprdela in planila v krohot. Dodatni pospešek ju je odfrčal naprej tako hitro, da sta se skoraj zaletela v luno.

»Za las!« je Erik potegnil ročno zavoro. »Na cilju sva!«

Pod njima se je razprostiralo mlečnobelo lunino površje. Dečka sta veselo zavriskala in pritisnila gumb za pristanek.

Pisana raketa se je majavo spustila na nebesno telo. Brž ko se je dotaknila tal, sta dečka nečakano skočila iz nje. Presenečeno sta ugotovila, kako visoko lahko skačeta.

»Juuuhuuuu!« je vzkliknil Svit in v zraku naredil salto.

»To je pa še boljše kot trampolin,« je zavriskal Erik.

»In stokrat boljše od skakanja po lužah,« je dodal Svit.

»Bova zdaj poskusila luno, da vidiva, ali je iz sira ali iz bele čokolade?« je zanimalo Erika.

»Uff, tako sem se najedel sendviča, da ne morem,« je odgovoril Svit. »Raje še malo skačiva.«

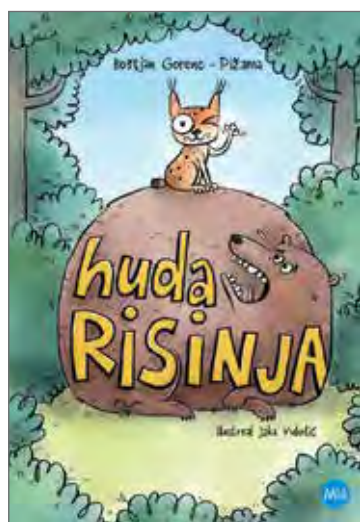
»Razumem, kapitan!« se je razigrano strinjala Erik. Skočil je raznožko čez Svita in zavpil: »Ti loviš!«

Podila sta se po luninem površju, prekopicovala kozolce in se kotalila po kraterjih. Vmes sta prepevala:

»Luno gledam vsako noč,
 vprašanje me živcira:
 je iz čokolade vsa
 ali je iz sira?»

Iz škatle sva raketo
 sama naredila,
 da na to skrivnost
 odgovor bi dobila.«

Pesmica sicer ni bila najboljša, ampak ju to ni čisto nič motilo, saj sta jo zložila sama. Pela sta, skakala in se glasno smejala, dokler nista utrujena obležala.

Nominirana dela

- ♦ večernica: 2020 *Si že kdaj pokusil Luno?*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slikanico: 2022 *Si že kdaj jezdil morskoga konjčka?*
- ♦ znak zlata hruška: 2023 *Si že kdaj jezdil morskoga konjčka?*, 2020 *Si že kdaj pokusil Luno?*, 2017 *Kaj se skriva v očkovih bradi?*

Izbrana bibliografija

- ♦ *Učitelj Sova in jezično drevo*, Škratelj, 2024, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Huda risinja*, Miš založba, 2023 (ponatis 2024), 6+, pripoved o živalih
- ♦ *Si že kdaj jezdil morskoga konjčka?*, MKZ, 2022, do 6. let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Botrovo darilo*, MKZ, 2021, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Reformatorji v stripu*, Škratelj, 2020, z Jakom Vukotičem, 13+, strip
- ♦ *Si že kdaj pokusil Luno?*, MKZ, 2019, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Šlovenski klasiki 1: zgodbe iz doline Netflorjanske*, Cankarjeva založba, 2019 (prvi izid 2016, več izdaj), kratka proza, parodija, 16+
- ♦ *Moj lajf*, Škratelj, 2018, s Tanjo Komadina, 16+, strip
- ♦ *Kaj se skriva v očkovih bradi?*, MKZ, 2017 (prvi izid 2016), do 6 let, pesnitev, slikanica
- ♦ *Šnofjeva družina* skupaj z Matejem De Ceccom, MKZ, 2015-2024, več ponatisov, pet delov, stripi, 9+

Kontakt:

bostjan.gorenc@gmail.com
<https://pizama.net/bio/>

Niko Grafenauer

Niko Grafenauer je pesnik, pripovednik, esejist, prevajalec in publicist, od leta 2009 redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Največ blesteče in očarljive igrivosti je Grafenauer izrazil v svoji poeziji in pravljicah za otroke. Njegov pedenjped hodi vštric z Župančičevim cicibanom, njegova zbirka za otroke vseh starosti *Skrivnosti* (1983 in več izdaj) je prava igra svetlih skrivnostnih biserov in ena najlepših slovenskih knjig za mladino zadnjega pol stoletja.

poezija

(Slovenska akademija znanosti in umetnosti)

Izbrana
poezija

Pedenjped, Ljubljana, MKZ, 2013, ilustriral Marjan Manček

Pedenjped

Pedenjsrajčka, pedenjhlāče,
pedenjčevlji na nogah.
Gromozanski kos pogače
neprenehoma v rokah.

Vsi iz sebe so lasje,
ne prenesejo glavnika,
in kazalec nevede
venomer po nosu stika.

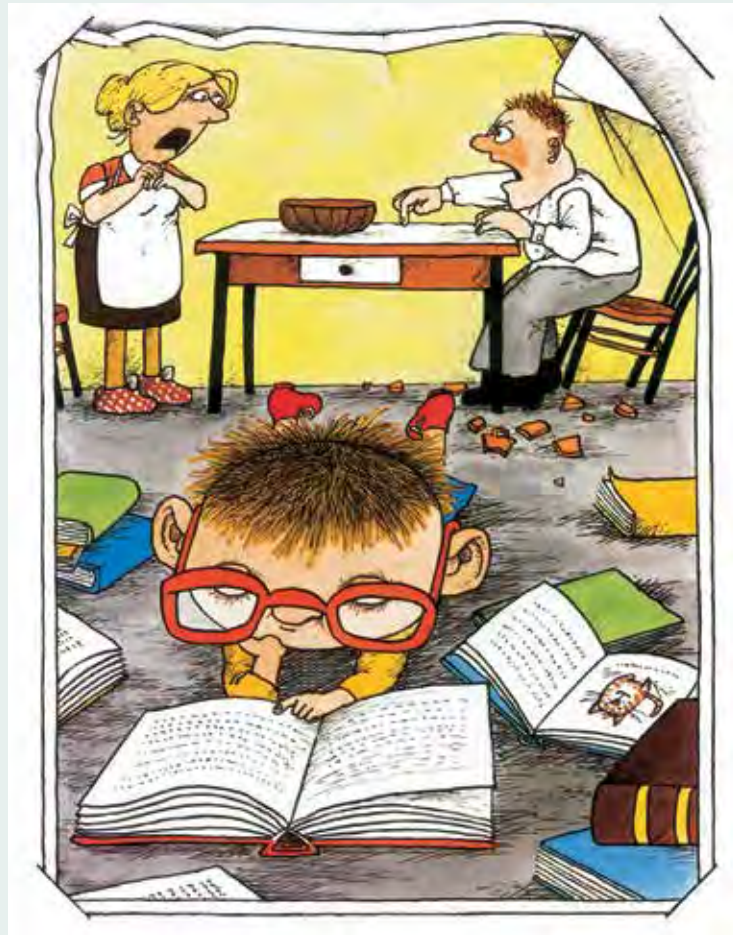
Uhlja kot dva sprta strica
muhasto štrlita v svet.
Pedenjjamica sred lica-
to je mali Pedenjped.

Učenjak

Pedenjped rad prelistava
kupe vseh mogočih knjig.
Glasno bere, prikimava
vsem nazorom brez razlik.

Cele dni se nadnje sklanja,
vsak list zase preštudira.
Glava ga teži od znanja,
da si z roko jo podpira.

Hišni hrup mu ni napoti,
ves čas gode svoj: lalala.
Če pa se pri branju zmoti,
si natakne brž očala.

Pedenjped (Učenjak)

Mama

Mama je od vseh ljudi
najboljša na svetu,
ker se mi rada smeji
in ker je par očetu.

Z mamo se oče poljublja,
z njo hodi spat in z njo vstaja
in kar naprej ji obljublja
vse od kraja.

Z njo se fotografira,
objet preko rame
in z njo se prepira,
kadar se vleče zame.

Mama očetu bere misli
in vse njegove želje ugane.
Pomaga mu, kadar so dnevi kisli
ali če z levo nogo vstane.

Mama ne more biti sama
ali imeti za par kakšnega strica.
Saj vsi vemo, da je mama
boljša očetova polovica.

Ljubezen

Ljubezen se naskrivaj rodi,
da sploh ne ve zase.
Od svetlih pogledov živi
in tiho rase.

Ljubezen cveti v očeh
zasanjana roža
in nežnost ima v dlaneh,
ki žametno boža.

Na ustnicah ji trepeta
zamišljen vzdih.
In venomer se smehlja
zlat sončni zajček na njih.

Ljubezen plava v oblakih,
ne hodi po tleh.
A rada je s skrivnimi znaki
zapisana v šolskih klopeh.

Ljubezni se jezik zatika,
vse počne sebi navkljub,
dokler ni dovolj velika
za prvi poljub.

Življenje

Življenje tako živi,
da ga je zmerom manj.
Kot pesek med prsti polzi
dan na dan.

Življenje ne more živeti
tako, da stoji.
Najmanj kar mora početi,
je to, da na nitki visi.

Življenje se včasih drži
veselo na smeh,
a včasih le stežka taji
solze v očeh.

Najlepše je, ko se razsipa
z žarom na vse strani
in vse do poslednjega hipa
z visokim plamenom gori.

Nagrade

- ♦ Prešernova nagrada za življenjsko delo, 1997
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2007
- ♦ Levstikova nagrada, 1987 *Pedenjped*, 1980 *Nebotičniki, sedite*
- ♦ IBBY častna lista, 2002 *Kadar glava nad oblaki plava*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2017 *Kraljice mačke*, 2012 *Žabja radijska postaja*, 2010 *Špicmožic in Halomuba*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slikanico: 2004 *V Pedenjpravljico prost vstop*
- ♦ znak zlata hruška: 2013 *Skrivnosti*

Izbrana bibliografija

- ♦ *Živali, živali vsenaokrog*, Grafenauer, 2000, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Kaj ima sonce najraje*, MKZ, 2020 (prvi izid 1979), 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Možbeseda Pedenjped*, Grafenauer, 2017, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Nebotičniki, sedite*, MKZ, 2015 (prvi natis 1980), 9+, poezija
- ♦ *Kraljice mačke*, Modrijan, 2014, 13+, poezija
- ♦ *Pedenjped*, MKZ, 2013 (prvi izid 1966 in več izdaj), do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Skrivnosti*, Grafenauer, 2013 (prvi izid 1983 in več izdaj), 13+, poezija
- ♦ *Žabja radijska postaja*, Grafenauer, 2011, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Troje gosk in en gosak*, Grafenauer, 2011, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Kadar glava nad oblaki plava*, MKZ, 2000, 9+, poezija

Kontakt: (Eva Grafenauer, zastopnica):
eva@grafenauer.si

Aksinja Kermauner

Prav za tipanko genialno zasnovan izviren lik v obliki valovite črte, ki spodbuja domišljijo slepim in slabovidnim otrokom, njegove dogodivščine so zabavne in poučne, podane v lepem literarnem jeziku, posejanem z besednimi igrami. To je prva takšna slikanica pri nas, namenjena je vsem, ki so povezani z gluhoto, s slovenskim znakovnim jezikom, z gluhoslepoto in s slepoto. Polnočutnim pa omogoča odkrivanje drugačnosti.

proza

(iz utemeljitev za nagrado desetnica 2018)

Izbrano delo

Žiga špaget je za punce magnet, Ljubljana, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije in MIŠ založba, 2017, ilustriral Zvonko Čoh

Serijska Žiga špaget je serija posebnih slikanic. Prilagojene so za slabovidne, slepe, gluhe, otroke z motnjami v duševnem razvoju in disleksijo: povečan tisk, brajica, slovenski znakovni jezik, lahko berljiv način in dislektikom prijazen tisk. Opremljene so s tipnimi ilustracijami, vonjem, slovensko brajevo abecedo, enoročno prstno abecedo in zgoščenko oziroma QR kodo s posnetkom tolmača. Zelo zanimive so tudi za male bralce brez posebnih potreb, saj jim predstavijo sovrstnike, ki se drugače sporazumevajo, in tako vzpodbujajo razumevanje različnosti. Poleg tega so multisenzorne: mladi bralci sprejemajo informacijo tudi preko drugih čutov.

Odlomek

»Heja, juheja, sem hraber špaget, ki gre v širni svet,« si veselo prepeva Žiga, ko po travniku špageta proti mestu.

Nenadoma med travo zagomazi.

»Kako vitek deževnik,« šepetajo glistice in se zvijajo okoli njega. »Zaglisti z nami!«

»Čedna dekleta, žal nimam časa za ples, moje poslanstvo me žene naprej!«

»O, ti važič! Boš že videl!« so jezne glistice.

Žiga komaj pobegne. Sopiha jo maha naravnost proti središču mesta.

»Aaaaa! Pazite vendar! Skoraj bi me povozili! Ojoj, koliko čevljev!«

Pošteno se mora potruditi, da ga kolesa in noge ne zmečkajo. V mestnem parku si končno malo oddahne. Tam pa zagleda ... buuum!

Ves pretresen izjclja: »Kdo – kdo si?«

»Za-Zalka Vezalka, pa ti?«

»Žiga špaget, ki bi zaradi tebe pozabil na širni svet!« zamaknjeno reče Žiga. »Bodi moja, prečudovita Zalka, mična Vezalka!«

»Rada bi, tako si simpatičen ... Ampak žal imam že od malega svoj par ...«

Nenadoma nebo zakrije velika črna senca.

»Ojoj, vrana Morana! Kar naprej preži name! Na pomoč!« zavrešči Vezalka.

Strahopetni Zalkin par se naglo skrije v teniški copat.

Žiga pogumno skoči pred Zalko. »Pusti jo, ti razkuzmana pernica!« zatuli in trešči vrano po kljunu.

Morana prestrašeno zakraka: »Kakšna bojevita malica! Eee ... sploh nisem več lačna!«

»Moj junak si, ampak žal...« zaihti Vezalka, Žiga pa se s težkim srcem poslovil:

»Skočim v širni svet, mična Zalka, mogoče pa se boš kdaj le premislila! Testenine se ne damo kar tako! Živjodravo!«

Nagrada

- ♦ desetnica: 2018 *Žiga špaget je za punce magnet*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2016 *Bela kot galeb: zgodba o deklici z albinizmom*, 2013 *In zmaj je pojedel sonce*, 2011 *Žiga špaget gre v širni svet*, 2009 *Orionov meč*, 2008 *Berenikini kodri*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slikanico: 2023 *Žiga špaget gre na trnek viset* (posebna nagrada za kakovost tipne slikanice)
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Žiga špaget gre na trnek viset*, 2016 *Žiga špaget je za punce magnet*, 2011 *Žiga špaget gre v širni svet*

Izbrana bibliografija

- ♦ *O zares glasnem strahu*, Miš založba, 2024, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Kamnožerji* skupaj z Janjo Plazar, KUD Sodobnost International, 2023, 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Orfejeva lira* skupaj s Silvestrom Vogrincem, Miš založba, 2023, 16+, fantastični roman
- ♦ *Žiga špaget gre na trnek viset*, Miš založba, 2023, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Avtomobilska mularija*, MKL, 2020, 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Žiga špaget je za punce magnet*, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Miš Založba, 2015, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Žiga špaget gre v širni svet*, Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Miš Založba, 2015 (prvi natis 2010), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *In zmaj je pojedel sonce*, Vodnikova založba (DSKG): Sodobnost International (Zbirka modra pomaranča), 2011 (ponatis 2023), 13+, realistični roman
- ♦ *Orionov meč*, Miš Založba, 2008, 16+, realistični roman
- ♦ *Berenikini kodri*, Miš Založba, 2006, 16+, realistični roman

Kontakt:
aksinja.kermauner@gmail.com

Gaja Kos

Nočni obisk je nadaljevanje slikanice *Obisk* Gaje Kos in Ane Zavadlav o prijateljstvu in medsosedskih odnosih med lenivci in tapirji, ki je bila nominirana za desetnico leta 2020. Slikanica *Nočni obisk* poudarja pomen in vrednote medsebojnega sodelovanja in pomoči. Dogajanje je atraktivno in slikovito ter kljub glavnemu liku, lenivcu Smrču, ki je bolj počasne sorte, razgibano in dinamično. Zanimivi neologizmi (če nekje od zgoraj padajo palačinke, se reče, da *palačinkuje*, ko dežujejo piškoti, *piškotuje*) še dodatno popestrijo pripoved, ki jo odlikujejo tudi iskrivi dialogi in dejstvo, da je podana brez odvečnega besednega balasta. Pripoved gre z roko v roki z imenitnimi ilustracijami Ane Zavadlav, ki približajo živalski svet ter dnevno ali nočno vzdušje visoko v krošnjah, pod drevesih ali v vodah eksotičnega gozda.

proza

(iz utemeljitve žirije za desetnico 2024)

Izbrano delo

Nočni obisk, Ljubljana, Mladinska knjiga, 2022, ilustrirala Ana Zavadlav

Lenivec Smrč izve, da ima lenivka Dremka jutri rojstni dan. Želi jo presenetiti s palačinkovo torto, a kmalu ugotovi, da mu peka palačink ne gre najbolje od tac. Ko že skoraj obupa, se spomni, da znata odlične palačinke peči njegova soseda tapirja. Poda se na dolgo in naporno pot k njima in tapirja mu z veseljem priskočita na pomoč. Vmes delfina priskrbita še darilo za Dremko in Smrč se kmalu spet odpravi na drug konec drevesa, v drevesno krošnjo. Slavljenci izroči torto in darilo, a je nekoliko v zadregi, ker imajo zasluge za eno in drugo tapirja in delfina. A Dremka mu zagotovi, da ji je pripravil najlepše rojstnodnevno presenečenje. V zahvalo za tapirja speče vanilijeve rogljičke, ki jih skupaj s Smrčem spuščata z vrha drevesa, tapirja pa se med cmokanjem strinjata, da so sosedi vendar tudi za to, da si priskočijo na pomoč.

Odlomek

„Palačinkuje!“ je rekel tapir, ki mu je bilo ime Konstanc. „Pala ... kaj?“ se je Terenc vprašujoče zagledal v svojega soseda.

„Palačinkuje. Če pada dež, rečemo, da dežuje. Če padajo palačinke, se pa reče, da palačinkuje, a ni tako?“ je razložil Konstanc.

„Aha, verjetno res. Ampak name ni padla še nobena,“ je odvrnil Terenc in pogledal proti vrhu drevesa. Ravno takrat pa je naredilo plop in pred njim je pristala palačinka.

„A vidiš!“ je zmagoslavno vzkliknil Konstanc. „Toda vse so zažgane.“

Tapirja sta se spogledala in pocedile so se jima sline. Ker so bile palačinke, ki so ležale okoli njiju, neužitne, sta sklenila, da si jih, ko je ideja že takole lepo padla z neba, kar takoj nekaj pripravita. Rečeno – spečeno. Kmalu je bila pred njima skladovnica zlatih palačink, ki se je z veliko hitrostjo manjšala. Ko sta se tapirja napokala, sta priprla oči in ni minilo dolgo, ko sta v duetu smrčala.

Na drugem koncu drevesa, daleč zgoraj v krošnji, je bilo, medtem ko je Konstanc izumljal nove besede, prav tako

kaj slišati: „Štor!“ in „Šment!“ in „Arrrghhh! To zadnje seveda ni nobena beseda, pač pa nekaj, kar je lenivec Smrč skozi zobe iztiskal ob ponesrečenih palačinkah. Medtem ko so se pekle na eni strani, je namreč skoraj vedno zadremal, zato so se mu zažgale. In ko je hotel napol zažgane obrniti, so mu pri metu v zrak skoraj vse namesto nazaj v ponev popadale v globino. Vse, kar mu je ostalo, sta bili dve borni, napol zažgani palačinki.

„Štoršmentarrghhh!“ je še zadnjič zarobantil lenivec. „Na, pa ne bo nič s torto za Dremko,“ si je rekel poklapano.

Danes je izvedel, da ima njegova sosedka, lenivka Dremka, jutri rojstni dan. Hotel jo je presenetiti s torto. Najprej je pomislil na čokoladno, nato na sadno in celo na marcipanovo. Toda Smrču je šla najbolj v slast palačinkova. Pomislil je, da je tako najbrž pri vseh lenivcih, in se nemudoma lotil peke palačink, ampak pri tem je bil približno tako spreten kot tapirja pri skakanju gumitvista. Ko je zagrenjeno pomislil na to, pa ga je

prešinilo, da mu je Terenc na prvem obisku postregel tudi z odličnimi palačinkami ...

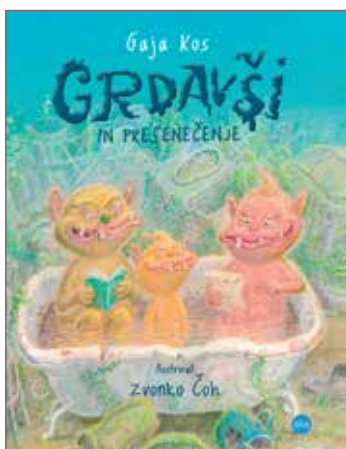
To je to! Mogoče bi mi lahko pomagal pri torti! Ampak kaj, ko je tako daleč... Ne ne, nič cincanja! Na obisk moram!

In tako se je Smrč podal na pot. Tap, tap, tap in malo počitka. In spet tap, tap pa kratek dremez. In tap, tap, tap, tap pa nekaj smrčanja ...

Čez nekaj in še malo in še nekoliko več časa je le priplezal na trdna tla, kjer je našel tapirja pogreznjena v sladke spanec. V temi pa je razločil tudi še vedno prav spodobno skladovnico palačnik!

„Kakšno naključje!“ se je razveselil in ob tem zbudil Konstanca in Terenca, ki sta zbegano planila pokonci in se razgledovala v noč.

„Oho, sosed!“ se je razveselil Terenc, ko je prepoznal Smrča. „Dobrodošel! Čemu gre zasluga za nočni obisk?“ „Dober dan, hm, no, dobro noč, pravzaprav,“ je rekel Smrč. „Gre pa za palačinke.“

Nominacije

- ♦ desetnica: 2024 *Nočni obisk*, 2020 *Obisk*, 2019 *Grdavši in presenečenje*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slikanico: 2022 *Nočni obisk*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Mišja zabava*, *Vesolje, žepi in slonji kihci*, 2023 *Nočni obisk*, *Ne pozabi na naslov*, 2020 *Obisk* in *Migiji migajo*, 2019 *Grdavši in presenečenje*, 2017 *Grdavši in dež*, 2014 *Junaki z ladje Argo*

Bibliografski podatki:

- ♦ *Mišja zabava*, Miš založba, 2023, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Nočni obisk*, MKZ, 2022, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Ne pozabi na naslov!*, Miš založba, 2022, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Obisk*, MKZ, 2022 (prvi izid 2019, več izdaj), do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Jure, slaba volja in kakav*, Ajda, 2021, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Junaki z ladje Argo*, Miš založba, 2019 (prvi natis 2013), 9+, fantastična proza
- ♦ *Mufek, sreča in pamet*, Ajda, 2020, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Grdavši in presenečenje*, Miš založba, 2018, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Grdavši in dež*, Miš založba, 2016, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Grdavši*, Miš založba, 2010, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica

Kontakt:
gaja.kos@gmail.com

Helena Kraljič

Helena Kraljič je v slikanici *Pod srečno zvezdo* kot glavni osebi postavila deklici Klaro in Felicito – obe sta že ob rojstvu za starše pravi zvezdici. Le da je Klara junakinja, ki pogumno stopa po svoji poti v svet, Felicita pa ne; nič se ji ne ljubi: ne hoditi ne računati ne poslušati pravljic. Nič čudnega, da je v prvem razredu prava majhna nevednica. Prav nič zvezdniškega ni na njej, morda bi morala zase reči, da je rojena pod nesrečno zvezdo!

proza

(Igor Saksida, predstavitev slikanice)

Izbrano
delo

Pod srečno zvezdo, Jezero, Morfemplus, 2019, ilustrirala Tina Dobrajc

Odlomek

Mami Katja in očka Klemen sta si ogledovala svojo novorojenko:

- »Prekrasna je!«
- »Prečudovita!«
- »Prelepa!«

Tudi mami Franja in očka Filip sta opazovala svojo komaj rojeno deklico:

- »Prekrasna je!«
- »Prečudovita!«
- »Prelepa!«

Katja in Klemen sta dala hčerki ime Klara. Kmalu po rojstvu je že radovedno zrla v svet. In ko je bila stara tri leta, je tekala po travniku in spraševala:

- »Mami, kaj je za tisto goro?«
- »Oči, zakaj je morje slano?«
- »Mami, kje živijo eskimi?«

Franja in Filip sta dala hčerki ime Felicita. Njuna hči pa se ni in ni hotela posatviti na noge. Mami Franja ji je prigovarjala: »Pridi, daj mi roko. Greva na sprehod.«
»Eh,« je Felicita leno pogledala mamo: »Ne da se mi. Vse bom nadoknadila. Rojena sem pod srečno zvezdo. Babica je rekla, da Felicita pomeni srečnica.«

Čez nekaj mesecev sta Katja in Klemen ponosno gledala svojo hčer, ki je preštevala kocke.

Franja in Filip pa sta predlagala Feliciti: »Bi preštela, koliko igrač imaš?«
»Eh,« se je namrdnila Felicita. »Ne zdaj! Vse bom nadoknadila. Saj vesta, da sem rojena pod srečno zvezdo.«

Klara in Felicita sta bili dovolj stari, da sta šli v šolo. Prvo uro so v šoli imeli telovadbo. Učiteljica je postavila pred učence tri ovire.

Klara jih je z lahkoto preskočila. Ko je hotela tudi Felicita preskočiti oviro, pa je nerodno padla.

Učitelj je pri uri matematike vprašal učence: »Koliko zmajev vidimo na sliki?«

Klara je preštela prva. Felicita pa je le žalostno povescila oči.

Pri uri slovenščine je učiteljica vprašala: »Zna kdo napisati svoje ime?«

Klara je ponosno dvignila roko in se podpisala na tablo. Svoje ime so znali napisati tudi vsi drugi učenci in učenke. Felicita ni želela dvigniti pogleda. Strmela je v tla in premišljevala.

Ni zmogla preskočiti ovir. Ni znala prešteti zmajev in niti sanjalo se ji ni, kako bi napisala svoje ime. S sklonjeno glavo je odšla domov.

»Zakaj si žalostna, Felicita?« jo je vprašal očka.

»V šoli nisem zmogla preskočiti ovir,« je povedala.

»Pridi,« jo je spodbujal očka. »Naučil te bom, kako se visoko skoči.«

»V šoli nisem znala prešteti zmajev,« je Felicita kmalu priznala mamic.

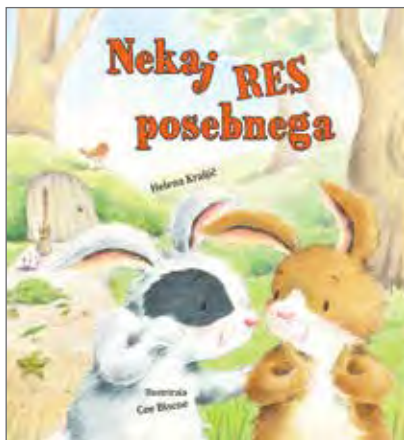
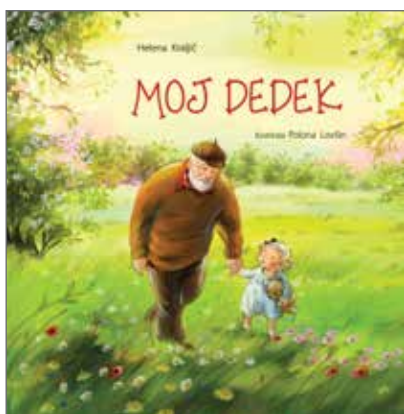
»Nič hudega,« jo je tolažila mami. »Pridi,« ji je pomignila. »Naučila te bom šteti.«

Zvečerilo se je in Felicita je proseče pogledala mami:
»Me boš naučila, kako naj napišem svoje ime?«
Franja je bila ponosna na hčer. Končno si je sama želela,
da bi se česa naučila.

Felicita je komaj čakala, da je spet odšla v šolo.
Zdaj je tudi ona znala napisati svoje ime.
Znala je prešteti zmaje na sliki.
In zmogla je preskočiti ovire.

Po koncu pouka je Felicita vesela pritekla domov.
»Si se imela lepo v šoli?« sta jo vprašala mami in očka.
Felicita ju je objela: »Zelo!«

Nasmehnila se je. Bila je ponosna NASE. Na svojo
MAMI. Na svojega OČKA.
In celo na SREČNO ZVEZDO, pod katero je bila
rojena.

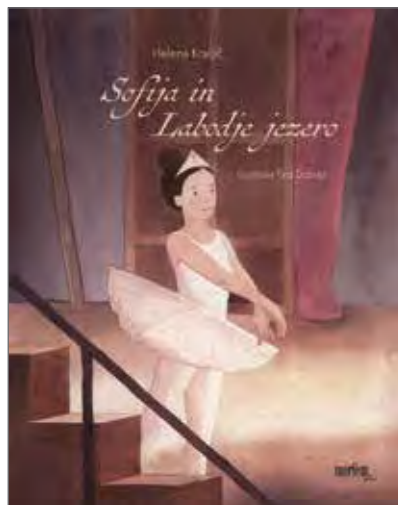

Nominacije

- ♦ nagrada Kristine Brekove za izvirno slovensko slikanico: 2023 *Sofija in Labodje jezero*, 2022 *Sofijini baletni copatki* (posebna nagrada za kakovostno povezovanje umetnostnih zvrsti), 2019 *Pod srečno zvezdo*, 2017 *Dve želji*, 2016 *Beli muc in črni muc*

Bibliografski podatki

- ♦ *Sofija in Labodje jezero*, 2023, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Sofija in baletni copatki*, 2022, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Moj sin*, Morfemplus, 2022, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Moja hči*, Morfemplus, 2022, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Pod srečno zvezdo*, Morfemplus, 2019, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Dve želji*, Morfemplus, 2016, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Beli muc in črni muc*, Morfemplus, 2015, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Kleopatra*, Morfemplus, 2015, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Žan je drugačen, zgodba o dečku z avtizmom*, Morfemplus, 2014, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Kako raste laž*, Morfem, 2013, 6+, kratka realistična proza, slikanica

Kontakt Helena Kraljič:

helena@morfem.si

Nina Mav Hrovat

Odlično izbran kontradiktoren naslov o večpomenskem posluhu (pevskem in čustvenem) se v nekaterih prevedenih naslovih žal izgubi. Izkaže se, da ima jazbec res posluh – za petje in za dobre odnose.

(Haramija 2022)

proza

Izbrano delo

Posluh, jazbec gre, Dob, Miš založba, 2019, ilustracija Kristina Krhin

Nina Mav Hrovat in Kristina Krhin sta ustvarili slikanico *Posluh, jazbec gre = Dëgjo, vjedulla po vjen = Listen, here comes badger = Slušaj, ide jazavac = Slyšite, barsuk idët* (2020), petjezična slikanica ima slovensko, albansko, angleško, bosansko in rusko besedilo. Vse živali menijo, da je jazbec brez posluha, zato izkopljejo jamo, da bi se rešile njega in njegovega petja. V jamo padejo same, jazbec jih reši, nato pa jim priredi imeniten koncert, le polž ga zamudi.

Odlomek

»Predlagam, da skopljemo globoko jamo, past, v katero bomo ujeli jazbeca in jo nato zaprli z veliko skalo. Potem pa naj se dere, kolikor hoče!« je povedal zajec.

»Dobra ideja,« se je strinjala veverica, »ampak kako bomo zvalili jazbeca v past?«

»Z zvijačo!« je rekla lisica. »Povabili ga bomo na namišljen koncert. Jazbec bo z veseljem prišel, jama pa ga bo že čakala.«

»Dobra ideja!« se je strinjal polž.

»Odlično! Gremo na delo!« so zavzeto sklenile živali.

»Počakajte me, prihaaaaajaaaam!« se je drl polž za njimi in lezel, kolikor hitro je mogel.

Živali so poiskale primeren prostor, ki ga je zakrivala gosta praprota, in začele kopati jamo.

Polž je še vedno hitel ...

Jež, lisica in zajec so skopali globoko jamo, veverica, miš in polh so prinesli veje in liste, da so jamo prekrili, in past je bila kmalu pripravljena.

Polž je še vedno hitel ...

Lisica je šla poiskat jazbeca s pretvezo, da pripravljajo koncert, na katerem bi si želeli tudi njegovega nastopa.

Jazbec je bil povabila vesel in silno navdušen nad ponujeno priložnostjo: »Da bi pel na koncertu?! Kako

lepo! Kako čudovito!« Nadel si je praznično obleko in se z lisico podal na prizorišče.

Jež, zajec, veverica, polh in miš so čakali skriti za praprotjo. Tudi polž je bil že skoraj tam.

»Tako je za praprotjo je oder,« je rekla lisica jazbecu. »Kar za mano!« Živali so pritajeno čakale.

Polž je ravno v tistem trenutku ves zasopel prispel in zavpil: »Kje pa so vsi?!«

Lisica se je prestrašila, se spotaknila obenj in tako nesrečno padla, da je pred sabo potisnila za praprotjo skrite ježa, zajca, veverico, miš in polha, ki so z njo vred drug za drugim popadali v jamo.

»Avč! Javk! Uf! Oh! Ojoj!« so stokale nesrečne živali, ko so pristale na dnu.

»Ti šment!« se je prestrašil polž in se zaprl v hišo.

»Oh, nesreča!« je kriknil jazbec. »Pomagal vam bom!« je še zavpil in brž stekel po pomoč.

Poiskal je debele razvejane veje in jih povezal med seboj v dolgo lestev.

Polž je še vedno tičal v hiši in se tresel.

Jazbec je spustil izdelano lestev v jamo in živali so druga za drugo zlezele iz nje.

»Hvala ti, jazbec!« so se mu olajšano zahvaljevale in sram jih je bilo, saj so vedele, da je bila jama namenjena njemu.

Nagrada

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2009 *O kralju, ki ni maral pospravljati*

Nominacije

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2021 *Ozimmnica*, 2013 *O miški, ki je zbirala pogum*
- ♦ desetnica: 2021 *Poslub, jazbec gre!*, 2019 *Miška želi prijatelja*
- ♦ znak zlata hruška: 2022 *O kraljeviču, ki ni maral brati*, 2021: *Vprašanje za babico*, 2020: *Ne misli na slona!* in *En, dva, tri – slon!*

Bibliografija

- ♦ *Orientacisti: Škorpionov pik*, Miš založba, 2024, 13+, detektivski roman
- ♦ *Ozimmnica*, Hlebec, 2021 (prvi natis 2020), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Miška želi prijatelja*, Miš založba, 2020 (prvi natis 2016), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Hrošček Simon širi zadovoljstvo*, Miš založba, 2021 (prvi natis 2017), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Vprašanje za babico*, Miš založba, 2020, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Ne misli na slona!*, Miš založba, 2019, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Poslub, jazbec gre!*, Miš založba, 2019, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *O kraljeviču, ki ni maral brati*, MKZ, 2019, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *O miški, ki je zbirala pogum*, MKZ, 2012, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *O kralju, ki ni maral pospravljati*, MKZ, 2008, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica

Kontakt Nina Mav Hrovat:
nina.mav.hrovat@gmail.com

Manica K. Musil

Temeljni novosti, ki ju je obravnavana avtorica vpeljala v slovenski slikaniški prostor, sta zgradba jezikovnega koda sporočanja s temeljnim besedilom in več vrstami intraikoničnega besedila in uporaba materialov za tekstilne *šivarije*. Ob medbesedilnih in intermedialnih navezavah, velja morebiti spomniti še na eno, folklorno: v slovenskem prostoru so bili v navadi stenski prti, izvezene slike z napisi. Ta utrinek kulturne dediščine je uspelo Manici K. Musil uvesti v sodobno postmoderno slikanico z bogato multimodalno zgodbo.

proza

(Dragica Haramija, *Otrok in knjiga* 109, 2020)

Izbrano delo

Slon Stane, Maribor, Založba Pivec, 2017

Slon Stane rad pripoveduje zgodbe. Pravijo, da je vse, kar pove, brez repa in glave.

Tudi tega dne se je Stane odpravil, da bi nekomu povedal zgodbo.

Prišel je do zebre, ki se je pasla v bližini.

Toda še preden jo je pozdravil, je odpekotala drugam.

Prišel je do leva, ki se je pretegoval na soncu. Toda še preden ga je pozdravil, je moral zbežati.

Tudi sloni iz njegove črede ga niso želeli poslušati.

Papige so imele dovolj opravkov same s seboj in ga sploh niso slišale.

Toda slon Stane, zaverovan v svoje zgodbe, ni slišal, da ga nekdo že ves dan opozarja nase.

Ko je popoldne žalosten sedel na kup listja, je droben glas končno dosegel njegova ušesa.

‘Kdo si ti?’ je zanimalo Staneta.

‘Rada bi slišala tvojo zgodbo ...’ je odgovorila mravlja.

‘Zakaj mi tega nisi že prej povedala?’ jo je vprašal Stane.

‘Že tisočkrat sem ti povedala, pa me nisi slišal niti enkrat!’ je razočarano odgovorila mravlja.

‘Lahko ti jo zdaj povem, če želiš?’ se je razveselil Stane.

In Stane je pričel pripovedovati. Drug drugemu sta pripovedovala zgodbe vse do poznega večera in nadaljevala takoj naslednjega dne.

Kljub temu, da zebrom, krokodilom, levom, slonom, kačam in papigam Stanetove zgodbe še zmeraj niso bile zanimive, je bil slon Stane srečen, saj je našel poslušalca, čeprav je bila to samo majhna.

Nagrade

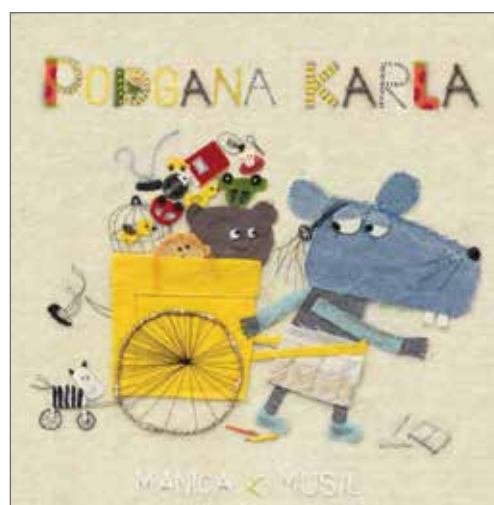
- ♦ Glazerjeva listina, 2019
- ♦ Hiii Illustration 2022, China: 2023 *Carla the Rat*
- ♦ Laureates of the Russian Book Illustration Contest »Image of the Book«, Mednarodni knjižni sejem, Moskva, Rusija, 2021: *Mala arhitekta*
- ♦ Posebna nagrada na 8. bienalu ilustracije, Zagreb, Hrvaška, 2020
- ♦ Laureate of the Russian Book Illustration Contest »Image of the Book« 2019 Moskva, Mednarodni knjižni sejem: *Slon Stane*
- ♦ Merit at the 3x3 International Illustration Show No. 16 in the category Books&Covers awarded by the 3x3 Magazine of Contemporary Illustration, New York, USA: 2023 *Carla the Rat*; 2019 *No, I Won't*
- ♦ Najlepša knjiga v kategoriji otroških in mladinskih knjig, Slovenija, 2015, *Pobalinska pujsa*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2024 *Prijateljici*

Bibliografski podatki

- ♦ *Arhitekta bova!*, Založba Pivec, 2022 (prvič *Mala arhitekta* Educa, 2011), do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Prijateljici*, Založba Pivec, 2022, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Riba Tonka*, Miš založba, 2022, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Lev Izidor*, Založba Pivec, 2021, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Tri muce in zmaj*, Založba Pivec, 2020, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Mravljinar Franc*, Založba Pivec, 2019, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Slon Stane*, Založba Pivec, 2017, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Komar Janez*, Založba Pivec, 2016, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Pobalinska pujsa*, Založba Pivec, 2015, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Koza Cilka*, Morfem, 2014, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica

Kontakt Manica K. Musil :

manica@manicamusil.com

<https://www.manicamusil.com/>

Lila Prap

Lila Prap je letošnja nagrajenka za življenjsko delo na polju ilustracije. Vendar Lila ni le ilustratorica, ampak vsestranska ustvarjalka in umetnica, ki svoja dela sama načrtuje, piše besedila, slika podobe in vse skupaj oblikuje v končno obliko knjige. Natančno in nepopustljivo. Navidezna enostavnost forme je do zadnjega detajla premišljen proces. Od kompozicije, risbe do nanosa barvnih kred. Barvni prah žari v polnem sijaju in vibrira do otipljivega občutka materije. To so močne slike v knjigah, polnih humorja in navihanosti, katerih kakovost je opažena in cenjena tako pri nas kot onstran meja. Levstikova nagrada za življenjsko delo je le ena od mnogih, ki jih je prejela. O izjemnosti Lilinega dela pričajo tudi prevodi njenih knjig v tuje jezike. Število teh jo postavlja v sam vrh uspešnosti slovenske ilustracije na tujem in govori o tem, da je Lila Prap v resnici univerzalna in svetovljanska umetnica, ki jo razumejo in cenijo po vsem svetu in v vseh kulturah. V slovenskem likovnem in oblikovalskem prostoru pa si utira popolnoma samosvojo, izvirno pot, ki tradicionalne estetske vrednote korenito razširja in odločilno bogati.

poezija
in proza

(Utemeljitev Levstikove nagrade za življenjsko delo 2017)

Izbrano
delo

Zgodbe in nezgodbe, Ljubljana, MKZ, 2016, ilustriral Bori Zupančič

Babica pripoveduje

No, otroci, ste pripravljeni? Za lahko noč vam bom danes povedala pravljico, ki je zagotovo še nikoli niste slišali. Pa začnimo:
Živela je Rdeča kapica...

Da znate to že na pamet! Čudno! Če me spomin ne vara...

Ja, če pa tako vztrajno trdite, da ste jo že slišali, pa vam povem drugo, še lepšo pravljico. Takole se začne:

Živel je strašni ... Tilen, bi prosim zaprl okno, tako mi vleče pod noge!

Torej, kje smo ostali? Nekoč je živela Rdeča . Ne te, ste rekli?

Da, da, seveda:

Živel je strašni ... Igor, bi bil tako dober in mi prinesel očala iz kuhinje, čisto nič vas ne vidim v tej temi! Če očal ni v kuhinji, so na nočni omarici v spalnici. Ne, kopalnici sem jih pustila, se že spomnim!

No, pa nadaljujmo:

Rdeča kapica ... Pardon, strašni ... Tonček, ugasni radio, saj veste, kako me moti ta divja glasba, če vam pripovedujem pravljice!

Zdaj pa zares:

Živel je strašni ... Jure, takoj nehaj skakati po stolu, saj si čisto ponorel! Če ne boste dali miru, boste šli spat brez pravljice!

Poglejmo, kako gre naprej:

Živel je strašni... Izidor, bi pogledal, koliko je ura! Osem, praviš! Jej, jej, že zdavnaj bi morali biti v postelji! Pravljico hočete na vsak način slišati do konca? Seveda jo bom povedala, da ne boste užaljeni!

No, napnite svoja mala ušesa:
Bil je strašni ... strašni, ... počen lonc in pravljice je konec!

Gre za slikanico, ob kateri lahko otrok samostojno razvija svoje besedilo, avtorica že na veznem listu nakaže eno izmed možnosti izmišljije: s »križanjem« nastajajo nove živali (nova žival nastane tako, da avtorica nariše polovico ene in polovico druge živali ter jo tako tudi poimenuje): tako nastanejo žirafoguru, mrožpica, kamelača, levača, levorog, kačgoru, mrožena, mrolevž ... Avtorica predstavi v knjigi štirinajst živali (hijeno, zebro, kita, nosoroga, kamelo, krokodila, žirafa, kenguruja, nilskega konja, leva, kačo, mroža, opico, slona), vsaka od živali se razteza čez dve strani slikanice. Pri vsaki živali je zastavljeno vprašanje z eno značilnostjo, ki je resnična oz. je za žival tipična in jo vsi otroci poznajo (zakaj se hijene smeji, zakaj so zebre progaste, zakaj kit brizga vodo, zakaj ima nosorog rog na nosu ...), nato pa po maniri nonsensa poišče štiri smešne, nemogoče ali kako drugače zabavne odgovore, ki pa delujejo logično prepričljivo. Ob desnem robu je pri vsaki živali tudi znanstveno pojasnilo o lastnosti, ki je postavljena v vprašanju.

Prvič je v slovenščini slikanica izšla leta 2002.

Zakaj?

Kraca

Na začetku slikanice je avtorica v navodilu zapisala, da je v knjigi objavljenih 18 pesmi ali ugank o živalih, ki jih vsi mladi bralci zagotovo poznajo. Vendar jih najdejo le v primeru, če prerezano ilustracijo »pravilno« zložijo. Seveda pa sledi povabilo, naj otroci zložijo zabavne kombinacije živali in poezije. »Če polovice strani zložite drugače, boste našli cel kup popolnoma neznanih primerkov z novimi imeni in skrajno čudnimi opisi.«

Katera žival je KRACA?

Nagrade

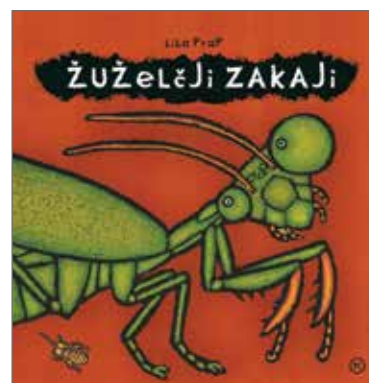
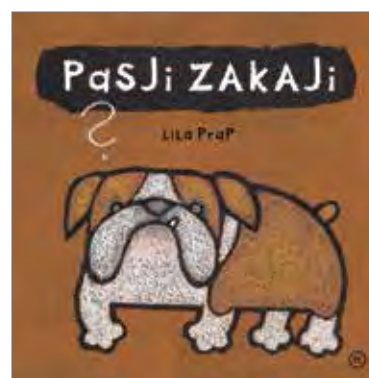
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2017
- ♦ nagrada Prešernovega sklada, 2011
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2005 *Mednarodni živalski slovar*
- ♦ Levstikova nagrada: 2001 za *Živalske uspavanke* in *Male živali*
- ♦ IBBY častna lista: 2002 *Male živali*
- ♦ The Oppenheim Toy Portfolio Gold Award, USA, 2006
- ♦ The International Award Eule des Monats September Deutschen Akademie für Kinder und Jugendliteratur, Volkach, Nemčija, 2004
- ♦ The Bronze Coat of Arms of the Municipality of Celje for originality and internationally recognised work in children's literature and illustration, 2003

Nominacije

- ♦ večernica: 2000 *Resnične pravljice in pripovedke*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2019 *Ptiči?!*, 2018 *Zmaji?!*, 2017 *Radi štejeemo*, 2015 *Kraca*, 2010 *Dinozavri?!*, 2008 *Moj očka*, 2006 *1001 pravljica*
- ♦ znak zlata hruška: 2023 *Zakaj?!*, 2021 *Živalski koledar*, 2020 *Ptiči?!*, 2019 *Zmaji?!*, 2016 *Kraca*, 2012 *Žuželji zakaji*, 2011 *Pasji zakaji* in *Zakaj so zebre progaste?*
- ♦ Deutsche Jugendliteraturpreis: 2005
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2011, 2010, 2008, 2007, 2006
- ♦ Andersenova nagrada: 2008, 2006

Bibliografija

- ♦ *Zakaj?!*, MKZ, 2022 (prvi natis 2002 in več izdaj), do 6 let, kratka fantastična proza + strokovna razlaga, slikanica
- ♦ *Živalski koledar*, Miš založba, 2020, do 6 let, pripovedka, slikanica
- ♦ *Ptiči?!*, MKZ, 2019, 6+, kratka fantastična proza + strokovna razlaga, slikanica
- ♦ *Zmaji?!*, MKZ 2018, 6+, kratka fantastična proza + strokovna razlaga, slikanica
- ♦ *Živalske uspavanke*, MKZ, 2022 (prvi natis 2000 in več izdaj), do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *1001 pravljica*, MKZ, 2017, pravljica, slikanica
- ♦ *Dinozavri?!*, MKZ, 2017 (prvi natis 2009 in več izdaj), 6+, kratka fantastična proza + strokovna razlaga, slikanica
- ♦ *Zgodbe in nezagodbe*, MKZ, 6+, 2016 (prvi natis 1993), pravljice
- ♦ *Kraca*, MKZ, 2015, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Mačji zakaji*, MKZ, 2013, 6+, kratka fantastična proza + strokovna razlaga, slikanica

Kontakt:
lilaprap@gmail.com

Vesna Radovanovič

Na videz preprosta zgodba najmlajšim bralcem ponuja dragoceno sporočilo: z medsebojnim sodelovanjem in predanostjo lahko dosežemo vse. Poleg tega ima zgodba še dodatno sporočilo, ki se dotika medgeneracijske solidarnosti, ki žal še kako manjka v našem „človeškem“ svetu.

proza

(utemeljitev nimanacije za desetnico 2019)

Izbrano delo

Petelinček prebudi upanje, Murska Sobota, Ajda, IBO Gomboc, 2018, ilustrirala Kristina Krhin

O zbirki

Petelinček prebudi upanje je peta slikanica iz serije živalskih pravljic o petelinčku (doslej jih je izšlo že devet). Petelinček kot glavni lik serije s pomočjo nasvetov svoje mame razrešuje razne zagate in probleme, v katerih se znajde sam ali pa kateri izmed stranskih likov. Tako (na simbolni ravni) ruši tabuje, ki so prisotni »v kurniku« in zmeraj znova z dejanji »zapre kljunček« nergačem. V izbranem odlomku slikanice se sooča z boleznijo starega petelina in z minljivostjo.

Odlomek

»Rad bi pomagal, da bi mu bilo bolje. Kaj naj storim?« jo je spraševal.
»Morda bi bilo dobro, če bi mu prebral kakšno zgodbico. Kaj meniš?« je na glas razmišljala mama.
»Ampak, saj ne sliši, pravijo kokoši,« je vzkliknil petelinček.
»Tega ne vemo zagotovo. Tudi če ne sliši, je vredno poskusiti. Vsi rabimo bližino, še najbolj pa tisti, ki so bolni,« je petelinčka spodbujala mamica.

Potem se je odločil. Vzel je svojo najljubšo knjigo pravljic in odšel do starega petelina v kotu. Pristavil je pručko ob njegovo posteljo pa ga vprašal, če želi slišati kakšno pravljico. Petelin se najprej ni niti zmenil zanj, a ko ga je petelinček pobožal po perju, se je vseeno ozrl ter ga vprašujoče pogledal.

Petelinček je bral in bral, se vživel v zgodbico in skoraj pozabil, da bere nekomu drugemu. Dvignil je pogled proti petelinu. Opazil je, da so se mu zaiskrile oči. Tega je bil resnično vesel.

Tako je petelinček potem vsak dan na glas prebral vsaj eno zgodbo. Kakšen dan se je zgodilo, da so ga prišle poslušat tudi kokoši. Tiho so sedle okrog petelinčka in petelina ter poslušale. Pa sraka in račka sta kdaj pristopicljali v kurnik. Pavji par je branje pazljivo poslušal skozi okence.

Staremu petelinu so se počasi začele vračati moči v ostarelo telo. Pozobal je že tudi kakšno zrno ter popil skodelico zdravilnega čaja. Nekega dne se je ob koncu pravljice petelinčku z raskavim glasom celo zahvalil.

Vsi so zaploskali. Petelinček pa je bil ganjen.

»Želim si, da bi mi tudi ti povedal kaj zanimivega iz svojega otroštva,« je petelinček zaprosil starega petelina, ki je vsak dan z večjim zanimanjem opazoval, kaj se okoli njega dogaja.

Tako sta si potem pripovedovala ali brala ter postajala zmeraj boljša prijatelja. Stari petelin je petelinčku zaupal svojo srčno željo: »Oh, samo to si želim, da bi lahko še enkrat s kikirikom pozdravil vzhajajoče sonce! Vem pa, da to ne bo mogoče, saj ne morem niti iz kurnika, s temi svojimi nogami,« je obžalujoče pogledal svoje skrivenčene krempljce.

Petelinček pa je tuhtal in tuhtal, kako bi uresničil željo staremu prijatelju. Za nasvet je poprosil srako. Ta je takoj

vedela, kaj storiti. Tam zadaj, na kmetiji, je bilo zavrženo ogrodje starega vozička. Z račko sta nanj pritrtili košaro in jo pripeljali petelinčku pred kurnik.

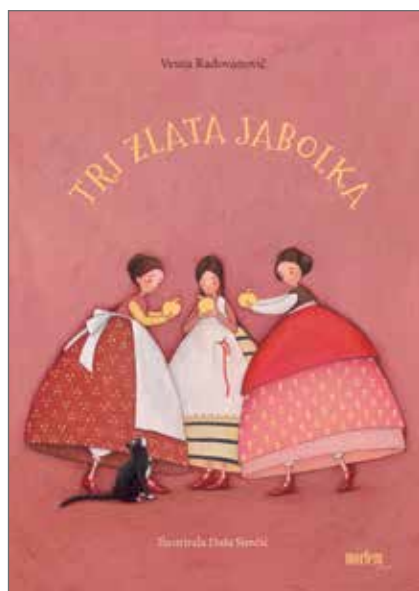
Že naslednje jutro se je daleč naokoli slišalo kikirikanje dveh petelinov. Eden, mlajši, je stal na plotu, drugi, stari, pa v košari na vozičku. Oba pa sta bila obrnjena proti soncu in glasno pozdravljala nov dan.

Nominacije

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2019 *Petelinček prebudi upanje*, 2009 *Dedkovo kolo*
- ♦ desetnica: 2020 *Petelinček se zaljubi*, 2019 *Petelinček prebudi upanje*, 2018 *Petelinček in kraljevska ptica*

Bibliografija

- ♦ *Čarovniški izvir*, Morfemplus, 2024, do 6 let, pripovedka, slikanica
- ♦ *Tri zlata jabolka*, Morfemplus, 2023, do 6 let, pripovedka, slikanica
- ♦ *Petelinček in divji petelin*, Ajda, IBO Gomboc, 2023, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Krompirjev sladoled*, Založba Pivec, 2022, do 6 let, kratka realistična zgodba, slikanica
- ♦ *Petelinček prebudi upanje*, Ajda, IBO Gomboc, 2018, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Petelinček se zaljubi*, Ajda, IBO Gomboc, 2017, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Petelinček*, Ajda, IBO Gomboc, 2014, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Zvezdica*, Ajda, IBO Gomboc, 2010, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Rožnati avtobus*, Ajda, IBO Gomboc, 2007, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Pubačka*, Ajda, IBO Gomboc, 2007, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica

Kontakt:

vesna.radovanovic1@guest.arnes.si

Anja Štefan

poezija
in proza

»Od sončnega vzhoda, ves dan, do zahoda, ji delo je delo in hkrati svoboda,« zapiše Anja Štefan v pesmi o čebeli, kot da bi govorila o sebi. Vrhunska mladinska avtorica je namreč od svojega pisateljskega vzhoda pred več kot petindvajsetimi leti ustvarila dela, ki so gotovo že del kanonizirane zakladnice slovenskih besedil in presegajo okvir leposlovja za otroke. V zadnjih treh letih izstopa troje njenih naslovov:

Z zbirko *Tristo zajcev* je v živost vrnila premišljen izbor slovenskih folklornih pripovedi iz zapuščine Milka Matičetovega. Njene nove ubeseditve izkazujejo poznavanje področja ter izjemen čut za jezikovno in vsebinsko oblikovanje. So sveže literarne umetnine, ki spoštljivo ohranjajo sledi starega pripovedovanja.

V pesniški zbirki *Imam zelene čevljičke* z mojstrskimi verzi, ki so motivno pestri ter oblikovno in zvočno dovršeni, snuje izčiščene podobe sodobnega sveta.

Z avtorsko pravljico *Zajčkova hišica* pa v ravno tako izbrušenem ritmu pripoveduje nadčasno zgodbo o sodelovanju na eni ter izrabljanju na drugi strani ter spodbuja premislek o ravnanjih posameznika znotraj skupnosti.

(utemeljitev za nagrado Prešernovega sklada 2022)

Izbrano
delo

Zajčkova hišica, Ljubljana, MKZ, 2021, ilustrirala Hana Stupica

Odlomek

Živel je zajček, imel je hišico in ta hišica je stala čisto ob potoku.

To je bilo dobro – kajti zajček je rad vrtnaril in vsak vrtnar ve, da je vodo dobro imeti blizu. Kako sočno je bilo njegovo korenje in kako debele njegove buče!

A hkrati je bilo tudi slabo! Prišla je namreč strašna nevihta, lilo je in lilo, potok je narasel in čisto podivjal. Poplaval je vse naokrog in vdrl tudi v zajčkovo hišico. Kar pomislite: voda v izbi, voda v shrambi, voda v mali sobici – voda v slehernem kotičku!

Ko je potok uplahnil, je od hišice ostala ena sama velika žalost. Vsepovsod blato, spodjedene stene, naš zajček pa čisto pobit. Kje naj se loti, kaj naj stori?

En, dva, tri – in že je priskakljala žabica.

»Ne jokaj,« je rekla in ga potrepljala po rami. »Vse bo še dobro, boš videl, da bo. Jaz ti bom pomagala. Dajva, začniva, jo že spraviva v red, to tvojo hišico.«

In se je lotila.

»Pridi, stopi k meni,« ga je spodbujala. »Tako, ja, saj znaš. Malo po malo – pa se bo poznalo. Boš videl, da se bo.«

»Ah, žabica ... saj bi kar obupal ...« je jokal zajček in slačil svoje premočene hlačke.

»Obupal?« se je zavzela žabica. »To pa ne! Nikakor! Raje bom kakšno poskočno zapela. Kako že? Aha:

Blato je mehko, blato me uboga,

glej, kakor rine moja ga noga,

žžžk – na lopatko, žžžk – na dvorišče,

tam bo za žabico krasno plesišče.«

»Dobro te je imeti blizu,« se je nasmehnil zajček. »Ti kar poj, še poj. Da grejo stran te moje črne misli ...«

In žabica je pela, a ne dolgo – kajti na vratih se je prikazala veverica.

»Zajček, zajček, si še živ?«

»Bolj na pol ...«

»Nič na pol!« je rekla žabica. »Kako naj pol zajca rine lopato? Daj, daj, saj nama gre. In če poprimeš še ti, veverica ...«

»Seveda, seveda, takoj. Se pa vedno čudim: zakaj gradite hiše pri tleh?! Mene ne zalije nikoli.«

»Ne boš verjela,« jo je ustavila žabica, »da nekateri bolj težko splezamo na drevo. Ampak lepo – smo že trije in to nas veseli, kajne, zajček?«

»Ne trije – še jaz sem tu!« se je oglasilo in skozi vrata je stopil jazbec. »O, zajček, kako sem se bal. Kakšno neurje, kakšna poplava! Samo, da si živ!«

»Živ že, kaj dosti več pa ne,« je rekel zajček.

»Seveda je živ!« je rekla žabica. »In zato spet potrebuje svojo hišo. Daj, pomagaj. Tu imaš vedro in začni.«

Tako so poprijeli s skupnimi močmi. Zajček je rinil blato iz hiše, jazbec je prinašal čisto vodo, žabica in veverica pa sta strgali, brisali in splakovali. Saj je šlo, čeprav počasi. Ko bi jim le pomagal še kdo ... Hej, glejte, medved!

»In – kako?« je rekel, ko je pridrsal do vrat.

»Počasi.«

»Rinemo.«

»Strgamo.«

»Migamo.«

»Pridi še ti,« ga je povabila žabica – a medved je kar stal.

»Neverjetno,« je mrmral, »res neverjetno. Navaden potoček – kako podivja. Še nikoli ni, potem se pa zgodi. Narase in ne veš, kdaj pride spet.«

»Nikar nas ne straši! Raje pomagaj.«

»Nič vas ne strašim,« je rekel medved. »Samo tuhtam. Pri vodi nikoli ne veš. Naj se zajček zdaj pred vsakim dežjem trese? Ne. Prestavimo mu hišico. Mislim – kar na novo jo zgradimo. Tamle na griču bo čisto na varnem. Tam je ne zalije nikoli.«

Vsi so obstali. Pogledali so v breg, potem pa še v zajčka.

»Medved ima presneto prav,« je rekla žabica. »Morda bo res bolje, da greš od potoka. Tja med hraste.«

»Tam je lepo.«

»Tam boš na varnem.«

»Tam ni poplav.«

»Tam ne bo takih neumnih težav,« so dodajali drug za drugim.

»In vse, kar boš hotel, ti bomo prenesli. Mizo, omare, lonce in žlice, skrinjo in lestev – na koncu boš presneto zadovoljen. Si za?«

In zajček je nazadnje rekel ja.

Stekli so po žage, sekire in žeblje, kladiva in obličje – in nova hišica je rasla pred njihovimi očmi. Medved je bil dober tesar, vse mu je bilo pod roko, in tudi ostali so kar znali. Podajali so, prijemali, zabijali, rezljali, eden drugemu v veselje in pomoč. Še peli so, da jim je šlo hitreje. Ni čudno, da jih je zaslišala lisica.

»Kaj je pa to? Kaj se dogaja?« je ugibala, ko jih je gledala skozi grmovje.

Bliže ni stopila, kajti če bi, bi morala še sama poprijeti. Ne, to ji ni dišalo. Imela je lepo negovane tačke in novo

pentljo okrog vratu. Predvsem pa je vedela: če počaka, se skrivnost razkrije sama. In se je.

Ko so po klancu privlekli zajčkove stare omare, mizo in klopi, ko so po hiši rožljali z njegovimi lonci in zajemalkami, ko so pri potoku oprali njegovo blatno perilo in ga obesili pod napušč, je postalo jasno. To je zajčkova nova hišica.

»Je mogoče?!« se je kujala lisica. »Da mu kar tako zgradijo hišico?! Meni nič tebi nič pridejo in mu zgradijo hišico?! Tudi jaz bi imela novo hišico! Naj jo še meni kdo naredi!« Kajti imela je staro zanikrno koč, ki ni izgledala niti približno tako gosposko kakor ona sama. Strešniki so vegasto viseli sem in tja, šipa v zadnjem oknu je bila razbita in v stenah so zijale ozke špranje. V dežju ji je teklo v kuhinjo, ko se je zvedrilo, pa spet ni naredila nič.

»Kako? Saj ne znam,« je govorila, »jaz sem gospa. Jaz sem rojena za druge reči. Oh, ko bi vsaj imela moža. Ali koga drugega, ki bi skrbel za udobje. Življenje me potiska na obrobje, to je en krat ena.« V resnici pa je bila samo lena. Lena kar se da. Delo je ni mikalo, nova hiša pa!

»Naj pomislim, naj pomislim, naj pomislim ...« je mlela, ko se je spuščala po stezici. »Če se je vse začelo s poplavo ... mhmhmhm ... že vem ...«

Stekla je domov, zgrabila vedro in skočila do bližnje mlake. Z lopatko je pomešala po njej, zajela rjavo brozgo in jo pljusknila v svojo kuhinjo. Še in še je nosila, tekala sem in tja – vse naj zalije, vse naj se umaže! Naj bo tako, kot da bi šlo zares! In hiša je postala blatna čez in čez.

Potem je vsa strta stopila na prag.

»Joooooog,« je začela, »uboooga jaz. Vse je šlo, vse mi je zalilo. Pogledajte! Poplava! Kje je kdo?«

In že je pritekel zajček. Zdaj, ko je vedel, kaj je nesreča, bi tako rad pomagal, takoj in komurkoli. Ampak – ali ni to malo čudno: vsa ta voda, vse to blato, od kod sta se vzela? Potok je nižje v dolini – čudno, čudno.

»O jaz sirota,« je tarnala lisica, »kam naj se stisnem, kam naj grem? Kje naj najdem varen dom? Ooo, ko bi mi kdo pomagal – kje je medved? On bi znal.«

»Tu je medved,« se je oglasilo in iz gozda ni pogledal le medved, ampak tudi jazbec, žabica in veverica. Vsi so pritekli, ampak zdaj, ko so bili tu –

»Čudno, res čudno,« so govorili. »Noben hudournik ne teče v to stran. Od kod vsa ta voda? Od kod je prišla?«

»Od kod? Z neba!« je hitela lisica.

»In blato?«

»Ne vem ... saj veste, jaz sem gospa. Se pač ne razumem na take reči. Od groze so se mi meglile oči.«

»In kaj naj pomenijo vse te sledi? Od mlake do hiše, od hiše do mlake ...«

»Tja sem hodila gledat oblake.«

»Je s tole lopatko kdo mešal po blatu?«

»Dajte no, dajte, s pentljo na vratu.«

»Nehaj, lisica. Si malo čez les? Raje povej tako, kot je res.« Zdaj je lisica sklenila tačke. V oči je namežikala solze in gobček nabrala v nesrečno šobo.

»Saj sem vam rekla,« je zaihtela, »strašno je lilo.
Točno nad mano. Divje. Z vso silo.
Me je zalilo, revo ubogo,
neslo po klancu celo zalogo ...
Sama ne vem, kaj revica bom,
kje naj si najdem varnejši dom.«
Skoraj bi ji verjeli. A medved je vendarle stopil še malo
naokrog in kar je videl, je povedalo dovolj.
»Tu so stopinje ...« je rekel, »tu je lopata ... kanglica
blatna ... blatne sledi – vse, kar je rekla so same laži!«
»Laži! Laži! Laži! Laži!« so pritegnili še ostali in dodali:
»Veš kaj, lisica, sama se znajdi.«
»Sama počisti ta svoj lumparaj.«
»Sama pobriši.«

»Sama pobeli.«
»Mi pa pojdimo k meni na čaj!« se je domislil zajček in
res so šli.
Zadovoljno so ogledovali svoje delo, krožili so okoli
hišice in jo hvalili, nazadnje pa vsi skupaj zlezli vanjo. Ne
le na čaj. Pravo pravcato gostijo so si priredili! Za piko na
i in za srečo naprej. Zdaj je naš zajček na varnem! Juhej!!!
Lisica pa je ostala sama. Kaj je hotela? Poiskala je metlo,
krpo, vedro in začela. Blato je nadležna reč – ves teden je
pomivala, pa so bile stene še vedno malo rjave. Nazadnje
je morala vso hišo prebeliti. Pravijo, da s čopičem, jaz pa
mislim, da kar z repom. Kajti njen rep je na koncu še
vedno malo bel.

Izbrana
poezija

Drobtine iz Mišje doline, Ljubljana, MKZ, 2017, ilustrirala Alenka Sottler

Pleši, pleši, mala miška

Pleši, pleši, mala miška,
naj se trese cela hiška,
pazi le, da lahke tačke
te ne nesejo med mačke.

Le pogumno, le za mano ...

Le pogumno, le za mano,
kmalu bomo našli hrano,
ne le hrano, boljši svet,
kjer nam lažje bo živet.

In zato po dolgi poti
gremo sončecu naproti.
Glejte, koliko nas je!
Prej ko slej nam že uspe.

Tu je čuden red v veljavi,
ni več dober, ni več pravi,
ni pravičen, jasen, čist,
vse poganja le korist.

Izbrana
poezija

Lonček na pike, Ljubljana, MKZ, 2008, ilustrirala Jelka Reichman

Lonček na pike

Dolgo že iščem
lonček na pike,
tak, ki ti skuha vse, kar želiš.
Malo potrkáš,
malo pomešaš,
rečeš – in vse, kar izrečeš, dobiš.
Če bi kdo srečal
lonček na pike,
najprej naj sam se naužije dobrot.
Potlej pa res –
zelo bom hvaležna,
če mu do mene pokažete pot.

Marmelada

Tri sladke, mehke hruškice,
Tri hruškice dišeče,
je jež povezal v culico
in zdaj domov jo vleče.

Čez kamenček, čez vejice
in čez bodičje mlado:
doma razveže culico
in najde – marmelado.

Nagrade

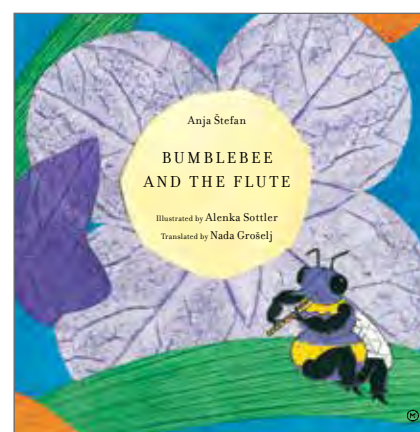
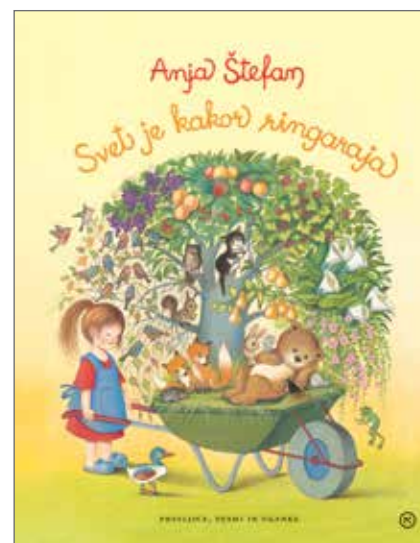
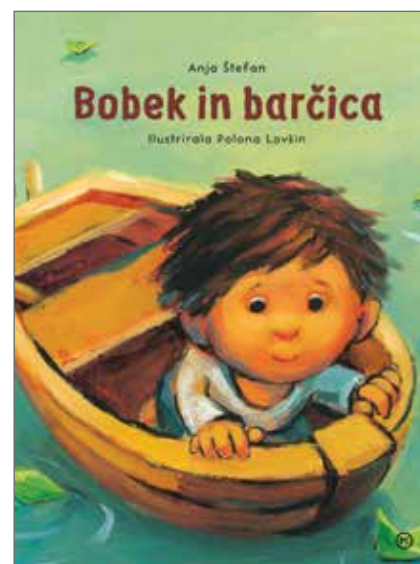
- ♦ nagrada Prešernovega sklada 2022
- ♦ večernica: 2018 *Drobtine iz mišje doline*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2007 *Sto ugank*
- ♦ Levstikova nagrada: 2019 *Drobtine iz mišje doline*, 2007 *Kotiček na koncu sveta*, 2001 *Melje, melje mlinček*
- ♦ priznanje zlata hruška: 2018 *Drobtine iz mišje doline*, 2014 *Gugalnica za vse*
- ♦ IBBY častna lista: 2024 *Medved in klobuk*

Nominacije

- ♦ večernica: 2014 *Gugalnica za vse*, 2008 *Štiri črne mravljice*
- ♦ desetnica: 2024 *Mišji ženin*, 2023 *Medved in klobuk*, 2021 *Imam zelene čevljičke*, 2020 *Škratovske oči*, 2019 *Drobtine iz mišje doline*, 2018 *Bobek in zlate kokoši*, 2017 *Sadje z naše ladje*, 2016 *Še sto ugank*, 2014 *Gugalnica za vse*, 2010 *Lonček na pike*
- ♦ Levstikova nagrada: 2023 *Medved in klobuk*, 2021 *Zajčkova hišica*, 2017 *Še sto ugank*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2020 *Imam zelene čevljičke*, 2018 *Drobtine iz mišje doline*, 2012 *Hudičeva volna*, 2008 *Štiri črne mravljice*, 2006 *Bobek in barčica*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Mišji ženin*, 2023 *Štiri črne mravljice: od jutra do jutra*, 2022 *Medved in klobuk*, 2021 *Zajčkova hišica*, *Imam zelene čevljičke*, 2019 *7 medvedov*, *Škratovske oči*, 2017 *Iščemo hišico*, *Sadje z naše ladje*, *Lešniki, lešniki*, 2016 *Svet je kakor ringaraja*, 2013 *Od lintvoerna*, 2012 *Hudičeva volna*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2022, 2021, 2020, 2019

Bibliografija

- ♦ *Zajčkova hišica*, MKZ, 2024 (prvi natis 2020, več izdaj), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Drobtine iz mišje doline*, MKZ, 2024 (prvi natis 2017, več izdaj), do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Lonček na pike*, MKZ, 2024 (prvi natis 2008, več izdaj), do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Gugalnica za vse*, MKZ, 2023 (prvi natis 2013, več izdaj), do 6 let, zbirka pravljic
- ♦ *Medved in klobuk*, MKZ, 2023 (prvi natis 2021), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Mišji ženin*, MKZ, 2023, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Svet je kakor ringaraja*, MKZ, 2023 (prvi natis 2015, več izdaj), do 6 let, zbirka pesmi, ugank in pravljic
- ♦ *Štiri črne mravljice: od jutra do jutra*, MKZ, 2023 (prvi natis 2022; pred tem 2008 *Štiri črne mravljice*, slikanica), 13+, zbirka živalskih pravljic
- ♦ *Lešniki, lešniki*, MKZ, 2022 (prvi natis 2000, več izdaj), 6+, slikopis
- ♦ *Tristo zajcev*, MKZ, 2023 (prvi natis 2019 in več izdaj), 6+, zbirka ljudskih pravljic

Kontakt:
anja.stefan@siol.net

Tina Arnuš Pupis

proza

»In potem je prišla jesen, ko je bilo hrane nekoliko manj in je nekdo ... niti se ne spomnim več kdo ... pa saj ni važno ... dobil idejo, da so vsega krivi polhi,« s težavo izdavi Zvita Li. Živalim gostiteljicam, ki so njo in še dva člana vesoljske posadke sprejele na obisk, tako prizna, da so se odpravili na posebno misijo, ker iščejo svoje po krivem obtožene in surovo izgnane polhe. Očitno je, da so vsi trije zaradi slabe vesti globoko travmatizirani, kar se ne kaže samo v njihovem nenavadnem vedênju, ampak tudi v rdeče utripajočih smrkkih, ki jih ni mogoče ugasniti. Spretno spisana, inteligentna, duhovita zgodba o visoko razviti živalski civilizaciji, ki se ji je demokracija sfizila, nam ponuja vrhunsko tehnologijo smrkčkov, vredno razmisleka!

(utemeljitev žirije za delo *Nad gozdom se nekaj svetlika* ob nominaciji za desetnico 2023)

Izbrano delo

Nad gozdom se nekaj svetlika, Dob, Miš založba, 2022, ilustrirala Tanja Komadina

Nekega večera sredi običajnega gozda pristane nenavadno plovilo, iz katerega izstopijo tri pojave z utripajočimi rdečimi smrkki. Gozdni prebivalci prišleke gostoljubno sprejmejo; lisička sprejme v svoj dom *Zvita Li*, pri zajčevih se nastani *Hitri Za*, pri medvedu pa *Veliki Me*. Nenavadno obnašanje obiskovalcev požanje precejšnjo mero čudenja in radovednosti. Počasi pronica na dan neprijetna resnica o tako imenovanem »krasnem Gozdnem planetu«, skozi katero se razjasni tudi namen skrivnostne vesoljske odprave. Na željo vesoljskih obiskovalcev vsi skupaj obišejo polha. Srečanje s polhom vzbudi paleto raznovrstnih občutij in očitno vznemirjenim prišlekom prinese kanček pomiritve ter upanja. Slovesu sledi medvedovo prebujenje. In četudi so bile vse skupaj morda le sanje, medveda spomin na presunljive in ganljive dogodke privede do globokega razmisleka.

Odlomek

»A tako,« je zmajala z glavo lisička. »In kaj meni jazbec o tem?«

»Ne vem, ker ga nihče ni nič vprašal. In zakone je sprejemala sova. Sicer pa, če dobro pomislim, ga res že dolgo nisem videla ...«

»Ubogaj jazbec ...« je zavzdihnila lisička.

»Vse v njegovo dobro,« je nadaljevala Li. »No, nadaljuj, kdo še biva tod okoli?«

»Am ... naj pomislim – aha, jež!«

»Pa kaj bode?« je vprašala Li.

»Kdo, jež? Seveda bode, saj zato vendar ima bodice!«

»Pri nas so bodice prepovedane!« je pripomnila Li.

»Nehaj no, saj to ni mogoče ...«

»O, pa je, veš, nekoč je neki medvedji mladič ponesreči stopil na ježa in potem se je še en teden drl in pritoževal, da se mu je jež zanalašč nastavil pod šape. Dokler ni staremu medvedu prekipelo in je ukazal prepovedati bodice in nabadanje in nasploh vse, kar je v zvezi s tem.«

»A potem nimate več ježev?«

»Imamo enega, ampak je stalno v prekršku. Nekaj časa je bil zaprt, potem smo uvedli še hišni pripor, pa ni nič zaleglo.

Sedaj pa vsake toliko pač plača globo in medvedu dostavi nekaj hrušk.«

Lisička je zmajala z glavo: »Ne vem no, tale vaš planet se mi niti ne zdi več tako krasen ... Kar precej reči je prepovedanih.«

»Ja, vse v naše dobro. Sicer pa, da ne bo pomote, še zdaleč ni vse prepovedano. Marsikaj, na primer medvedovo zimsko spanje, je celo obvezno. Medvedovi morajo tako po zakonu med 15. novembrom in 15. februarjem obvezno spati.«

»In če ne?«

»No, če se medved slučajno zbudi prej, potem mora izpolniti obrazec, ga odnesti sovi in lahko koristi preostanek dni v naslednjem letu. Če spi preveč, je pa naslednje leto v minusu. Ampak tu je nastal manjši problem, ker se medvedu ne ljubi izpolnjevati obrazcev, reči si mu pa nihče nič ne upa. Zato je s tem zakonom bolj tako tako. Pa čeprav si ga je medved izmislil sam.«

»In kaj si ti, Zvita, misliš o vsem tem?«

»O čem?« je začudeno vprašala Li.

»O vaših zakonih in tako dalje.«

»No, neki red vendar mora biti in počasi se na vse navadiš. Sicer se pa kaj dosti nimam časa ukvarjati s tem. Za zakone

skrbi Učena So. Jaz imam že tako preveč dela – saj veš, obrazci pa skrb za prepelice – kdo bi si mislil, da je ta perjad tako požrešna ...»

Lisička je zmajala z glavo, nato pa še zadnjič pred nočjo

poskusila:

»Daj, izdaj mi že tisto skrivnost, prosim.«

»Ne morem ... pretežko je ...«

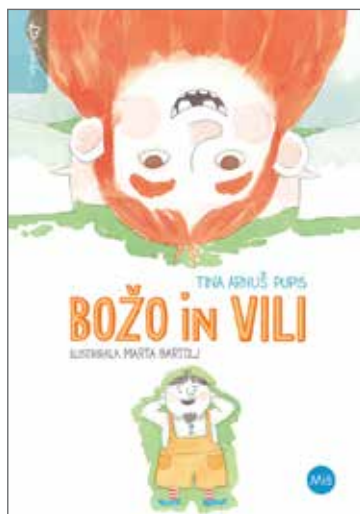
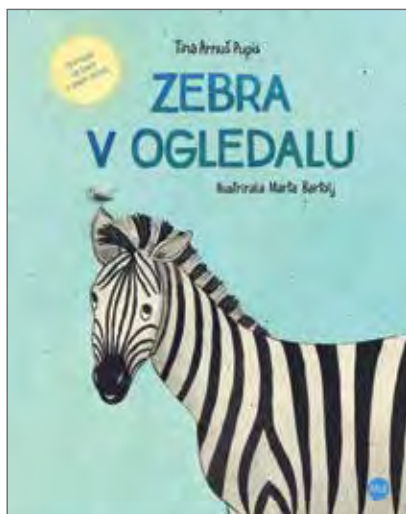
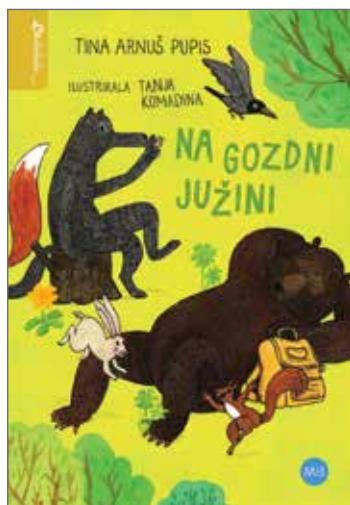
»Škoda ...« je zavzdihnila lisička. »Potem pa lahko noč!«

Nominacije

- ♦ desetnica: 2023 *Nad gozdom se nekaj svetlika*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Čivkarije s kmetije*, 2021 *Na gozdni južini*

Bibliografija

- ♦ *Čivkarije s kmetije*, Miš založba, 2023, 6+, fantastična pripoved, slikanica
- ♦ *Nad gozdom se nekaj svetlika*, Miš založba, 2022, 6+ kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Podganca Franca iz Podklanca*, Celjska Mohorjeva družba, 2022, slikanica
- ♦ *Zebra v ogledalu*, Miš založba, 2021, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Na gozdni južini*, Miš založba, 2020, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Božo in Vili*, Miš založba, 2018, 6+, fantastična pripoved, slikanica
- ♦ *Za devetimi drevesi*, Miš založba, 2017, 6+, fantastična pripoved, slikanica

Kontakt:
tinaarnus@yahoo.com

Jana Bauer

Slikanica *Kako objeti ježa*, ki sta jo soustvarila Jana Bauer in Peter Škerl, izšla pa je pri založbi KUD Sodobnost International leta 2021, je jezikovno-likovna pripoved o ježevi želji, da bi nekoga objel. Besedilo je mogoče brati na več ravneh, in sicer kot nonsensno pripoved o želji in njeni humorni (ne)uresničitvi, nonsensno perspektivo še poudarjajo komentarji slona o frfotavi bolezni, ki se je je nalezl od ptic, in šojini komentarji o čudakih v gozdu. Odlično besedilo Jane Bauer je mogoče razumeti tudi kot tematizacijo osamljenosti, nasprotja med samozadostnostjo ali samozagledanostjo in skrbjo za drugega, kot razmislek o drugačnosti, ki to v resnici sploh ni.

proza

(iz utemeljitve žirije za nagrado Kristine Brenkove 2022)

Izbrano delo

Kako objeti ježa, KUD Sodobnost International, 2021, ilustriral Peter Škerl

Jež zadovoljno živi svoje življenje, vse dokler ga ne pograbi silna želja, da bi nekoga objel. Poskusi pri slonu, pri medvedu, a kdo bo objel ježa, ki bode? Vse kaže, da ni takega junaka. Ubogi jež, kako je razočaran. Še huje! Uleže se na tla, da vse štiri od sebe in noče več vstati. Kakšna sreča, da v gozdu živi tudi Pipe lisjak! Prav lisičje prebrisanost se loti naloge. Gre za novo duhovito pustolovščino avtorice *Groznovilce*. Jana Bauer se na humoren način poigra z arhetipskimi vzorci živalskih junakov ter za tančico hudomušnosti pretanjeno izriše željo po bližini, žalost ob zavrnitvi in prijateljstvo, ki premaga še tako bodeče prepreke.

Odlomek

Bil je povsem običajen dan. Jež je hodil po hosti. Preprost, dobrovoljen jež je bil to, zašiljenih bodic in radovednega smrčka. Nenadoma ga je nekaj ustavilo. Pogledal je levo. Nič. Desno. Nič. Pred njim nič. In za njim nič. Hotel je narediti korak. Ni šlo. Tisto, kar ga je ustavilo, je bilo v njem. Nekakšna želja. Tako močna je bila, da ježu ni pustila narediti niti koraka več. Jež se je zamislil. Nekoga moram objeti, si je rekel.

Zagledal je slona, ki je čofotal v mlaki.

“Hej, slon,” mu je zaklical, “te lahko objamem?”

“Veš kaj,” je začel mencati slon. “Nekakšno frfotavo bolezen imam.” Začel je plahutati z ušesi. “Vidiš, kar odnese me.” Slon je frfotal z ušesi in se počasi pomikal proti gozdu. “Najbrž sem se nalezl od ptic,” je še zavpil, preden je izginil.

Jež je osuplo gledal za njim. Želja pa ni popustila. Prav takrat je mimo prižvižgal medved. Ježu so se bodice radostno postavile pokonci.

“Medved!” je vzkliknil. “Me lahko objameš?”

Medved je pri priči nehal žvižgati. “Bi te,” je zamomljal, “seveda bi te, če ne bi ... eee ... ne biiii ...”

“Ne bi kaj?”

“Če ne bi bil tako grozno nesrečen!” je vzkliknil medved.

“Nesreča je lahko nalezljiva, veš.” Odhlačal je tako zadovoljen, da je spet začel žvižgati.

Jež je zavzdihnil in se odpravil naprej. Na poti pri stari jelki je naletel na lisjaka. No, ni bil čisto pravi lisjak. Bil je Pipe v pajacu lisjaka. Ampak pajac je bil pravi. Imel je kapuco z lisičjimi ušesi in rep iz mehkega blaga.

“Te lahko objamem?” ga je negotovo vprašal jež.

“Ne,” je odvrnil Pipe lisjak.

“Zakaj ne?” je potrto vprašal jež.

Pipe se je popraskal za ušesom na kapuci. Bil je odkritosrčen lisjak. “Ker si jež in bodeš,” je pojasnil.

“Bodem?” je osuplo vprašal jež.

Pipe je pokimal. “Bodice imaš. Težko boš našel koga, ki te bo objel.”

Jež je obstal ves poklapan. Ulegel se je na tla in dal vse štiri od sebe.

“Daj no, jež,” je rekel Pipe, “ne bodi otročji, vstani.”

Jež je prazno strmel v zrak in ni rekel ničesar. Nič ni spravilo pokonci razočaranih bodic.

“Dobro,” se je naposled vdal Pipe. “Dobil boš svoj objem.” Odvihral je in se kmalu vrnil s stolom in s tablam, na katerih je pisalo vse mogoče. Ježa je posedel na stol za grmovje, table pa zapičil ob pot.

Žal table niso pritegnile nobene od živali, ki so hodile mimo. Pipe lisjak je že skoraj obupal, ko je končno nekaj prilomastilo. Bila je želva. Pa ravno želva.

KDOR IMA RAD IZZIVE, NAJ SLEDI PUŠČICI, je prebrala na prvih dveh tablah.

SAMO ZA ZELO POGUMNE, je sledila tretji. ČE SI UPAŠ OBJETI ŽIVAL, KI SEDI NA STOLU, SI KRALJ TE HOSTE, je prebrala želva in skočila v grmovje.

“Kje je?” je zahrulila. “Kje je lev?”

“Kateri lev?” je vprašal Pipe lisjak.

“Napisala sta, da bo kralj živali, kdor premaga leva.”

“Ne, da bo kralj te hoste, kdor objame ježa.”

“Zakaj?” je vzrojila želva. “A je on kralj živali? Ni! In tudi nikoli ne bo. Če premagaš leva, postaneš kralj. Ali kraljica! Še ena taka, pa vaju premlatim.”

Želva se je pobrala.

Nagrade

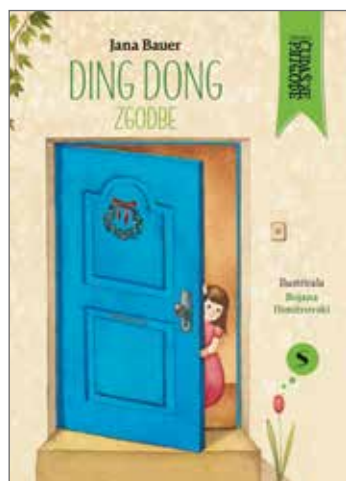
- ♦ desetnica: 2020 *Ding dong zgodbe*

Nominacije

- ♦ večernica: 2022 *Kako objeti ježa*, 2018 *Groznovilca in divja zima*, 2012 *Groznovilca v Hudi hosti*, 2003 *Izginjevalec čarovnic*
- ♦ desetnica: 2024 *Čarobna omara*, 2023 *Kako objeti ježa*, 2018 *Groznovilca in divja zima*, 2013 *Groznovilca v Hudi hosti*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2022 *Kako objeti ježa*
- ♦ znak zlata hruška: 2022 *Kako objeti ježa*, 2021 *Kako prestrašiti pošast*, 2018 *Groznovilca in divja zima*, 2012 *Groznovilca v Hudi hosti*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA) 2024

Bibliografija

- ♦ *Čarobna omara*, KUD Sodobnost International, 2023, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Kako objeti ježa*, KUD Sodobnost International, 2023 (prvi izid 2021 in več izdaj), 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Groznovilca*, KUD Sodobnost International, 2021 (združeni knjigi o Groznovilci), 9+, fantazijska pripoved
- ♦ *Kako prestrašiti pošast*, KUD Sodobnost International, 2020, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Groznovilca v Hudi hosti*, KUD Sodobnost International, 2019 (prvi izid 2011 in več izdaj), 9+, fantazijska pripoved
- ♦ *Ding dong zgodbe*, KUD Sodobnost International, 2018, 6+, kratka fantastična proza
- ♦ *Groznovilca in divja zima*, KUD Sodobnost International, 2017 (prvi natis 2016), 9+, fantazijska pripoved
- ♦ *V deželi medenjakov*, Vodnikova založba, 2006, 6+, kratka fantastična proza
- ♦ *Izginjevalec čarovnic*, Vodnikova založba, 2002, 6+, fantastična pripoved

Kontakt:

jana.bauer@guest.arnes.si

Borut Gombač

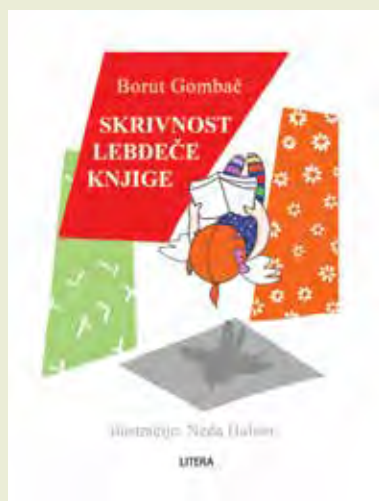
Zgodbe Boruta Gombača so očarljive, osupljive, inovativne, nepredvidljive, bralca popeljejo v brezmejnost avtorjeve bogate domišljije, ki jo odlikujeta dovršen izpovedni slog in duhovitost. Nemalokrat avtor v svoji pripovedi suvereno zakoraka na področje *nonsensa* in s tem vabi bralca, da prestopi okvire racionalnega, da razmisli o lastnem bivanju v svetu, ki si ga delimo z drugimi in drugačnimi. *Skrivnost lebdeče knjige* je literarna poslastica, ki s svojo večplastnostjo vabi mlajše in odrasle bralce.

proza

(iz utemeljitve za desetnico 2021)

Izbrano
delo

Skrivnost lebdeče knjige, Maribor, Litera, 2020, ilustrirala Neda Hafner

Odlomek

Ko je knjižničar Tihomir rahlo zadihan prislonil kolo častitljive starosti na okrušen zid, si je s prsti površno počesal štrenasto brado in sivkaste lase. /.../ Brskal je tako dolgo, dokler ni vendarle izvlekel velikega črnega ključa. Z njim je po nekaj škrtajočih poizkusih uspešno odklenil škripajoča lesena vrata z napisom STARA PIONIRSKA KNJIŽNICA in končno vstopil. V temi je na steni zatipal stikalo, prižgal luč, potem pa na ves glas vzkliknil:

»Kaaaaaaaj pa ti počenjaš tuuuuukaj?«

Nekje v višini svojega čela je namreč zagledal knjigo. Ker se je vse skupaj dogajalo v knjižnici, bi ena od premnogih knjižničnih bukvic sploh ne bila vredna omembe, kaj šele, da bi si zaslužila tako glasen vzklik. Vzklik je bil tako glasen zato, ker knjiga ni ležala niti na polici niti

na knjižničnem vozičku, ampak je kratko malo lebdelela v zraku.

/.../ In Tihomir ga je poklical – se pravi hišnika Janka /.../. Knjižničar Tihomir je torej poklical še snažilko Zinko. /.../ Pogledal je na uro. Še nekaj minut in tukaj bodo prvi bralci. /.../

Opravičil se je babici in njenima vnučkoma /.../ in opazil, da je nagajiva knjiga izginila s pulta.

»Tako se vrnem!« se je grenko nasmehnil obiskovalcem /.../. Z vso hitrostjo se je zakadil med police. Divje je brskal med knjigami in jih odločno odrival s polic, da bi ugotovil, če katera ne bo padla na tla, ampak bo obvisela v zraku. Prosil je celo nekaj bralcev, če mu lahko pri tem pomagajo.

In lahko vam povem, da jih je bilo veliko med njimi nad tem celo zelo navdušenih. S skupnimi močmi jim je tako kmalu uspelo razmetati vse police. Potem so se lotili še skladišča. Preiskali so vso stavbo, celo tiste najbolj skrite kotičke knjižnice, za katere vedo le tisti redki knjižničarji, ki so v Stari pionirski knjižnici že toliko let kot Tihomir, a je bilo vse zaman. Lebdeče knjige niso našli.

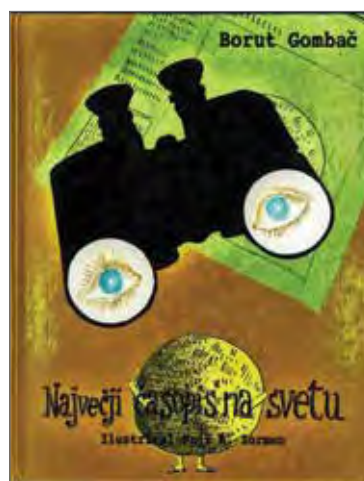
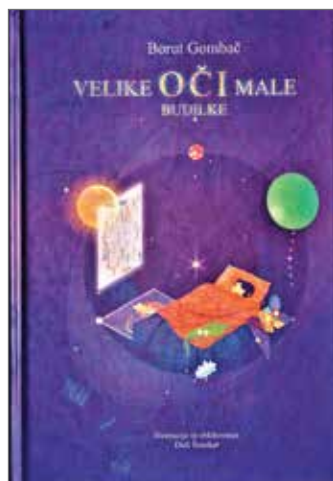
Niso je našli ne včeraj ne danes. Ne vem, morda je ena tistih, za katero v računalniku piše, da je na polici, a je tam niti slučajno ni. Ali pa je odfrčala v katero drugo knjižnico? Res ne vem. Vsekakor pa bi to priložnost rad izkoristil za nasvet in opozorilo. V knjižnicah, v katere zahajate, si izposodite čim več knjig. Na ta način jo morda nekoč najdete. Če boste imeli srečo, da prav vi naletite nanjo, jo čvrsto primite z obema rokama in je nikar ne izpustite, dokler je ne preberete do konca. Kdo ve, če ni prav tam na zadnji strani pojasnjena skrivnost njenega lebdenja?

Nominacije

- ♦ večernica: 2021 *Skrivnost lebdeče knjige*, 2005 *Velike oči male budilke*
- ♦ desetnica: 2021 *Skrivnost lebdeče knjige*, 2005 *Velike oči male budilke*

Bibliografija

- ♦ *Skrivnost lebdeče knjige*, Litera, 2020, 6+, kratka fantastična proza
- ♦ *Psiček iz megle*, Založba Obzorja, 2016, do 6 let, kratka proza, slikanica
- ♦ *Velike oči male budilke*, Aristej, 2004, 6+ kratka fantastična proza
- ♦ *Prostorček in Minutka*, Aristej, 1997, 9+, poezija
- ♦ *Največji časopis na svetu*, DZS, 1993, 9+, poezija

Kontakt:
borut.gombac@gmail.com

Majda Koren

Njeni protagonisti, sicer zelo različni, so vselej otroško navihani, razigrani in se ne pustijo kar tako potisniti v vlogo žrtve. Avtoričin zaščitni znak je po slogovni plati jedrnato, izčiščeno in minimalistično, a duhovito pisanje, ki /.../ ohranja jezik kot primarni prostor igre, kot polje neomejenega metaforičnega potenciala.

proza

(Alenka Urh, Sodobnost, 2018)

Izbrano delo

Mici iz 2. a, Ljubljana, MKZ, 2009, ilustriral Matjaž Schmidt

Zgodba:

Pošasti so pogosto strašne in se jih moramo bati, a Mici se prav nič ne bojimo, saj je to precej majhna pošast, ki nam sega komaj do kolen, po obnašanju pa je še najbolj podobna za pikoco porednemu otroku z veliko domišljije. Prigode male pošasti Mici so do zdaj izšle v treh knjigah. V prvi je Mici doma in še ne hodi v šolo. V drugi in tretji knjigi so opisane njene šolske dogodivščine. V vsaki od knjig je približno dvajset zgodb. To so miniature, drobni vsakdanji dogodki, ki se lahko primerijo slehernemu otroku. Mici včasih deluje kot najbolj navihani otrok, drugič pa kot zaščitnica sošolcev, ki so v težavah. Če jim že ne more pomagati, jih skuša vsaj potolažiti – na čisto njen način: tako, da jih požgečka, jim razmrši lase ali da jih preprosto objame.

Mici sodi med najbolj priljubljene like v sodobni slovenski mladinski književnosti, verjetno zato, ker razmišlja na enak način, kot razmišljajo otroci.

Odlomek

V šolo!

Približno pred sedmimi leti je stric Zlatko Šimnu za rojstni dan podaril malo plišasto pošast. Imela je rožnato dlako in velike zelene oči.

A pošast se je samo delala, da je iz pliša. V resnici je bila živa pošast!

»Saj si živa!« je zaklical Šimen, ko se je zvečer s police skobacala v njegovo posteljo.

»Ne, nisem Živa, Mici sem!« mu je odvrnila in zaspala, ne da bi še karkoli rekla. Odtlej sta bila Mici in Šimen nerazdružljiva prijatelja.

Leta so tekla in Šimen je moral v šolo. Mici je bila ta čas sama doma. Včasih se je šla kopat in za sabo pustila veliko poplavo. V kuhinji je našla piškote, ki jih je mama kupila za goste. Za njimi so ostale le drobtine na mizi. Ko je nekoč našla Šimnove nalepke, jih je polepila po celem stanovanju, eno pa prilepila na svoje čelo.

Tako sta nekega dne mama in Šimen sklenila, da mora Mici v šolo, saj ji je doma dolgčas in zato počenja neumnosti.

Že naslednji dan je morala tja. V drugi razred, ker je bila za prvega preveč pametna.

Šimen jo je spustil skozi vrata drugega a, sam pa stekel v drugo nadstropje, v četrti b.

»Dan!« je pozdravila Mici, ko je vstopila v učilnico.

Pri mizicah so mirno sedeli otroci. Pred tablo je stala gospa Minka, učiteljica.

»Dober dan, Mici! Otroci, to je naša nova učenka. Za začetek bo sedela pri Anžetu, ker je ravno pri njem še prazen prostor,« je odločila gospa Minka.

Otroci so vstali, in se vsi po vrsti rokovali z Mici.

Nato je bilo na vrsti branje, na strani devetindvajset.

»Anže, začni, prosim!« je ukazala gospa Minka.

Mici je pogledovala malo v berilo in malo k Anžetu.

Anže je bil čisto bled. Trudoma je razbiral črke v knjigi:

»Meee-dveeed ... Medved.«

In Mici mu je tiho šepetala:

»Medved je sedel pod hruško in se praskal po glavi.«

In Anže je ponavljal za njo:

»Medved je sedel pod hruško in se praskal po glavi.«

Gospa Minka pa:

»Mici, ne smeš priošepetavati!«

»Moram prišepetavati, ko pa se Anže tako muči s črkami!

Čisto bled je od hudega!« je odvrnila Mici.

»No, prav, ti preberi do konca, da se Anže ne bo več mučil,« je smeje se odvrnila gospa Minka.

Mici je prebrala zgodbo o medvedu, kot bi mignil, in otroci so ji navdušeno zaploskali.

Moji najljubši ljudje

»Danes bomo slikali!« je povedala gospa Minka.

»S flomastri bomo narisali svoje najljubše ljudi, nato pa bomo vse skupaj pobarvali z vodenkami.«

Otroci so pripravili stare časopise, da ne bi med slikanjem popacali mizic. Nataknili so si stare majice, da svojih najlepših oblačil ne bi umazali z barvami.

Potem je bilo na vrsti tuhtanje o tem, kdo so najljubši ljudje.

Mici ni bilo treba dolgo premišljevat. To sta Šimen in njegova mama. Šimen ima srednje dolge svetle lase, nosi široke črne hlače in majico s kapuco. Njegova mama ima vsak mesec drugo barvo las, nosi pa kavbojke in majice z bleščicami.

Gospa Minka je zavrtela starinsko glasbo na zgoščenki, da so otroci lažje risali.

Večina je risala očka in mamico. Nekateri so narisali sošolce. Tudi Pia je risala očka in mamico. Najprej je

narisala mamico. Nato je narisala polovico očka. In potem se je spomnila, da sta se njeni najljubši osebi skregali in ne živita več skupaj.

Zalile so jo solze, ki so kapljale na sliko mamice in pol očka.

Gospa Minka je prihitela pogledat, kaj je narobe. In takoj za njo Mici.

»Ne morem ju narisati, ker nista več skupaj!« je Pia pojasnjevala med ihtenjem.

»Vseeno ju lahko narišeš, saj sta še vedno tvoji najljubši osebi, če tudi se onadva ne marata več,« jo je tolažila Minka.

»In onadva imata tebe še vedno ravno tako rada kot prej!« je rekla Mici.

»A zagotovo?« je nejeverno vprašala Pia.

»Naj me pograbi tristo pošasti, če ni res!« je dejala Mici, ji zmršila lase in stekla do svoje mizice, da je dokončala sliko.

Nagrade

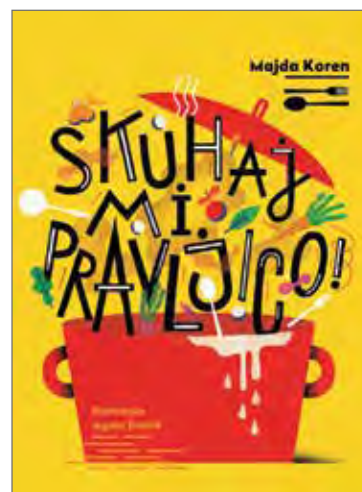
- ♦ večernica: 2006 *Eva in kozel*
- ♦ Levstikova nagrada: 2011 *Mici iz 2. a*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2012 *Mibec*, 2011 *Mici iz 2. a*, 2008 *Eva in kozel*, 2007 *Zgodbe zajca Zlatka*, 2006 *Župcin dnevnik*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2022 *Čarobna kost*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Protideževna juba*, 2023 *Čarobna kost*

Bibliografija

- ♦ *Mici iz 2.a*, MKZ, 2024 (prvi izid 2009, več izdaj), 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Protideževna juba*, KUD Sodobnost International, 2023, 6+, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Čarobna kost*, MKL, 2022, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Inšpektor Jože: 1 1/2. del*, ilustriral Damijan Stepančič, KUD Sodobnost International, 2021, 6+, strip
- ♦ *Kapo in Bundo*, ilustriral Damijan Stepančič, Ljubljana, KUD Sodobnost International, 2020, 6+, strip
- ♦ *Mala pošast Mici*, MKZ, 2019 (prvi izid 1994, več izdaj), 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Skuhaj mi pravljico*, KUD Sodobnost International, 2016, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Mibec*, MKZ, 2011, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Julija je zaljubljena, lol*, Karantanija, 2008, 13+, realistični roman
- ♦ *Eva in kozel*, MKZ, 2006, 9+, fantastična pripoved

Kontakt:

strudelj@gmail.com
www.majdakoren.si

Miroslav Košuta

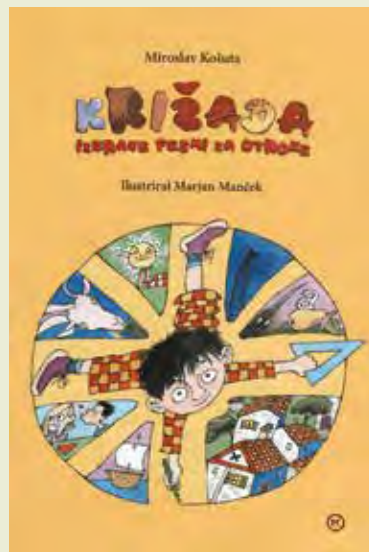
/.../ pahljača Košutove poezije se pred začudenimi očmi mladega bralca razpira najprej in predvsem zaradi njenih edinstvenih barv in odtenkov, ki sijajo danes prav tako živo kot pred več kot tridesetimi leti, ko se je med verzi pojavila prva radovedna *mala miška*.

(Igor Saksida, *Živeti mejo*, 2007)

poezija

Izbrana
poezija

Križada, Ljubljana, MKZ, 2006, ilustriral Marjan Manček

Zaseda za medveda

Vzamemo puško
in gremo na hruško.
Na hruško, seveda.
Čakat medveda.

V vejah sedimo
in sline cedimo.
Sline, seveda.
Zaradi medveda.

Odvržemo puško,
utrgamo hruško.
In jo pojemo
namesto medveda.

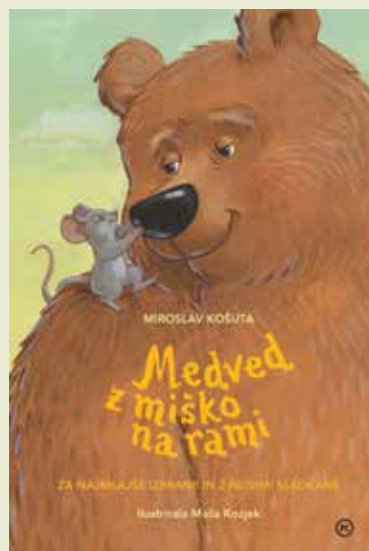
Kaj je v kapljici dežja

V kapljici dežja
je solza,
ki po licu
nam polzi.

V kapljici dežja
je sonce,
ki se v solzi
nasmeji.

Izbrana
poezija

Medved z miško na rami, Ljubljana, MKZ, 2019, ilustrirala Maša Kozjek

Miška je sanjala

Miška je sanjala žametne sanje:
Nekega jutra odšla je na pot,
zrasla je skozi oblake brezdanje
v sončno deželo iz samih dobrot.

Medved tam doli pred praznim brlogom
s smrkavim robcem je mahal v pozdrav,
dolgo, zateglo zavijal svoj z bogom,
strašno nesrečen, da sam je ostal.

Miška pogreša njegove norčije –
v strahu zanj se iz sanj prebudi
in se tesneje mu v kožuh privije,
medved pa blaženo spi in smrči.

Nagrade

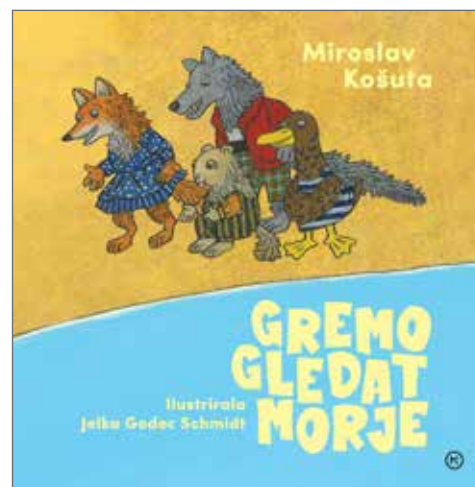
- ♦ Prešernova nagrada za življenjsko delo, 2011
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2015
- ♦ Levstikova nagrada: 1988 *Na Krasu je krasno*
- ♦ IBBY častna lista, 2008 *Kriško kraške*

Nominacije

- ♦ večernica: 2018 *Ponikalnice*, 2003 *Njune zgodbe*
- ♦ desetnica: 2022 *Božaj veter: pesmi za mlade*, 2018 *Ponikalnice*, 2007 *Minimalčice*, 2003 *Njune zgodbe*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2018 *Zmaj v parku*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Gremo gledat morje*, 2023 *Trije žrebci*, 2022 *Božaj veter: pesmi za mlade*, 2020 *Ljubezni to pesem*, *Medved z miško na rami*, 2018 *Ponikalnice*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2023

Bibliografija

- ♦ *Gremo gledat morje*, MKZ, 2023, 9+, poezija, slikanica
- ♦ *Trije žrebci*, Miš založba, 2022, 16+, kratka proza, slikanica
- ♦ *Božji veter: pesmi za mlade*, MKZ, 2021, 16+, poezija
- ♦ *Ponikalnice: petinsedemdeset ugank in ena ugotovitev*, Miš založba, 2019 (prvi natis 2017), 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Medved z miško na rami*, MKZ, 2019, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Zmaj v parku*, Celjska Mohorjeva družba, 2017, do 6 let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Abecerime*, MKZ, 2014 (prvi izid 1979 in več izdaj), do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Križada*, MKZ, 2006, 9+, poezija
- ♦ *Kriško Kraške*, Zadruga Novi Matajur, 2005, 9+, poezija
- ♦ *Njune zgodbe*, Mladika, 2002, do 6 let, kratka realistična proza

Kontakt:
miroslav.kosuta@gmail.com

Polonca Kovač

Pisateljica Polonca Kovač je zaslovela že kar s prvo knjigo, leta 1975 izdanimi Zverinicami z Večne poti, zatem pa je v nekaj desetletjih ustvarila vrhunski opus, ki ga enakovredno sestavljajo pravljico-fantastične živalske zgodbe in bolj realistične pripovedi. /.../ Na izviren, pogosto humorno iskričav način obravnava številne tematike, ki vznemirjajo ne samo odraščajoče mladiče, temveč nemalokrat tudi njihove odrasle. V slovenskem prostoru izstopa tudi po redki, premalo cenjeni sposobnosti združevanja poučnosti oziroma spoznavnosti z umetniškostjo in literarnim pristopom, s čimer se obravnavane tematike dosti bolj dotaknejo bralcev, kot če bi jim bile podane samo v suhem, stvarnem jeziku.

proza

(iz utemeljitve Levstikove nagrade za življenjsko delo, 2009)

Izbrano delo

Zverinice z Večne poti, Ljubljana, Mladika, 1994, ilustrirala Melita Vovk

Zbirka vsebuje 17 pravljič o živalih, ki živijo v živalskem vrtu v Ljubljani. Živalski vrt stoji na Večni poti, od tod izvira tudi naslov knjige. Avtorica pripoveduje o živalih (npr. o pitonu, pingvinih, kameli, racmanu ...), malo pa tudi o ljudeh in njihovih karakterjih.

Krokodilska zgodba

V živalskem vrtu živita dva krokodila. Prvi je dolg šest metrov, sivo zelene barve in precej grd. Tudi drugi je dolg šest metrov, umazano zelene barve in grd. Vse dneve nepremično ležita na skali kot dva hloda, pa imata kljub temu kar zanimivo življenje. Ime jima je Mojmir in Vladimir in ne razumeta se vedno najbolje. To pa zato, ker Vladimir jemlje življenje resno, Mojmir ga pa samo uživa.

Vladimir zjutraj najprej pregleda vremensko stanje - temperaturo, zračni tlak, smer in jakost vetra - in izračuna, kakšno bo vreme.

»Ti, Mojmir,« pravi, »danes bo pa sijalo sonce.«

»Saj vem,« pravi Mojmir, »se že sončim. Imenitno me greje v desno tace.«

»Kako si pa mogel tako hitro izračunati?« se čudi Vladimir.

»Saj sem samo malo naokoli pogledal,« pravi Mojmir.

»Tébe podatki sploh ne zanimajo!« reče Vladimir ogorčeno, Mojmir pa uživaško mrmra: »Greje pa, greje.« Potem se Vladimir spravi na naslednjo nalogo. Kaj bo danes za kosilo? Krokodili jedo vse, kar se spodobi in kar se ne spodobi, in zato imajo pester jedilnik. Vladimir kombinira - bo fižol z zeljem? Ne, to je bilo pred štirimi dnevi, jedilniki pa se ponavljajo na pet ali sedem dni. Vladimir napenja možgane, tuhta in računa, nato pa zmagoslavno reče:

»Ti, Mojmir, veš, kaj bo danes za kosilo?«

»Danes bodo pa ribice,« zadovoljno reče Mojmir in se oblizne, kar za krokodila ni majhno delo, ker ima dva

metra dolg gobec.

»Si upošteval vse možne kombinacije?« strogo vpraša Vladimir, Mojmir pa pravi: »Duham jih, duham,« in slinje se mu pocede.

Med kosilom reče Vladimir s polnim gobcem ribic: »Po verjetnostnem računu bi bilo lahko tudi kaj drugega.«

»Že mogoče,« pravi Mojmir in blaženo žveči.

Največ dela pa ima Vladimir z obiskovalci živalskega vrta. Prešteva jih, urejuje in primerja števila. Zvečer poroča Mojmirju:

»Ti, Mojmir, danes je bilo na ogledu petnajst moških, sedemintrideset žensk in sto pet otrok. V odstotkih je to za 2,7 več kot prejšnjo sredo, obiski pa so ob sredah za 1,3 odstotka manjši kot ob četrčkih.«

»Že mogoče,« pravi Mojmir, »ampak meni je bil všeč samo tisti dedek s pikasto kravato.«

»Kakšen dedek s pikasto kravato?« zbegano vpraša Vladimir. »Naj štejem zdaj še kravate?«

»Ne vem, zakaj sploh šteješ,« pravi Mojmir. »Meni je bil všeč. Vnuk mu je padel v lužo, da je blato kar kapljalo od njega, dedek pa je čisto mirno rekel, da se bo že posušilo.«

»Pa kaj hočeš s tem dokazati?« vrta Vladimir.

»Nič,« pravi Mojmir. »Všeč mi je bilo.«

Od tega dne naprej si Vladimir ne more kaj, da ne bi v svoje štetje vključil še kravate. »Toliko dela, toliko dela,« mrmra z grenkobo, »toda kravate so tudi podatek.«

Mojmir pa se greje na skali in premišlja, kako prijazen bi bil on s svojim krokodilčkom, če bi bil on dedek s pikasto kravato.

Nekega dne Mojmir dvigne glavo, prisluhne in pravi: »Zdajle prihaja dedek s pikasto kravato.«
 »Nemogoče,« pravi Vladimir. »Pravkar sta šli mimo dve pikasti kravati in po verjetnostnem računu ...« Pa mora kar umolkneti, kajti pri ograji stoji dedek s pikasto kravato.
 »To so orjaški plazilci, nevarni za človeka,« razlaga svojemu vnuku.

»Fej, samo poslušaj ga,« pravi Vladimir in pljune. »Toda povej mi, kako, strela, si mogel tako hitro izračunati, da prav zdajle pride dedek s pikasto kravato?«
 »Saj nisem izračunal,« ponižno reče Mojmir. »Srce mi je začelo razbijati, pa sem kar vedel, da bo on.«
 »Včasih mi greš resno na živce,« pravi Vladimir.
 »Že mogoče, oprosti,« odvrne Mojmir.
 In potem še naprej ležita na skali kot dva hloda.

Nagrade

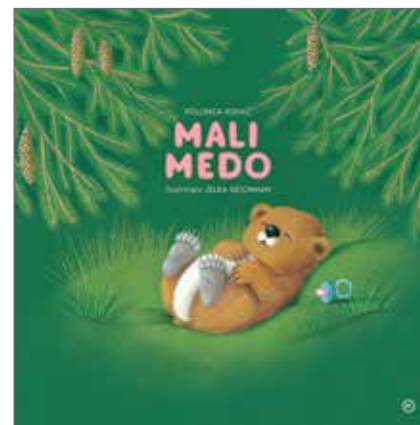
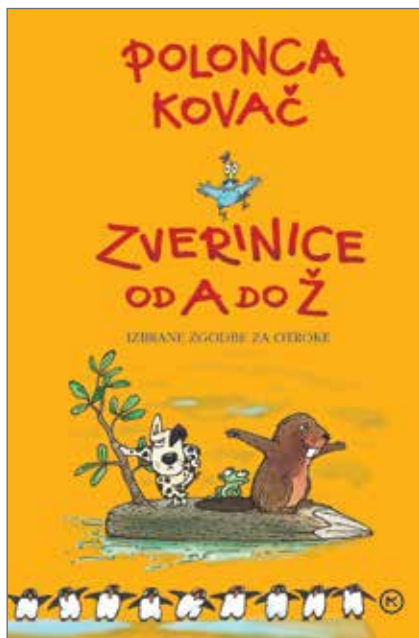
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2009
- ♦ večernica: 2000 *Kaja in njena družina*
- ♦ IBBY častna lista, 2006

Nominacije

- ♦ Andersenova nagrada: 2014
- ♦ znak zlata hruška: 2018 *Kaj se komu sanja*, 2016
Gorski vrt, za vse odprti

Bibliografija

- ♦ *Mali medo*, MKZ, 2023 (prva izdaja 2000, več izdaj), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Pet kužkov išče pravega*, MKZ, 2023 (prva izdaja 1982, več izdaj), do 6 let, fantastična pripoved
- ♦ *Zelišča male čarovnice*, MKZ, 2022 (prva izdaja 1995, več izdaj), 6+, fantastična pripoved + informativno besedilo
- ♦ *Kaj se komu sanja*, MKZ, 2017 (prva izdaja 1990), 6+, kratka fantastična proza
- ♦ *Gorski vrt, za vse odprti*, Sidarta, 2015, 6+, fantastična pripoved + informativno besedilo
- ♦ *Težave in sporočila psička Pafija*, MKZ, 2014 (prva izdaja 1986, več izdaj), do 6 let, fantastična proza
- ♦ *Čučko ureja svet*, Mladika, 2014, fantastična pripoved
- ♦ *Kaja in njena družina: povej mi o ločitvi*, MKZ, 2013 (prva izdaja 1999, več izdaj), 6+, realistična povest
- ♦ *Zverinice od A do Ž*, MKZ, 2012 (prva izdaja 2007), 6+ kratka proza
- ♦ *Zverinice z Večne poti*, Mladika, 1994 (prva izdaja 1975, več izdaj), 6+, kratka fantastična proza

Kontakt:
 kpolona37@gmail.com

Ambrož Kvartič

Zbirko 30 pesmi, ki so tako po motivih kot dolžini besedil zelo različne, družijo radoživ, radoveden in humoren način doživljanja sveta ter rimana pesniška oblika.

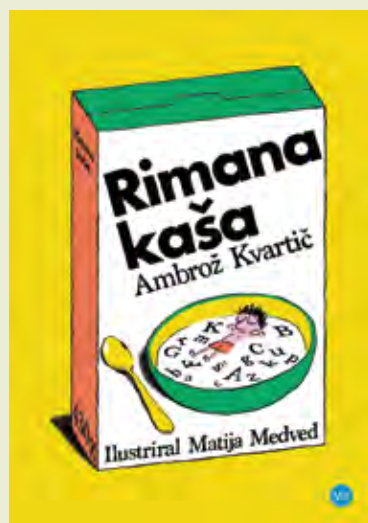
Ob tematizaciji predmetov, živali, hrane ... se zaiskrije zanimive, nevsakdanje domisljice, besedne premetanke, humorne umotvorke in duhoviti nonsensi. Zbirka, ki bo mlade navdušila za branje poezije.

(iz utemeljitve nominacije za večernico 2024)

poezija

Izbrana
poezija

Rimana kaša, Dob, Miš založba, 2023, ilustriral Matija Medved

ČUDNO

Kakšen nenavaden štos,
kakšna čudna povezava:

Če pozimi hodim bos,
puščati začne mi nos.

Kot da moja ljuba glava
bi tičala na podplatu,
ne pa daleč stran – na vratu!

STRAHEC

Ko Strahca je strah,
pod rjuho se skrrije
pa plane na plano,
kjer tarna in vpije:
»Kako me je strah!«

Ko Strahca je strah,
tak cirkus napravi,
da malčkom in starčkom
do kraja zagnjavi –
ker ga je pač strah.

Ah!

Izbrana
poezija

Križemsvet, Ljubljana, Mladinska knjiga, 2021, ilustriral Zvonko Čoh

ČRIČEK IN ŠKRŽAT

Sonce se je poslovilo
in škržat je nehal peti.
Ko glasbilo je pospravil,
črička slišal je začeti.

Ves zaspan mu je pomahal,
on pa je ubiral strune:
»Oj, škržat! Greš res počivat?
Ne bi z mano gledal lune?»

Tudi zvezde so prekrasne
in utrinki padajoči ...«
»Čriček ... pač različno spiva –
ti podnevi, jaz ponoči.«

»Bo že res,« zavzdihne čriček,
»to zakoni so narode ...
Rad pa skupaj s tabo gledam
sončne vzhode in zahode!«

Nominacije

- ♦ večernica: 2024 *Rimana kaša*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Rimana kaša*, 2022 *Ugibanica*

Bibliografija

- ♦ *Naš razred je res prima*, Grafenauer, 2024, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Rimana kaša*, Miš založba, 2023, 6+, poezija
- ♦ *Verzi, vrezani v Velenje: ilustrirane pesmi in uganke o velenjskih znamenitostih*, Ustanova Velenjska knjižna fundacija (UVKF), 2022
- ♦ *Ugibanica*, Miš založba, 2022 (prvi izid 2021), uganke, slikanica
- ♦ *Križemsvet: pesmi, uganke in dopolnjevanke*, MKZ, 2021, poezija, slikanica
- ♦ *Kdo in kaj? Razvozljaj!*, MKZ, 2018, uganke, slikanica

Kontakt:
ambroz.kvartic@gmail.com

Svetlana Makarovič

Že v svoji prvi zbirki pretežno živalskih pravljic *Miška spi* iz leta 1972 se je predstavila kot zrela in suverena pripovednica, od takrat pa je izšlo na desetine njenih slikanic, zbirk pravljic in pesmi, kaset in zgoščenk, ki so nekakšen zlati standard slovenske mladinske književnosti – mogočen in trajen opus, ki mu po raznolikosti, imaginativni moči in izvirnosti ni enakega.

poezija
in proza

(iz utemeljitve za Levstikovo nagrado za življenjsko delo, 2011)

Izbrano
delo

Pekarna Mišmaš, Ljubljana, MKZ, 2023, ilustriral Gorazd Vahen

Zgodba

Pekarna Mišmaš je pravljica, ki je doživela različne natisne, in sicer je bilo delo izdano kot ponatisi, deloma tudi kot različice v slikaniški obliki z ilustracijami Svetlane Makarovič, Marije Lucije Stupica in Gorazda Vahna. Uvrščena je tudi v različne zbirke pravljic. Temeljni zaplet zgodbe sloni na čarovniški moči peka Mišmaša. Njegovi sovaščani opazijo, da Mišmaš sam peče kruh in da pri tem porabi zelo malo moke, a se ne vtikajo v Mišmaševe zadeve, le zoprna soseda Jedrt ga želi na vsak način razkrinkati, pri čemer jo vzpodbuja pek iz Kurje vasi. Ta ji izroči kljuko, s katero lahko Jedrt vstopi v Mišmašev klet in odkrije njegovo čarovnijo. Miši mesijo testo in pečejo kruh za Mišmašev pekarino: črne miške so pripravljale črn kruh, sive ječmenovega, rumene koruznega, srebrnkaste ajdovo pecivo z orehi, mišji mladiči so pripravljali pecivo za otroke ... Jedrt odhiti iz kleti, saj se ji zdi, da je videla prav vse. Ob polnoči Mišmaš v zrak zariše krog in miške se spremenijo v majhne ljudi; ti zaplešejo, pojejo pesmi o kruhu, pripovedujejo si pravljice o kruhu, zastavljajo si uganke o kruhu, skratka kruh je bil središče vseh njihovih pogovorov. V prijetno vzdušje se ponovno vplete Jedrt, saj pošlje svojega sestradanega mačka nad Mišmašev miši, a maček najde v kleti le majhne ljudi. Mišmaš je prijazen do mačka, zato mu ta zlahka obljubi, da nikoli več ne bo pojedel nobene miši. Ko je minila čarna ura, sledi metamorfoza ljudi v miši, kruh je pečen. Zjutraj Jedrt komaj čaka, da bo razkrila, kako Mišmaš peče kruh; ljudje ji najprej niso verjeli in tudi zaradi mišje dlake, za katero je trdila, da jo je našla v rogljiču, se niso vznemirjali, a je že tako, da jih je premagala radovednost. Za večer so mu napovedali, da pridejo gledat njegovo peko, toda Mišmaša ni bilo v kleti, pravzaprav je ta zgedala, kot da je že dolga leta zapuščena, in tudi Mišmaša ni bilo nikjer. Odselil se je iz Mišje vasi, vaščani pa nikoli več niso jedli tako dobrega kruha. (Haramija, *Sedem pisav*, 2009)

Odlomek, wikivir

Na koncu vasi je stala velika, nizka hiša z napisom PEKARNA MIŠMAŠ.

Pod hišo je tekel živahen potok, ob potoku je stal mlin, ki je mlel moko za pekarno. Mišmaš je bil majhen možiček z dolgimi črnimi brki, ki so bili videti kot dva mišja repka, in imel je bleščeče se črne oči, podobne mišjim. Bil je tako majhne postave in tako navihano je gledal, da so mnogi vaščani trdili o njem, da je skrat – in čisto mogoče je to tudi zares bil. Pekel je pa tako dober kruh, tako hrustljave rogljičke, tako dišeče piškote, da so kupci prihajali k njemu iz vseh sosednjih vasi. Mišmaš je že navsezgodaj zjutraj stal za prodajnim pultom, pred pekarno pa se je vila dolga vrsta ljudi, ki so cedili sline – tako lepo je dišalo iz pekarne. »Kako to, da nimate

nobenega pomočnika? Saj vendar ne morete vsega speči sami, gospod Mišmaš!« so spraševali ljudje. Mišmaš je samo pomigal z brki, navihano pogledal, odgovoril pa ni. Mišmaš sploh ni veliko govoril. Samo včasih, kadar je kdo s polnimi usti kruha zamomljal: »Joj, kako je ta kruh dober, gospod Mišmaš!« – samo takrat je Mišmašu pod brki zaigral nasmeh, in če je bil prav posebno dobre volje, je zamrmral: »Bogžegnaj.«

Zvečer, ko so ljudje po hišah zaspali, so se Mišmašu živo zaiskrile oči, vzel je leščerbo in se odpravil po strmih stopnicah v klet. Z velikim ključem je odklenil težka, škripajoča vrata in stopil v podzemno dvorano. Tu so ob stenah iz rezanega kamna stale visoke police, na njih pa vreče z moko, zdrobom, soljo in sladkorjem, malo dalje so stali veliki vrči smetane in mleka, zavitki kvasa vseh

vrst in vrečice z dišavami. Na sredi dvorane so bila tri lesena korita za gnetenje testa, zadaj pa je žarela stara krušna peč.

Mišmaš je za seboj zapahnil vrata, se ozrl okoli sebe in glasno tlesknil s prsti. In zdaj so se iz vseh kotov usule trume mišk: bele, sive, črne in rumene. Zbrale so se v krog, dvignile so glavice in čakale. Mišmaš je pomigal z brki.

»Najprej domač črn kruh,« je ukazal.
/.../

Kajti tam, kjer ljudje
drugih v miru ne puste,
tam nikdar dolgo ne žive
takele pravljice ...

Nagrade

- ♦ Zlati red za zasluge Republike Slovenije, 2009
- ♦ Prešernova nagrada za življenjsko delo, 2000 (prejela 2023)
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2011
- ♦ Levstikova nagrada: 2015 *Mesečinska struna*, 1975 *Pekarna Mišmaš*, *Kosovirja na leteči žlici*, *Kam pa kam, kosovirja?*
- ♦ IBBY častna lista, 1994 *Mačja preja*

Nominacije

- ♦ večernica: 2010 *Mi, kosovirji*
- ♦ desetnica: 2016 *Kuzma, trinajsti škrat*, 2004 *Počitnice pri teti Magdi*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2023 *Kubarica Uharica*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Kubarica Uharica*, 2022 *Baladne pravljice*, 2020 *Potepuh in nočna lučka*, 2015 *Kuzma, trinajsti škrat*, 2016 *Mesečinska struna*, 2013 *Balada o Sneguročki*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2021
- ♦ Andersenova nagrada: 2016, 2002, 2000, 1998

Bibliografija

- ♦ *Mali kakadu*, MKZ, 2024, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Sovica oka*, MKZ, 2024 (prva izdaja 1997, več izdaj), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Strašni volk*, MKZ, 2024 (prva izdaja, več izdaj), 6+, pravljica, slikanica
- ♦ *Kubarica Uharica*, MKZ, 2023, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Pekarna Mišmaš*, MKZ, 2023 (prva izdaja 1974, več izdaj), 6+, pravljica, slikanica
- ♦ *Čičido, čičido, čičido*, MKZ, 2022, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Sapramiška*, MKZ, 2022 (prva izdaja 1976, več izdaj), 6+, pravljica, slikanica
- ♦ *Pod medvedovim dežnikom*, MKZ, 2023 (prva izdaja 1998, več izdaj), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Zlata mačja preja*, MKZ, 2023 (prva izdaja 2014, več izda), do 6 let, zbirka pravljic
- ♦ *Svetlanine pravljice*, Miš založba, 2008, 9+, zbirka pravljic

Kontakt (zastopa Avtorska agencija Slovenije):

aas@aas.si

Neža Maurer

Otrok je v pesmih seveda tudi iznajdljiv in kar poka po šivih od domišljije. A otrok, ki je nenehno v gibanju, se zna tudi umiriti, obsedeti na veji in poslušati, kako njegova pesem zveni prek sveta ... Svet pa ni narejen samo iz igrivosti in nagajivosti. Ni vedno samo lep in brezskrben. Bog ve, od kod vse se bojazen in strah prikradeta v otrokovo dušo. Vendar je čustvo, ki prežarja poezijo Neže Maurer, skoziinskoz ljubezen.

(Peter Svetina, spremna beseda v *Velik sončen dan*)

poezija

Izbrana
poezija

Velik sončen dan, Ljubljana, MKZ, 2013, ilustrirala Alenka Sottler

Tri luže

Dežek pada cele dni,
še ponoči nam rosi
in namaka luže tri:

v prvi luži žabica,
v drugi luži račkica,
v tretji luži sem pa jaz –

vsi kričimo na ves glas.

Kam?

Kam so se skrile planine?
Zavile so se
v dolge meglene obleke
in nekam daleč odšle.

Kam so izginile rože
in ptiči in listi z dreves?
Na veter jesenski so sedli
in odleteli na ples.

V teh sivih jesenskih dnevih
še mi bi za njimi odšli –
a megla poti nam zagrinja
in burja nam piha v oči.

Nagrade

- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2013

Nominacije

- ♦ znak zlata hruška: 2018 *Nekaj zelo zelo lepega*

Bibliografija

- ♦ *Nekaj zelo zelo lepega: zbrane pesmi za otroke*, Sanje, 2018, 6+, poezija
- ♦ *Ti si moje srce*, Društvo Jasa, 2014, 6+, poezija
- ♦ *Velik sončen dan: izbrane pesmi za otroke in mladino*, MKZ, 2013 (prvi izid 2000), 6+, poezija
- ♦ *Veste, kdo je Čeri?*, Celjska Mohorjeva družba, 2013, do 6 let, kratka realistična proza
- ♦ *Zajčkova telovadba*, DZS, 2004, do 6 let, poezija
- ♦ *Prstančica*, Karantanija, 2002, do 6 let, fantastična pripoved
- ♦ *Zvesti jazbec*, Karantanija, 1999, 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Od srede do petka*, MKZ, 1997, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Sloni v spačku*, DZS, 1997, 9+, poezija

Kontakt:
neza_maurer@hotmail.com

Ida Mlakar Črnič

Humor zgodbe pod svojo lupino skriva temo, ki ni prav nič humorna, ampak vredna temeljitega razmisleka: Kaj se zgodi s tistimi, ki so ‚odsluženi‘, se postarajo, ne zmorejo več svojih zadolžitev? /.../ Da je na svetu prostora za starega konja, ki pleše step, in kravo, ki poje bluz, dokazuje konec pravljичne zgodbe – ljudje ju sprejmejo in oba junaka sta srečna ob morju – krava celo zadovoljno zapreda.

prose

(iz utemeljitve nagrade Kristine Brenkove za najlepšo izvirno slikanico, 2016)

Izbrano delo

O kravi, ki je lajala v luno, Dob, Miš založba, 2015, ilustriral Peter Škerl

Odlomek

Mrvica je zavzdihnila, da bi se še kamnu zasmilila. Skozi hlevsko okno je sijala velika luna in se ji smehljala z bleščečimi očmi.

»Pazi, krava trapasta, potacala me boš,« je zavreščala Kura in se obrnila na drugo stran.

Mrvica je povezala culo v vozec in potihno, da ne bi še koga zbudila, stopila ven v jasno pomladno noč.

»Grem,« je rekla Psu, ki je v temi tiho zacvilil.

»Ampak hitro,« je zabevskal, »jutri te pridejo iskat.«

Mrvica je grenko pokimala. Mleka že dolgo ni imela več. Bila je utrujena stara krava, ki je namesto mukanja spuščala čudne glasove.

»Krava, ki laja, bevška in tuli v luno,« so šepetali za njenim hrbtom, »ni za nobeno rabo. Zakaj pa imamo Psa?«

/.../

Mrvica je žalostno položila culo na prtlačnik, se skobalila na kolo ter odbrzela po klancu navzdol, ne da bi se še enkrat ozrla.

/.../

Mrvica je odprla oči. Nadnjo se je sklanjal ocufan konj v zaprašenem fraku in ji ponujal lonček s kavo.

»Kdo pa si?« je vprašala.

»Van den Hijo mi pravijo. Včasih sem bil cirkuški konj. Potem sem vlekel vozove, dokler mi niso začeli očitati, da se mi noge zapletajo in da ne zmorem več vleči. Zdaj sem sicer že star in oguljen in najbrž bi moral pod nož, ampak iz te moke ne bo kruha. Morda res ne znam vleči vozov, zato pa so moje noge še kako poskočne. Kar poglej!«

Van den Hijo je razposajeno zaplesal step z lahkotnimi nogami, da mu je Mrvica komajda sledila z očmi.

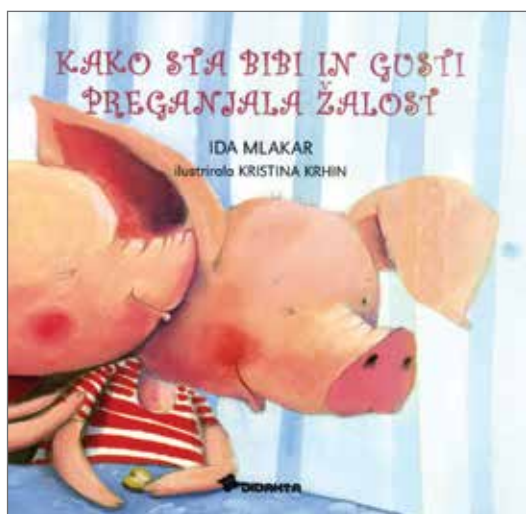
/.../

Ko se je sonce nagnilo k morju, sta Mrvica in Van den Hijo sedla na obalo in namočila svoje parklje in kopita v vodo. Bila sta utrujena, ampak srečna. »Zdaj imava vse,« je rekel konj, »svoj dom, glasbo in ples pa tudi drug drugega. Imenitna potujoča umetnika bova.«

Mrvica je gledala zahajajoče sonce, vonjala slan veter z morja, poslušala pivkanje galebov in šumenje valov ter nenadoma zadovoljno zapredla.

Tako tiho in prijazno kakor mačka.

Nagrade

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za najlepšo izvirno slikanico: 2016 *O kravi, ki je lajala v luno*

Nominacije

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za najlepšo izvirno slikanico: 2011 *Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo*, 2009 *Ciper coper medenjaki*, 2007 *Kako sta Bibi in Gusti porabljala prepir*, 2005 *Kako sta Bibi in Gusti preganjala žalost*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Kako sta Bibi in Gusti zagodla hudemu mrazku*, 2022 *Kako sta Bibi in Gusti ozmerjala čas*, 2021 *Kako sta Bibi in Gusti prezvičala hrib*, 2020 *Bibi in Gusti, Tu blizu živi deklica*, 2019 *Kako sta Bibi in Gusti zalivala hišico*, 2016 *O kravi, ki je lajala v luno*, 2011 *Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo*

Bibliografija

- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti zagodla hudemu mrazku*, Didakta, 2023, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti prezvičala hrib*, Didakta, 2022 (prvi izid 2020), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti ozmerjala čas*, Didakta, 2021, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti porabljala prepir*, Didakta, 2021 (prvi izid 2006), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti sipala srečo*, Didakta, 2021 (prvi izid 2010), do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Pravljični sprehod po Ljubljani*, Mestna knjižnica Ljubljana, 2021, 6+, domoznanstvo, slikanica
- ♦ *Kako sta Bibi in Gusti zalivala hišico*, Didakta, 2019, do 6 let, pravljica, slikanica
- ♦ *Tu blizu živi deklica*, KUD Sodobnost International, 2019, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *O kravi, ki je lajala v luno*, Miš založba, 2015, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *O miški, ki je brala pravljice ... in češnje*, Didakta, 2012, do 6 let, pravljica, slikanica

Kontakt:
ida.mlakar@hotmail.com

Desa Muck

Seriya Čudežna bolha Megi sodi med pripovedi z govorečo živaljo. V prvi knjigi, Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli, gre predvsem za opozorilo (bodočim) lastnikom psov, kako ti trpijo, če ljudje ravnajo z njimi neprimerno. Ob koncu leposlovnega dela knjige je v vsakem delu serije objavljeno še poglavje veterinarke, ki o živalih iz zgodbe na preprost način poda še biološka dejstva o neki živali (kaj žival je, kako ji pripravimo dom, kakšno nego potrebuje ...).

proza

(Dragica Haramija, *Vloga živali v mladinski književnosti*, 2015)

Izbrano delo

Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli, Ljubljana, MKZ, 2024, ilustrirala Maša Kozjek

Kratek opis celotne zbirke :

V seriji Čudežna bolha Megi je izšlo deset pripovedi, katerih glavna lika sta vedno naslovna bolha Megi in ena žival, hišni ljubljencek, ki ima v posamezni knjigi glavno vlogo : pes, zajec, želvici, papagaj, podganici, mačka, dihur, hrček, konj, zlati ribici. Megi po ulicah prenaša pes Zak, v bistvu pa nima čudežnih lastnosti, temveč vedno najde realno rešitev problema. Ob koncu leposlovnega dela knjige je v vsakem delu serije objavljeno še poglavje veterinarke , ki o živalih iz zgodbe na preprost način poda še biološka dejstva o neki živali (kaj žival je, kako ji pripravimo dom, kakšno nego potrebuje ...). Serija sodi med ilustrirane knjige. Vse knjige v seriji imajo enak uvod: *Ljudje se motimo, če mislimo, da si sami izberemo svojo domačo žival. V resnici si one izberejo nas. Najti pravega človeka zase pa je za živali najtežje. Zato jim pomagajo čudežne bolhe (po latinsko Siphonaptera magica), ki slišijo tudi na ime Megi. Če se vam bo kdaj, ko boste ljubeče opazovali svojo novo domačo živalico, zgodilo, da se bo na njej nekaj zasvetilo, kot bisernat ali srebrnkast preblisk, potem je to bolha Megi. K vam bo pripeljala nato tisto žival, ki ji pripadate.*

Odlomek

Nato je muca Mašenka povedala marsikaj o tem, kar je Megi že slutila. Da je Karli v resnici zelo osamljen in pogosto potr. Da se sicer ne pritožuje, ampak pogosto ga sliši vzdihovati. Povedala ji je, kako je lastnikom odveč, odkar je prišel Igor in o tem, kako rad ima Karli tega otroka, pa se mu ne sme niti približati. Povedala ji je tudi, kako dober prijatelj je Karli. Odkar malce slabše vidi, jo vedno opozori na nevarnost.

Nato je Megi Mašenki zaupala svoj načrt in mačka se je brez premisleka strinjala, da bo pomagala.

»Za našega Karlja, vse!!!« je dejala.

S Karljem pa ni šlo tako enostavno.

»To ni pošteno! To je prevara!« je odločno odkimal, ko sta mu Megi in Mašenka razložili svoj načrt.

»A to, da cele dneve crkuješ v tem pesjaku, je pa pošteno?!« se je razburila Megi.

»A je pošteno do Igorčka, ki se želi igrati s tabo, prav tako kot ti z njim? A je pošteno, da se bo zaradi tega do smrti bal velikih in prijaznih psov?!« je rekla Megi. In ko sta mu še nekaj zašepetali na uho, se je zahahljal in končno pokimal.

Še tisto noč so se lotili dela. Bilo je poletje in okno sobe v prvem nadstropju, kjer sta spala Uroš in Katarina, je bilo priprto. Mašenka je brez težav smuknila v notranjost. V Tem trenutku je dala Megi Karliju znak, da je začel na ves glas opozorilno lajati. Iz spalnice se je zaslišalo:

»Šššššššššt, cepec pasji! Tiho! Vso sosesko boš zbudil!!!«
Karli bi včasih ob takih besedah užaljeno prenehal lajati, tokrat pa je kar nadaljeval. Že čez nekaj sekund se je skozi okno zaslišalo Katarininino kričanje: »Na pomoč! Vlomilci!!!«

Pridružil se ji je Uroš:

»Na pomoč!!! Pokličite policijo! Napadli so me! Orožje imajo! Au!!! Au!!! Au!!!«

Čim sta Katarina in Uroš zvečer legla v posteljo, je Mašenka odprla vrata pesjaka, ki so se odpirala z zunanje strani. Res se je malo namučila, toda zdaj jih je Karli lahko brez problema odprl in planil proti hiši. Od tam se je še vedno razlegalo vpitje in razbijanje. Planil je skozi priprto kuhinjsko okno v pritličju in se pognal po stopnicah navzgor. Zagledal je Mašenko, kako veselo frči po omarah in predalnikih, ter spušča čudne, strašljive glasove, malo podobne človeškim. Bili so slišati na moč grozljivo. Uroš in Katarina sta sedela na postelji, čez glavo pokrita z odejo, izpod katere so prihajali pridušeni kriki. Karli je pomignil Mašenki in ta je z zlato ogrlico z modrim srčkom, skočila skozi okno na drevo. Nato je začel Karli tako grdo renčati, da bi še najpogumnejšim pognal strah v kosti. Skakal je po sobi, razmetaval copate in oblačila, ter se na smrt zabaval. Njegova gospodarja pod odejo sta za hip utihnila, nato sta začela vzklikati: »Daj ga, Karli!!! Daj ga!!!«

Ko se je vse umirilo, sta pokukala na plano in tam pri oknu je v mesečini stala velikanska senca psa in prijazno

mahala z repom. Prižgala sta nočno svetilko in tam je res stal Karli, ki ni mogel skriti nasmeha. Vsa srečna sta hotela planiti k njemu in ga objeti, ko je Katarina pretreseno zakričala: »Moja prelepa zlata verižica z modrim srčkom, ki si mi jo dal za valentinovo je izginila. Tu je bila, na predalniku! Ukradli so mi jo!«

Ob teh besedah je Karli strumno planil iz hiše. Skozi kuhinjsko okno, kajpada. Pod grmom pri ograji ga je že čakala Mašenka, in mu izročila verižico. V tem hipu pa so se že odprla hišna vrata in vrt je obsijala luč. Mašenka se je hitro hitro skrila pod grm. Karli je z verižico v gobcu ponosno odkorakal proti Urošu in Katarini, ki sta stala na pragu. Spustil jo je na prag pred Katarinine noge. Toliko čohljanja in objemanja ni bil deležen niti takrat, ko je bil še mladiček. Katarina ga je desetkrat poljubila na smrček.

»Veš, kaj, Karli,« mu je dejal Uroš, »odslej boš živel v hiši. Res si čudovit pes in zaslužiš si živeti kot enakopraven član družine!«

Nato je odnesel Igorčka, ki je zakinkal za mizo, v njegovo sobo. Deček je napol v snu odprl oči in vprašal: »Ali to pomeni, da se bom lahko igral s Karlujem?«

»Seveda, takoj, ko se boš prebudil,« mu je odvrnil oče. Deček se srečno privil k njemu in v trenutku spet zaspal. Katarina je sedla na tla in si dala veliko Karlijevo glavo v naročje.

»Oprosti, moj lepi, pogumni pes!« mu je šepnila. Karlija je postalo sram, ker ga tako častijo zaradi prevare. Megi, ki je sedela v njegovem ušesa, je to začutila. Siknila je: »Tako prenehaj s slabo vestjo! Ti boš imel zdaj res možnost braniti hišo, če bi se kaj pripetilo, ko ne boš več zaprt v pesjaku. In pomisli, čuval boš otroka, da se hudobneži ne bojo spravljali nanj!«

Nagrade

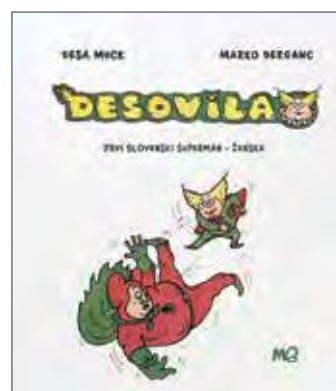
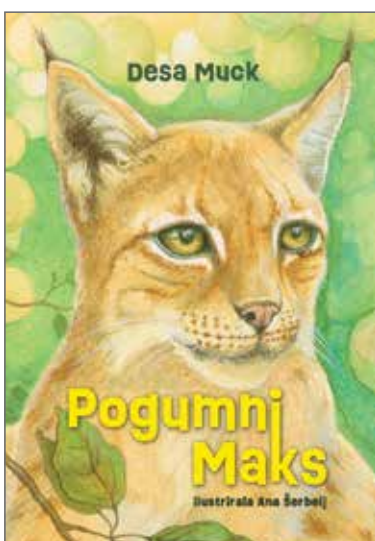
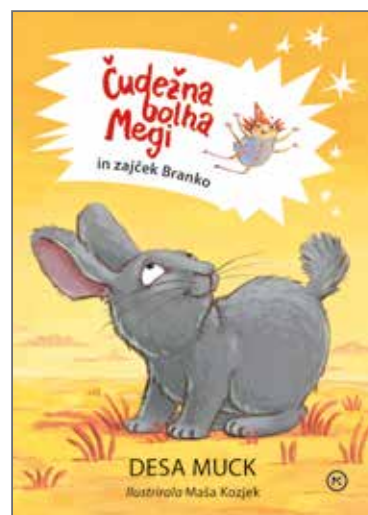
- ♦ večernica: 1998 *Lažniva Suzi*
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2023
- ♦ Levstikova nagrada: 2005 *Anica in velike skrbi*, *Anica in počitnice*, *Anica in velika skrivnost*
- ♦ Moja najljubša knjiga: 2003–2007 za serijo Anica
- ♦ IBBY častna lista, 2006 *Anica in velike skrbi*

Nominacije

- ♦ večernica: 2005 *Anica in velika skrivnost*, 2004 *Anica in velike skrbi*, 2002 *Anica in zajček*, 1997 *Kremlin*

Bibliografija

- ♦ *Anica in grozovitež*, Muck Blažina, 2024 (prva izdaja 2001, več izdaj), 6+, realistična povest
- ♦ *Anica in Jakob*, Muck Blažina, 2024 (prva izdaja 2002, več izdaj), 6+, realistična povest
- ♦ *Anica in zajček*, Muck Blažina, 2024 (prva izdaja 2001, več izdaj), 6+, realistična povest
- ♦ *Čudežna bolha Megi in kobila Rika*, MKZ, 2024 (prva izdaja 2016, več izdaj), 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli*, MKZ, 2024 (prva izdaja 2012, več izdaj), 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Paulina ga pihne*, MKL, 2023, do 6 let, kratka proza, slikanica
- ♦ *Blazno resno o šoli*, MKZ 2023 (prva izdaja 2000, več izdaj), 13+, realistična povest
- ♦ *Blazno resno o seksu*, MKZ 2023 (prva izdaja 1993, več izdaj), 13+, realistična povest
- ♦ *Hči lune*, DZS, 2020 (prva izdaja 1995, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Kokoš velikanka ali Kako je Slovenija dobila svojo podobo*, Muck Blažina, 2020 (prva izdaja 2007, več izdaj), 6+, pripovedka

Kontakt:

info@desa.si
<https://desa.si/>

Matjaž Pikalo

Pikalo duhovito z minimalnimi sredstvi skozi otroške oči upoveduje newageovski življenjski slog, kar je tematski novum v slovenski literaturi za otroke, pri tem pa popolnoma nepretenciozen in z bralcem ne koketira na cenen način.

proza

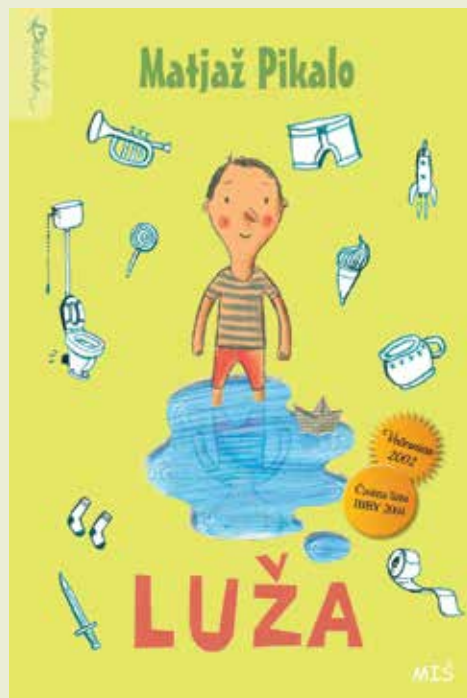
(iz utemeljitve večernice, 2002)

Predstavitve trilogije

Med leti 2001 in 2009 so izšle pri Prešernovi družbi tri knjige Pikalovih kratkih zgodb za otroke: Luža, Samsara in Genija. Samsara za razliko od Luže obiskuje šolo, hodi v prvi razred in vse prigode in nezgode rešuje na sebi lasten način, saj je deklita, da ji ni para. Genija sta glavna junaka tretje knjige. To sta bratec in sestra Gen in Nija. Gen je prvošolec, Nija hodi še v vrtec. Zgodbe pripovedujeta oz. pišeta skupaj, vsak po svoje, kot jo vidi s svojimi očmi. To je tudi posebnost te knjige. Vse tri knjige odlikuje poseben humor in avtorjeva sposobnost vživljanja v otroški svet.

Izbrano delo

Luža, Dob, Miš založba, 2012, ilustriral Damijan Stepančič

Odlomek iz poglavja Nismo paglavci

Skozi kukalo sem videl, da iz morja gleda plavut morskega psa. To je bilo nevarno za Maka in Maja. Bil je Mito. On je ta glavni v našem vrtcu. Z njim je bila še ena gospa.

– To je naša psihologinja, je rekel Mito. Ona bo z vami naredila test o šoli.

Jaz ne vem, kaj je to psihologinja. Vem samo, da je imela očala. Imela je debele oči. Ko je zagledala polno paglavcev, je dobila še bolj debele. Morali smo dol z ladje in se usest za mizo. Mito in Anamarija sta se morala ukvarjat s paglavci.

– Torej, dragi otroci, je rekla psihologinja, rada bi vam postavila nekaj vprašanj, da vidim, če ste že dovolj veliki za v šolo.

Mene je vprašala, kje stanujem in koliko je številka. Povedal sem ji, da stanujem v vesolju in da ne vem, koliko je številka. Mogoče je ena, mogoče pa več. Rekla je, da to bi pa že lahko vedel. Potem me je vprašala, kaj bom, ko bom velik.

– Žaba! sem rekel takoj.

– A bi res rad, da to napišem v zvezek?! je rekla na glas ona in me pogledala brez očal.

Rekel sem, da ja, da naj napiše, da bom žaba, ko bom velik.

– Prav, paglavec paglavi, je rekla ona, si dala nazaj očala in to napisala v zvezek.

Potem je to spraševala še druge. Mak in Maj sta rekla, da bosta boksarja. Ernej je rekel, da bo jezik, ker ima rad jezik, Milenca, da bo pisala kuharske knjige, Lana pa, da se bo poročila. Tisa se ne bo poročila, ker je skregana z Lano. Jaz si ful želim, da bi se Lana poročila z mano.

Ko sem prišel domov, sem povedal mami, kaj me je spraševala psihologinja. Rekla je, da se ji ne zdi pomembno, da vem, koliko je številka vesolja, ampak to, da se imamo radi, če veš.

Nagrade

- ♦ večernica: 2002 *Luža*
- ♦ IBBY častna lista: 2004 *Luža*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2016 *Rdeča raketa*, 2010 *Genija*, 2008 *Vrtnar na jezeru*, 2006 *Samsara*

Bibliografija

- ♦ *Rdeča raketa*, eBesede, 2015, 13+, realistični roman
- ♦ *Luža*, Miš založba, 2012 (prva izdaja 2001), 9+, kratka realistična proza
- ♦ *Zverinice prijateljice*, Novi Matajur, 2012, 9+, poezija
- ♦ *Genija*, Prešernova družba, 2009, 9+, kratka realistična proza
- ♦ *Vrtnar na jezeru*, MKZ, 2007, 13+, realistični roman
- ♦ *Misli dobro in modro*, Buča, 2007, 6+, poezija
- ♦ *Marinamarina*, Buča, 2007, 6+, poezija
- ♦ *Samsara*, Prešernova družba, 2005, 9+, kratka realistična proza
- ♦ *Prisluhni školjki*, Didakta, 2001, 6+, poezija
- ♦ *Modri e*, Cankarjeva založba, 1998, 16+, realistični roman

Kontakt:

pikalo.matjaz@gmail.com
www.pesnik-pikalo.si

Andreja Peklar

Andreja Peklar je ustvarila odlično avtorsko slikanico o prijateljstvu med deklico in luno, ki govori tudi o tem, kako se luna čudežno spreminja, o prepletenosti otroškega in živalskega sveta, o strahu in radovednosti. Sporočilno minimalistično verzno besedilo /.../ učinkovito nadgrajujejo prav posebne poetične ilustracije, ki vključujejo vrsto navezav na obliko in barvo lune v drugih likovnih podrobnostih: znakih, barvah gozda, odsevih na gladini. Tematizacija materinske skrbi lune, ki bedi nad otrokom, je v igrivi zamenjavi vlog izpeljana besedilno in likovno prepričljivo; slikanico odlikujejo še močna celostna likovna podoba ter izjemno vzdušje, ki je likovno ekspresivno, a nikoli nazorno ali enoplastno.

poezija
in proza

(iz utemeljitve žirije za nagrado Kristine Brenkove za najlepšo izvirno slikanico, 2019)

Izbrana
poezija

Luna in jaz, Ljubljana, KUD Sodobnost International, 2019

Rada imam luno ...
Včasih jo peljem na sprehod,
pa mi, n ga iv a, zbeži!
Iščem jo ... skriva se,
kličem jo,
slišim, kako se smeji.
Se skrijem še jaz,
pa me takoj ulovi.
Včasih greva štet zvezde ...
... ena, dve, tri ...
Toda še preden jih naštejemo sto,
nama že zlezejo skupaj oči.
Joj, luna, postala si tanka kot repček od miške!
Si to sploh še ti?
„Sem, sem, te skrbi?“
Njen glas tako tih in zasp n se mi zdi.
Nocoj se gremo skrivalnice v gozdu:
medved in zajček in luna ...
Luna, kje si?

Kje si?
Kje si?
Kje si?
„Našel sem jo, tukaj je!
Psssst, spi!“
Prinesem ji lučko, da je ne bo strah spati v temi.
Počasi se luna prebujala.
Zaspanka, odpri oči!
Čoln že čaka!
Na dolg in skrivnosten potep bova šli.
Plujeva, plujeva, čoln neslišno drsi.
Glej, na vodni gladini
popotnic dve, kot jaz in ti!
Sence dreves postajajo temne,
luna spet polno blešči.
Vso pot do doma me spremlja ...
... in ko zaspim, me čuva vso noč
in nad mano bedi.

Nagrade

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2019 *Luna in jaz*, 2017 *Ferdo, veliki ptič*, 2006 *Fant z rdečo kapico*
- ♦ IBBY častna lista, 2018 *Ferdo, veliki ptič*
- ♦ Merit Award, Hii Illustration, Kitajska, *Luna in jaz*
- ♦ Honorary mention, Global illustration Awards, Frankfurt Buchmesse, 2017 *Ferdo, veliki ptič*
- ♦ nagrada Hinka Smrekarja, Slovenski bienale ilustracije, 2016-17 *Ferdo, veliki ptič*
- ♦ Best of the Best, Hiii illustration, Kitajska, 2016 *Ferdo, veliki ptič*
- ♦ Purple Island Award, Nami Island International Picture Book Illustration Concours, Korea, 2019 *Luna in jaz*
- ♦ International Golden Pen of Belgrade Award, Serbia, 2007 *Varuh*

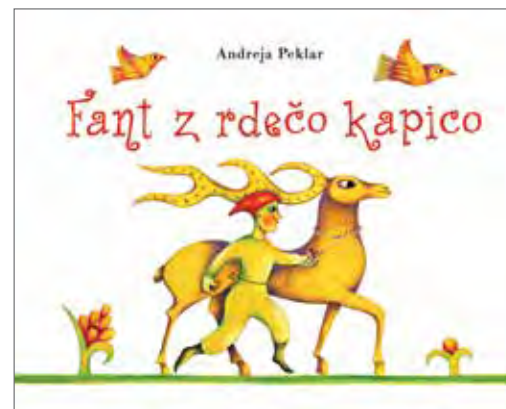
Nominacije

- ♦ znak zlata hruška: 2022 *Tisoč ptič*, 2020 *Luna in jaz*, 2017 *Ferdo, veliki ptič*
- ♦ The Illustrators' Exhibition at the Bologna Children's Book Fair, Italija, 2018 *Luna in jaz*

Izbrana bibliografija*

*V bibliografiji so upoštewane le avtorske slikanice, ne pa tudi dela, v katerih je ilustrirala besedila drugih avtorjev

- ♦ *Buba*, KUD Sodobnost International, 2024 (prvi natis 2020), do 6 let, kratka proza, slikanica
- ♦ *Kaj zna žabica Žana*, KUD Sodobnost International, 2023, do 6 let, informativna slikanica
- ♦ *Tisoč ptič*, KUD Sodobnost International, 2021, 6+, pravljica, slikanica
- ♦ *Luna in jaz*, KUD Sodobnost International, 2021 (prvi natis 2019), 6+, pesem, slikanica
- ♦ *Ferdo, veliki ptič*, KUD Sodobnost International, 2016, 6+, slikanica brez besedila
- ♦ *Varuh*, Inštitut za likovno umetnost, 2006, 9+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Fant z rdečo kapico*, Inštitut za likovno umetnost, 2005, 9+, pripovedka, slikanica

Kontakt:
andreja.peklar@guest.arnes.si

Andrej Rozman Roza

Andrej Rozman – Roza, pesnik, pisatelj, dramatik, gledališčnik, vsestranski ustvarjalec najrazličnejših umetnostnih zvrsti v različnih medijih, je v mladinski književnosti prepoznaven predvsem kot ustvarjalec poezije in proze za otroke. /.../ Predvsem pa, ne glede na medij, v katerem se avtor izraža, njegova dela prežema komika, ki pa ima v sebi ravno toliko cinične ostrine, da mora o njej bralec razmišljati.

poezija
in proza

(Dragica Haramija, Nagrajene pisave, 2012)

Izbrano
delo

O začaranem žabcu, Ljubljana, MKZ, 2019, ilustriral Zvonko Čoh

K ribniku je hodila babica z vnučko in pripovedovala pravljice. Nekoč je povedala pravljico o princeski in žabi, ki ni bila navadna žaba, ampak v žabo začaran princ. Pravljico je skrit med listjem poslušal tudi žabec Žan. Ko jo je slišal, je ni mogel pozabit. Bolj ko je premišljeval o njej, bolj mu je bilo jasno, zakaj se počuti tako drugačnega od drugih žab. Razlog ne more bit v ničemer drugem kot v tem, da je tudi on začarani princ.

Ni več pospravljaj alg za sabo. Ni več čistil mrešta. Ni več pel v žabjem zboru. Namesto tega je cele dneve čepel na robu ribnika in čakal na princesko, ki ji bo padla zlata krogla v vodo, on pa se bo potopil, jo prinesel nazaj in v zameno za zlato kroglo zahteval, da ga princeska poljubi in spremeni v princa.

Za vajo se je sem ter tja potopil na dno ribnika, s tal pobral kamenček in ga prinese na breg, kjer je potem spet čakal in čakal.

Kadar se je ribniku približala kakšna deklica, je bil ves vznemirjen. A nobena ni imela zlate krogle. Vse so prišle in odšle, ne da bi potrebovale njegovo pomoč.

„Kako je, princ? Si še zmeraj žaba?“ so ga zafrkavali žabci in žabice.

„Najbrž si je princeska našla drugega princa.“

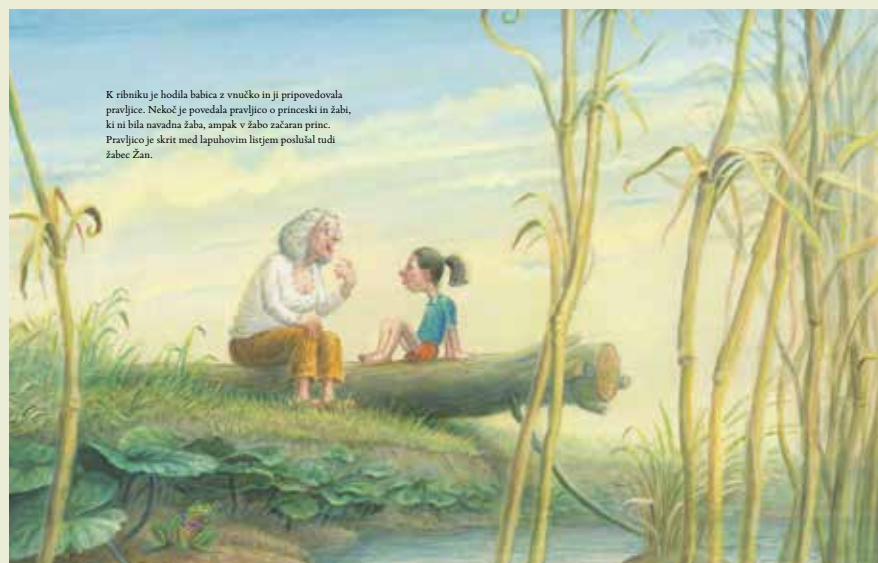
„Ali pa ji je krogla padla v drug ribnik in se zdaj bridko joka, ker te ni.“

„A obstaja še kakšen drug ribnik?“ se je začudil Žan, ki je bil prepričan, da sveta ni veliko več od tega, kar vidi z brega.

„Seveda,“ je regnila stara Božena. „Svet je neskončen in na njem je nešteto ribnikov.“

„Ojoj,“ je zavzdihnil Žan. „Se pravi, da je princeska lahko kjerkoli.“

„Nikakor,“ je odločno zmajala z glavo Božena. „Na svetu vlada red. Vsaka princeska mora najt svojega princa. Če

si res princ, ki so ga začarali v žabo, bo princeska prišla točno k temu ribniku.

„Razen v primeru, če v žabo nisi začaran samo ti, ampak tudi ona,“ je pripomnil žabon Blaž.

„A je to mogoče?“

„Seveda. Zato dobro poglej žabice v našem ribniku in pomisli, če se ti ne zdi katera taka, da bi bila lahko začarana princeska.“

Žan je pri priči pomislil na Željko. Bila je taka kot princeska na

zrnu graha, o kateri je nekoč slišal babico pripovedovat vnučki. Tudi njo je motil vsak najmanjši kamenček v blatu.

Bila je edina žabica, s katero se je razumel. Pravzaprav je bila najbolj čudovita žabica v vsem ribniku.

Takoj je šel in jo vprašal, če je že kdaj pomislila, da bi bila lahko začarana princeska.

„Seveda,“ je zaregljala Željka. „Že dolgo se počutim tako drugačno od drugih žab. Odkar si ti rekel, da si začarani princ, pa se mi zdi zelo možno, da sem v resnici princeska.“

„A misliš, da se bova, če se poljubiva, spremenila nazaj v človeka?“

„Poskusiva,“ je regnila Željka.

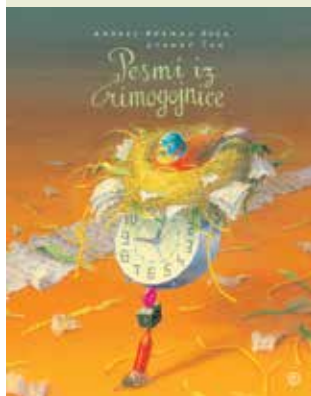
Plašno sta se poljubila in ostala žabi. Najprej sta bila malo razočarana, potem pa sta ugotovila, da je to še zmeraj veliko boljše, kot če bi se ena spremenila v človeka, druga pa bi ostala žaba. Tako pa sta kot začarana princ in princeska živela srečno do konca svojih dni.

Izbrano delo

Pesmi iz rimogojnice, Ljubljana, MKZ, 2017, ilustriral Zvonko Čoh

Resnično izmišljena zgodba

Ko se je zvečer zdanilo, sem svečano oblečen v staro strgano trenirko počasi odhitel po ravni ovinkasti cesti v sosednjo sobo, kjer so v tišini že na ves glas prepevali ostali trije pevci dueta, katerega edini član sem bil jaz. Bil sem tako miren, da so se mi roke kar tresle. Prvič v življenju sem namreč nastopil pred tisočglavo množico, ki majhne sobe v tretjem nadstropju naše pritlične hišice ni napolnila niti do polovice. Na programu sem imel stare ljudske žalostinke, ki sem jih napisal sam in so pripovedovale o veselih plateh življenja. Čeprav je bila zaradi prižganih luči v sobi popolna tema, sem brez težav prišel do stola sredi odra, ki je bil enkrat večji od sobe, sredi katere je stal. Ker vedno nastopam stoje, sem se usedel in prijel kitaro, ki je prislonjena na stol ležala na tleh. Raztegnil sem njen meh in zatrobil v ustnik svojega žepnega klavirja pesem o tem, kako zelo pomembno je, da vedno in povsod govorimo samo resnico.

Izbrana poezija

Rimuzine in črkolazen, Ljubljana, MKZ, 2019, ilustriral Zvonko Čoh

Nekaj ti moram povedat

Za vsakogar mora obstajat nekdo,
kateremu tako zaupa,
da se mu lahko zaupa,
ko mu je težko.

Za vsakogar mora obstajat nekdo,
ki ga razume in posluša,
ko mu je zmrznjena duša
in mu je v srcu slabo.

Nekdo, kateremu lahko zaupa tudi tiste težave,
ki bi jih najrajši izbrisal iz glave,
in mu lahko pove tudi to,
kar ni povedat lahko.

A pogovarjanje je za človeka
še bolj pomembno kot obleka
in hkrati danes redka stvar
za katero ni potreben denar.

Pogovarjanje ni le za zabavo,
zdravilno je tudi, ko imamo težavo
in se v lastnih mislih dušimo,
dokler jih še z nekom ne delimo.

Pogovarjanje je bližina in toplina,
s pogovarjanjem smo družina in skupina.
S pogovarjanjem se človek s človekom prepleta,
s pogovarjanjem smo mreža tudi zunaj interneta.

Nagrade

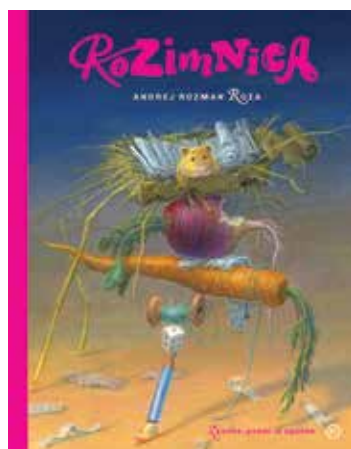
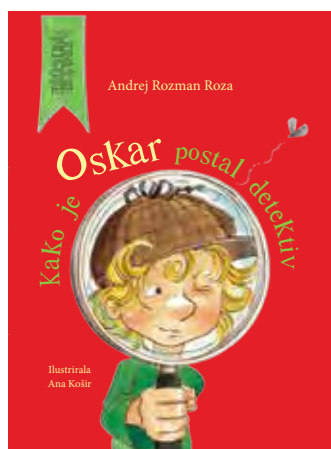
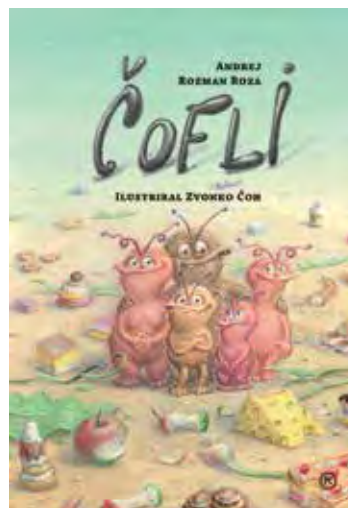
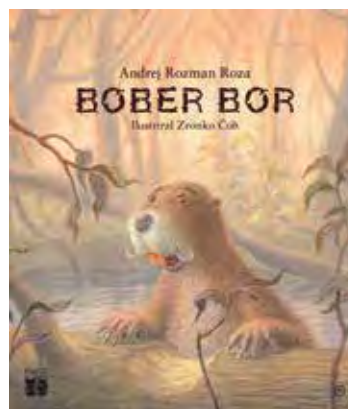
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2021
- ♦ večernica: 2020 *Rimuzine in črkolazen*
- ♦ desetnica: 2019 *Pesmi iz galerije*, 2008 *Kako je Oskar postal detektiv*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2011 *Urška*
- ♦ Levstikova nagrada: 2009 *100 + 1 uganka*, 1999 *Črvive pesmi*

Nominacije

- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA), 2023, 2018, 2017, 2016
- ♦ večernica, 2016 *Predpravlјice in popovedke*, 2013 *Čofli*, 2008 *Mihec gre prvič okrog sveta*, 1998 *Skrivnost špurkov*
- ♦ desetnica: 2016 *Predpravlјice in popovedke*, 2015 *Bober Bor*, 2009 *100 + 1 uganka*, 2014 *Čofli*, 2013 *Gospod Filodendron*, 2008 *Kako je Oskar postal detektiv*, 2007 *Mihec gre prvič okrog sveta*, 2006 *Marela*, 2004 *Razmigajmo se v križu*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2019 *O začaranem žabcu*, 2013 *Pesmi iz rimogojnice*, 2006 *Marela*
- ♦ znak zlata hruška: 2022 *Rozimnice*, 2020 *O začaranem žabcu*, *Rimuzine in črkolazen*, 2015 *Živalska kmetija*, 2014 *Pesmi iz rimogojnice*, 2011 *Izbrane rozine v akciji*

Bibliografija

- ♦ *Balon velikan*, MKZ, 2023 (prvi izid, več izdaj), do 6. let, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *O začaranem žabcu*, MKZ, 2023 (prvi izid 2019 in več izdaj), do 6 let, pravlјica (parodija), slikanica
- ♦ *Čofli*, MKZ, 2022 (prvi izid 2012, več izdaj), do 6 let, kratke fantastične zgodbe
- ♦ *Predpravlјice in popovedke*, MKZ, 2021 (prvi izid 2015, več izdaj), 6+, kratke fantastične zgodbe
- ♦ *Rozimnica*, MKZ, 2021, 6+, zgodbe, pesmi in uganke
- ♦ *Rimuzine in črkolazen*, MKZ, 2020 (prvi izid 2019), 6+, poezija
- ♦ *Mali rimski cirkus*, MKZ, 2019 (prvi izid 2001, več izdaj), 6+, poezija
- ♦ *Pesmi iz galerije*, National Gallery of Slovenia, 2018, 13+, poezija
- ♦ *Kako je Oskar postal detektiv*, KUD Sodobnost International, 2018 (prvi izid 2007, več izdaj), 9+, kratke realistične zgodbe
- ♦ *Pesmi iz rimogojnice*, MKZ, 2017 (prvi izid 2013, več izdaj), 6+, poezija

Kontakt:
roza@roza.si

Andrej E. Skubic

proza

/.../ gre za zelo kakovostno in slogovno prepričljivo delo (avtentičen sleng osrednjih oseb, igra z imeni), ki vsakodnevne potegavščine otrok, starih osem let, nadgrajuje s posrednim opozarjanjem na stereotipe ter na pomen ustvarjalnosti in prijateljstva: Liam, Tomaž in Lija postanejo nepremagljivi trio Golaznikus. V delu Babi nima več telefona gre avtor še naprej: med dogodivščine tria vplete sijajno zgodbo o možnosti empatije med mladostniki, v kateri je rahločutno zajeto tudi soočanje s smrtjo bližnjega. Duhoviti, igrivi, celo nonsensni telefonski podvigi tria se spremenijo v tih, poetičen prikaz pravega pogovora /.../. Vrli trio se zave, da za nekatere stvari potrebuješ le srce, ki se spominja in čuti.

(iz utemeljitve večernice, 2019)

Opis zbirke

Navihani Liam in zasanjani Tomaž sta sošolca in najboljša prijatelja, ki rada skupaj uganjata lumparije, rišeta prikazni in golazni ter nagajata puncam – dokler nekega dne nehote ne prizadeneta »razredne grdule« Lije. Čeprav se njuno prijateljstvo zaradi tega znajde na preizkušnji, vsi trije kmalu odkrijejo skupne točke in postanejo nerazdružljivi zavezniki, »Trio Golaznikus«. Skupaj se soočajo z vrsto pustolovščin in preizkušenj otroškega življenja: sodobno tehnologijo, nagajivimi sestrami, važnimi sošolkami, šolskim nasilnežem, novim hišnim ljubljencem, uničevalnimi gradbeniki, šolskimi psihologinjami in prvimi simpatijami. Napete in zabavne zgodbe izpod peresa uveljavljenega in nagrajevanega pisatelja Andreja E. Skubica z izvrstnimi ilustracijami Tanje Komadina.

Izbrano delo

Babi nima več telefona, Ljubljana, MKZ, 2018, ilustrirala Tanja Komadina

Odlomek

»Za kaj?« je debelo pogledal Liam, ko sta ga to vprašala.
»Za pogovarjanje. Ne pa za igrice.«
Trajalo je nekaj časa, preden je Liam prebavil to izjavo.
»Zdaj si mi pa ful nekaj novega povedala,« je rekel Liam. »Saj se pogovarjam z njim. Z očijem.«
»Ne, telefon je fajn zato, ker lahko z njim čisto vsakega pokličеш.«
»Zdaj lahko kličem samo očija in mamo,« je rekel Liam.
»Haloo??? A imata mogoče vidva telefone?«
»Ne, ampak vsakega, ki ima telefon, pa lahko pokličеш.«
Liam jo je sumničavo pogledal.
»Glej, mami se skoz razburja, ker jo čisto neznani ljudje kličejo za neke ankete pa reklame. Še njeno ime vejo. Čisto vsakega, ki ima telefon, se da poklicati. So številke na internetu. So neki iskalniki.«
Liam se je zamislil.
»Imam iskalnik,« je rekel. »Samo kaj, ČISTO vsakega? A lahko pokličem Čuke?«
»Čuki niso en človek,« je rekel Tomaž. »Oni imajo vsak svoj telefon. Ne boš klical vsakega posebej.«
»Kaj pa potem ... ne vem, recimo predsednika Amerike? Ali pa Slovenije?«
»No, predsednik ga sigurno ima,« je rekla Lija. »In če ga ima, ga lahko pokličеш.«

»Ah, daj no,« je nejeverno rekel Liam. »Ne moreš ga kar poklicati.«
»On ima verjetno ima zlat telefon,« je pomagal Tomaž. Odleglo mu je, ko je videl, da je Liam morda pozabil na dogodek s punčko. Po svoje je mogoče res boljše, če o tem ne govorijo, se ne opravičujejo in se kar vse pozabi. Lija že ve.
»No, da vidimo,« je rekel Liam. Vzel je telefon, pritisnil na iskalnik, potem pa začel tipkati. Nekaj časa je trajalo. »Evo,« je rekel, »napisal sem PREDSEDNIK SLOVENIJE TELEFONSKA ŠTEVILKA!«
Vsi trije so se zgnetli pred zaslonom. Iskalnik je malo vrtel puščico, potem pa pokazal nekaj zadetkov. Prvi se je začel s telefonsko številko. Na vrhu je bilo tisto, kar je napisal Liam, pod telefonsko pa: »Preizkusi vadbo ali jogo v vodi. Klikni za več informacij!«
Dobro, to je bilo malo čudno; ampak vsi so bili navajeni, da na internetu nobena stvar ne pride brez reklame zraven.
»To je to!« je vzkliknil Tomaž.
Liam je zajel sapo.
»Ampak, ali on boče, da bi mi z njim vadili v vodi?«
»To je samo reklama. Pokliči številko!«
»Samo, kaj lahko sploh človek reče predsedniku države?«
Lija in Tomaž sta se spogledala.

»Dober dan, gospod predsednik,« je predlagala Lija.
 »A ni 'vaša ekscelenca'?«
 »Vprašaj ga, če ima res zlat telefon,« je rekel Tomaž.
 »Povej mu, da se bo Trio Golaznikus bojeval za njega,« je rekla Lija.
 Liam je omahoval.
 »Jaz bi se rajši za lorda Mračnega,« je rekel.
 »To ne moreš tako,« je rekla Lija. »Moraš se bojevati za svojega!«
 »Ja, ampak če se bom bojeval za lorda Mračnega in bo on zmagal, potem bo on postal moj predsednik,« je rekel Liam.
 Tomaž pa je bil videti zamišljen.
 »Mene pa ena stvar zanima,« je rekel. »A predsednik države tudi hodi kakat?«
 Liam in Lija sta se spogledala in padla v smeh.
 »S spomnita, ko smo bili s šolo pri njem na obisku v palači? Same zastave pa ogledala pa lestenci pa zlati stoli ... Jaz si še lulat nisem upal iti.«
 Liam in Lija sta se tako smejala, da je potem vseeno rekel:
 »No, saj vem, ne moreš ga vprašati tega.«
 »Zakaj pa ne?« se je hibitala Lija. »Saj 'kakati' ni grda beseda. 'Srati' je grda beseda.«

»Saj ima rito!« je dodal Liam.
 »Moj oči je rekel,« je rekla Lija, »da ima zmeraj na televiziji tak fris, kot da že tri tedne ni bil na sekretu.«
 Liam se je krohotal. Zdaj je bil videti precej bolj pogumen kot malo prej.
 »Potem ga bom pa točno to vprašal!« je rekel in pritisnil na številko na zaslonu. Telefon je pristonil k ušesu in poslušal.
 In je čakal. In je čakal.
 In končno se je na drugi strani nekaj oglasilo.
 »Doberdangospodekscelenca, kdajstešlivimazadnjekakat?« je zavpil v telefon.
 Tomaž in Lija sta se tako smejala, da sploh nista slišala, ali je na drugi strani živce kakšen glas. Tudi Liam se je, potem pa se je nakremžil in vprašal:
 »A ni to predsednik Slovenije?«
 Še malo je poslušal, potem pa dal telefon od ušesa in razširil roke.
 »Ena ženska je bila,« je rekel. »Je rekla, da bi me za ušesa, če bi bila moja mama.«
 »A je bila od predsednika žena?«
 »Po moje ne,« je rekel Liam, »ker je tudi eno grdo besedo rekla.«

Nagrade

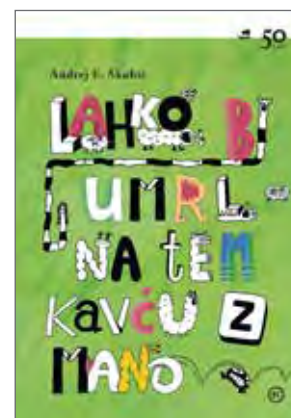
- ♦ večernica: 2019 *Ne bi smel odpreti tistih vrat*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2023 *Napad na tajno bazo*, 2020 *Babi nima več telefona*
- ♦ Levstikova nagrada: 2019 serija *Trio golaznikus*
- ♦ znak zlata hruška: 2023 *Napad na tajno bazo*, 2022 *Amor in strašne stvari*, 2021 *Diverzanti in izdajalci*, *Roksi najde dom*, 2020 *Golazni iz omare*, *Težave z angelčki*, 2019 *Babi nima več telefona*, *Ne bi smel odpreti tistih vrat*

Bibliografija

- ♦ *Labko bi umrl na tem kavču z mano*, MKZ, 2024, 16+, realistični roman
- ♦ *Trio Golaznikus 8: Napad na tajno bazo*, MKZ, 2024 (prvi izid 2022), 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 2: Babi nima več telefona*, MKZ, 2024 (prvi izid 2018, več izdaj), 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 1: Ne bi smel odpreti tistih vrat*, MKZ, 2024 (prvi izid 2018, več izdaj), 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 7: Amor in strašne stvari*, MKZ, 2021, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 6: Diverzanti in izdajalci*, MKZ, 2020, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 5: Roksi najde dom*, MKZ, 2020, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 4: Težave z angelčki*, MKZ, 2019, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Trio Golaznikus 3: Golazni iz omare*, MKZ, 2019, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Telefon ali tisoč stvari*, MKZ, 2018, 9+, fantastična pripoved

Kontakt:
 a.skubic@gmail.com

Milan Dekleva

Zbirka *Pesmi za lačne sanjavce* (1981) brez dvoma pomeni vrhunec modernistične mladinske nonsensne poezije. /.../ Poezija je ‚učinek besede‘, okušanje barvitega, igrivo sestavljenega sveta, v katerem se vsakdanje stvari zlepijo tako, da se vsakdanjost spreminja v paradoksalno iluzijo, ki jo bralec svobodno dograjuje s svojimi nizi asociacij.

poezija
in proza

(Igor Saksida, *Preseganje meje*, 2006)

Izbrana
poezija

Pesmarica prvih besed, Radovljica, Didakta, 2009,
ilustriral Silvan Omerzu

Prve besede

Prve besede so jutranja zarja,
mamin poljub, ki svetove podarja.

Prve besede so glasba vsemirja,
malega srčeca, ki se razširja.

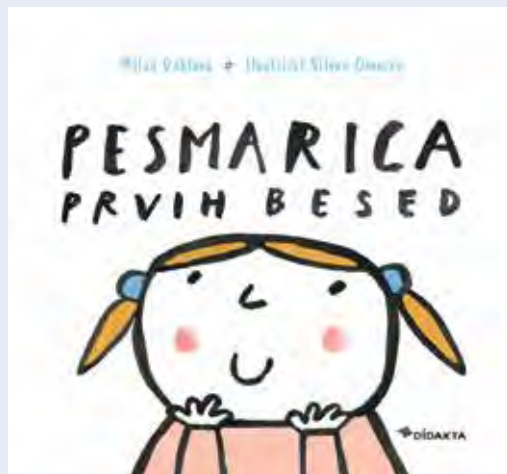
Prve besede so znamenja zmede,
skrivne stopinje, ki sneg jih zamede.

Tiho skakljajo po vrtu in hiši:
pedenjuho jih razume in sliši.

Včasih so smešne in razigrane,
drugič so lačne, solzave, zaspane.

Moramo jih kakor rože gojiti,
vsak dan jim roso ljubezni doliti.

Prve besede so novorečenke,
nikdar pozabljene novorojenke.

Izbrana
poezija

Pesmi za lačne sanjavce, Ljubljana,
Partizanska knjiga, 1981, ilustriral Štefan Planinc

Sanje imajo kape z rdečimi cofi

Sanje imajo kape z rdečimi cofi,
da jih ne zebe, ko obiščejo eskime
in hladne brloge polarnih lisic.
Če se nam sanje dotaknejo lic,
postanemo mehki in voljni kot krofi
in še neznana prikazen daljav
nas, kot prijatelj, za roko prime.

In kadar je sanjam še zmerom hladno,
potihoma mimo naših src v posteljo gredo.

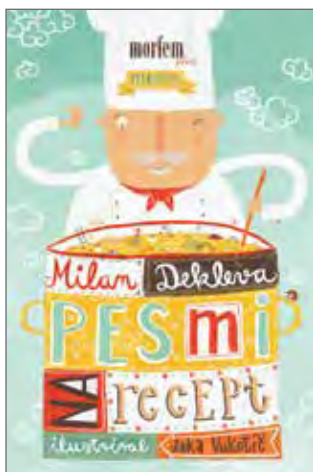

Počasi se daleč pride

»Jaz vem,« je rekel polž,
»da kdor hiti,
ne vidi smisla, cilja in poti.«
»Jaz vem,« odvrne žebelj,
»to je kot pribito:
če si na miru, je življenje čudovito.«

Jabolko ne pade daleč od drevesa

Menda nekoč je slavni fizik
legel v travo,
ko jabolko mu padlo je
na modro glavo.
»Aha,« je vzkljnil,
»zdaj se mi je posvetilo,
tu gre za gravitacijo,
doslej neznano silo!
Zato se jajce vedno znajde blizu kure
in gibanica nikdar ne preskoči Mure.
Zakaj potem,«
zamišljeno naprej pretresa,
»bi vsi, ki Zemlja jih privlači,
radi šli v nebesa?«

Nagrade

- ♦ desetnica: 2011 *Pesmarica prvih besed*
- ♦ IBBY častna lista za prevode, 2010 (Donaldson)

Nominacije

- ♦ večernica: 2016 *Menjalnica sanj*, 2001 *Alica v računalniku*, 1998 *A so kremšnite nevarne*
- ♦ desetnica: 2024 *Pesmi na recept*, 2018 *Strabožer*, 2017 *Menjalnica sanj*, 2016 *Skrivalnice*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2020 *Mala Alma na veliki poti*, 2016 *Menjalnica sanj*
- ♦ znak zlata hruška: 2020 *Mala Alma na veliki poti*

Bibliografija

- ♦ *Pesmi na recept*, Morfemplus, 2023, 13+, poezija
- ♦ *Mala Alma na veliki poti*, MKL, 2022 (prvi izid 2020, 6+, življenjepis, slikanica)
- ♦ *Palačinkožer*, Morfemplus, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Knjigožer*, Morfemplus, 2018, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Uganke za Anke in Janke*, Morfemplus, 2017, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Strabožer*, Morfemplus, 2016, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Menjalnica sanj*, MKZ, 2015, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Skrivalnice*, Morfemplus, 2015, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Pesmarica prvih besed*, Didakta, 2009, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Alica v računalniku*, Cankarjeva založba, 2000, 13+, poezija

Mate Dolenc

Dolenčeve animalistične zgodbe so predvsem pripovedi o sodobni človeški družbi, ki jo pripovedovalec – modri starec, opazuje odmaknjen od dogajanja, ker globljih resnic ljudje pač nočejo razumeti, morebiti jih lahko sprejmejo le otroci. /.../ Avtor sproža v bralcu razmislek o vrednotah, to je intimni razmislek posameznika, ki zmore vzpostaviti globlji odnos do resnice, ta pa je usmerjen k mitom: torej k univerzalnim in brezčasnim zgodbam.

proza

(Dragica Haramija, *Nagrajene pisave*, 2012)

Izbrano delo

Maščevanje male ostrige, Ljubljana, Založba Mladika, 2011, ilustriral Adrijano Janežič

Zbirka kratke proze *Maščevanje male ostrige* vsebuje dvanajst zgodb. Čeprav so glavni liki živali, pripoveduje avtor predvsem o družbenih razmerjih. Začetni zgodbi (*Kdo si, muc?* in *Pogrešanje*) in zadnja (*Knjige, potoček in plamenček*) se dogajajo v Bohinju, v hišici na robu gozda, v ostalih zgodbah nas avtor popelje po jadranskih otokih, v Piranski zaliv in živalski vrt v Ljubljani. Pisatelju živali povedo marsikaj o njihovem videnju ljudi: vsekakor ljudje nismo tako zelo pozitivni, kot se nam morda zdi.

Odlomek

Kdo si, muc?

Prvoosebni pripovedovalec razloži, da nikoli ni maral mačk, čeprav so od nekdaj živele v njegovi drvarnici. To so bile divje mačke, ki jim je nastavljal hrano, prijeti pa se niso pustile ...

Ampak poleti, ko so bile že malo večje, se je nekaj spremenilo. Niso več izginile kot kafra, ampak so se

oddaljile in me opazovale od daleč. Samo črni muc- kajti bil je muc- je ostal v bližini. Druge so zbežale na travnik, črni muc je ostal na terasi in se skrival pod mizo. Pozneje se je povzpел na klop in me opazoval od tam. Če sem stopil proti njemu, je skočil dol in se malo umaknil, zbežal pa ni. Potem sem ga ignoriral. Hodil sem mimo njega. Niti pogledal ga nisem, on pa je ostajal na terasi in mi sledil z očmi.

Nekega dne sem stal na robu terase in se razgledoval po travniku. Tedaj sem začutil, da se mi nekaj drgne ob nogo. Pogledal sem dol in zagledal črnega muca. Gledal mi je v oči.

»Oho,« sem rekel, »si se opogumil, črni muc?»

»Meu,« je odgovoril.

Zato sem mu dal ime Mev.

Naslednji dan sem ga že lahko pogladil po hrbtu. Malo se je umaknil, a potem mi je sledil v hišo. Praskal je po preprogi in me gledal. Kamorkoli sem potem šel, je capljal za menoj in me opazoval. In ves čas je predel. Vsi drugi mucji z mamo vred so še zmerom bežali. Samo črni muc je ostal ob meni.

»Kdo pa si, moj Mev?« sem mu rekel. Spomnil sem se na zgodbo o reinkarnaciji – ko se nekdo, ki umre, spremeni v nekoga drugega in kot drugi živi naprej. Se spremeni v ptico, ribo, slona, muca.

Kdo je bil ta Mev?

Minilo je poletje in prišla je zima. Druge mačke so izginile, ostal je samo črni muc. Velikokrat sem odšel v mesto in se vrnil šele čez nekaj dni, včasih čez teden ali dva – muc je bil tam, pritekel je iz drvarnice, se mi

podrgnil ob nogo in nemudoma začel presti. Nisem vedel, kje je medtem jedel - morda je celo lovil miši. A mačke se znajdejo, najbrž je medtem gostoval po drugih hišah v dolini.

Zvečer je ležal pri meni na postelji in skupaj sva gledala televizijo. Jedel je isto kot jaz - celo pico, ki sem jo prinesel iz picerije. Najraje pa je imel ribe, tako kot jaz. Kadar sem se odpeljal v trgovino ali gostilno, se je skrival v drvarnico, ko sem se pripeljal nazaj, je prišel na teraso in z menoj v hišo. Postal mi je pravi prijatelj.

Nekoč sva ponoči stala na robu terase in gledala zvezde. Sneg se je pod njimi iskril, kot bi iz njega zrasle majhne žarnice. V Mevkovem krožniku na terasi je bila oglodana ribja kost, tako kot v mojem v hiši na mizi. Zvečer sva se gostila z morskimi ribami. Takrat sem se spomnil

na svojega prijatelja Mileta, ki je pred letom dni umrl. Spomnil sem se, kako sva nekoč sedela na strehi jadrnice, zasidrane na daljnem nenaseljenem otoku v Jadranskem morju, in gledala zvezde. V nekem trenutku je rekel: »Zdajle sem našel naslovnico za tvojo knjigo.« Pokazal je v nebo, v zvezde. »Ozvezdje Jadran. Te zvezde, glej, bom dal na tvojo knjigo.«

Bil je slikar in oblikovalec in v kratkem naj bi izšla moja knjiga *Ozvezdje Jadran*, z njegovo opremo. *Ozvezdje* z otoka je preselil na naslovnico moje knjige.

Pogledal sem navzdol k svojemu prijatelju črnemu mucu. »Zdaj vem, kdo si, sem mu rekel, »ti si Mile.« Iz črnega kožuha so gledale vame njegove svetle oči. Pravi prijatelj nikoli ne umre. Samo spremeni se v neko drugo živo bitje.

Nagrade

- ♦ večernica: 2011 *Maščevanje male ostrige*
- ♦ desetnica: 2015 *Mali princ z otoka*, 2004 *Leteča ladja*
- ♦ Levstikova nagrada: 1986 *Morska dežela na železniški postaji*

Nominacije

- ♦ večernica 2013 *Mali princ z otoka*, 2010 *Kraljičin lipicanec in druge zgodbe*, 2009 *Polnočna kukavica in druge zgodbe*
- ♦ desetnica 2013 *Maščevanje male ostrige*, 2010 *Kraljičin lipicanec in druge zgodbe*, 2007 *Zabloda laboda in druge zgodbe*
- ♦ znak zlata hruška: 2013 *Mali princ z otoka*

Bibliografija

- ♦ *Kako dolg je čas*, Beletrina, 2019, 16+, kratka fantastična proza
- ♦ *Mali princ z otoka*, Didakta, 2012, 13+, realistični roman
- ♦ *Krave so mi povedale*, Mladika, 2012, 9+, kratka fantastična proza
- ♦ *Maščevanje male ostrige*, Mladika, 2010, 9+, kratka fantastična proza
- ♦ *Kraljičin lipicanec in druge zgodbe*, Mladika, 2009, 9+, kratka fantastična proza
- ♦ *Polnočna kukavica in druge zgodbe*, Mladika, 2008, 9+, kratka fantastična proza
- ♦ *Zabloda laboda in druge zgodbe*, Mladika, 2006, 9+, kratka fantastična proza
- ♦ *Golo morje*, DZS, 2005 (prvi izid 1988), realistični roman
- ♦ *Leteča ladja*, Mladika, 2004, 9+, mitološka proza

Kontakt:
mate.dolenc@gmail.com

Barbara Gregorič Gorenc

Avtorica se v pesmih dotika različnih psihičnih stanj, čustev in občutkov, predvsem negativnih, in zanje ponuja rešitve. /.../ Razpre torej celo paleto stanj in čustev, s katerimi se srečujejo tako mladi kot odrasli. Rešitev iz stiske v pesmih vedno ponudi naslovna žival ...

(Gaja Kos, *Delo*, 2021)

poezija

Izbrano delo

Negotove pesmi, Ljubljana, MKZ, 2020, ilustriral Damijan Stepančič

BORBENI BIK

Včasih
sovražim
tisoč stvari!
Močno!
Da se kar
iz ušes mi kadi!

A BORBENI BIK
ne zdrvi v napad ...

Mi kaže stvari,
ki imam jih RES rad!

UPAJOČA UJEDA

Včasih
grem
iz dneva v dan,
brez misli
in brez razgleda ...
Na rami mi sede

UPAJOČA UJEDA;

me kljune v uho
(parsing nevidni),
me zbudi
in zatrdi:
vse je lepo!

DREMAVI DROMEDAR

Ko ne moreš zaspati,
in tuhtaš o težavah
in premlevaš probleme,
se pojavi pred vrati,
- iz svetlobe? iz teme? -

DREMAVI DROMEDAR
DREMAVI

z zalogami sna.

In ti šepeta
o oazi
s prijaznimi obrazi
in greš
za njim
tja ...

SRČKAN SVIZEC

Ko si srečen, srečen, srečen,
ti SRČKAN SVIZEC zaželi:
barvo sreče,
vonj,
okus,
zvok,
odtis -
ZAPOMNI SI!

TIGRI

Me je strah
in me skrbi.
Kaj bo jutri?
Čez tri dni?

Ne vem natanko,
kje in kdaj?
Kako in kam?
In sploh zakaj?!

VEDNO TIGRI
SO V IGRI!

Nekje prežijo
in renčijo!

Kradejo mi
energijo!

V želodcu strah -
kot snežna kepa!

Potegnem ves pogum
iz žepa!

KOLIBRI

Rečem: KOLIBRI!
In mimo prhutne!
Skoraj se s krili
dotakne mi lica!

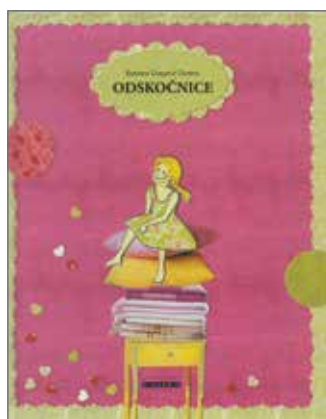
Včasih le misel -
za očmi, v domišljiji,
resničnejša je
kakor sama resnica.

Nominacije

- ♦ večernica: 2021 *Negotove pesmi*; 2006 *Tri pike ...*
- ♦ Levstikova nagrada: 2021 *Negotove pesmi*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Kdo je bil tu*, 2021 *Negotove pesmi*

Bibliografija

- ♦ *Kdo je bil tu*, MKZ, 2023, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Narava ve* v soavtorstvu s Tonetom Partljičem, proza, Jasa, 2023, 9+, poezija
- ♦ *Pilotka*, Mladika (Trst), 2023, 9+, poezija
- ♦ *Kolibri in tigri*, Založba Zala, 2022, 9+, poezija
- ♦ *Jamamaj*, Mladika S.C.A.R.L., 2022, 9+, poezija
- ♦ *Negotove pesmi*, MKZ, 2020, 9+, poezija
- ♦ *Skriti grafiti*, Viharnik, 2011, 9+, poezija
- ♦ *Navodila za randi*, Viharnik, 2006, 9+, poezija
- ♦ *Tri pike ...*, Viharnik, 2005, 9+, poezija
- ♦ *Nebomske pesmi*, Državna založba Slovenije, 1994, 9+, poezija

Kontakt:
barbaragorenc@gmail.com

Nataša Konc Lorenzutti

proza

Jutri bom siten kot pes je povest, ki po književni vrsti sodi v živalski realizem. Prvoosebni pripovedovalec, pes Aksel, je mešanec, ki ga je Metka Fišer izbrala v zavetišču. Živali in ljudje se nikoli ne pogovarjajo, kar je odlika te pripovedi, torej ne gre za fantastične elemente v zgodbi. Psi in druge živali se sporazumevajo med seboj v človeškem jeziku, da jih mladi bralec razume, hkrati pa je poudarjeno, da redki ljudje zmorejo razumeti živali /.../. Avtoričina jezikovna inovativnost se kaže na besedni ravnini, in sicer pri prirejanju stalnih besednih zvez, pri predstavljanju človeških poklicev in karakterjev kot človeških pasem in pri Akslovm učenju novih besed izven televizijskega spomina /.../. Avtorica v delu uporabi tudi prepoznavne medbesedilne reference na slavne literarne pse /.../. In najpomembnejša Akslova spoznanja, ki mu jih predata Gašper in Beni? Da je za pse tek pravica; da se Metka ne bi smela vesti do Aksla kot do človeka, pa tudi do človeka se ne sme nihče obnašati kot do psa; da se smisel življenja kaže v eni dobri teti Cilki.

(iz utemeljitve nagrade za desetnico 2024)

Izbrano delo

Jutri bom siten kot pes, Ljubljana, KUD Sodobnost International, 2023, ilustriral Igor Šinkovec

Odlomek

Voziček se je ustavil.

Mamica je sedla na klopco, odgrnila odejo in me dvignila v naročje.

»Prispela sva,« je rekla. Postavila me je na travo. »Lahko hodiš.«

»Prosim? Le kaj jo je pčilo?« Na tla me je spuščala samo zjutraj in zvečer pred blokom. Tudi pri Cilki na vrtu sem večinoma ležal na pregrinjalu, medtem ko si je ona strigla nohte, listala časopis, pletla, trebila solato, sadila čebulice, telefonirala in brala knjige o junakih, ki so se jim zgodile neverjetne stvari.

»Gibaj se,« mi je zdaj prigovarjala mamica in me božala po glavi. »Kar daj. Pazila bom nate. Nič hudega se ti ne bo zgodilo.«

Naredil sem dva koraka. Ozrl sem se naokrog, da bi videl, ali mi kje grozi kakšen prijatelj. Nikjer nobenega. *Opla! Pomota.* Z druge strani parka se je prikazal kosmat moški, ki je imel ob sebi prijatelja, podobnega meni. Ampak mali je hodil sam, ni se pripeljal v vozičku. Zelo sem se ustrašil, stisnil sem se k mamici. Ko pa sem zaznal, da kosmati človek diši po golažu, sem se pomiril. *Kdor ima vonj po golažu, ne more biti nevaren.* Ta, ki je hodil ob njem, je naenkrat stekel k meni, v hipu sva se srečala iz oči v oči. Dišal je po jetrcih in pire krompirju, kar ima Cilka na jedilniku ob četrtkih. Tako močno je dišal, da me je vrglo na zadnjico.

»O, a si padel!« je vzkliknila moja mamica, skočila k meni in me dvignila nazaj na noge. Mali, ki je prišel s kosmatim in velikim, me je še naprej gledal in jaz sem gledal njega. *Srečno novo leto,* je rekel.

A ni bilo novo leto pozimi? sem ga vprašal.

Ja, je bilo, ampak meni se zdi, da je tukaj zate vse novo.

Saj je res.

No, vidiš. A naj te naučim, kako se teče?

Ne vem, če smem.

Tek je pravica, je rekel.

Prosim?

Pravica. Nisi vedel?

Ne.

In zakaj se teče? Ko sem gledal olimpijske igre, mi ni bilo jasno, kdo lovi, da vsi bežijo.

Zakaj? Bi tekel ali ne? je vprašal.

Ne vem.

Kaj bi moral vedet? Ne cincaj, no, ne bodi mevža, pridi!

Hotel sem že poskusiti, ko me je ustavil mamin glas.

Ogovorila je kosmatega moža. Prisluhnil sem.

»Kako mu je ime?« je vprašala.

»Beni,« je odgovoril ta, ki mu bom rekel Golaž.

»Aha. Moj pa je Aksel. A ni srčkan?«

»Zelo,« je odgovoril Golaž.

»Vaš lepo teče,« je Benija pohvalila mamica.

»Vaš bi pa sam še harmonko rabu,« je odvrnil Golaž.

»A se hecate?« je rekla mamica.

»Ja,« je vzkliknil Golaž.

Nisem dojel, kaj je mislil s tem in kaj je *harmonka*. Vzel je palico in jo v velikem loku zagnal stran od poti. Beni je stekel za njo. *Mogoče pa se ta igra imenuje harmonka*, sem pomislil.

Čudno me je špiknilo v ušesih. V nogah, v trebuhu, v glavi mi je zabrbotalo. Ustrašil sem se, da imam vedenjske motnje, o tem sem že veliko slišal po televiziji. Rad bi stekel, kakor Beni, a nisem vedel, ali smem ali ne in ali sploh znam. Bi vseeno poskusil?

Potem se je začelo: *Laufej, teci za mano, ujemi, vrzi, skoči, salto, mirno, hop in pazi, primi, drži, nesi*, je tulil Beni. Prvič v življenju sem izvajal takšne vratolomne akrobacije. Po pesku in po travi sem divjal. Metal sem se po tleh in se valjal! Kje sem se sploh tega naučil? Mamica me je klicala, ampak sem jo komaj slišal. Le še *harmonka* me je zanimala, skupaj z Benijem sem lovil palico, ki jo je največkrat zgrabil on, včasih pa tudi jaz, nosila sva jo Golažu pred noge, Beni je navijal: *Dejmo, primi, v dir! Pazi, luknja, bravo, dečko, hop naprej in spet nazaj!* Golaž je pobiral palico in jo metal. Jaz pa sem tekal, trava me je pikala v trebuh, kadar sem padel, umazal sem se s prahom in zemljo, mamin glas je bil vedno bolj oddaljen. Slišal sem le, da je Golaž zavpil: »Gospa, dejte ga no pustit, nej dirka! Nej bo svoboden! Pes ni igrača! Pes je žvau!« *Prosim?*

Ustavil sem se. *Kaj?* *A je rekel, da sem pes?* To sem vprašal Benija, ki se je ustavil zraven mene. *Ja, seveda*, je odvrnil Beni. *Da sem žvau?* *Kaj pa.* *A je mislil mene?* *Ja, koga pa!* *A si ti pes?* *Kaj pa naj bom? Klavir?* se je začudil Beni. *Ne, ne*, sem rekel, *klavir sploh ne.* *Ja, no, saj pravim, srečno novo leto*, je ponovil Beni. *Hvala enako*, sem se izmotal in se pretvarjal, da se šalim in da vse razumem. V resnici pa sem krotil neznansko razburjenje. Zgodilo se je nekaj strašnega, velikanskega in dokončnega. *Ne bi bil mogoče raje kontrabas?*

Nagrade

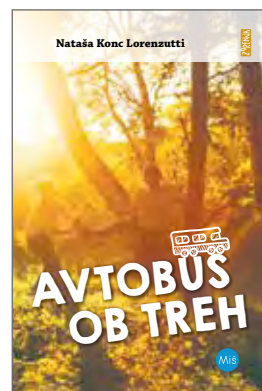
- ♦ desetnica: 2024 *Jutri bom siten kot pes*
- ♦ zlata hruška: 2016 *Kdo je danes glavni*
- ♦ IBBY častna lista: 2020 *Zvezek in brezvezek*

Nominacije

- ♦ večernica: 2022 *Tronci*, 2017 *Avtobus ob treh*, 2016 *Kdo je danes glavni*, 2013 *Kakšno drevo zraste iz mačka*
- ♦ desetnica: 2022 *Tronci*, 2021 *Gremo mi v tri krasne*, 2019 *Nisem smrklja*, 2018 *Kdo je danes glavni*, 2017 *Lica kot češnjje*, 2015 *Enajstnik*, 2014 *Kakšno drevo zraste iz mačka*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2007 *Ravno prav velik*
- ♦ Levstikova nagrada: 2019 *Nisem smrklja*
- ♦ znak zlata hruška: 2022 *Tronci*, 2021 *Gremo mi v tri krasne*, 2019 *Zvezek in brezvezek*, 2018 *Nisem smrklja*, 2017 *Avtobus ob treh*, 2013 *Kakšno drevo zraste iz mačka*

Bibliografija

- ♦ *Društvo starejših bratov*, Miš založba, 2024 (prvi izid 2013), 9+, realistična povest
- ♦ *Jutri bom siten kot pes*, KUD Sodobnost International, 2023, 9+, živalska realistična povest
- ♦ *Kakšno drevo zraste iz mačka*, Miš založba, 2023 (prvi izid 2012, več izdaj), 9+, realistična povest
- ♦ *To ni pismo*, Miš založba, 2023, 9+, realistična povest
- ♦ *Gremo mi v tri krasne*, Miš založba, 2022 (prvi izid 2020, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Tronci*, MKL, 2021, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Avtobus ob treh*, Miš založba, 2018 (prvi izid 2016, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Zvezek in brezvezek*, Miš založba, 2018, 6+, realistična povest
- ♦ *Nisem smrklja*, MKZ, 2017, 9+, realistična povest
- ♦ *Kdo je danes glavni*, Miš založba, 2015, 6+, realistična povest

Kontakt:

natasa.konc-lorenzutti@guest.arnes.si

Andrej Predin

proza

V svetu Pod preprogo, med Večnim morjem in Velikim zidom ni nič preprostega, vse je pravzaprav skrajno zapleteno in sploh tako kot življenje, zvezde na tnalu neba so vsakokrat drugače razporejene, ne manjka strupenih jezikov, ki se naslanjajo nad tujo nesrečo, tudi škodoželjnosti je precej. V tem svetu se znajde sam samcat brezimni deček, fantič, ki se ne more spomniti svojega imena. /.../ A zgodba o dečku, ki je pozabil svoje ime, daje imenitno sporočilo, da se z drznostjo, pogumom, pravičnostjo in verjetjem vase vse še lahko spremeni na bolje in veselje premaga strah, celo več, vsi lahko spet verjamejo modrecu ali modrecem, njihovim nasvetom. In še več: vsakdo si lahko privoščiti potuhtati, kar govori sporočilo, da stvari obstajajo, tudi če so očem skrite ali pa se pretvarjamo, da jih ni.

(utemeljitev žirije za desetnico 2023)

Izbrano delo

Arlan pod preprogo, Jezero, Morfemplus, 2022, ilustriral Peter Škerl

Odlomek

Obstala je pred Večnim morjem, ki je še vedno rahlo valovalo, čeprav se je poskušalo umiriti. Nihče ni vedel, kje se Večno morje začne, ali bolje, nihče ni vedel, kje se morje konča. Vsake toliko se je na obali pojavil zanimiv predmet ali bitje, ki ni vedelo, kako se je tam znašlo.

A nikoli, prav zares nikoli, se na obali ni pojavilo nekaj tako nenavadnega kot tokrat – na pesku je ležal deček.

Otrok je bil premočen in premražen. Uhanka je pomislila na vse žalostne prizore, ki jih je videla v svojem življenju, saj je življenje takšno, da jih zna pripraviti prav veliko, a vendar si je morala priznati, da tako otožnemu prizoru še ni bila priča. Če bi imela srce, bi prav gotovo potočila solzo. Pa ga ni imela. Njeno telo je bilo trdo in hladno. Je pa namesto srca imela velik rdeč rubin. Dragoceni kamen se je lesketal, da je bilo veselje. Če je človek pogledal vanj, se je njegov obraz razdelil na deset rdečih obrazov, ki so za njim posnemali grimase ali mu istočasno pokazali jezik.

Uhanka ni nikoli jokala, ker ni imela srca, to pa ne pomeni, da ni bila dobroščna. V svetu Pod preprogo ni utripalo niti eno samcato srce, tako je pač bilo. Celo pršice niso imele srca, kar pa ni nikogar presenečalo. Vesela je bila, da je bilo tnalno neba zaradi nevihte še prazno.

Pod preprogo je bila tako dolgo, da se zunanjsa sveta ni več spominjala, pršic pa se še kar ni privadila. Naučila se je preslišati njihove zbadljivke in neprestano godrnjanje, ni pa se mogla sprijazniti, da jo nekdo ves čas opazuje. Kadar koli je dvignila pogled, jih je zagledala tam zgoraj, kako napeto gledajo in čakajo na priložnost, da koga užalijo. K sreči so ponoči pršice trdno spale – takrat so se njihovi zadki zasvetili, da je tnalno neba spominjalo na

zvezdno noč. S to razliko, da je Pod preprogo vsako noč pregrnil plašč z drugačnim vzorcem zvezd, kar bi poštenega mornarja spravilo ob pamet, njegova barka pa bi nasedla na čeri, takoj ko bi zapustila domače пристanišče. Običajno je bil najbolj osvetljen tisti del neba, kjer se je čez dan zgodilo nekaj slabega, saj so pršice sila radovedne in jih nesreča drugih nezadržno privlači. Če je komu hudo, se pričnejo zbirati in podpihovati njegovo žalost.

Deček je tiho vokal, ko je opazil, da se mu nekdo približuje, obrnil se je in z rokama objel noge s potolčenimi koleno. »Zakaj jokaš, ljubki deček? Nevihta je mimo,« je Uhanka zapela s svojim ženskim glasom. Otrok je odprl velike temne oči, si z roko obrisal solze in vstal.

Nekaj časa sta se opazovala, tako v tišini, in zdelo se je, da je minila cela večnost, preden je prekinila mučen molk:

»Moje ime je Uhanka, in to je moj rubin.«

Ljubko bitje je poskušalo spregovoriti, a mu besede niso marale steči z jezika. Na koncu je malček vendarle začudeno vprašal:

»Zakaj se ne spomnim svojega imena?«

Nagrade

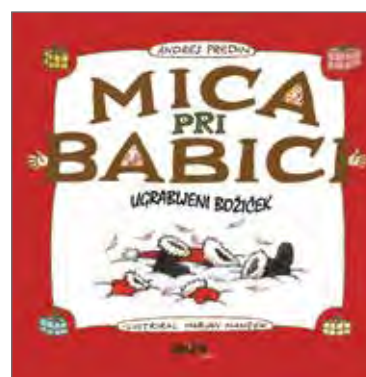
- ♦ desetnica: 2023 *Arlan pod preprogo*

Nominacije

- ♦ večernica: 2008 *Na zeleno vejo*
- ♦ desetnica: 2021 *Vesoljčki*, 2015 *Mici pri babici: Čudežni klobuk*, 2014 *Gnusna kalnica*

Bibliografija

- ♦ *Boljšji cirkus*, MKZ, 2024, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Arlan pod preprogo*, Morfemplus, 2022, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Vesoljčki*, MKZ, 2020, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Mica pri babici: Ugrabljeni Božiček*, Morfem, 2016, do 6 let, kratka fantastična proza
- ♦ *Mica pri babici: Podivjane princeske*, Morfem, 2016, do 6 let, kratka fantastična proza
- ♦ *Čebula Grdula*, Morfem, 2015, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Mica pri babici: Pirati iz dežele Merikaka*, Morfem, 2014, do 6 let, kratka fantastična proza
- ♦ *Mica pri babici: Čarobni cilinder*, Morfem, 2013, do 6 let, kratka fantastična proza
- ♦ *Gnusna kalnica*, Morfem, 2013, 6+, fantastična pripoved
- ♦ *Na zeleno vejo*, Modrijan, 2007, 13+, realistični roman

Kontakt:
andronet@hotmail.com

Sebastijan Pregelj

Vrnitev kot vrh serije o enem najzanimivejših zgodovinskih obdobji na našem ozemlju s svojo napeto zgodbo in spretno posredovano spoznavno platjo vsekakor predstavlja zanimivo bralsko pustolovščino, ki več kot uspešno nagovarja mlade bralce.

proza

(iz utemeljitve za večernico 2021)

Izbrano delo

Vrnitev, Dob, Miš založba, 2020, ilustriral Jure Engelsberger

Predstavitev serije Zgodbe s konca kamene dobe

Zgodbe s konca kamene dobe se dogajajo v razburljivem času prehoda iz kamene v bronasto dobo. Gre za spremembe, ki so močno spremenile življenje takratnih ljudi in pospešile družbene spremembe. Dogajanje je postavljeno na območje Ljubljanskega barja, ki so ga v tem obdobju naseljevali koliščarji. Koliščarska kultura je prisotna tako v Sloveniji, kot tudi v Avstriji, Italiji, Nemčiji, Švici in Franciji. Vseh šest držav je pod vodstvom Švice prijavilo nominacijo za uvrstitev prazgodovinskih kolišč okoli Alp na Unescov seznam svetovne dediščine, kar se je leta 2011 tudi zgodilo. Gre za okoli 1000 naselji na mokrotnih tleh na alpskem območju. Glavni junak je deček Brin, star devet let, ki najprej spoznava domače kolišče in neposredno okolico. Fant je pogumen in radoveden, njegova želja po videti, spoznati in vedeti več, je gonilo zgodbe. Rad ima lov in ribolov, še bolj pa ga zanima, kaj je za gorami in kaj na drugi strani morja, o katerem je slišal pripovedovati trgovca, ki prihaja iz daljnih (mediteranskih) krajev.

Serija prikazuje življenjski lok mostiščarja Brina in njegove (kasnejše) sopotnice Črne, od otroštva do zrele/odrasle dobe, ko svoje izkušnje in znanje deli z drugimi.

Ilustracije so prilagojene ciljni skupini, to so otroci, stari 7 do 12 let. So v črno-beli tehniki tuša in čopiča. Ponekod se likovni jezik, kadriranje in izbira prizorov približajo stripovski govorici, a ostajajo dovolj odprti, neizrečeni in skrivnostni, da predstave prepuščajo domišljiji mladih bralcev.

Narava, oblačila, orožje, gradnja in druge zgodovinske značilnosti časa, v katerem se zgodba odvija, so nevsiljivo vtakane v vizualni del pripovedi.

Pomemben del serije je edukativni del. Zgodba vključuje arheološka dognanja in najpomembnejša odkritja zadnjih desetletij, kot je na primer najstarejše leseno kolo, trgovske poti, pa tudi najstarejše glasbilo, ki so ga odkrili na slovenskih tleh (piščal iz Divjih bab). Na ta način združuje akcijo in edukativni del, ki je vpeljan skozi zgodbo in je izpostavljen v posebnem delu vsake knjige. Prav tako ima vsaka knjiga na koncu navedene tudi vire.

Odlomek

Brin in Črna se s skupino ljudi odpravita čez gore. Pot ni samo naporna, ampak je tudi nevarna. Premagati morajo številne ovire, od deroče reke do prepadnega grebena. Od sopotnikov slišita zgodbe o tistih, ki jim ni uspelo. Zima v gorah je ostra in neizprosna. Ko pa nazadnje prispejo v dolino, sledi presenečenje.

NESREČA NA JEZERU

Možje, ki jih je vodil Rilec, so hodili vsak dan dlje od kolišča. Upali so, da kaj ujamejo, a so se navadno vrnili praznih rok. Ber in Rigl sta hodila z njimi. Nista se pritoževala nad naporno hojo in mrazom, pač pa sta previdno stopala, pozorno poslušala in napenjala oči. »Mogoče pa bo kaj.«

Ko je jezero dokončno zamrznilo, so šli na drugo stran, vendar tudi tam ni bilo nič. Razbili so led, ulovili nekaj mastnih rib in se vrnili domov.

»Dokler imamo ribe, je dobro,« je govoril Rilec.

Sčasoma je mraz nehal gristi in led na jezeru se ni več debelil. Bil ga je dovolj, da so se na njem počutili varno. Potem pa je nekega dne med udarjanjem po ušiljenih kolih nenadoma počilo. Možem so od presenečenja zastale macole v zraku.

»Stran!« je zarjul stari Bober. Bil je izkušen in je dobro vedel, kaj pomenijo zvoki. »Led se lomi!«

Možje so se pogнали na odprto, kjer je bil led debelejši, le Šakal, Rilčev najstarejši sin, je otrpnil in z velikimi očmi gledal, kaj se dogaja.

Ko se je stari Bober obrnil in pogledal nazaj, je obstal. »Ne stoj!« je kriknil. »Led se lomi! Teci stran, preden se ti udre! Brž!«

Šakal je še kar stal, dokler se ni nazadnje led pod njim razlomil. Plošča pod nogami je zaplesala in fant je komaj lovil ravnotežje. Hotel je skočiti na večjo ploščo, a je bilo prepozno. Zakrilil je z rokami in štrbunknil v vodo. Hitro je priplaval na površje. Oprijel se je manjše ledene plošče in zlezel ven do pasu. Hotel je zaklicati, da je v redu, a se je plošča v istem nagnila in fant je zdrsnil nazaj v vodo. Znova je priplaval na površje in se poskušal izvleči. Prsi je imel na ledu in roke iztegnjene naprej, kolikor je šlo, a mu tudi tokrat ni uspelo. Spolznel je nazaj v vodo in potem je samo še krilil z rokami, kmalu pa tudi to ne več. Mokra oblačila so bila težka. Vlekla so ga navzdol in kuštrava glava je izginila pod vodno gladino.

»Po fanta!« je zarjul Ber in stekel proti odprtini na jezeru. Rigl je bil tik za njim. Tudi stari Bober in Rilec sta se pognala proti luknji.

Ko sta bila Ber in Rigl blizu odprtine, sta se vrgla na trebuh in se z rokami poganjala proti luknji.

»Ga vidiš?« je spraševal Ber.

»Ne,« se je Rigl poganjal naprej.

»Ustavi se,« ga je svaril Ber. »Nevarno je. Še tebe lahko požre.«

Rigl se je zvalil na bok in pogledal Bera:

»Imaš vrv?«

»Imam,« je prikimal Ber, ki je vrv vedno nosil s seboj.

»Dobro,« si je Rigl otrl sneg s čela. »Podaj mi konec, ti pa ostani, kjer si. In dobro drži.«

»Saj ne misliš,« je zajecjal Ber, ki je slutil, kaj ima tovariš v mislih.

»Ne čakaj!« je rekel Rigl s trdim glasom. »Vrzi vrv!«

Zdaj se je Ber dvignil na kolena, odmotal vrv, zgrabil en konec in drugega vrgel Riglu. Potem se je obrnil k možem, ki so bili tik za njim:

»Rilec in Bober, sem! Ostali ostanite, kjer ste! Če nas bo preveč, led ne bo zdržal. Če se nam udre, bo po nas!«

Stari Bober in Rilec sta bila takoj pri njem. Rilec je hotel

naprej, proti odprtini, a ga je Ber ustavil:

»Rigl gre po fanta. Ti boš držal vrv!«

Rilcu ni bilo prav, da mu Ber govori, kaj naj počne, a ni niti pisnil. Izgledalo je, da moža vesta, kaj delata, zato je storil, kot mu je rekel Ber.

»Vidim ga!« je zakričal Rigl. »Držite vrv!«

Naslednji hip se je zaslišal glasen štrbunk, voda je pljusknila in Rigl je izginil.

Ber, Rilec in Bober so močno držali vrv. Čutili so, da jih vleče proti odprtini. Vsi trije so se pomaknili nekoliko naprej, potem so se uprli v led in močno držali. Nekaj trenutkov je na jezeru vladala smrtna tišina. Možje so čakali, kaj bo. Po glavah so se jim podile vse mogoče misli, dokler ni iz vode pogledala Riglova glava.

»Ga imaš?« je zaklical Rilec.

Rigl je odkimal, globoko vdihnil in se spet potopil. Rilec je ponovno hotel k luknji, a ga je Ber tudi tokrat ustavil:

»Bi rad, da vsi končamo v vodi?! Drži vrv! To je vse, kar moraš delati.«

»Prav! Že prav!« je Rilec divje pihnil skozi nos. Z obema rokama je preprijel vrv in stisnjenih ustnic čakal, kaj bo. Tako kot Ber in Bober je čutil tresljaje, ki so se prenašali po vrvi. Občutek je bil, kot bi ujeli velikansko ribo, zdaj pa jo morajo izvleči.

»Imam ga!« je Rigl hlastnil za zrakom. »Vlecite! Vlecite!«

Možje so se uprli v tla in vlekli z vso močjo. Rigl si je pomagal z levo, z desno je držal fanta.

Ko sta bila Rigl in Šakal nazadnje zunaj, so ju potegnili stran od luknje.

»Zdaj pa hitro!« se je Ber začel slačiti. »Ti tudi,« je pogledal Rilca in se obrnil še k Bobru: »In ti prav tako.«

Možje so urno slekli debele kožuhe. Z Rigla in Šakala so potegnili premočena oblačila ter ju dobro omotali v suhe kožuhe.

»Takoj bo bolje,« je Rilec prigovarjal Šakalu, ki je hropel in pljuval vodo.

»Gremo!« je ukazal Ber. »Čim hitreje nazaj na kolišče. Eden naj steče naprej. Sporoči naj, da prihajamo. Pove naj, kaj se je zgodilo, da v koči dobro zakurijo in pripravijo dovolj debelih kož!«

Nagrade

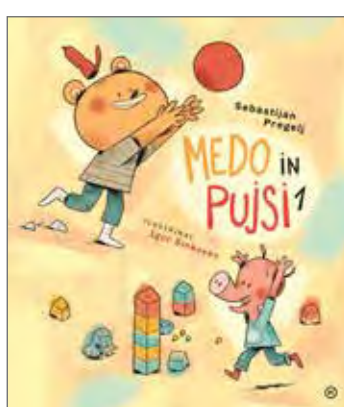
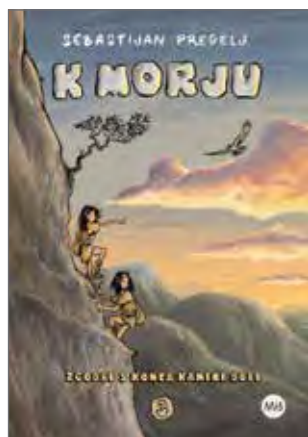
- ♦ večernica: 2021 *Vrnitev*

Nominacije

- ♦ večernica: 2024 *Zmaj nad mestom*, 2023 *Coprnicca pod gradom*
- ♦ desetnica: 2023 *Coprnicca pod gradom*, 2022 *Vrnitev*, 2017 *Do konca jezera in naprej*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Zmaj nad mestom*, *Medo in Pujsi 1*, 2023 *Coprnicca pod gradom*, 2022 *Nov dom*, 2021 *Vrnitev*, 2020 *V snegu in ledu*, 2019 *Pri kamnitem stolpu*, 2018 *K morju*, 2017 *Do konca jezera in naprej*, *Deček Brin na domačem kolišču*

Bibliografija

- ♦ *Medo in Pujsi 2*, MKZ, 2024, do 6 let, zbirka kratke proze
- ♦ *Zgodbe vojvodine Kranjske 2: Zmaj nad mestom*, 2024 (prvi izid 2023), 9+ realistična pripoved
- ♦ *Zgodbe s konca kamene dobe 1: Deček Brin na domačem kolišču*, Miš založba, 2023 (prvi izid 2016, več izdaj), 9+, realistična pripoved
- ♦ *Medo in Pujsi 1*, MKZ, 2023, do 6 let, zbirka kratke proze
- ♦ *Skozi šivankino uho*, Didakta, 2023, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Zgodbe vojvodine Kranjske 1: Coprnica pod gradom*, 2022, 9+ realistična pripoved
- ♦ *Zgodbe s konca kamene dobe 7: Nov dom*, Miš založba, 2021, 9+, realistična pripoved
- ♦ *Zgodbe s konca kamene dobe 5: V snegu in ledu*, Miš založba, 2021 (prvi izid 2019), 9+, realistična pripoved
- ♦ *Zgodbe s konca kamene dobe 4: Pri kamnitem stolpu*, Miš založba, 2021 (prvi izid 2018), 9+, realistična pripoved
- ♦ *Zgodbe s konca kamene dobe 6: Vrnitev*, Miš založba, 2020, 9+, realistična pripoved

Kontakt:
spregelj@gmail.com

Barbara Simoniti

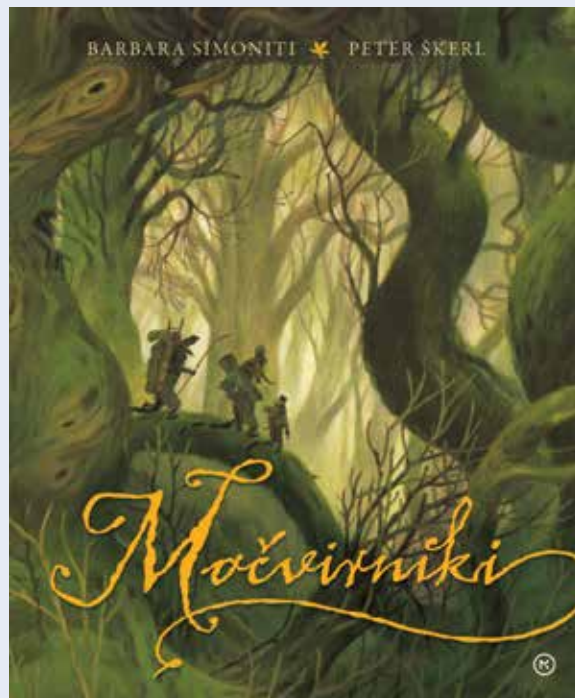
Močvirje je svet, v katerega človek redko zaide, in vendar: v njem vse brbota od življenja. Pisateljica Barbara Simoniti ga je izbrala za prizorišče svojega romana, njegovim drobcenim prebivalcem pa je vdihnila človeški značaj. Prebivalci Močvirne Loke se seveda sporazumevajo v močvirščini: to je izjemno bogat in natančen jezik, vsaka najneznatnejša bilka, vsaka najneznatnejša sapica, vsak najneznatnejši šum ima svoje ime. Močvirniki so namreč zelo zgovorni in duhoviti in – zlepa ne vržejo raglje v krešo! Roman dopolnjujejo odlične ilustracije Petra Škerla, ki s svojo likovno govorico poudarjajo temeljni lastnosti pisateljčine diktacije: milino in skrivnostnost.

proza

(iz utemeljitve za desetnico 2015)

Izbrano delo

Močvirniki: Zgodbe iz Zelene Dobrave, Ljubljana, MKZ, 2012, ilustriral Peter Škerl

do vlažnih kotanj z bistrimi potočki. In taka ozka, skoraj nevidna stezica se vije do tihe, temačne globeli – Močvirne Loke.

Skozi Močvirno Loko teče počasen izvir, zvijugan med koreninami dreves. Obrobljen je z grmi rumenih kalužnic in s šopi suličaste, močvirske trave. Na položnih bregovih Loškega potoka se bohota sočen mah, nad njim pa se šopiri košata praprotna. Vso globel obdajajo mogočni iglavci in starodavni listavci. Njihove krošnje so tako široke, da se z vejami stikajo, zato pod njimi vlada gosta senca. To je zelo pomembno, saj vsi prebivalci Močvirne Loke ljubijo senco in vlago.

Močvirna Loka je naselbina z dolgo in ponosno zgodovino. Začela se je, ko so prvi dobravski prišleki na vrhu brega zajezili Loški potok in postavili leseno zapornico. Prej deroči potok se je umiril in razlil v Loški ribnik. Z zapornico so začeli vodo uravnati, da je enakomerno tekla iz ribnika in zamočvirila vso globel. Tako je nastala Močvirna Loka. Glas o rodovitni močavi se je hitro razširil in od vsepovsod so prihajali vedno novi priseljenci. Čeprav so pripotovali z daljnih koncev Zelene Dobrave in so se med seboj zelo razlikovali, so se vsi skupaj začeli imenovati močvirniki.

/.../

Močvirščina je zelo bogat jezik z veliko besedami za vse, kar je za močvirske kraje in prebivalce pomembno: mah, vodo, blato in vreme. Tako pomembna je, da jo govorijo vsi prebivalci Zelene Dobrave, kadar si hočejo kaj pošteno povedati. In zato so tudi vse naše zgodbe o močvirnikih iz Zelene Dobrave napisane v močvirščini.

Prvo poglavje

Zelena Dobra, Močvirna Loka in tamkajšnji prebivalci (odlomki)

Zelena Dobra je velik in skrivnosten gozd. Med mogočnimi drevesi so si neslišne šape, tačke in nožice uhodile poti in z njimi prepredle vso Zeleno Dobravo. Suhe in svetle poti vodijo do sončnih jas, senčne pa

Nagrade

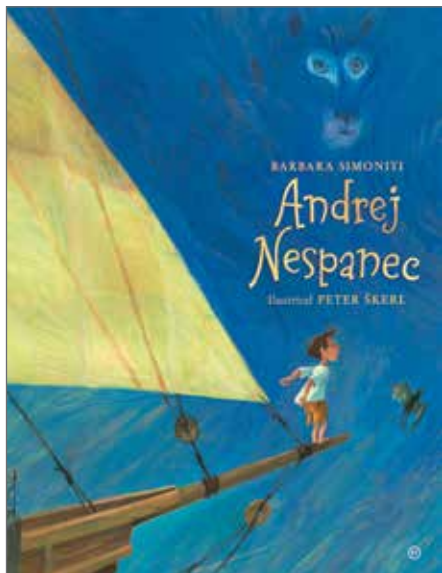
- ♦ Levstikova nagrada: 2013 *Močvirniki*

Nominacije

- ♦ večernica: 2013 *Močvirniki*
- ♦ desetnica: 2015 *Močvirniki*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2015 *Andrej Nespanec*
- ♦ znak zlata hruška: 2013 *Močvirniki*

Bibliografija

- ♦ *Las na koži*, Založba Pivec, 2020, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Arčibald: Nemir v Jablanovem Dolu*, Založba Pivec, 2019, 6+, zbirka kratke fantastične proze
- ♦ *Andrej Nespanec*, MKZ, 2014, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Močvirniki: Zgodbe iz Zelene Dobrave*, MKZ, 2012, 9+, fantazijski roman

Kontakt:

www.barbarasimoniti.com

Cvetka Sokolov

Cvetka Sokolov z zgodbo romana *Reči, ki jih ne razumem* na impresivno natančen in slogovno več način usmerja bralca k premisleku o tistem, o čemer se običajno govori v dobronamernem jeziku sistema, a nikdar zares ne razpravlja kot o velikanskem družbenem problemu: nasilje, še posebej nad otrokom, je zlo. /.../ Avtorica je s svojo pretresljivo pripovedjo več kot nazorno prikazala, da je tisto, kar v starševski dikciji pomeni postavljanje meja, skrajno vprašljivo, saj se največkrat ne zavedajo, da je to orodje smiselno le, če ga uporabljajo vsi. Nikdar ne sme biti sprejemljivo, da je kaznen vzgojna, ker to ni, nesprejemljivo je čustveno in fizično nasilje, ravno to mora biti kaznovano.

proza

(iz utemeljitve za nominacijo desetnice 2022)

Izbrano delo

Reči, ki jih ne razumem, Dob, Miš založba, 2020, ilustrirala Milanka Fabjančič

Vsebina

Otova mami in očim Aleks sta se razšla. Mama ne razume, kako pomembno je za oba, da bi tudi v spremenjenih okoliščinah ohranila stike. Izguba očetovske figure Ota spravlja v vedno večjo stisko, zato pobegne zdoma. S seboj odpelje sedemletno Alino, žrtev družinskega nasilja. Otroka najdeta zatočišče v gozdu. Možnost, da bi se njun pobeg končal tragično, starše pripravi do spoznanja, da so zaradi lastnih težav prezrli čustva in potrebe otrok.

(1. poglavje)

Izhod v sili

»Oti!« je Aleks klical za mano. »Oti, stoj! Se bova že česa domislila!«

Nisem se ustavil, nasprotno. Preskakoval sem po dve stopnici hkrati. Vedel sem, da me bo Aleks slej ko prej ujel, če se ne skrijem.

Nisem hotel, da me ujame.

Vsega sem imel dovolj.

A kam naj se skrijem na stopnišču? V klet!

Bil sem v tretjem nadstropju, ko so se odprla vrata stanovanja, najbližjega dvigalu. Na pragu je stala punčka. »A se greva kaznovanja?« me je vprašala.

Ne da bi pomislil, sem jo odrinil, planil v stanovanje in zaprl vrata. Srce mi je razbijalo v grlu. Naslonil sem se na vrata in se trudil umiriti dihanje.

Punčka me je radovedno gledala. Kazalec sem prislonil k ustnicam. Razumela je.

»Oti!« me je spet poklical Aleks, medtem ko je topotal mimo vrat, za katerimi sem se skrival.

Gledal sem punčko v oči in kazalec še močneje pritisnil k ustnicam. Prikimala je.

Ko so Aleksovi koraki potihnili in sem od daleč, najbrž iz pritličja ali celo iz kleti, zaslišal njegov tretji klic, sem se sesedel na tla in si z rokami zakril obraz.

V zadnjem žepu mojih hlač je zazvončkljal mobi. Sporočilo od Aleksa: »To ni več hec, Oto! Kje si??!« Telefon sem nastavil na tiho. Ne boš me dobil! sem zaklical brez glasu.

Še preden sem uspel pomisliti na to, kaj bo, ko se bo v predsobi prikazal kdo od odraslih in zahteval od mene pojasnilo, kaj počnem v tujem stanovanju, se je oglasila punčka: »Kaj si ukradel?«

»Nič!« Bil sem užaljen. »Zakaj misliš, da sem kaj ukradel?«

»Zakaj pa potem bežiš?« je vprašala punčka.

Dolgo sem molčal. »Zato,« sem ji končno odgovoril.

»To ni noben odgovor,« je rekla.

Skomignil sem.

Kaj naj rečem njenim staršem? Da me je povabila, da bi se skupaj igrala?

A me mogoče ni?

No, starši so najbrž v službi. A tudi varuška bo hotela vedeti, kdo sem in kaj se grem.

»A se greva kaznovanja?« me je še enkrat vprašala punčka.

»Kdo pazi nate?« sem jo vprašal in se ozrl proti vratom v dnevno sobo ali kuhinjo.

»Nihče,« je odvrnila.

»Nihče?!« Moral bi si oddahneti, da mi ne bo treba ničesar pojasnjevati, ampak punčka je bila stara največ sedem let!

»Koliko si stara?« sem jo vprašal.

»Sedem,« je rekla ponosno.

»Pa si kar sama doma?« sem jo vprašal.

»Sama,« je prikimala. Izprsil se je. »Po počitnicah bom šla že v drugi razred.«

Čudno, da ji starši dovolijo, da je sama doma. Meni niso, ko sem bil star sedem let.

»Pa ti ni nič dolgčas?« sem vprašal punčko.

Odkimala je. »Berem knjige,« je rekla. »Pospravljam. In se igram s punčkami in živalmi. Zelo so poredne. Mi jih

boš pomagal ukrotiti?«

Zakaj ne bi še malo ostal v tem stanovanju, da si oddahnem in premislim, kako naprej? Če so straši v službi, jih še dolgo ne bo.

»Kako ti je ime?« sem vprašal.

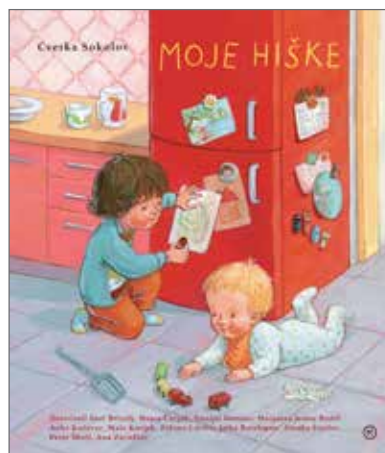
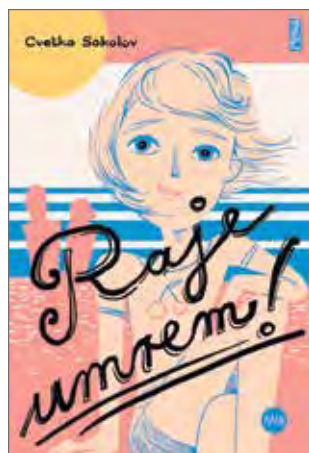
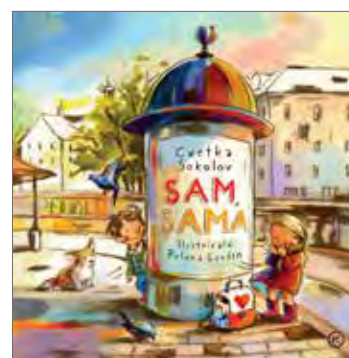
»Alina,« je odvrnila punčka.

Nominacije

- ♦ desetnica: 2022 *Reči, ki jih ne razumem*, 2020 *Bo res vse v redu*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2008 *Ah, ti zdravniki*, 2005 *Rdeča hiša*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Moje hiške*, 2020 *Bo res vse v redu*

Bibliografija

- ♦ *Pa ne že spet*, Miš založba, 2024, 13+, realistični roman
- ♦ *Bilo je nekoč na deželi*, MKZ, 2023 (prva izdaja 2021), do 6 let, kratka realistična proza, slikanica (slikopis),
- ♦ *Moje hiške*, MKZ, 2023, 6+, poezija
- ♦ *Raje umrem*, Miš založba, 2021, 13+, realistični roman
- ♦ *Sam, sama*, MKZ, 2021, do 6 let, kratka realistična proza
- ♦ *Zojini zakladi*, Zala, 2021, do 6 let, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Kot noč in dan*, Miš založba, 2020 (prvi izid 2015), 6+, kratka realistična proza
- ♦ *Reči, ki jih ne razumem*, Miš založba, 2020, 9+, realistična povest
- ♦ *Bo res vse v redu?*, Miš založba, 2020, 9+, realistična povest
- ♦ *Kar ne ubije*, MKZ, 2013, 16+, realistični roman

Kontakt:

cvetka.sokolov@guest.arnes.si

Primož Suhodolčan

Sproščen humor in otroška radoživost sta na samem začetku zaznamovala Suhodolčanove knjige. Trije odločujoči člani njegove mladinske proze so – humor, medbesedilnost in medijskost.

proza

(Igor Saksida, spremna beseda, *Košarkar naj bo!*)

Izbrano
delo

Košarkar naj bo, Ljubljana, Karantanija, 2017, ilustriral Uroš Hrovat

Primož Suhodolčan je eden najpopularnejših avtorjev v Sloveniji. Njegov stil pisanja lahko označimo kot akcijsko komedijo in domišljjski humor, z veliko količino mladostne razigranosti in besednih iger. Posebno mesto v avtorjevem opusu ima serija o mladem košarkarju Ranti. Do zdaj so bile objavljene štiri knjige: *Košarkar naj bo!* (prva izdaja 1995), *Kolesar naj bo!* (prva izdaja 1997), *Ranta vrača udarec!* (prva izdaja 2000) in *Ranta in košarkatorji* (2019). Prva zgodba pripoveduje o mladem in nerodnem fantu, ki se mu življenje postavi na glavo, ko ga nekega dne učitelj telovadbe Salta povabi v košarkarsko ekipo. S tem se za Ranto začne razburljiva pot, polna nepredvidljivih dogodivščin, na kateri ga nenehno spremlja duhoviti prijatelj Smodlak. Hkrati pa se odvija tudi Rantova ljubezenska zgodba: vseč mu je sošolka Metka, a je pri tem ravno tako neroden kot sprva pri košarki. V drugi knjigi glavne junake čaka še večja pustolovščina, saj so se odločili, da se bodo med počitnicami iz mesta s kolesi odpravili daleč na deželo k Rantini babici. V tretji knjigi se Ranta po neuspešni tekmi, za katero se skriva grozljiva zarota, odloči, da ne bo več igral košarke. V četrtem nadaljevanju pa udari na plan novica, da so ukinili njegov klub in da Sokolov ni več. Ranta se odloči, da bo prevzel usodo kluba v svoje roke ...

Odlomek

OD DOJENČKA DO VELIKANA

To je zgodba o fantu, ki je bil tako velik, da bi lahko žirafam kravate zavezoval, ki je bil tako suh, da je sonce kar skozenj sijalo, ki je pojedel vse, kar si mu prinesel na krožnik, potem pa še krožnik, in ki je bil tako len, da je morala zvečer postelja sama k njemu, sicer je kar stoje zaspal. Malokdo je vedel, kako mu je ime, vsi pa so ga klicali Ranta. Verjetno zaradi njegove postave in hoje, saj se je zdelo, kot da se bo vsak trenutek prelomil na dva konca in s svojimi kostmi zašklopotal po tleh.

Ker je bil tako velik, mu je bilo vse prekratko. Prekratke so mu bile hlače, prekratka mu je bila noč, še bolj prekratka pa mu je bila njegova postelja. Ker mu je bila prekratka tudi njegova soba, je oče prebil steno in postavil pol postelje v kuhinjo pol pa v njegovo sobo. Tako je bil Ranta prvi na svetu, ki je imel dvosobno posteljo. Z glavo je spal v kuhinji, z nogami pa v svoji sobi. Zjutraj ga je mama budila: »Dobro jutro, noge!« Ko ga je pozdravila

v njegovi sobi, je odšla v kuhinjo: »Vstani glava, ura je že sedem!« Še dobro, da ga je budila mama, ker Ranta ni vedel, kam naj postavi budilko: k nogam ali h glavi. V svojih deških letih je bil Ranta pravi drobižek čibižek. Ker je bil tako neznaten, so mu morali vsak večer pred spanjem obesiti zvonček okoli vratu. Ja, kaj pa mislite, saj bi se lahko še izgubil v postelji, tako majhen kot je bil.

Vsi so si oddahnili, ko je Ranta začel rasti. In glej ga šmenta! Ranta je rasel tako hitro, da je pozimi nosil dolge hlače, poleti pa so bile te iste hlače – kratke! V šoli je moral sedeti v prvi klopi, da je lahko mirno stegnil svoje noge vse tja do table. Tundra, učitelj zemljepisa, ki je dobil ime zaradi svoje polplešaste glave, ga je kar naprej zbadal: »Na razstavi človeških okončin bi tvoji zobotrebcu zagotovo dobili prvo nagrado!«

Njegova najljubša hrana je bil fižol. Fižol z rižem, fižol s čebulo, fižol z ocvirki, olupljen fižol, neolupljen fižol, fižolov puding, najraje pa je imel fižol s fižolom. »Fižol trikrat na dan, pa ne boš nikoli bolan!« je zelo rad s

polnimi usti ponavljal Ranta. Ko je jedel, je bil kobilica, ko se je najedel, pa je postal lenivec. Včasih je bil celo tako len, da zvečer ni mogel zaspati, ker se mu preprosto ni ljubilo zapreti oči. Kadar so mu doma rekli, naj malo pomaga okoli hiše, se je vedno ponudil, da bo pokosil travo. Stopil je do sosedu in povabil njegove ovce na malico. Ovce so v nekaj urah travnik temeljito pokosile. »Travnik pokošen, ovce site! Dvojna korist!« je govoril Ranta.

Nič ga ni zanimalo, nič ga ni vznemirilo. Če je v šoli dobil cvek, je rekel, da je to pač usoda, vsega pa je kriva črna

mačka, ki mu je zjutraj prečkala pot. Vendar se zaradi tega ni nič bolj učil, ampak je rekel: »Danes grem pa na cesto čakati belo mačko!«

Nič se ga ni prijelo. Včasih so rekli: Pri enem ušesu noter, pri drugem pa ven. Pri njem pa je bilo tako: Pri nobenem ušesu noter, pri obeh pa ven! Ranta so zaradi njegove postave vsi zafrkavali, razen Salte, učitelja telovadbe: »Fant, če iz tebe ne naredim košarkarja, ne bom nikoli več naredil nobene salte!« Ranta še slutil ni, da bo prav košarka tisto, kar mu bo spremenilo življenje.

Nagrade

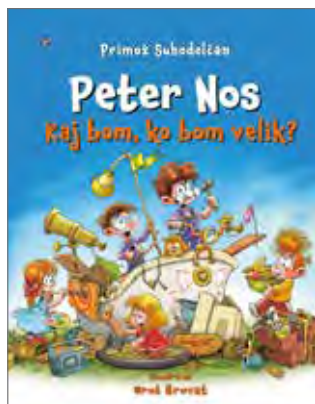
- ♦ moja najljubša knjiga: 1999–2002 *Košarkar naj bo!*; 2008: zlato priznanje za najljubšo knjigo za delo *Košarkar naj bo!*; 2010–2012 za zbirko *Pozor, pravljice!*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2012 *Pozor, pravljice: Hud planet*, 2011 *Pozor, pravljice: Vitez brez krave*, 2010 *Maks pa Sanja*, 2008 *Pozor, pravljice: Doktor za osle*, 2005 *Pozor, pravljice: Pica je kraljica!*, 2004 *Živalske novice II*

Bibliografija

- ♦ *Janja in čudežna roža: Janja Garnbret*, DZS, 2024, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Kolesar naj bo!*, Suhodolčan, 2023 (prvi izid 1997, več izdaj), 13+, realistična pripoved
- ♦ *Peter Nos in strabotepci*, Suhodolčan, 2023 (prvi izid 2006, več izdaj), do 6 let, kratka realistična proza
- ♦ *Košarkar naj bo!*, Suhodolčan, 2022 (prvi izid 1994, več izdaj), 13+, realistična pripoved
- ♦ *Ti kanta požrešna*, Suhodolčan (prvi natis 2003, več izdaj), 6+, kratka fantastična proza
- ♦ *Živalske novice I*, Suhodolčan, 2022 (prvi izid 1998, več izdaj), 9+ zbirka kratke fantastične proze
- ♦ *Primož in Bajk: Primož Roglič*, DZS, 2021, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Anže – Ledeni kralj: Anže Kopitar*, DZS, 2018, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Goran – legenda o zmaju: Goran Dragič*, DZS, 2017, 6+ kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Tina in medvedja moč: Tina Maze*, DZS, 2019 (prvi izid 2016, več izdaj), 6+, kratka fantastična proza, slikanica

Kontakt:

www.suhodolcan.si
zalozba@suhodolcan.si

Peter Svetina

Ropotarna organiziran kaos drobnih zakladov, ki potrpežljivo čakajo, da jih bralec vzame v roke in z njih odpihne prah. Umetnikovo spretno krmarjenje med prozo in poezijo, med zavestnim in podzavestnim, je le igrivo valovanje, polno retoričnih figur, ki s posebno dinamiko popelje bralca od realnega k iracionalnemu, od mogočega k nonsensu ... Potep po Svetinovi Ropotarni napeljuje k ustvarjalnejšemu branju, polnemu neulovljivih obratov in premen.

poezija
in proza

(iz utemeljitve za nagrado večernica 2013)

Izbrana
poezija

Molitvice s stopnic, Ljubljana, MKZ, 2016, ilustrirala Ana Zavadlav

Molitvica za toplo cev

Oče naš,
ki nam daješ naš vsakdanji kruh,
mi damo pa brikete
mucku,
da ni lačen.

Ampak spati
ne more z nami v hiši,
očka ima alergijo.

Zato mu, prosim, kakšno
toplo cev poišči.

In če ga še zebe,
bodi tako ljubezniv
pa stopi k njemu,
da se stisne ob tebe.

MOLITVICA NA STOPNICAH

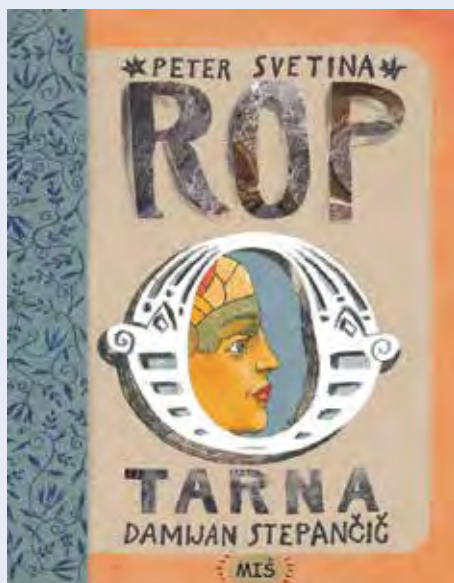
Rekli so, da nas
ti varuješ.
Ampak mene varuje babica Bica.
Zadnjič v podhodu
me je ujela,
da nisem padla po stopnicah.
Samo jaz nje ne morem,
ker sem premajhna.
In to mi ni všeč.
Glej, tako se zmeniva:
če obljubiš, da jo boš
ujel ti,
da ne bo padla po ledu,
potem ti verjamem,
potem je v redu.

Izbrano delo

Ropotarna, Dob, Miš založba, 2012, ilustriral Damijan Stepančič

Knjiga Ropotarna je zbirka zgodb, pravljic in pesmi, postavljenih v navidezen nered. Besedila so vsebinsko in tematsko raznolika, tisto, kar jih povezuje, je igriv, blagohoten in velikokrat nonsensni odnos do sveta.

Kako so pralni stroj, obešalnik in nočna lučka zalivali rože

„A so ovenele?“ je vprašal pralni stroj. Mislil je namreč rože. Na mizici v predsobi je stal šopek rož iz papirja, ki je bil videti precej klavrno.

„A misliš?“ je odvrnil obešalnik.

„Se mi zdi, ja. Najbrž bi jih morali malo zalit.“

„Ampak če jih z vodo, se bodo razmočile,“ je rekel obešalnik.

„Ja, potem ne z vodo,“ je bil mnenja pralni stroj. „A bi jih s sokom?“

„Po mojem bi bilo s sokom isto, kot če bi jih z vodo,“ je bil mnenja obešalnik.

„S čim pa potem?“

„Ja, res, s čim se sploh lahko zalije rože iz papirja?“

„Du du, bi du bi da bi dam,“ si je popevala nočna lučka. V predsobo je prišla malo na obisk. „Kako temno imata tule,“ je rekla med pavzo v pesmici in se priključila v vtičnico.

Prostor je oblila rumena svetloba.

„Lej rože,“ je rekel obešalnik.

„Lepo,“ je rekel pralni stroj.

Rože so zasijale v rumeni svetlobi nočne lučke. Bile so zalite.

„Du du bi du da daaaaaam!“ je zaključila nočna lučka. „Kaj pa počneta, fanta? A gremo kam?“ je vprašala nato.

Izbrano delo

Timbuktu, Timbuktu, Dob, Miš založba, 2019, ilustriral Igor Šinkovec

Na platnici knjige je naslednji zapis: »Timbuktu je mesto sredi Afrike, ki je bilo svojčas znano kot središče učenosti in strpnega pogovarjanja. Zdaj je Timbuktu tudi knjiga, ki ima s tem lahko kakšno zvezo. Je pa tudi beseda, ki se fino izgovarja in sliši.« Gre za zbirko 40 kratkih nonsensnih zgodb, ki s humorejm odpirajo pomembna vprašanja za posameznika in družbo.

Timbuktu, Timbuktu

Timbuktu je tam, kjer se igraš. Timbuktu je tam, kjer imaš očeta in mamo in brate in sestre in tete in strice. Timbuktu je tam, kjer imaš v predalu spravljene nogavice. Timbuktu je tam, kjer je kdo, ki te ima rad. Timbuktu je tam, kamor si skrnil svoj najdragocenejši zaklad. Timbuktu je tam, kjer raste za vsakega ena žemlja in zori zmeraj za vsakega po en paradajz. Timbuktu je tam, kjer se spečeš, pa ti kakšna roka ponudi obkladek prej, ko rečeš ajs! Vse to je timbuktu. Timbuktu! Timbuktu!

Zgodba

Jan Kržek in Angelska Marija sta otroka, ki se srečujeta na pomolu. Nekega dne, ko Angelske Marije ni, gre Jan iskat glas o njej. Najde mnogo mnogo različnih glasov, samo glasu o njej ne: prisluhne jim in jih spravlja. Ko se Jan Kržek in Angelska Marija spet snideta, Jan izve, da je Marija pomagala raznašati očetu kruh, ker je mama obnemogla in umrla. Peko kruha, ki vzhaja v pekarni ob vseh najdenih glasovih, nadaljujeta sama. In kasneje njuni otroci in ... Zgodba o kruhu, takem in drugačnem.

(odlomek)

»Iskal sem te,« je rekel. »Iskal sem glas o tebi. Pa ga nisem našel. Glej, koliko glasov sem našel,« je rekel in pokazal vrečo, polno škatlic in zavojčkov, kamor je spravljal glasove, »samo glasu o tebi pa ne.«

»Nisi ga našel, ker sem bila tukaj,« je rekla. »Ko sem raznosila kruh, sem prišla sem.«

Kadar angelske Marije ni bilo na pomol, je Jan Križek vedel, da z očetom raznaša kruh. Takrat je šel in je poslušal.

Jan Križek in angelska Marija sta odrasla. Marijina mama je umrla, oče je obnemogel. Takrat je Marija na pomolu vprašala Jana:

»Bi mi pomagal v pekarni?«

Ko je prvič vstopil vanjo, je zagledal police, polne svežega kruha, in police, polne majhnih škatlic in zavitkov.

»Kaj je v njih?« je vprašal.

»Glasovi, ki ji je našel očka,« je rekla Marija. »In glasovi, ki jih je našel že moj dedek. Oba sta govorila: Kruh je kruh za telo, glasovi so kruh za dušo. Zmeraj ko sta mesila kruh, so bili v pekarni. Pa ne vem, če je kruh od tega kaj boljši, samo takega poznam.«

Jan Križek je na police razpostavil glasove, ki jih je našel sam.

Nagrade

- ♦ večernica: 2017 *Molitvice s stopnic*, 2016 *Kako zorijo ježevci*, 2013 *Ropotarna*
- ♦ Levstikova nagrada: 2017 *Molitvice s stopnic*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2020 *Timbuktu, Timbuktu*, 2008 *Klobuk gospoda Konstantina*
- ♦ zlata hruška: 2013 *Ropotarna*, 2011 *Modrost nilskih konjev*
- ♦ IBBY častna lista: 2016 *Ropotarna*

Nominacije

- ♦ Andersenova nagrada: ožji izbor 2022, 2020, nominacija 2024, 2018
- ♦ večernica: 2020 *Timbuktu, Timbuktu*, 2017 *Sosed pod stropom*, 2015 *Domače naloge*, 2011 *Modrost nilskih konjev*, 2004 *Mroček dobi očala*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2021 *Debela pekovka*, 2016 *Kako je gospod Feliks tekmoval s kolesom*, 2015 *Domače naloge*, 2012 *Čudežni prstan*, 2011 *Kako je Jaromir iskal srečo*, 2004 *Mroček dobi očala*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Krušno mesto*, *Kako je gospod Feliks spregledal samega sebe*, 2023 *Nekaj je v zraku*, 2022 *Kako je gospoda Feliksa doletela sreča v nesreči*, *Lučka Lučka in senca Senčica*, *Raznašalka kruha*, *Modri Portugalec*, 2021 *Debela pekovka*, 2020 *Timbuktu, Timbuktu*, 2018 *Uho sveta*, 2017 *Molitvice s stopnic*, *Sosed pod stropom*, *Kako je gospod Feliks tekmoval s kolesom*, 2016 *Kako zorijo ježevci*, 2015 *Domače naloge*, 2012 *Čudežni prstan*, 2011 *Kako je Jaromir iskal srečo*

Bibliografija

- ♦ *Kako je gospod Feliks spregledal samega sebe*, Miš založba, 2023, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Krušno mesto = Bread town*, Miš založba, 2022, 9+, kratka fantastična zgodba, slikanica
- ♦ *Nekaj je v zraku: zapiski o dveh Ajdah in racaku letaku*, KUD Sodobnost International, 2022, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Lučka Lučka in senca Senčica*, MKZ, 2021, 6+, pravljična, slikanica
- ♦ *Raznašalka kruha*, Malinc, 2021, 6+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Kako je gospoda Feliksa doletela sreča v nesreči*, Miš založba, 2021, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Timbuktu, Timbuktu*, Miš založba, 2019, 9+, zbirka kratkih nonsensnih zgodb
- ♦ *Kako zorijo ježevci*, Miš založba, 2017 (prvi natis 2015), 9+, fantazijske zgodbe
- ♦ *Molitvice s stopnic*, MKZ, 2016, do 6 let, poezija, slikanica
- ♦ *Ropotarna*, Miš založba, 2012, 9+, poezija in kratka proza

Kontakt:
peter.svetina@aau.at

Huiqin Wang

Trilogija Svilna pot predstavlja tri nadvse različne zgodovinske osebnosti, trgovca Marca Pola, slikarja Giuseppeja Castiglioneja, ki si je nadel kitajsko ime Lang Shining, in znanstvenika Ferdinanda Avgušтина Hallersteina, poimenoval se je Liu Songling. Le prvi se je vrnil nazaj v domovino, druga dva sta pokopana v Pekingu. Živela sta na cesarskem dvoru, v Prepovedanem mestu, nekaj časa celo hkrati. Pri vseh je poudarjeno učenje jezika in kulture, pri čemer zgodbe nakazujejo različnost dveh celin, torej različnost Zahoda in Vzhoda, očaranost s slednjim. Vse tri slikanice na veznih listih nakazujejo pot književnih oseb po Svilni cesti (kopensko pri Marcu Polu in morsko pri vseh treh). Avtorica je tudi z izbiro slikarskih tehnik prikazala prostore: Ljubljana, Benetke in Milano so naslikani v evropski maniri, dogajanje na Kitajskem upošteva tradicijo Vzhoda.

proza

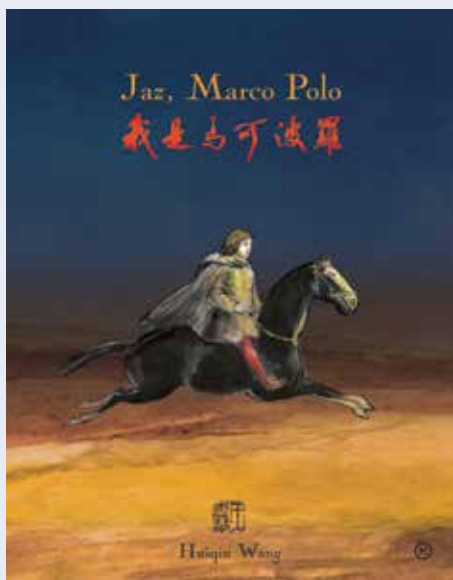
(Haramija, *Otrok in knjiga*, 2018)

Izbrano delo

Jaz, Marco Polo, Ljubljana, MKZ, 2018

Povzetek

Jaz, Marco Polo (2018) je prvoosebna retrospektivna pripoved naslovnega literarnega lika, ki leta 1298 v zaporu v Genovi pripoveduje o svojem življenju na Vzhodu. Sledi časovno zaporedno nanizan življenjepis Marca Pola (skozi celotno slikanico so podani fakti, npr. rojen v Benetkah, predniki s Korčule, pot na Vzhod, dogodki na Kitajskem, vrnitev v Benetke, Polovo poveljevanje obrambi Korčule, izguba bitke, zapor), vanj je avtorica subtilno vtakala čustva Marca Pola. Ločeno od glavnega besedila je avtorica navedla zgodovinska in geografska pojasnila, ki podpirajo zgodbo; tako jo mladi bralec lažje razume (npr. kaj je Svilna pot, kje je potekala, kdo je bil kan Kublaj ipd.).

Postarodavni svilni poti so hodili principi, pleniči, berači in zločinci, a nobenega ni spremljala takšna kot mene. V štirih letih ujetništva je nastal moj veliki potopis. Prvi sem opisal pot na Vzhod po kopenskem delu svilne poti in vrnitev v Evropo po njenem morskem delu. Moje zgodbe so porušile vse dotedanje predstave o Vzhodu. Benečani so me celo obtožili, da trosim laži. Posmehovali so se mi in me obrekovali. Vendar prisegam, da v objavljenih zapiskih ni niti polovice vsega, kar sem doživel. Največje bogastvo družine milijon je prav potopis, ki je nastal po mojem pripovedovanju.

Nagrade

- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2014 *Hallerstein*
- ♦ zlata hruška: 2015 *Hallerstein*

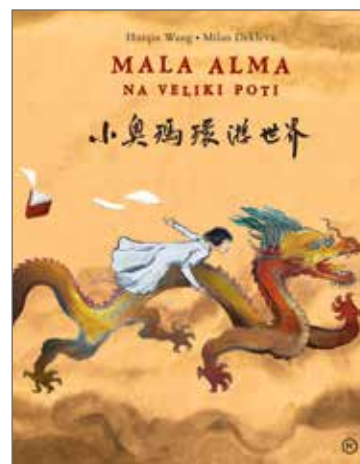
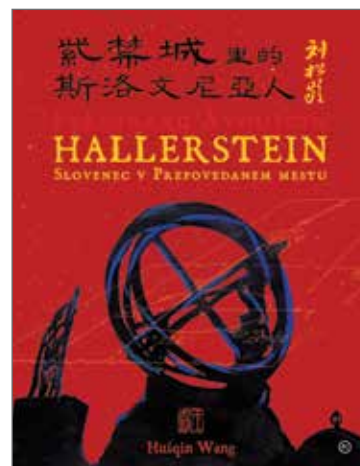
Nominacije

- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2023

Bibliografija*

*V bibliografiji so upoštevane le avtorske slikanice, ne pa tudi dela, v katerih je ilustrirala besedila drugih avtorjev (npr. znak zlata hruška za slikanico *Mala Alma na veliki poti*, avtor besedila Milan Dekleva).

- ♦ *Jaz, Marco Polo*, MKZ, 2018, 9+, življenjepis, slikanica
- ♦ *Ferdinand Avguštin Hallerstein: Slovenec v Prepovedanem mestu*, MKZ, 2017, 9+, življenjepis, slikanica
- ♦ *Giuseppe Castiglione: slikar v Prepovedanem mestu*, Morfemplus, 2015, 9+, življenjepis, slikanica

Kontakt:

huiqinka@gmail.com
<https://www.huiqinwang.net/>

Dim Zupan

Hektor in male ljubezni je že četrta knjiga iz serije o labradorcu Hektorju. Hektor, zdaj že precej odrasel labrador, je filozofski pes, ki ima »visoko čelo, nekaj gubic, ki so posledica razmišljanja, in moder pogled«. Hektor mimogrede bralcem (ljudem) in psom razlaga pasje modrosti o imenitnosti psov, ki se morajo pošteno truditi, da vsaj za silo vzgojijo svoje gospodarje, pravzaprav očitno ljudje precej manj razumemo pse, kot oni razumejo nas. /.../ Posebna odlika nagrajenega dela so komični elementi, le-ti so zaznavni na nivoju celotne zgodbe, poudarjeni pa v Hektorjevih notranjih monologih.

proza

(iz utemeljitve za desetnico 2010)

Izbrano
delo

Hektor in male ljubezni, Ljubljana, Mladika, 2009, ilustrirala Andreja Gregorič

O seriji

Dim Zupan je ustvaril serijo sedmih knjig o labradorcu Hektorju (*Hektor in ribja usoda*, *Hektor in mala šola*, *Hektor in velika avantura*, *Hektor in male ljubezni*, *Hektor in duh po človeku*, *Hektor in velika solza*, *Hektor in zrela hruška*), v katerih personalni pripovedovalec Hektor po avtobiografskem principu realističnega vzorca doživljajske proze pripoveduje dogodke od skotitve do smrti, hkrati pa ne opisuje le svojega življenja, temveč tudi dogajanje v svoji okolici. Hektor s svoje subjektivne perspektive upoveduje resničnost. Toda animalistični pripovedovalec vzpostavlja le iluzijo resničnosti, saj med njim in človekom ni komunikacije, vsaj ne na ravni sporazumevanja. Človeški literarni liki govorijo živalim, a se ne pogovarjajo z njimi (na tem nivoju zgodbe je opaznih veliko zooleksemov), prav tako živali govorijo med seboj, govorijo tudi ljudem, a se z njimi ne pogovarjajo. Realistična (človeška) predstava sveta (in z njo tudi realistična motivacija literarnega dela) vsebuje že v temelju fantastični element, antropomorfnega pripovedovalca, ki skozi svojo pripoved podaja pravzaprav imaginativno humanizirano vizijo sveta. Ena vidnejših odlik celotne serije je v avtorjevem doslednem upoštevanju animalističnega stališča pripovedovalca do človeškega sveta. Hektorjeva merila namreč niso človeška merila, celo nasprotno: pasji pripovedovalec velikokrat komentira človeška dejanja kot popolnoma nesmiselna ali vsaj nerazumna.

Odlomek

Pozimi pa je skupaj z avtomobilom stanovala v garaži. Zaradi silne hitrosti in spolzkega terena me je okoli vogala krepko zaneslo, kot bi igral v kakšni risanki. Potem pa takoj hladen tuš: Pred garažnimi vrati prizidka, kjer je prebivala Nike, sem v snegu zagledal dve piki. Eno veliko in eno majhno. Zle slutnje so mi napolnile dušo. In kmalu zatem so se uresničile. V snegu pred velikimi hrastovimi vrati sta že sedela rotvajler Reksi in mali mešanček Fifi, kateremu je dvakrat zavil dolgodlaki rep štrlel v zrak kot antena ali pa še bolje kot zastava. Naj ne omenim, da takšni repi ne prispevajo k pasji lepoti.

Če zraven prištejem še pritlikavost, potem se upravičeno vprašam, kaj je ta cucek sploh tam počel. Saj bi njegov rep dolgonogi Nike segel komaj do trebuhe. Po drugi strani je pa to še en dokaz, da ljubezen ne pozna meja. Upočasnili sem korak, da onadva v snegu pred vrati ne bi opazila, kako se ženem. Poskusil sem celo eno zažvižgati in se delati, kot bi me pot povsem slučajno zanesla tam mimo. Naj razložim, da je bila celotna situacija precej zapletena. Rotvajlerji mi nekako niso šli, še posebno slabo pa sem prenašal zamaščenega Reksija. Nekajkrat je bilo že na tem, da se spopadeva, če naju ne bi zadržala povodca.

In vedno je začel on.
Bevskal in renčal je proti meni in mi kazal zobe.
Sam se nisem zaganjal kot on, ker sem pač labradorec.
Kar pa sploh ne pomeni, da bežim pred dvobojem.
Ne, kje pa!
Vse sem si zapomnil in podatke shranil v tisti konec možganov, kjer se skriva srd.
Sneg je naletaval čedalje močneje, prej drobne snežinke so se povečale in zgostile.
Reksi je vstal in seveda neuspešno poskušal dvigniti uhlja.
Prvič sva si stala nasproti brez povodcev okoli vratu.
Za hip, ampak zares samo za hip, sem to celo obžaloval.
Naj se zgodi, kar se ima zgoditi, sem si nato rekel in se odločno napotil proti garažnim vratom.
Počutil sem se kot gladiator v stari rimski areni, ki se je z dvignjeno glavo podal v boj na življenje in smrt.
Fifi je začutil napetost v zraku.
Pritajeno je zacvilil in se stisnil v kot pod napušč.
Reksi je nenadoma dvignil tacco in s hripavim glasom rekel:
»Delaj mir, ne vojno.«
Vedel sem, da sem te besede že nekje slišal, da niso zrasle na njegovem zelniku.
Ampak to tisti trenutek ni bilo važno, važen je bil njihov pomen.
Bilo bi zares skrajno bedasto, da bi se spopadla pred Nikinimi vrati.
Ker bi v tem primeru zagotovo oba izgubila.
Tudi sam sem dvignil tacco in odgovoril:
»Mir s tabo.«
Fifi je veselo pomahal z repom in se vrnil v svojo vdolbino v snegu.
Sedel sem pred vrata od koder so prihajala tista neverjetna dišavna sporočila in se hrepeneče zazrl v kljuko.
Kaj bi dal, da bi pasji bog pritisnil nanjo in bi ugledal obličje nje, zaradi katere sem tam zunaj čepel v snežnem metežu.
Po kakšnih dvajsetih minutah sem iz daljave zaslišal Janjin glas.
»Hektor, Hektor.«
Z drugega konca sta me precej glasneje klicali Mia in Pia.
»Dvakrat,« je zahreščal Reksi.
Ko sem ga vprašujoče pogledal, je dodal:
»Dvakrat so me klicali. Tukaj sem že tri ure.«
»Jaz tudi, jaz tudi, skoraj,« je s tankim glasom vskočil Fifi.
»Ne smeš biti preveč pri miru, da ti rit ne primrzne na zemljo,« je nato svetoval Reksi.
»Jaz sem sneg že toliko segrel, da mi je prav prijetno,« se je Fifi ponovno vključil v debato.
Reksi ga je pogledal zviška in prhnil snežinke z nosu.
»Da si ne boš kaj naredil, mali. Raje se oglasi pri frizerju!«
Fifi se je užaljeno namrdnil in se obrnil stran.
Potem so se nekaj časa slišali samo hrepeneči vzdih.
Pogledal sem Reksija, ki se mu je sneg nabral na širokem

temenu, da je izgledalo, kot bi si na glavo poveznil belo smučarsko kapo.
In prvič v življenju mi ni bil zoprni.
Zavedel sem se, da je tudi on zaljubljen, tako kot jaz.
In mali Fifi.
Vsi smo bili žrtve iste bolezni, ki se ji reče ljubezen.
Tako rekoč tovariši v nesreči.
Soborci v boju brez upa zmage.
Zavedel sem se, da mi je toplo pri srcu, da nisem sam.
Cestna svetilka je komaj prodirala skozi zaveso snežink.
S Fifijem sva si občasno otresla sneg s kožuha, Reksi pa je samo bolščal v vrata in žalostno vzdihoval.
Kmalu je izgledal kot en takšen malo ponesrečen čokot sneženi mož.
Vse je kazalo na to, da je njega najhujše prizadelo.
Potem je dvignil gobec in molovsko otožno zatulil v z belimi pikami posuto nebo.
Krasno mu je uspelo, v notah so bila zapeta vsa čustva tega sveta.
Bilo je videti veličastno, kako je ob pesmi letel sneg z njega, kot bi sam Apolon vstajal iz nič.
Trenutek je bil tako presunljiv, da se s Fifijem niti zavedla nisva, kdaj sva mu pritegnila.
Takega ubranega zavijanja svet še ni slišal, o tem sem prepričan!
Fifi s svojim tankim sopranom, Reksi z žametnim baritonom in jaz s herojskim tenorjem smo se zlili v celoto, ki je božala ušesa in dušo.
Je pa pri umetnosti nasploh en velik problem.
Nerazumevanje!
Najglasnejši kritiki so tisti, ki nič ne vedo in bi namesto o umetnini in skozi njo radi neprestano razpravljali o sebi.
Zgodovina je polna po krivem uničenih umetnikov in njihovih umetnin.
Nekatere potem izbrskajo, ko kritikov in umetnikov že zdavnaj ni več med živimi.
Grobo posežejo na področje, ki ga ne razumejo in uničijo, kar so drugi mukotrpno ustvarili.
Zakaj vam to pripovedujem?
Ker sem to občutil na lastni koži.
In to dobesečno.
Nad nami se je odprlo okno in gospodar je na umetnost zлил vedro vode.
Bil je tako spreten, da je z enim pljuskom oplaknil vse tri.
S Fifijem sva odskočila, Reksi pa se ni premaknil, da mu je voda odtekala po kožuhu kot debele solze.
»Šššš, boste šli domov, cucki zmešani, kje imate gospodarje, da vam dovolijo, da se takole potikate okoli.
Da jih ni sram! Ššššš, takoj domov, če ne bom poklical konjederca.«
Potem je neotesanec hitro zaprl okno, ker mu je nekaj snežink zaneslo v stanovanje.

Nagrade

- ♦ večernica: 2012 *Hektor in zrela hruška*
- ♦ desetnica: 2010 *Hektor in male ljubezni*
- ♦ Levstikova nagrada: 1997 *Leteči mački*

Nominacije

- ♦ večernica: 2015 *Jaz, Franci grdi*, 2010 *Hektor in male ljubezni*, 2008 *Hektor in mala šola*, 2003 *Trnovska mafija*, 1997 *Leteči mački*
- ♦ desetnica: 2016 *Jaz, Franci grdi*, 2015 *Tinček in tri zlate ribice*, 2012 *Hektor in zrela hruška*, 2009 *Hektor in mala šola*, 2008 *Deklica za ogledalom*, 2007 *Hektor in ribja usoda*, 2006 *Štirinajst in pol*
- ♦ znak zlata hruška: 2020 *Skrivni svet malih zverinic* soavtorica Janja Plazar, 2012 *Hektor in zrela hruška*

Bibliografija

- ♦ *Skrivni svet malih zverinic*, soavtorica Janja Plazar, Miš založba, 2019, 9+, znanstvenofantastična pripoved
- ♦ *Jaz, Franci grdi*, Miš založba, 2014, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Tinček in tri zlate ribice*, Miš založba, 2013, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Panthera Carnioli (Pantera Karnioli)*, Mladika, 2012, 13+ realistični roman
- ♦ *Hektor in zrela hruška*, Mladika, 2011, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Hektor in velika solza*, Mladika, 2010, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Hektor in duh po človeku*, Mladika, 2010, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Hektor in velika avantura*, Mladika, 2009, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Hektor in male ljubezni*, Mladika, 2009, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Hektor in mala šola*, Mladika, 2007, 9+, fantastična pripoved

Kontakt:
dim.zupan@siol.net

Irena Androjna

Na otoku v Jadranskem morju, ki je (ima zemljevid) in ga ni (kot geografski prostor), se v poletnih počitnicah znajde skupina otrok, udeležencev raziskovalnega tabora. V tipično pustolovsko temo robinzonade se ves čas vpleta slutnja nadnaravnega. Otroci, udeleženci tabora, odkrivajo in razkrivajo preteklo življenje na otoku, kar je povezano z magičnimi silami, in nespodobne kapitalske posege v naravno okolje, kar je povezano z ekološko problematiko. Roman lahko beremo kot alegorijo o odraščanju, o pasteh, ki prežijo na mladega človeka – še toliko bolj, če v sebi nosi rane iz primarne družine.

proza

(utemeljitev žirije za nominacijo za večernico 2022)

Izbrano
delo

Modri otok, Ljubljana, MKZ, 2021, ilustrirala Eva Mlinar

Fantastično-pustolovski roman, ki se poigrava tudi s kriminalko, je postavljen na izmišljen otok z imenom Modri otok, na katerem skupina najstnikov preživlja poletne dni na raziskovalnem taboru. Ernest, Adrijan in Lena sestavljajo etnografsko skupino. Ker njihovega mentorja še ni, se na raziskovanje odpravijo na lastno pest. Spoznajo skrivnostno vrstnico Mariso, prebivalko otoka, s katero pa se zgodba začne zapletati in se realistično dogajanje spremeni v fantazijsko, na trenutke celo srhljivo. Črni galeb, alabastrni morski konjiček, šesterokraka zvezda svarica in nenavadno spreminjanje krajine nas povedejo v razgibano in napeto zgodbo, ki bi se razpletla mirneje, če njihovega mentorja sploh ne bi bilo na otok.

Odlomek

»Ne vem, koliko ste že slišali o Modrem otoku, a jaz vam lahko povem, da je to prav poseben kraj,« je Stibor s skrivenčnim kazalcem potrkal po mizi. »V resnici je mnogo več kot otok, kar boste kmalu spoznali. Tukaj se namreč niste znašli *po naključju*.« Stibor je utihnil in izpod košatih obrvi opazoval učinek svojih besed.

Ta je bil kar precejšen. Ernest je vidno prebledel, Leni je padel kuli iz roke in se zakotrhljal po mizi na tla, le Adrijan se je pogumno nasmehnil: »Sem smo prišli, ker smo bili vsak na svoji šoli izbrani za udeležbo na poletnem raziskovalnem taboru. Ki je letos pač na Modrem otoku. Odločili smo se za raziskovanje otoških običajev in tako smo prišli do vašega svetilnika. Kaj je pri tem tako posebno?«

»Zakaj, misliš, ste bili izbrani ravno *vi*? In zakaj ste prišli ravno k *meni*?« Stibor je razširil roke. »Ker je čas. Portal se odpira. Skozenj lahko vstopijo le najdojemljivejši – tisti, ki se sprašujejo, in kar je še pomembneje, tisti, ki lahko prenesejo odgovor. Zato ste našli pot do mene prav vi trije. Tako deluje zakon portala.«

Adrijan je zazijal od presenečenja.

»Kakšnega *portala*?« je vprašala Lena, ki je medtem uspela pobrati kuli.

»Portala, ki vodi v *Kraljestvo neskončne zarje*,« je dejal Stibor. »Se vam morda ne zdi, da je svet, ki ga vidite okoli sebe, nezadosten in omejen? Ne veste pa še, da obstaja toliko več.

Morda slutite. Jaz vam lahko potrdim: izza tega sveta je mnogo svetov. Z enim, ki je dostopen samo s tega otoka, upravljam jaz – imenuje se Kraljestvo neskončne zarje.« Leni je kuli spet zdrsnil iz dlani in glasno tlesknil na mizo. Suhi zvok se je rezko odbil od sten.

»In kdor vstopi vanj,« je nadaljeval Stibor, »čeprav samo

za nekaj trenutkov, ki pa so tam brezčasni, lahko spremeni svoje življenje na tej strani. Preusmeri svojo pot.«

Lena, Adrijan in Ernest so molčali. Tudi Stibor ni rekel nobene več. Zbeganost obiskovalcev ga je zabavala; s pogledom je potoval od enega do drugega, kakor da preverja, ali jih je njegova pripoved dovolj osupnila.

Norec, je pomislil Adrijan. In mi kar na vrat na nos v njegovo domovanje. Da bi speljal pogovor drugam, je uprl pogled v figurico, ki je ležala zraven sklede s sadjem. Pokazal je nanjo in vprašal: »Lahko pogledam?«

Nominacije

- ♦ večernica: 2022 *Modri otok*
- ♦ desetnica: 2024 *Modri otok*
- ♦ Levstikova nagrada 2023 *Modri otok*
- ♦ znak zlata hruška: 2022 *Modri otok*

Bibliografija

- ♦ *Modri otok*, MKZ, 2024 (prvi izid 2021, več izdaj), 13+, fantastični roman
- ♦ *Začarano poletje*, Družba Piano, 2009, 9+, fantazijski roman
- ♦ *O velikanu, ki je kradel letne čase*, MKZ, 1996, do 6 let, kratka proza, slikanica

Kontakt:

irena.androjna1@siol.net

Špela Frlic

proza

Zgodba se odvija v malo več kot v enem tednu, in sicer od sobote do naslednje nedelje; zgoščenemu dogajalnemu času sledi tudi omejen prostor, po katerem je roman naslovljen. /.../ Fantastični roman odpira pomembna vprašanja o zaupanju, razumevanju, sprejemanju različnosti in strpnosti. Roman vsebuje subtilno podani nauk: strah in nestrpnost se zažreeta v vse pore družbe in onemogočita normalno delovanje kolektiva. Pove pa tudi, da se da meglo (in skrhane odnose, bi lahko dodali) z glasbo za vselej odgnati stran. Ko se prebivalci Bleščivke povežejo, postane življenje prijetno, ptice se vrnejo, vreme je spet sončno, krokodil pa nikogar več ne moti. Avtorica ob koncu romana utrjuje načelo utopije (Frlic 2022: 17):

»Pa saj to je samo izmišljena zgodba,« rečete.

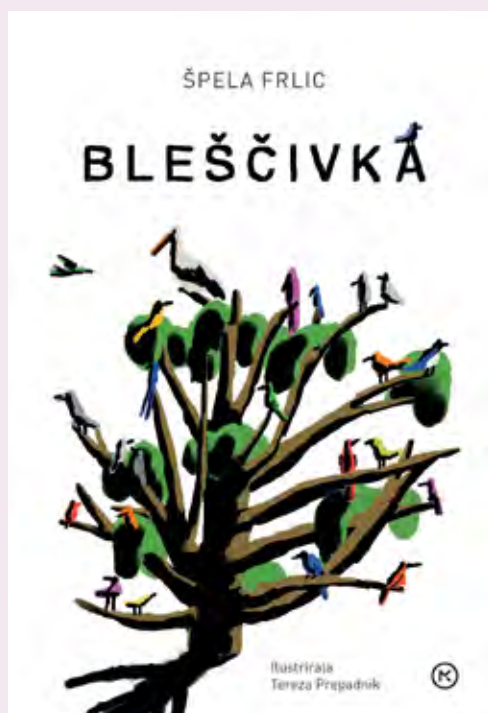
»Ampak to še ne pomeni, da ni resnična,« rečem jaz.

(iz utemeljitve za nagrado večernica 2023)

Izbrano
delo

Bleščivka, Ljubljana, Mladinska knjiga, ilustrirala Tereza Prepadnik, 2022

V blokovsko naselje na hribu Bleščivka se priseli skrivnostna gospa Silva s krokodilom Silvestrom, ki s svojim tankim sluhom sliši tudi misli ljudi. Bleščivskih pet otrok je navdušenih, ostali prebivalci pa iz dneva v dan bolj prestrašeni. Hkrati se dogajajo še druge čudne stvari: na pločnikih se pojavljajo vedno večji fluorescentni kakci, na sicer vedno sončno Bleščivko se priplazi megla, ptiči pa izginejo, kar še posebej skrbi hišnika Jožeta. Bleščivski otroci v svoje raziskovanje pritegnejo tudi Silvo, dirigenta Rozamunda in hudomušni starki Tarbulo in Afro. Skupaj odkrijejo, da na drugi strani Bleščivke raste Megleni kralj, ki se hrani s človeškim strahom in je pogoltnil vse ptiče. »Premagamo ga lahko vsi skupaj!« pove Silvina teta, raziskovalka Dimitra. Z veličastni koncertom, v katerem sodeluje celotna Bleščivka, razparajo trebuh Meglenega kralja in osvobodijo ptice, na Bleščivko pa se spet vrne sonce.

Kakšno pesem pojejo pogumna srca?

Hišnik Jože ni imel več niti minute miru. Bleščivčani so kar naprej zvonili pri njegovih vratih.

“To s tem krokodilom je preseglo vse meje,” so se pritoževali.

“Če ne boste takoj nekaj ukrenili, bomo ukrepali sami,” so grozili.

“Na sestanku hišnega sveta se bomo o vsem pogovorili,” jim je s pomirjajočim glasom prigovarjal hišnik. A vseeno ga je zaskrbelo. Čutil je, da so srca prebivalcev Bleščivke, ki so

do zdaj trepetala od prestrašenih misli, začela bobneti v enakomernem, nevarnem ritmu jeze. Njihov ritem je silil tudi v Silvestrova ušesa, da je postajal vedno bolj nemiren.

Tup! je odmevalo po Bleščivki. *Kaj bomo storili?*

Tup! Kako bomo ravnali?

Tup! Ne bomo več čakali!

Tup! Naj vsiljivec gre!

Toda Silvester je slišal še nekaj drugega. Tuup tup, tuup tup, tuup tup, se je tiho, a razločno oglašalo skozi zamolklo bobnenje. To pa niso bila več stara, zarjavela srca Bleščivčanov.

Bolj jasno je zvenelo in višje. Tuup tup, so vznemirjeno utripala pogumna srca bleščivskih otrok.

Tuup tup. Kaj bomo storili?

Tuup tup. Kako bomo ravnali?

Tuup tup. Ne bomo več čakali!

Tuup tup. Naj vsiljivec gre!

Bleščivčani so v jezi čakali, da se bo nekaj zgodilo. Pet pogumnih bleščivskih otrok pa se je hkrati vznemirjeno pripravljalo, da bodo sami nekaj storili.

Nagrade

- ♦ večernica: 2023 *Bleščivka*

Nominacije

- ♦ Levstikova nagrada: 2023 *Bleščivka*
- ♦ znak zlata hruška: 2023 *Bleščivka*

Bibliografija

- ♦ *Bleščivka*, MKZ, 2024 (prvi izid 2022), 13+, fantastični roman
- ♦ *Dekle, obljubljeno soncu*: bosanske, hrvaške, makedonske, slovenske in srbske ljudske pravljice [zbrala, prevedla, priredila, opombe in spremno besedilo napisala Špela Frlic], MKZ, 2024, 9+, zbirka pravljič

Kontakt:
spela.frlic@divjamisel.org

Igor Karlovšek

Ob branju serije romanov *Ognjeno pleme* se moramo ves čas zavedati, da pred nami ni dokumentarno delo in se to niti ne trudi biti. V nobenem primeru ne moremo pričujoče zgodbe dojemati kot resnični zgodovinski vir – gre za spretno mešanje dejanskih dogodkov, zgodovinskih oseb in fikcije.

prose

(Miha Pahor, spremna beseda v zadnjem delu *Sotočje*, 2022)

Izbrano delo

Ognjeno pleme 1: Pobeg, Dob: Miš založba, 2019, ilustrirala Marina Gabor

Kratka vsebina:

Ognjen, voditelj slovanske vojske, v nasprotju z ukazi starost krepi vojsko in sklone prodreti na zahod. Njegovi nasprotniki želijo neposlušnega vojskovodjo izsiljevati z njegovimi otroki. Ko hčerki Ajda in Mila za las uideta smrti v breznu, se pet otrok in babica, njihova glavna opora po smrti matere ob rojstvu trojčkov Vuka, Vlada in Plamena, odpravijo na dolgo in nevarno pot proti očetu. Zatočišče morajo poiskati v divji naravi, ubežati sledilcem, preživeti zimo. Da bi zavedli zasledovalce, se odpravijo na vzhod, kjer v bratstvu ob Dnepru živi babičina sestra. Ti jih vseeno izsledijo in velika vojska se odpravi v Ilovat Kan, kraj spektakularnega spopada dobrega in zla. Ognjenovi otroci še zdaleč niso lahek nasprotnik: pretkana zdravilka Ajda, prelepa Mila, ki ji sledijo vse živali, in trojčki – mojstri prače, loka in meča mislijo še dolgo ostati pri življenju. Vojska Ognjenovih nasprotnikov je premagana, otroci nadaljujejo svojo pot po Dnepru, da bi se čim prej sestali z očetom. A pot je še dolga. Dogodivščina se je šele pričela.

Odlomek

Dneva, ko se je pred Ilovat Kanom pojavila Ajda in se prostovoljno vrnila v naselje, ni pozabil nihče izmed prebivalcev, ki so imeli srečo, da so opazovali njen приход. Zdelo se je, da je sama, in ko je bila že čisto blizu naselja, sta iz smeri Dneper Oзера kot strela z jasnega zdrvela dva skoraj povsem črna volka. Prebivalci so zavpili od strahu, toda bili so predaleč, da bi lahko pomagali. Vpitje je opozorilo dekle, da se nekaj dogaja, začela se je ozirati naokrog, potem pa je opazila zveri, ki sta se ji bliskovito bližali.

Namesto da bi stekla, se je obrnila proti njima, pokleknila na eno koleno in razširila roke, kakor da bi ju želela objeti. Gledalcem je iz grl ušel stok, ko so že kar videli, kako se volka poženeta žrtvi za vrat.

Volka sta se zadnji hip ustavila in se z glavama zarila pod njene roke, kakor da bi bila pomehkužena psa, željna gospodarjevega čehljanja in trepljanja. Ajda je volka ljubkovala, potem pa se je dvignila in z roko pokazala tja, od koder sta se pritepla.

Volka sta spodvila repa med noge. Počasi in poklapano sta naredila nekaj korakov v ukazano smer. Potem sta se hkrati obrnila v upanju, da si bo Ajda premislila.

Ni si. Strogo je še enkrat pokazala proti jugu in volka sta končno ubogljivo stekla proč.

Vse skupaj je trajalo morda nekaj utripov srca, ampak prizor se je za vedno vžgal v spomin opazovalcev.

Ajdine sposobnosti so jih globoko pretresle.

Nihče drug ni znal ukazovati volkovom.

Znala je odpreti človeško nogo in jo zapreti nazaj.

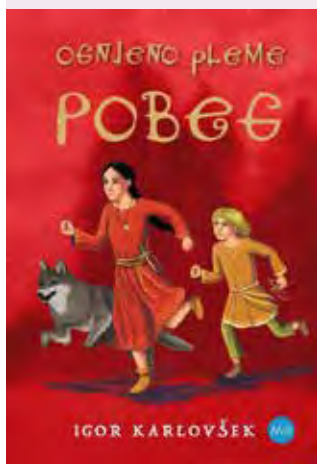
Ko je vstopila v naselje, se ni nihče premaknil, nihče ni upal spregovoriti.

Popolna tišina je Ajdi izkazovala spoštovanje, ki gre bogovom.

Tudi ona se je globoko zamišljena in brez besed namenila naravnost v Radsulovo zemljanko. Ljudi, ki so zijali vanjo, se sploh ni zavedala, vsa skrb je veljala ranjenemu Gnieratu. Ob njem je sedela mati, pripravljena, da končno potegne tujek iz rane. Skozi slamico se je še kar naprej cedilo in prepričana je bila, da to ni prav. Rana bi morala biti zaprta, sokovi bi morali ostati v ranjenemu sinu, ne pa da brezplodno mezijo na tla.

»Ne!« je zakričala Ajda in ženska je otrpnila, njena dlan je bila samo za ped oddaljena od sina.

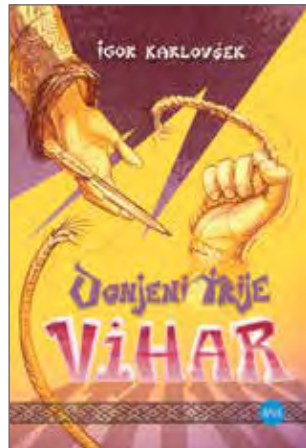
V treh korakih je bila pri njej, zgrabila je njeno dlan in jo z vso močjo potegnila proč.

»Če želite, da Gnierat umre, potem mu prerežite vrat! Manj bo trpel in veliko hitreje bo konec. Če zaprete rano in je v njej še vedno zli duh, bo umiral dolgo in v groznih mukah. Da bi ga rešili, mu bo treba odrezati nogo, rano izžgati z žarečim železom. Toda strup se bo vseeno širil po telesu. Začel bo gniti pri polni zavesti. Moram povedati naprej? Naj sliši še Gnierat, saj se bo to dogajalo njemu.« Ženska se je ob vsaki Ajdini besedi bolj skrčila, na lica so

ji pritekale solze in sina je pogledala s takšnim strahom v očeh, da se je Ajdi kar zasmilila.

»Njegovo življenje še vedno visi na nitki. Obe se bova morali še dolgo truditi, da bi ga ugrabili Velesu. Ali bo to uspelo ali ne, lahko povedo samo bogovi, ne umrljivi ljudje, kot sem jaz, mlada, še vedno hudo nevedna deklica. Mi boste pomagali?«

Nagrade

- ♦ večernica: 2005 *Gimnazijec*

Nominacije

- ♦ večernica: 2020 *Ognjeno pleme 1: Pobeg*, 2019 *Preživetje*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Ognjeni trije 3: Vihar*, *Ognjeni trije 2: Na sledi*, 2023 *Ognjeni trije 1: Izgon*, *Ognjeno pleme 5: Sotočje*, 2022 *Ognjeno pleme 4: Velika bitka*, 2021: *Ognjeno pleme 3: Zmage in porazi*, 2020: *Ognjeno pleme 2: V ujetništvu*, *Ognjeno pleme 1: Pobeg*

Bibliografija

- ♦ *Samo domov me pelji*, Miš založba, 2024, 16+, realistični roman
- ♦ *Ognjeni trije 4: Past*, Miš založba, 2024, 13+, realistični roman
- ♦ *Preživetje*, Miš založba 2023 (prvi izid 2018, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Ognjeni trije 3: Vihar*, Miš založba, 2023, 13+, realistični roman
- ♦ *Ognjeni trije 2: Na sledi*, Miš založba, 2023, 13+, realistični roman
- ♦ *Ognjeni trije 1: Izgon*, Miš založba, 2022, 13+, realistični roman
- ♦ *Peta osebna*, Miš založba, 2022, 13+, realistični roman
- ♦ *Ognjeno pleme 5: Sotočje*, Miš založba, 2022, 13+, realistični roman
- ♦ *Ognjeno pleme 1: Pobeg*, Miš založba, 2020 (prvi izid 2019), 13+, realistični roman
- ♦ *Gimnazijec*, MKZ, 2006 (prvi izid 2004, več izdaj), 16+, realistični roman

Kontakt:
marija.karlovsek@siol.net

Feri Lainšček

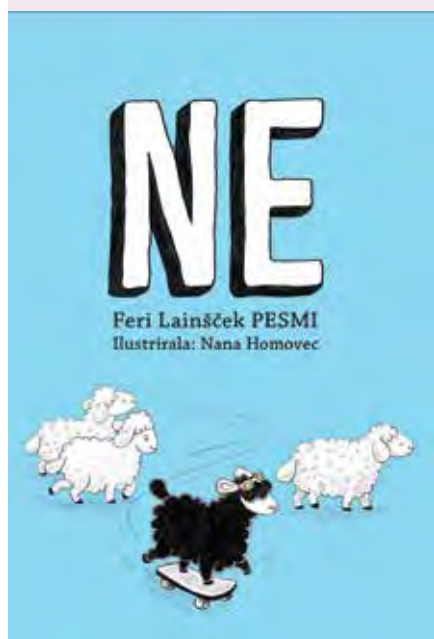
Lainščku je gotovo uspelo v opusu, namenjenem otrokom in mladini, četudi se vse zgodbe ne dogajajo le v Prekmurju, ohraniti lepoto pokrajine med Muro in Rabo, dobroto Prekmurcev, njihovo trdo življenje, predvsem pa magičnost prekmurske ravnice.

poezija
in proza

(Dragica Haramija, *Nagrajene pisave*, 2012)

Izbrana
poezija

Ne, Maribor, Litera, 2018, ilustrirala Nina Homovec

MOJA HIŠA

Ni res, da le sanjam in čakam.
Sezidal nevidno sem hišo.
Tu vse je tako, kot sem želel.
Za goste napravil sem nišo.

Vesel te bom zmeraj, ko prideš.
Postrežem ti s svojo dobroto,
zapojem ti pesem o sreči,
ti dušo napolnim z lepoto.

Ostal boš lahko še pri meni,
dokler boš vsaj skušal verjeti,
da svet ni brezupen in beden.
Pa rad ga boš moral imeti.

Ni res, da sem čuden in smešen,
le vrt sem drugačen zasadil.
Tod rastejo rože-besede,
ta šopek iz njih sem napravil.

NE MARAM

Ne maram kazalcev na uri,
ne maram alarma in zvonca.
Pa pesmic brez rime ne maram,
ne maram romanov do konca.

Ne maram res pridnih učencev,
ne maram pouka v odmoru.
Pa črednih nagonov ne maram,
sploh nočem prepevati v zboru.

Ne maram korenčkov pred nosom,
ne maram ne zmag ne porazov.
Pa sodnih zapisov ne maram,
četudi so polni dokazov.

Ne maram vabil na sestanke,
saj vem, da pomenijo sranje.
Pa srčkov na zidu ne maram,
ne puščic zabodenih vanje.

Ne maram tegá, da ne maram.
Sam sebi grem včasih na jetra.
Pa vendar še moram dodati:
ne maram Polone in Petra.

Ne maram, ne maram, ne maram!
Ne maram in malo spet lažem,
mi vseh je Polona brez Petra,
zato mu le prst kdaj pokažem.

Avtor je v uvodu k Mislicam zapisal:

V tej knjigi ti, cenjeni bralec, ponujam deset pravljic, ki ne skrivajo svoje očaranosti z izročilom ljudske pravljice. Za tak navdih se moram zahvaliti pripovedovalcem iz zgodnjega otroštva, ki so me s svojo živo govorico popeljali v mnoga pravljična kraljestva in mi pokazali svetove, ki jih marsikatere oči žal ne morejo nikoli videti. Še posebej sem hvaležen očetu Štefanu in mami Tereziji, ki sta bila oba sijajna pripovedovalca. Vsaj deloma so te pravljice seveda tudi rezultat moje kasnejše povsem literarne obravnave ljudske motivike. Pogostoma sem namreč prisluhnil sporočilom iz preteklosti in se skušal poučiti z modrostjo prednikov, ki je prečiščena in obrušena postopoma prehajala v kolektivno nezavedno. Ob snovanju me je tokrat še posebej vznemirjala tista pravljična govorica, ki omogoča silovito stilizacijo resničnosti, s tem pa seveda tudi zgoščenost značajev in dogajanja. Zato res upam, da mi je uspelo pred oči tvoje duše postaviti junake, ki mi jih ni treba zagovarjati z bohotnimi opisi, saj te lahko prepričajo s svojimi dejanji.

ZALIKA IN GUSTI

Bilo je v davnih časih, ko so bile poti med reko Rabo in Muro poleti še prašne, jeseni blatne, pozimi pa komaj prehodne. Gospodje so po njih potovali s konji, kmetje s kravjimi vpregami, siromaki pa peš. Vsi pa so na njih srečevali goslarja Gustija in plesalko Zaliko, saj nista imela doma, zato sta bila zato ves čas na poti. Potovala sta od križišča do križišča, od vasi do vasi, od mesta do mesta in prinašala med ljudi veselje. Ustavljala sta se na trgih in sploh vsepovsod, kjer so jima želeli prisluhniti. Prav od srca sta kdaj zaigrala in zaplesala tudi v samotni ravnici, kjer so se z njima poveselile le živali. Saj vsak, ki je kdaj slišal in videl njuno umetnost, jima je želel znova prisluhniti.

Ljudje so imeli radi Gustijevo muziko, a še bolj jih zaspaval Zalikin lahkonogi ples. Ko se mu je namreč vsa predala, je bila res videti, kot da ne bi bila od tega sveta. Njene bose noge so poskakovale kakor mladi zajčki v rosni travi, njeno telo se je zibalo kakor vrbje v pomladnem vetru in njen obraz je sijal kakor jutranje sonce nad ravnico. Bila je mlada in lepa, da ji ni bilo enake v deželi, in njen srčni smeh je bil nalezljiv. Ko so ga že od daleč slišali, so ljudje na poljih odložili motike. V gostilnah pa so še najbolj lačni pozabili na žlice. Zdelo se jim je, kot da se je v njeni bližini za hip ustavil čas, v srce pa je smuknilo nekaj lepega in ga pogrelo.

Naneslo je neko pomlad, da je šel kraljevič iz Blatograda k reki Rabi loviti postrvi. Njegova razkošna kočija se je ustavila na vogalu, kjer se je zbralo že veliko ljudi. Stali so v krogu in zrl v godca in plesalko, ki sta jih zabavala s svojo redko veščino. Kraljevsko spremstvo je premamila radovednost in mladi kraljevič, ki je slišal Zalikin zvonki smeh, je po dolgem času stopil med ljudi. Kakor začaran je zrl v njeno vitko telo in iskre iz njenih črnih oči so mu razvnele srce. Ne da bi se tega sploh zavedal, se je primikal vse bliže in bliže, dokler se naposled ni dotaknil njenih vihrajočih oblačil, in jo ujel za dlan.

»Nikoli še nisem videl ničesar lepšega, kot je bil tvoj ples,« je dejal kraljevič, ko je Gusti odložil svoje gosli. »Nikoli še nisem slišal ničesar bolj veselega, kot je tvoj smeh,« je objel Zaliko, ki je presenečena zastala. »Zato ti zdaj ponujam svojo kraljevsko roko in ti tu pred vsemi obljubljam, da ne bom nikoli snedel besede.«

»Še z ničemer nisem bila tako počaščena in ganjena,« je odvrnila Zalika in mu poljubila kraljevsko roko. »Tvojega snubljenja pa žal le ne morem sprejeti, saj je moje srce že oddano Gustiju. Le zaradi najine ljubezni je v njem toliko sreče in veselja, da to lahko poklanjava tudi drugim.«

»Prelepa si in vse tvoje je preveč dragoceno, da bi lahko pripadalo potepuškem goslarju,« se je namrščil kraljevič. »Le jaz ti lahko v tej deželi ponudim dom, ki bo vreden tvojega imena,« je bil prepričan. »Imela boš resnično vse, kar boš želela, in vsi moji služabniki ti bodo dan in noč na razpolago.«

»Ničesar drugega si ne želim kot le ta ravninski veter v laseh in Gustijevo roko, ki me varno vodi po še tako zaraščenih poteh,« mu je dopovedovala Zalika. »Kdajkoli si boš to zaželel, rada prideva na dvor in se poveseliva s tabo, a zdaj me prosim pusti z njim, ki ga imam najraje,« ga je skušala prepričati.

A le kraljevičeva beseda je bila seveda tista, ki jo je bilo v deželi treba spoštovati. Zaliko so služabniki odvedli v pozlačeno kraljevsko kočijo, Gusti pa je ostal sam na prašni poti. Potoval je od križišča do križišča, od vasi do vasi, iz mesta v mesto, kakor je potoval vsa ta leta, le da je bila njegova pesem zdaj žalostna. Pel je o svoji brezmejni bolečini, da so poslušalcem prišle solze v oči, pa tudi pri srcu jih je stiskalo, a pomagati mu seveda ni mogel nihče. In tako so tekla leta.

Zaliko so namazili z dišečimi olji, jo odeli v svilena oblačila in jo okronali za kraljico. Sedem strežnic je dan in noč skrbelo zanjo in sedem strežnikov ji je bilo ves čas na voljo. Kraljevič je dal vsako jutro iz daljnih dežel pripeljati zanjo najboljšo jedačo in pijačo. Najboljši glasbeniki iz vse dežele so ji igrali budnice in najboljši plesalci so jo skušali zabavati ob večerih. Toda Zalika je ob tem le zapirala oči in se ves čas svojega bivanja na kraljevskem dvoru ni več niti nasmehnila. Tudi kraljevič, ki jo je imel iz vsega srca rad, in jo je na vse načine skušal osrečiti, je bil zaradi tega žalosten. Žalost se je naselila v Blatograd, da je še ni bilo take, saj se je niti stoletni starci niso spominjali in tudi njihovi dedje jim niso o njej pravili.

Tedaj sta šla kralj in kraljica neko nedeljo na trg na kravji semenj. Zanesla je prav po naključju tja pot tudi goslarja Gustija, ki je s svojo žalostjo obhodil že vso deželo. Ko je Zalika že od daleč zaslišala njegove gosli, je takoj prepoznala njih glas. Stopila je iz zlatih šolenčkov, stekla med ljudi in zaplesala na sredi trga, kot bi jo bil ponesel vrtinec. Njen srčni smeh se je razlegel naokoli, da so trgovci pozabili na kupčije in so kar raztresali denar. Kralja, ki je vse to videl in slišal, je stisnilo pri srcu in obšla ga je misel, ki se je ni mogel več otresti. Prišepnil je svojim služabnikom, naj poskrbijo, da popotni godec zvečer ne bo zapustil mesta. Nato sta se s kraljico vrnila na dvor.

Ponoči se je kralj skrivoma pritihotopil do Gustija, ki je spal v hlevu za furmansko gostilnico. Prosil ga je, ali lahko samo za en dan zamenjata svoji opravi. Želel se je namreč preobleči v potujočega goslarja, saj je upal, da bo tako lahko razveselil kraljico in privabil na njen obraz smeh, ki si ga je tako zelo želel. Gusti je kljub vsej svoji silni žalosti ostal dobrega srca in nesrečni kralj se mu je zasmilil, zato je sprejel ponudbo. Slekel je svoja ponošena in razcapana oblačila in si nadel pozlačeno kraljevsko opravo. Kralj pa se je oblekel v njegove cape in si obesil gosli čez ramo.

Gustija, ki mu je kraljevska oprava nadvse pristajala, so stražarji pospremili na dvor in po dolgih letih je preživel noč z Zaliko. Ko pa je zjutraj pred grajska vrata prišel potujoči godec, v njem niso prepoznali preoblečenega kralja, zato so ga nagnali. Gusti je tako postal kralj. Na kraljičin obraz se je vrnil nasmeh, ki se mu nihče ni mogel upreti. Kralj pa je do konca življenja potoval od križišča do križišča, od vasi do vasi, od mesta do mesta in pripovedoval svojo čudno zgodbo, ki pa ji ni nikoli nihče verjel.

Nagrade

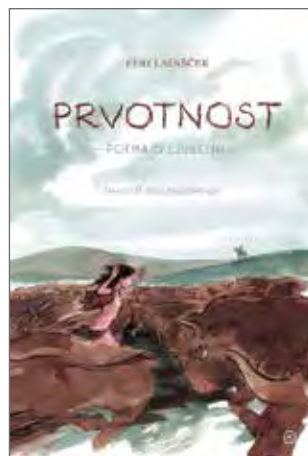
- ♦ Prešernova nagrada za življenjsko delo, 2021
- ♦ večernica: 2001 *Mislice*
- ♦ desetnica: 2012 *Pesmi o Mišku in Belamiški*
- ♦ zlata hruška: 2019 *Prvotnost*

Nominacije

- ♦ večernica: 2024 *Življenje nima naslova*, 2019 *Ne*, 2011 *Barvice*, 2000 *Žlopi*
- ♦ desetnica: 2019 *Ne*, 2013 *Barvice*, 2010 *Hit poletja*, 2006 *Lučka*
- ♦ znak zlata hruška: 2020 *Ljubi me, kot sonce sije*, 2013 *Cicibanija*

Bibliografija

- ♦ *Na dvorišču ni ograje*, Didakta, 2023, 6+, kratka proza in poezija, slikanica
- ♦ *Življenje nima naslova*, Slovenska matica, 2023, 16+, realistični roman
- ♦ *Ne*, Miš založba, 2022 (prvi izid 2018, več izdaj), 13+, poezija
- ♦ *Ljubi me, kot sonce sije*, MKZ, 2020 (prvi izid 2019), 16+, poezija
- ♦ *Mislice: deset pravlic*, Beletrina, 2020 (prvi izid 2000, več izdaj), 13+, zbirka pravljic
- ♦ *Velecirkus Argo*, Beletrina, 2017 (prvi izid 1996, več izdaj), 13+, fantastična pripoved
- ♦ *Pesmi za majhna čebljala*, Franc-Franc, 2015, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Cicibanija*, MKZ, 2012 (prvi izid 1987), 6+, poezija
- ♦ *Pesmi o Mišku in Belamiški*, MKZ, 2010, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Mišek Miško in Belamiška*, MKZ, 2010 (prvi izid 2009), 6+, pravljica, slikanica

Kontakt:
franc_lainscek@t-2.net

Vinko Möderndorfer

Möderndorfer spretno uporablja raznolika literarna sredstva in postopke, pri čemer velja poudariti dvojje: senzibilno uporabo humornih elementov, skozi katere se razkrivajo Nikine karakterne lastnosti, hkrati pa komika blaži najbolj pereča mesta v romanu; jezikovna subtilnost se izrazito kaže pri Igorju, saj s preprostim otroškim jezikom uspe Möderndorfer prikazati njegovo iskrenost, avtentičnost in sposobnost empatije. Pisatelj nevsiljivo opozarja na aktualno problematiko inkluzije, ki bo v celoti mogoča šele, ko bo družba dojela, da imamo ljudje enake potrebe in želje ter da ljudje s posebnimi potrebami ne predstavljajo nobene grožnje. In tudi to, da smo za kako reč vsi počasni. In da zrelost pomeni to, da znamo ob pravem času reči oprost.

poezija
in proza

(iz utemeljitve za desetnico 2017)

Izbrano
delo

Kit na plaži, Ljubljana, MKZ, 2017

Zgodba

Kit na plaži je realistični socialno-psihološki roman o drugačnosti, odraščanju in odnosih. Skozi zgodbo 14-letne pripovedovalke Nike, ki se poleg odraščanja, prve ljubezni, vključevanja v razred po selitvi iz Pariza in nato s podeželja, spopada še z lastnim sprejemanjem mlajšega brata Igorja, ki ima Downov sindrom. Bralec je v zgodbi soočen z nenaklonjenim odnosom okolice do drugačnosti, ne nazadnje pa mora tudi Nika spoznati, da ima svojega brata zelo rada, šele potem se osvobodi skrivnosti o svoji družini. Večplastno zgodbo povezuje rdeča nit motiva kita glavača, ki predstavlja anomalijo svoje vrste.

Odlomek

KATASTROFA, KREMNE REZINE, VROČA ČOKOLADA IN BRAT IGOR

Žal nisem padla na tla mrtva. Ni me kap. Ni me zagrnila večna tema, čeprav sem si tisti hip to najbolj vroče želela. Zagledala sem mamo, kako stoji sredi dneвне sobe. »Čakali smo te!« reče in se nasmehne.

Na velikem belem kavču, mama obožuje belo, sedijo: Petra, Barbka, Matevž in Milan. Ob Milanovih nogah pa sedi njegov Joško in maha z repom.

»Pridi k nam v salon, no!« reče mama, ko vidi, da se ne premaknem, da kar stojim tam in ne morem verjeti svojim očem.

»Dnevna soba,« jo popravim. /.../

Skozi okno pogledam pred hišo. Očija še ni. Mogoče ne bo peljal naravnost domov...

»Tvojim prijateljem sem postregla s sokom. Našo Bredo sem poslala pa po kremne rezine.«

Še to! Bredo pošilja okrog kot sužnjo. /.../

»Stuširat se moram. Training je bil naporen. Se lahko dobimo kasneje?« se mi hipoma porodi nova ideja, kako

bi jih lahko po hitrem postopku spravila iz hiše. »Vas povabim v McDonalds na frape!« in plosknem, da bi še bolj poudarila odličnost svojega predloga.

»Nika, no!« me takoj poklopi mama, »kremne rezine čakamo! In tvoji prijatelji se pijače sploh še niso dotaknili.« Potem na široko odpre oči, to vedno naredi, kadar se spomni kaj genialnega, »a boste mogoče vročo čokolado?«

Še preden uspem intervenirati, začne Petra navdušeno prikimavati, kot da so se ji pokvarila vratna vretenca: »To bi bilo pa super! To bi bilo pa super, ja, ja!« Potem se plaz kar vsuje: »Jaz bi tudi! Mhm! Obožujem vročo čokolado! Joško jo ima tudi rad. Čeprav je to slabo za njegove zobe. Super, ja, ja, ja.« Se mi zdi, da je celo Barbka nekaj rekla. »Vedela sem, da ste sladkosnedi! Naša Nika tudi obožuje vročo čokolado!« reče mama in me pogleda. Seveda ne vstane in se ne odpravi v kuhinjo, kar moji sošolci najbrž pričakujejo. Jasno, saj ni njihova mama in ne poznajo njenih navad, tako da ne vedo, da bodo tudi z vročo čokolado morali počakati na Bredo.

Zaslišim znano brnenje, ki komaj slišno, skozi drsna steklena vrata našega salona prodira v hišo. Prestrašeno pogledam skozi okno. Avtomatična vrata na začetku dovoza drsijo narazen. Očijev avto čaka na cesti, da se bodo popolnoma odprla in bo lahko zapeljal h garaži.

Nič me ne more več rešiti. V grlu me zadrigne. Najraje bi se izbrisala.

Še vedno stojim tam, sredi sobe, ki ji rečemo *salon*, slišim čebljanje svoje ljube mame, ki je tudi tokrat oblečena v *elegantno črnino*, kot pravi svojim pustim oblekam in kostimom, vidim sošolce, ki prijazno sedijo njej naproti, ji kimajo in se veselijo kremnih rezin in vroče čokolade, in ne morem nič. Čisto nič. Misli panično vijugajo po možganskih zavojih, medtem ko sošolci spoštljivo gledajo zdaj mamo zdaj mene. Tudi Joško se je naveličal obdelovati moje koleno in se je vrnil k Milanu. Slišim Petro, kako razlaga mami: »Že večkrat smo mislili priti na obisk, ampak Nika ni imela nikoli časa. Ima vedno toliko obveznosti. Danes smo se pa kar določili.« In me

pogleda spod čela. Dobro vem, da je pripeljala delegacijo na obisk iz same hudobije, da je že nekaj časa načrtovala to. »Danes sem pa čisto slučajno izvedela za vaš naslov,« zagreto nadaljuje, »ko sem nesla dnevnik v zbornico, mi je padel na tla in se je odprlo na Nikini strani in sem nehote prebrala naslov. No, za ulico smo že prej vedeli, za hišno številko pa ne. In tako smo prišli na idejo, da našo Niko kar obiščemo. Da ji naredimo presenečenje.« In me spet gleda na tisti čuden, potuhnjen način, z malo nasmeška na ustnicah in z veliko privoščljivosti v očeh.

Slišim korake, ki se z vrta po stopnicah vzpenjajo proti vhodnim vratom.

»Gremo v mojo sobo!« predlagam. To je moj zadnji poizkus. Zadnji obupni poizkus ...

»Počakajmo na Bredo, na kremne rezine in vročo čokolado. Petem jim boš pa lahko razkazala svojo sobo,« me poklopi mama, kot že nekajkrat doslej.

Oči odklepa vrata.

»Evo!« vzklikne mama, »pa še vso našo družino boste spoznali!«

Mama vstane. Sošolci istočasno pogledajo proti veži. Slišim, kako je oči vstopil v hišo. Ne obrnem se. Najraje bi zamižala.

»Dober dan!« zaslišim očetov glas.

In potem zaslišim smeh.

Smeh, ki je podoben kašljanju, pljuvanju, hrkanju ... Smeh, ki hoče nekaj povedati. Zadregast smeh. Smeh, ki ga poznam. Ne obrnem se. Gledam sošolce, ki gledajo mimo mene proti vhodnim vratom. Vidim Petro, kako prebledi. Milan in Matevž odpreta usta. Barbki pade pametni telefon na preprogo. Celó Joško se umakne med Milanove noge in nekajkrat kratko zacvili.

Smeh, ki ni smeh, ampak pljuvanje slin, pogrkanje, ki naj bi bilo podobno besedam, *doberrrr dan, dan, doberrrr daaaan, do do do*, pa kar traja in traja.

Na obrazih sošolcev vidim začudenje, presenečenje, zbežnost ... Razumem jih. Tudi jaz bi reagirala podobno, če bi nenadoma in brez napovedi pred sabo zagledala ... Ja, moj brat ima Dawnov sindrom.

Nagrade

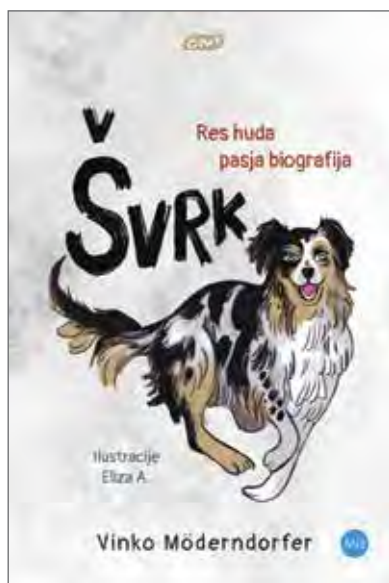
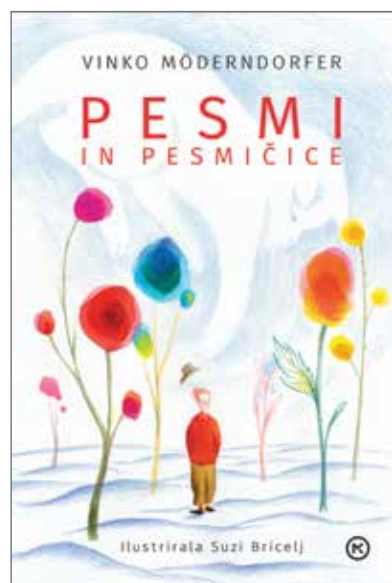
- ♦ večernica: 2014 *Kot v filmu*
- ♦ desetnica: 2017 *Kit na plaži*, 2014 *Kot v filmu*
- ♦ zlata hruška: 2022 *Romeo in Julija iz sosednje ulice*
- ♦ IBBY častna lista, 2018 *Kit na plaži*

Nominacije

- ♦ večernica: 2022 *Sončnica*, 2020 *Babica za lahko noč*, 2019 *Jaz sem Andrej*, 2016 *Pesmi in pesmičice*, 2003 *Muc Langus in čarovnička Gajka*
- ♦ desetnica: 2024 *Švrk: res huda pasja biografija*, 2023 *Romeo in Julija iz sosednje ulice*, 2022 *Sončnica*, 2021 *Babica za lahko noč*, 2019 *Jaz sem Andrej*, 2016 *Pesmi in pesmičice*, 2013 *Velika žehta*, 2012 *Luža, čevelj, smrkelj in rokav*
- ♦ Levstikova nagrada: 2017 *Pesmi in pesmičice*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Muca Greta*, 2016 *Kit na plaži*, *Pesmi in pesmičice*, 2014 *Kot v filmu*

Bibliografija

- ♦ *Muca Greta*, MKZ, 2023, 6+, kratka proza, slikanica
- ♦ *Švrk: res huda pasja biografija*, Miš založba, 2023, 9+, realistična pripoved
- ♦ *Romeo in Julija iz sosednje ulice: pesmi in ena tragedija s hollywoodskim koncem*, Miš založba, 2023 (prvi izid 2022), 13+, poezija
- ♦ *Sončnica*, MKZ, 2021, 13+, realistični roman
- ♦ *Jaz sem Andrej*, MKZ, 2021 (prva izdaja 2018), 13+, realistični roman
- ♦ *Kot v filmu*, MKZ, 2020 (prvi izid 2013, več izdaj), 9+, realistični roman
- ♦ *Babica za lahko noč*, Miš založba, 2019, 9+, poezija
- ♦ *Kit na plaži*, MKZ, 2019 (prvi izid 2015, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Pesmi in pesmičice*, MKZ, 2015, 9+, poezija
- ♦ *Velika žehta*, MKZ, 2011, do 6 let, realistična kratka zgodba, slikanica

Kontakt:
vincencm@siol.net

Boris A. Novak

Eden najboljših slovenskih književnih ustvarjalcev Boris A. Novak je tudi za otroke in mladino ustvaril izviren in izrazno močan opus, s katerim se uvršča v sam vrh mladinske in otroške književnosti na Slovenskem. S svojim ustvarjanjem je pustil globoko sled ter slovensko literarno in kulturno krajino zaznamoval za vedno.

(iz utemeljitve Levstikove nagrade za življenjsko delo 2019)

poezija

Izbrana
poezija

Oblike duha: zakladnica pesniških oblik, Ljubljana, MKZ, 2016, ilustriral Marjan Mnček

DEFINICIJE

Plima
je lunina
rima.

Zarja je
brodolom noči
na čerch jutra.

Nevihta je
nogometna tekma oblakov
na nebesnem stadionu.

Pesem je soba
v hotelu besed
A kategorije
z razgledom na domišljijo,

---
kopalnico za metafore
in dvojno posteljo
za moške in ženske rime.

---
najlepša pošta

Poljub je
ljubezensko pismo
v kuverti ustnic.

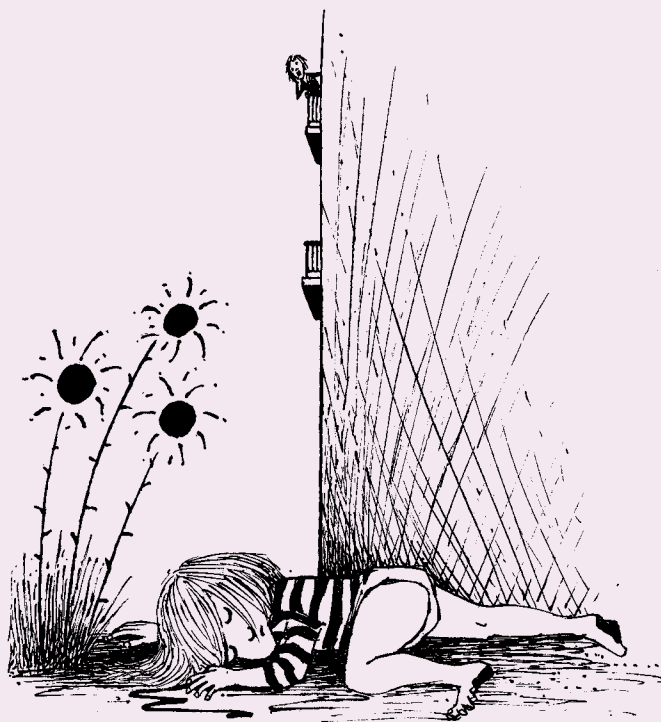

Najlepše ga je izročiti
ustno.

Spomenik je
spomin,
ki se je tako dolgo hladil,
dokler ni okamnel.

Odmev je zvok,
ki hoče premagati
svojo smrt.

Dotik
je pastir
kože

Pesnik
je vrtnar
tišine.

1. LJUBEZEN DO BESED

Kdo je pesnik?

Pesnik je vrtnar besed. Pesnik sadi in neguje besede.

Besede zrastejo v pesmi.

*
**

Odrasli poslušajo besede, ne da bi jih slišali. –
Pesnik pa je človek, ki ima posluš za besede.

Odrasli berejo besede, ne da bi jih začutili. –
Pesnik pa je človek, ki ima čut za besede.

Odrasli govorijo besede, ne da bi jih pokušali. –
Pesnik pa je človek, ki ima okus za besede.

Odrasli pišejo besede, ne da bi jih poduhali. –
Pesnik pa je človek, ki ima vonj za besede.

Odrasli pri besedovanju sploh ne opazijo besed,
zato besede zvenijo od samote in žalosti. –
Pesnik pa s pesmijo prebudi besede v življenje, da cvetijo in zvenijo.

Kajti, pesnik je zaljubljen v besede.
Zato so tudi besede zaljubljene v pesnika.

*
**

Odrasli uporabljajo besede, ne da bi jih ljubili.
Tako se besede pokvarijo in postarajo. –
Otroci pa so drugačni. Otroci se z besedami igrajo.

Igra popravi pokvarjene besede.

Igra s starih besed postrga rjo in jim povrne mladostni lesk.

Igra rodi nove, nezaslišane, nezaslišno lepe besede.

Otroci poslušajo besede. Besede so glasba človeških glasov.

Otroci čutijo besede: so mehke? trde? okrogle? špičaste?

Otroci pokušajo besede: so sladke? slane? kisle? grenke?

Otroci duhajo besede. Besede so cvetni prah na rožah stvari.

Otroci imajo radi besede. Zato imajo tudi besede rade otroke.

*
**

Vsak pesnik je velik otrok. In vsak otrok je mali pesnik.

Otroštvo je poezija življenja. Poezija je otroštvo sveta.

2

Kdo je slikar? – Slikar je pastir barv.

Slikar pase barve na pašniku svetlobe.

Tako barve zrastejo v slike.

*
**

Odrasli gledajo barve, ne da bi jih slišali.

Odrasli zaznavajo oblike, ne da bi razumeli njihovo govorico.

Odrasli živijo v svetlobi in od svetlobe, ne da bi jo sploh opazili.

Odrasli mečejo dolge sence, ne da bi se z njimi igrali.

Odrasli zavzemajo precej (kar preveč) prostora,

ne da bi se enkrat samkrat začudili njegovi prostornosti.

Odrasli gledajo v svet z zaprtimi očmi.
Zato se prostor skrči, sence umrejo, svetloba potemni,
barve zbledijo, oblike pa onemijo.

Otroci so drugačni. Otroci s široko razprtimi očmi
strmijo v svet in se čudijo stvarjem.
Otroci se z barvami in oblikami igrajo.

Igra razpiha prah z zbledelih barv in jim povrne rojstni lesk.
Igra porodi nove, dotlej nevidene in nezaslišane,
nezaslišano lepe oblike.

Otroci vidijo barve. Barve so otroštvo svetlobe.
Otroci razumejo govorico oblik:
so nežne? ostre? živahne? otožne?

Svetloba je mati sveta.
Otroci sicer mečejo kratke sence, a se z njimi igrajo.
Sence so slepe, zato jih svetloba pelje za roko – kot otroke.

Otroci imajo radi slike.
Zato imajo tudi slike rade otroke.

**

Vsak slikar je velik pacon.
In vsak otrok je mali malar.

Nagrade

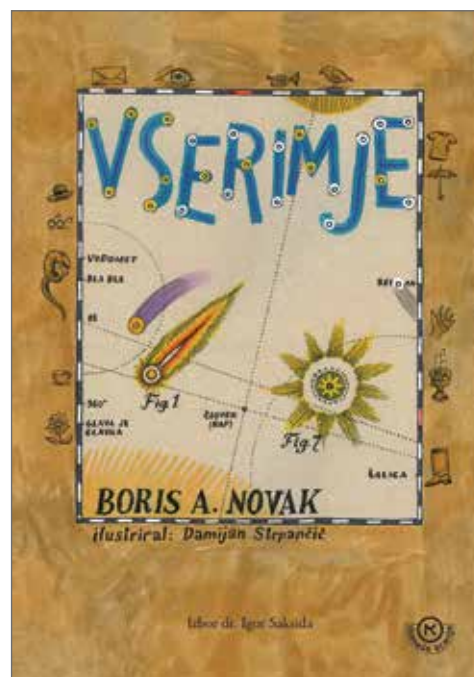
- ♦ Prešernova nagrada za življenjsko delo, 2018
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2019
- ♦ IBBY častna lista: 1998 *Mala in velika luna*

Nominacije

- ♦ znak zlata hruška: 2017 *Oblike duha*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2022

Bibliografija

- ♦ *Oblike duha: zakladnica pesniških oblik*, MKZ, 2017 (prvi izid, več dopoljenih izdaj), 16+, poezija
- ♦ *Nebesno gledališče*, MKZ, 2016 (prvi izid 1994, več izdaj), 6+, pravljice, slikanica
- ♦ *Vserimje: pesniški zemljevid za srečno pot v čarobni svet besed*, MKZ, 2012, 9+, poezija
- ♦ *Kako rastejo stvari*, Prešernova družba, 2004, 9+, poezija
- ♦ *Čarovnije sveta*, MKZ, 1999, 6+, poezija
- ♦ *Oblike srca: pesmarica pesniških oblik*, Modrijan, 1997, 16+, poezija
- ♦ *Mala in velika luna*, MKZ, 1994 (prvi izid 1984), 6+, poezija
- ♦ *Oblike sveta: pesmarica pesniških oblik*, Mladika, 1991, 13+, poezija
- ♦ *Domišljija je povsod doma*, Partizanska knjiga, 1984, 9+, poezija
- ♦ *Prebesedimo besede*, Partizanska knjiga, 1981, 13+ poezija

Kontakt:

boris-a.novak@guest.arnes.si

Maša Ogrizek

Maša Ogrizek je ustvarila zgodbo o iniciaciji v odraslost, pa tudi v iskreno prijateljstvo, na nevsiljiv način je bralca soočila s strahom pred spremembami, razhajanjem in smrtjo, medtem ko je v zgodbo vtakala kopico vprašanj, s katerimi se ubadajo najstniki, pa tudi globljih, s katerimi se v »fazah prehoda« ukvarjamo vsi. Ko smo na poti in se spreminjamo, je neizbežno oziranje v preteklost, spraševanje, ali gremo v pravo smer in ali nam bodo prijatelji sledili ...

proza

(Katja Klopčič Lavrenčič, *Sodobnost*, 2022)

Izbrano delo

Lisičja luna, Dob, Miš založba, 2021, ilustrirala Tina Dobrajc

O knjigi:

Deklica Zoja živi sama z mamo v hiški na robu gozda. Nekega večera, ob oktobrski polni luni, želi rešiti mačka Brez imena s strehe in ob tem zdrсне v globino. V svoja mehka krila jo ujame rogati ptič Brez povratka in jo odnese v čarobni gozd, kjer spozna ostale otroke, ki se tako kot ona spreminjajo v živali. Zoja, ki postaja lisica, se spoprijatelji z deklico-medvedko, dečkom-dihurjem, dečkom-zajcem in deklico-sovo. Odločijo se, da bodo skupaj zbežali iz tabora, ki mu poveljuje rogata starka Injami, in se vrnili domov. A še prej morajo stkati trdno prijateljstvo in se soočiti z lastnimi strahovi.

Fantazijsko pripoved nadgrajujejo izjemne ilustracije akademske slikarke in ilustratorke Tine Dobrajc, ki ustvarijo čarobno atmosfero zimzelenega gozda in ujamejo junake v njihovi preobrazbi.

Odlomek

UROK ROGATE ČAROVNICE

Zoja je čisto mirno, skorajda negibno, sedela na robu postelje in prežala na vsak zvok. Ko se ji je zdelo, da je vse potihnilo, se je po prstih odtihotapila do vrat in nežno pritisnila na kljuko. Na njeno presenečenje so se vrata odprla, čeprav je bila prepričana, da jo je rogati ptič zaklenil v leseno hiško. Nikjer ni videla žive duše, a kljub temu ni niti pomislila, da bi pobegnila, saj je bila na smrt utrujena. V sobi, ki sta jo blago osvetljevala le mesečina in prasketanje ognja v pečki, se je takoj počutila domače. Zlezla je v sveže postlano posteljo, v kateri jo je na vzglavniku čakal šopek gozdnih jagod. S slastjo jih je pojedla in potonila v sen.

Zjutraj jo je zbudil zvok piščali. Sprva je mislila, da gre za prepevanje nenavadne ptice, toda potem so se začele oglašati vedno nove in nove. Nekatere piščali so imele visok in poskočen zvok, spet druge globokega in lenobnega. Najprej so se oglašale druga za drugo, kot bi se pogovarjale, zatem so se njihovi napevi pomešali med seboj, kot bi skupaj zaplesali.

Skozi okno se je ulivalo sonce. Ogenj v pečki je že zdavnaj dogorel, a je bilo v sobi kljub temu prijetno toplo. Zoja je pogledala skozi okno in obnemela. Čeprav je bilo že konec oktobra in je bil hrast, ki je rasel skozi domačo streho, že skorajda gol, je tu gozd kipel od zelenja, grmički pa so se šibili pod težo malin, robid, borovnic in ostalih plodov. »Ali me je rogati ptič odnesel zelo, zelo daleč, ali pa je to čaroben kraj,« je pomislila Zoja. Tudi notranjost hiške je bila pravljicična: stranice postelje so bile izrezljane, stene pa od stropa do tal porisane s čudovitimi vzorci, ki so Zojo povsem prevzeli. Ko se jih je nagledala,

se ji je pogled zapletel v pajkovo mrežo, spleteno iz vrvi, ki je visela nad njeno posteljo. Stopila je na prste, da bi si jo bolj natančno ogledala. Na sredini, v samem popku mreže, je bil ujet rdeč svilen trakec.

»Prav s takšnim si mami zaveže kito!« je prešinilo Zojo. Nato jo je kot mrzel val preplaval spomin na moreče sanje, ki jih je sanjala to prvo noč sredi gozda. V sanjah je kot v počasnem posnetku padala v nekakšen rov. Nato se je nad njo pojavil bel krog svetlobe, v katerem je zagledala

mamin obraz. Mama je vrgla za njo rdečo vrv, da bi jo potegnila ven, a je Zoja nikakor ni mogla ujeti.

»Mami se je že vrnila iz službe. Gotovo jo skrbi, kje sem,« je razmišljala.

Takrat so se odprla vrata in na pragu se je pojavila deklica-medvedka. Njeno telo je bilo tako mogočno, da je morala skloniti glavo, ko je vstopila. Tako noge kot roke je imela že popolnoma spremenjene v medvedje šape, iz hlač ji je kugal repek, na vrhu glave je imela majhna ušesa in tudi nos se je že spremenil v smrček. Zojo je zmrazilo, da se tudi sama spreminja v žival, na kar je povsem pozabila. Samodejno je zatipala k ušeskom, ki so bila še vedno vrh glave, in rahlo pomahljala z repom.

»Kmalu se boš privadila,« ji je pomirjujoče rekla obiskovalka. »Jaz sem Medeja,« je še dodala in ji ponudila taco.

»Zoja,« ji je deklica-lisica segla vanjo, saj je čutila, da se ji nenavadne deklice kljub velikosti ni treba bati. »Te lahko nekaj vprašam?« je negotovo začela. »Imaš morda ogledalo?«

»Prav ljubka lisička si!« ji je vedro odgovorila Medeja. »Ogledal pa v taboru ni. Ta rogata pravi, da tako ali tako lažejo.«

Njene besede je teatralno pospremil prodoren zvok bobna.

»Mi o volku, volk iz gozda,« se je glasno zasmejala deklica-medvedka. »Pridi! Zdaj je sprejem novincev in poglavarka ne prenese zamujanja,« se je hitro zresnila in Zojo sunkovito potegnila skozi vrata.

Kljub temu da sta vso pot tekli, sta na jutranji zbor prispeli zadnji. Sedli sta na tla in sklenili krog, sestavljen iz otrok, ki so imeli bolj ali manj izražene živalske poteze. Zoji so takoj padli v oči trije izmed njih: deček-zajec, deklica-sova in deček-dihur. Vsi trije so sedeli v njeni bližini in so bili, tako kot ona, skoraj v celoti ljudje.

»Vi ste novi,« je Zoji zašepetala Medeja, ki je opazila njen pogled. »Vsi ste prišli včeraj, ob krvavi luni.«

»Si ti že dolgo tu?« je zanimalo Zojo.

»Jaz sem prišla en mesec pred vami, ob žetveni luni,« ji je šepetaje pojasnila deklica-medvedka. »Več kot dve luni dolgo pa tako ali tako nihče ne ostane.«

»Kako to misliš?« je bila presenečena Zoja. A odgovora ni dobila, saj ju je utišal strog pogled starke, ki je dostojanstveno prikorakala v središče kroga in zraven enakomerno udarjala na bobnen.

Nagrade

- ♦ večernica: 2022 *Lisičja luna*

Nominacije

- ♦ večernica: 2018 *Gospa s klobukom*
- ♦ desetnica: 2023 *Vseh sort starši*, 2022 *Lisičja luna*, 2021 *Koko Dajsa v mestu*
- ♦ Levstikova nagrada: 2017 *Gospa s klobukom*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2014 *Slon na drevesu*
- ♦ znak zlata hruška: 2020 *Ljubo doma*, 2019 *Koko Dajsa v mestu*, 2018 *Gospa s klobukom*; *Krasna zgodba*

Bibliografija

- ♦ *Gospodična z monstero*, MKZ, 2024, 13+, realistični roman
- ♦ *Lisičja luna*, Miš založba, 2023 (prvi izid 2021, več izdaj), 13+, fantastična pripoved
- ♦ *Naokoli*, Miš založba, 2023, do 6 let, kartonka
- ♦ *Vseh sort starši in otroci*, Založništvo tržaškega tiska, 2022, 9+, zbirka kratke fantastične proze
- ♦ *Luka iz bloka: nove dogodivščine iz Koko mesta*, soavtor Miha Hančič, Miš založba, 2023 (prvi izid), 6+, strip
- ♦ *Luka iz bloka 2: nove dogodivščine iz Koko mesta*, soavtor Miha Hančič, Miš založba, 2023, 6+, strip
- ♦ *Koko Dajsa v mestu*, Miš založba, 2020 (prvi izid 2018), 6+, fantazijska pripoved
- ♦ *Ljubo doma*, ZTT, 2019, 6+, realistična proza in informativni dodatek
- ♦ *Gospa s klobukom*, MKZ, 2017, 9+, fantastična pripoved
- ♦ *Krasna zgodba*, Miš založba, 2017, 9+, kratka realistična proza, slikanica

Kontakt:
masaogrizek@yahoo.com

Slavko Pregl

»Kolektivni junak v romanu Slavka Pregla išče zaklad in ga najde. Dogaja se avantura, dogaja se na počitnicah, dogaja se otrokom./.../ pripovedna potujitev žanra pa je precizna in bogata pisava, ki ne ovira tekoče zgodbe, vendar pa bralca ‚vrže‘ iz samoumevnosti avtomatiziranega dojetanja sveta in mu omogoča, da ga vidi na novo. Natančno artikulirani pisavi se pridružuje natančno zgrajena zgodba. Vse niti se prepletajo in iztečejo, vendar ne v klasičen srečen konec. Zgodba iskanj ostaja na vseh ravneh odprta.

proza

(iz utemeljitve za večernico 2004)

Izbrana
poezija

Srebro iz modre špilje, Ljubljana, MKZ, 2022

Vsebina

V poletni zgodbi se prepletata avantura ob odkrivanju zaklada in ljubezenska zgodba med Andrejem in Zarjo. Andrej, Zarja, Klemen, Gal in njegov pes Karo se spoprijateljijo, ker se slučajno znajdejo na istem otoku na poletnih počitnicah, ki se jim zdijo sprva neznansko dolgočasne. Arheološka najdba jih vznemiri in vsi spremenijo svoje mnenje o dolgočasnosti otoka na hrvaškem Jadranu in o preživljanju poletnega oddiha.

Odlomek

Pripovedovati zgodbe je sijajno. Trenutke, v katerih si obupno cvikal, obideš. Trenutke, v katerih ti je mehko srcece jokalo, preskočiš. Trenutke, v katerih se je razraščala panika, obtešiš. Ostale trenutke ozaljšaš, potreseš z junaštvi in premešaš z zmagoslavjem. Tako se rodijo skromni pustolovski fantovski spomini.

/.../

Motor je zaropotal. Odpluli so. Šime je stal sredi čolna. Klemen je sedel h Galu. Zarja in Andrej sta sedela zadaj ob krmilu.

»Nenavadne počitnice,« je Zarja začela kričati Andreju v uho.

Zaradi ropota motorja je bilo treba.

»Trije tedni so švignili mimo. Kaj vse se je godilo: Gal je izginil in se našel, Klemen je skoraj utonil, Ilija je zabluzil, pa arheologi v tisti cerkveni luknji in lopovi ... Saj ni res!«

»Seveda je res!« se je zadril Andrej. »Stvari se ves čas godijo. Samo mi nismo vedno poleg. Tokrat smo izjemoma bili in srečno smo jo odnesli. Milijon dogodkov je, kjer se konča drugače. To je vsa filozofija.«

»Neverjetno!« je kriknila Zarja. »Vse od Aristotela do Žižka imaš v malem prstu!«

»Ja,« je rekel Andrej, »in to v levem.«

Čoln je drsel ob otoku. Morje je bilo iz modrega olja. Skale so se ogledovale v njem. Nekaj galebcev je jadralo po nebu. Nekaj se jih je gugalo v daljavi na vodi. Niti en oblak se ni upal sončiti. Čoln je s svojimi nekaj vozli delal

vetrič in se je dalo dihati. Bil je tako komaj še znosno lep dan, da so ga že zdaj vsi štirje z zlatimi žebli pribijali na steno svojih spominov. Šime je zakrmaril okrog visoke otoške pečine. Odprtina v njej jih je čakala. Pripluli so do nje in motor je ugasnil. Z rokami so se odrivali od sten in se obenem poganjali proti notranjosti.

»Eeee,« se je kot prebudil Šime, »tu smo.«

Karo je bil prvič v votlini. Prestrašeno je otrpnil in mežikal v modro svetlobo. Podzemna dvorana s skalnim stropom in vodnim podom je bila kot vedno veličastna. Zarja je položila svojo roko na Andrejevo. Klemen je to opazil, a ni rekel nič. Še on je začel božati Kara.

»Vzemite si zdaj vsak po eno pest sreče s seboj. Ko se boste potepali po svetu in vam bo kdaj težko, pogledajte v dlan. Spomnite se na ta mir in na to tišino. Pa na vse to srebro!« je rekel Šime.

Ploskoma je z dlanjo udaril po vodni površini. Srebrne kapljice so švignile na vse strani. Potem je zajel vodo v dlan in gledal, kako svetli biseri padajo na gladino.

»A je to res srebro?« je vprašal Gal in zabrozgal po vodi.

»Seveda,« je puhnil Klemen. »Butec.«

»Bi kdo skočil noter?« je vprašal Šime.

»Bi,« je rekel Klemen in skočil noter. Čoln se je silovito zamajal.

Težek padec je vzvalovil površino in na skalnem nebu sprožil slapove polkrožnih srebrnih odsevov.

Zarja je zajela pest vode in z njo poškopila Andreja.

»To bo kar malo preveč,« je rekel Andrej in še sam z

rokama pobredel po vodi. Gal je zajemal vodo in jo spuščal. Ni bilo čisto gotovo, da mu je jasno, ali se igra z vodo ali srebrom.

»Jutri,« je šepnil Andrej, »jutri, ko boste šli, me ne bo na pomol.«

Zarja ga je pogledala zelo naravnost in z zelo velikimi očmi. V njih so se lovile srebrne kapljice.

»A boš zaspal?« je vprašala.

»Niti ne,« je odkimal Andrej. »Samo, da veš.«

Klemen se je naškropil in napotapljal in prilezel nazaj v čoln. Šime mu je podal veslo, da mu je šlo bolje.

»Kako?« je vprašal Šime, »a gremo nazaj?«

»Ja,« je rekel Klemen.

»Prav,« je rekel Gal.

»Mhm,« je rekel Andrej.

Zarja je molčala.

Šime je zaveslal. Okrog vesel so se narisali srebrni krogi. Za čolnom je ostajala srebrna sled. Posadka v čolnu je imela srebrne poglede. Pretipali so se skozi ozko grlo izhoda in se znova znašli v zalivu pod najvišjo skalo južnega dela otoka. Šime je prižgal motor in zapluli so nazaj proti Fortunovemu kraljestvu.

Nagrade

- ♦ večernica: 2004 *Srebro iz modre špilje*
- ♦ desetnica: 2005 *Usodni telefon*
- ♦ IBBY častna lista: 2014 *Radovedne pravljice*
- ♦ Župančičeva nagrada: 2010 za mladinsko književnost 2008–2010
- ♦ Levstikova nagrada, 1978 *Geniji v kratkih blačah*
- ♦ Levstikova nagrada za življenjsko delo, 2017

Nominacije

- ♦ večernica: 2012 *Radovedne pravljice*, 2006 *Spričevalo*
- ♦ desetnica: 2015 *O zmaju, ki je želel biti kralj*, 2013 *Čudni časi*, 2012 *Radovedne pravljice*, 2011 *Geniji brez blač*, 2009 *Dva majhna velika ribiča*, 2008 *Spričevalo*, 2004 *Srebro iz modre špilje*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2020 *O fantu, ki je lepo pozdravljal*, 2004 *Zvezda s čepico*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Male skodrane zgodbe*, 2023 *O fantu, ki je imel rad ptičke*, 2021 *O fantu, ki je lepo pozdravljal*, 2012 *Radovedne pravljice*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2021, 2020, 2019

Bibliografija

- ♦ *O fantu, ki je iskal muco*, MKZ, 2024, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Male skodrane zgodbe*, KUD Sodobnost International, 2023, 9+, sodobne basni
- ♦ *O fantu, ki je imel rad ptičke*, MKZ, 2022, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Srebro iz modre špilje*, MKZ, 2022 (prva izdaja 2003), 13+, realistični roman
- ♦ *Štirinajst o treh*, Miš založba, 2022, 6+, kratka realistična proza
- ♦ *O fantu, ki je lepo pozdravljal*, MKZ, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Slaščičarna pri veseli Eli*, Miš založba, 2014, do 6 let, realistična povest
- ♦ *Radovedne pravljice*, Miš založba, 2011, 6+, realistični roman
- ♦ *Car brez zaklada*, Goga, 2009, 13+, realistični roman
- ♦ *Spričevalo*, MKZ, 2007 (prvi izid 2005), 13+, realistični roman

Kontakt:

slavkopregl1@hotmail.com

Bina Štampe Žmavc

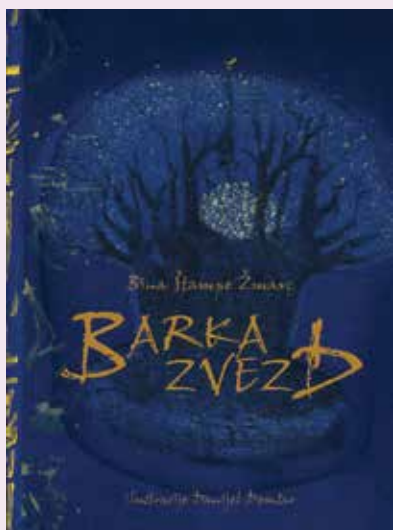
Motivni pesničin svet je večplasten. Od hoje k sebi in vase. Do samote in ljubezni. Do minevanja in neponovljivosti življenja. Do pesnice kot tihe popotnice in njene refleksije o tem, kako je v pesničinem srcu takrat, ko se pesem izmika. Ena izmed njenih knjig je *Princesa srca*, Bina Štampe Žmavc pa je s svojo pesniško lirično močjo in z iskrivostjo, z značilnimi posrečenimi neologizmi, ki bogatijo slovenski jezik, nedvomno princesa slovenskega pesniškega jezika.

poezija
in proza

(iz utemeljitve nagrade Zlatnik poezije za življenjski opus, 2018)

Izbrana
poezija

Barka zvezd, Maribor, Založba Obzorja, 2014, ilustriral Daniel Demšar

Ptica pesmi

Pesem prhutne vate
tiho, neslišno kot ptica,
nihče ne ve, kdaj od nekok
vzdrhti v srcu perutnica.

Lahko je dan siv in pust,
razmršen in nepočesan
in strmi povešenih ust
kakor uklet v isto stran.

Lahko je dan topel in lep
kot prvo pomladno sonce,
ki tali led snežnih kep
in boža v parku brezdomce.

Lahko je navaden vsakdan,
ki skorajda neopazen
mineva kar tako v en dan
in se zdi sam sebi prazen.

Čeprav tak, da pozabil bi nanj,
pravzaprav sploh noben dan,
ko prileti ptica pesmi,
v snegu vzcveti tulipan.

Ali lahko

Lahko moja žalostna misel
kot metulj obišče tvojo,
sede na tvojo dlan
in žalost pobožajš kot svojo?

Lahko moj dan nasmejan
te obsije kot sončni žarek
in ogreje tvojo dlan
kot topel zlat češarek?

Lahko moj jezen dan
kot ocean se zlije nate
in ti odplavi košček sanj
s školjko, ki sije zate?

Lahko moj pogled ljubezniv
od daleč seže vate
in ves svet prijazen in živ
ti prši trenutke zlate?

Lahko moj prestrašen dah
kot ivje vate zaveje
in ti v srce ledeni strah
zasejejo ivnate veje?

Lahko moj srečen dan
zadiši k tebi kot roža
in kakor sonce sanj
ti oblak na licih poboža.

Čarimatika, Maribor, Založba Pivec, 2016, ilustrirala Andreja Peklar

Dva

Jaz nisem sama, jaz sem - oba,
kot eden in ena, ki v paru sta dva.

Ker dva je dvojica, dvojica je par
kot očka in mama, kraljica in kralj.

Na dvojcu veslata vsak dan čez nebo
svetloba in tema, dan za nočjo.

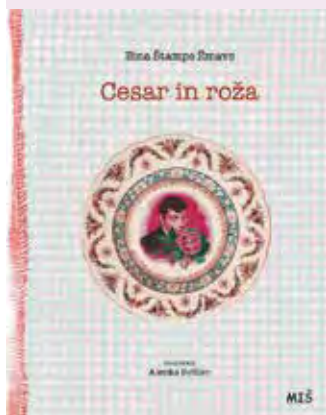
Obe koleni upogne na tla
princ pred kraljično, ji kupo poda.

Kraljični srca, ki dve ima kiti,
z nizoma biserov dvakrat oviti.

Ker v dvoje za dvoje ljubezen živi,
rodi otročiče, deklīče, fantiče.

Pa spet nov duet na dvosmeren svet
začarano v dvoje življenje priklīče.

Cesar in roža, Dob, Miš založba, 2009, ilustrirala Alenka Sottler

O PRNCU, KI SO GA USTVARILE SANJE

Nekoč je živela kraljična, ki je imela zelo nenavadne sanje. Vsako noč je v kraljičnine sanje priletel sokol. Spustil se je nizko navzdol nad njeno vzglavje in strmel vanjo s čudno krotkim sokoljim pogledom, da ji je v sanjah vztrepetavalo srce. Včasih se ji je zazdelo, da za sokoljim pogledom gledajo vanjo oči neznanega mladeniča.

»Kdo si?« je šepetala v sanje. Potem je ves dan v mislih obujala obraz, ki ga je ponoči slutila ob sebi, in komaj čakala noči. Marsikatero noč se je v sanjah oprijela sokolovih kril in poletela z njim čez neobljudene valovite pokrajine sanj. Takrat si je zaželela, da se ji ne bi bilo treba nikoli več vrniti nazaj. Ko ji je prvi svit prebudil veke, se je prebujala razočarana, da so sanje minile in komaj čakala noči, ko bo spet videla sokola svojih sanj.

Neko noč, ko se je znova oprijela sokolovih kril in letela z njim skozi sanje, je svetla pokrajina lune, nad katero sta letela, nenadoma potemnela od goste sence in kraljično je streslo od hladu.

V sanjah je videla, kako je temna zla senca sprožila puščico in neusmiljeno predrila sokolove prsi. In kaplje rdeče krvi so kapljale na kraljičnine roke. V strašnem kriku bolečine je kraljična izpustila sokolova krila in

padala, padala navzdol v globino, dokler se ni v solzah prebudila. Čeprav budna, je v prsih še zmeraj čutila bolečino sokolove srčne rane. Pretresena si je pritiskala roki na prsi, ko da hoče udušiti bolečino, ki ji je stiskala srce. Potlej je trepetaje čakala noči, da bi videla, kaj se je zgodilo s sokolom njenih sanj.

Končno je noč le prišla in na kraljičnino veliko olajšanje je sokol kot zmeraj priletel v njene sanje. In znova se je zastrmel vanjo tisti presunljivi pogled žalostnega mladeniča, kot da ji dopoveduje nekaj nedoumljivega, cesar ni mogla razumeti.

»Kaj mi hočeš povedati?« je v sanjah šepetala kraljična. Toda sokolov pogled je ostal enako skrivnosten, kot njene sanje in jutro jo je zamišljeno in nepotešeno vrnilo v dan. Ker kraljična ni mogla pozabiti sanj, v katerih je temna senca prebodla s puščico sokolove prsi, so na kraljičin ukaz po vsem kraljestvu spustili na prostost vse ujete sokole in lov nanje je bil najstrožje prepovedan.

Kraljični pa so se zdaj dnevi dozdevali dolgi, predolgi, in vsak dan je komaj čakala noči in sokola svojih sanj. Naposled je živela samo še za noč in ure dnevov so ji postajale le neskončno neobljudeno preddverje težko pričakovane noči, ko je spet letela s sokolom svojih sanj nad nedoumljivo čarobnimi sanjskimi pokrajinami in

čutila na sebi tisti presunljivo žalostni pogled neznanega mladeniča.

»Kdo si?« je znova in znova šepetala v sanje. A sokol je le vztrajno upiral vanjo svoj pogled in nikoli ni slišala njegovega glasu. Ne da bi vedela kdaj, se je kraljična sčasoma tako zelo zaljubila v sokola svojih sanj, da bi njena duša od hrepenenja skoprnela, če ga ne bi mogla več videti.

In kot da bi slutil kraljičnino skrivnost, se je sokol vsako noč zvesto vračal v njene sanje.

Neke noči sta letela nad pokrajino temnih sanjskih gozdov, srebrno oblitih z mesečino svetlega luninega ščipa. Sokol se je spustil nad jaso, ki se je srebrno svetlikala od rose, v kateri se je zrcalila mesečina. Nekajkrat je zaokrožil nizko nad jaso in kraljična je na srebrnini tal nenadoma zagledala kapljice krvi, ki so kot drobni živo rdeči cvetovi lebdele nad travo. Sokol je brezšumno letel nad sledjo v travi, kraljično pa je obhajala nenavadna tesnoba in ji kot teman obroč stiskala srce.

»Mi hočeš kaj povedati?« je vprašala sokola. Tedaj je sokol presunljivo vzdihnil in se strmo dvignil v zrak ter poletel nazaj čez globoke gozdove sanj. In jutro ju je ločilo vsaksebi, ne da bi bila mogla kraljična razvozlati skrivnost sanjske jase s kapljicami rdeče krvi.

Tam daleč v zasanjskem svetu pa je gospodar duš in sanj motril sanjalce in duše, ki so plule z njihovimi sanjami kot s čolni skozi skrivnostna razsežja brezčasa. In vsake toliko je priletel k njemu angel, ki je čuval duše na njihovi dolgi poti skozi prostranstva večnosti. Angel je gospodarju sanj pripovedoval o sanjalcih in o dušah, ki so plule z njihovimi sanjami.

»Povej, angel, kdo izmed sanjalcev največkrat posoja svoje sanje kot čoln, da v njem potujejo duše?«

Angel je sedel na desno stran gospodarja duš in sanj in zamišljeno sklonil glavo. Potem je rekel: »Kolikor mi je znano, gospodar sanj, je to kraljična, ki se je zaradi svojih sanj odpovedala vsemu dnevnemu življenju in živi samo še za noč in sokola svojih sanj. Pri tem še sama ne ve, kako zelo se je zaljubila v njegovo dušo.«

»In kdo je ta duša, skrita v sokolu, ki jo tako zvesto obiskuje v sanjah?« je vprašal gospodar sanj.

»To je duša princa, ujeta v telesu sokola. Princa, ki ga je davno nekoč zlobni čarovnik začaral v sokola, potem pa mu je lovec s puščico prebodel srce in ga ubil. Zdaj njegova duša potuje skozi prostor kot sivi sokol. A tudi duša princa, ujeta v sokolu, se je zaljubila v kraljično. Ljubita se onkraj življenja in smrti. Čeprav kraljična ne ve ničesar o duši princa, ki je ujeta v sokolu.«

»Nocoj bom letel s teboj, angel!« je ganjeno in zamišljeno dejal gospodar sanj. »Rad bi videl kraljično in sokola njenih sanj!«

Tako je tisto noč gospodar duš in sanj letel skupaj z angelom skozi neskončne planjave brezčasa. Mimo so s sanjami svojih sanjalcev kot s čolni plule duše na dolgi poti iskanja in odrešitve in se skrivnostno migotavo lesketale v tisočernih odsevih sanjskih pejsažev. Ene so bile že zelo dolgo na poti, druge so svojo pot šele začenjale, vse pa so se kot tisoče in tisoče raznobarnih kresničk svetlikale na prostranstvih nočnega neba. Gospodar sanj in angel sta med njimi ugledala kraljično, kako v sanjah leti skupaj s sokolom svojih sanj. Duša sokola je utripala v svetlem žarenju in tudi kraljičnina duša je v sanjah žarela kot kresnica. In gospodar sanj in angel sta videla, kako sta obe duši presunljivo utripali v istem svetlobnem ritmu, kot da bi bili eno. Gospodar sanj je molčal in se dolgo zaziral v sokolovo zaljubljeno dušo in duša se mu je zasmilila. Prav tako se mu je zasmilila duša njegove sanjalke.

»Prav imaš, angel, ljubita se onkraj življenja in smrti,« je dejal gospodar sanj. »Vrnil bom mladeniču telo, da bo lahko znova prestopil v čas živih.«

In gospodar duš in sanj je storil tako, kot je dejal, in duša sokola se je znova vrnila v telo princa. Ko ga je kraljična zagledala, je v njem takoj prepoznala sokola svojih sanj.

Ker je prestopil v čas živih in kot spomin na dolga sokolja potovanja svoje duše, pa je princ za zmeraj ohranil svoj sokolji pogled.

Nagrade

- ♦ Zlatnik poezije za življenjsko delo, 2018
- ♦ večernica: 2010 *Cesar in roža*
- ♦ desetnica: 2011 *Cesar in roža*, 2007 *Živa hiša*
- ♦ IBBY častna lista, 2012 *Cesar in roža*
- ♦ nagrada Janusza Korczaka, Poljska, 2000 *Muc Mehkošapek*
- ♦ Parole senza Frontiere, Italija, 2004 *Škrat s prevelikimi ušesi*

Nominacije

- ♦ večernica: 2017 *Čarimatika*, 2011 *Roža v srcu*, 2009 *Vprašanja srca*, 2004 *Pogašeni zmaj*, 2002 *Ukradene sanje*, 1999 *Muc Mehkošapek*, 1997 *Ure kralja Mina*
- ♦ desetnica: 2023 *Skrinjica sinjega maka*, 2020 *Kraljična onkraj ogledala*, 2017 *Čarimatika*, 2015 *Barka zvezd*, 2014 *Zaljubljeni tulipan*, 2010 *Vprašanja srca*, 2004 *Pogašeni zmaj*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2014 *Princesa srca*
- ♦ znak zlata hruška: 2023 *Skrinjica sinjega maka*, *Mižekmiž*, *Vse-bine srca*, 2022 *Drobne pesmi*, *Princesa kamnitih besed*, 2015 *Barka zvezd*, 2012 *Svilnate rime*, 2011 *Roža v srcu*

Bibliografija

- ♦ *Mižekmiž, mornar sveta*, Celjska Mohorjeva družba, 2022, 6+, poezija, slikanica
- ♦ *Skrinjica sinjega maka*, Založba Pivec, 2022, 9+, kratka proza, slikanica
- ♦ *Vse-bine srca*, Založba Pivec, 2022, 13+, antologija (poezija, proza, dramatika)
- ♦ *Drobne pesmi*, KUD Sodobnost International, 2021, 13+, poezija
- ♦ *Čarimatika*, Založba Pivec, 2016, 6+, poezija
- ♦ *Barka zvezd*, Obzorja, 2014, 13+, poezija
- ♦ *Svilnate rime*, MKZ, 2011, 9+, poezija
- ♦ *Cesar in roža*, Miš založba, 2009, 13+, pravljice
- ♦ *Muc Mehkošapek*, Epta, 1998, 6+, pravljica, slikanica
- ♦ *Ure kralja Mina*, MKZ, 1996, 9+, fantazijska pripoved

Kontakt:
bina.zmavc@gmail.com

Cvetka Bevc

Tema etnične pripadnosti v tej knjigi ni v ospredju, gre bolj za podtekst, ki se dobro povezuje s skupnim imenovalcem različnih tematiziranih problematik: osebno svobodo mlade ženske v odnosu do drugih.

(Ivana Zajc, *Sodobnost*, 2019)

proza

Izbrano delo

Božiček v ušesu, Maribor, Založba Pivec, 2018

Mladinski roman *Božiček v ušesu* spremlja zgodbo štirinajstletne Oje, ki si je pred kratkim zlomila roko. Tudi sicer je njeno življenje dokaj pestro. Rodila se je mami Slovenki in očetu Afričanu, sama pa je belopolta. Njeno pripoved, ki se začne okrog božiča 1999, spremljamo kot kolaž sedanjosti in reminiscenc na dogodke, ki so na Ojo še prav posebej vplivali. Doživela je že veliko: vojaške nemire v Nigeriji, izseljenišтво v Londonu in prihod v Slovenijo. Vsemu temu se pridružijo še običajne najstniške težave: iskanje identitete, družinske težave, prva ljubezen in novi prijatelji.

Oja je izvrstna flavtistka, a njena prava strast so barve in slikanje. Ji morda Božiček, ki se od nesreče naprej vztrajno pojavlja v njenem ušesu, dopoveduje prav to?

Odlomek

HIŠICA IZ PESKA

Kraj dogajanja: *Tarkwa bay, Nigerija*

Čas dogajanja: *21. junij 1993*

Pripovedovalec: *Oja, stara sedem let*

»Tri, štiri, zdaj!« zakričim. *Bàbà bàbà*, dedek Kalu je na glavo obrnil naslednje vedro peska. Stolp na desni strani hiše je še višji. In za njo sem na pesek s palico narisala celo vrsto živali. Hura, kako lepe so! Lopatko zasadam v pesek, že polnim z njim drugo vedro. Preden se *abiyamo*, moja mamica, vrne, morava zgraditi najlepšo hišo. Največjo hišo na plaži. Še dobro, da je na obali toliko peska in kamenčkov, s katerimi jo bom okrasila.

»*Bàbà bàbà*, ali bova naredila še hlev za dinosavre?« vprašam in pobožam svojo igračko stegozavra.

Bàbà bàbà, ki je ravno hotel steči k morju po vodo, se ustavi. Prikima. On takoj razume. Ni mu treba dvakrat razlagati. Ali pa petkrat. Tako kot atu. Najbrž je zato ata samo en *bàbà*.

»Ali veš, zakaj so dinosavri umrli? Nihče jim ni zgradil hleva, da bi se pogreli. Pa tako je bilo mrzlo,« razlagam na glas, čeprav je dedek že stekel k velikemu morju. Velikemu

morju se drugače reče tudi ocean. *Òkun*. Gromozanski je, zato moram paziti, da se moj stegozaver v njem ne utopi. Če bi bil iz lesa, bi plaval na vodi. Mi je povedal *bàbà*, ki je prijatelj z lesom. Zato iz njega tudi reže različne stvari. Ne, pa saj moj stegozaver ne bo umrl. Na vrh stolpa ga bom postavila. Tu ima lepši razgled. Ampak ko je živel, je bil velik dinosaver.

»Imel je možgane, velike kot lešnik. Bil je neumen,« mi je povedal Linan. Linan je včasih hudoben. Čeprav je moj brat. In je bilo hudobno, da je rekel, da je bil moj stegozaver neumen. Ker tudi meni kdaj reče, da sem neumna. On to najbrž pravi, ker sem jaz *Oyibo*. Belka. Belci so včasih imeli črnce zaprte na ladjah. Bili so zelo hudobni. Moja mama je tudi *Oyibo*, ampak tako kot jaz tudi ona ni hudobna, razen kadar me sili jesti zelenjavno juho.

Dedek Kalu je prinesel vodo. Slana je. Zato bodo stene hiše še bolj trdne. Nič jih ne bo moglo porušiti. Niti največji vihar ne. In tudi stegozaver bo na varnem.

»*Abiyamo* Vida se pelje na vodnem skuterju. Pomahaj ji!« me opomni dedek.

»Bom, dedek Kalu,« rečem in pomaham. Nisem prepričana, da je tisti skuter res mamin. Predaleč je, da

bi prepoznala njene svetle lase. In belo kožo, ki diši po medu. Moja mamica je lepa.

Kako je to smešno. Dedek jo kliče *abiyamo* Vida. Vedno tako reče. In v svojo govorico zmeša cel kup drugih besed. Takih, ki hecno zvenijo. Kot *bàbà bábá*. Meni so všeč. Zato jih tudi sama govorim. To so yoruba besede. Niso angleške. Čeprav so tudi nekatere angleške smešne. Kot da bi se komu kolcalo, ko jih pove. Linanu se ne kolca, kadar govori z nami tako, kot se uči v šoli. *Bàbá* pravi, da je tako prav. Da je to pravilna govorica. Ampak pravilna govorica je tudi tisto, kar govorim z mamico. Slovenska.

Bàbá se jezi, kadar se z mamo pred njim pogovarjava v slovenščini. Samo nekaj besed zna. Nikoli se ni naučil. Naju takrat ne razume. Pravi, da kujeva zaroto. Ne vem, kaj to pomeni. Najbrž nekaj hudega. Ker se atu naguba čelo. Taka ravna črta se mu naredi med očmi. In mama potem prične govoriti tako kot Linan. Angleško. Se mi zdi, da jo je strah tiste atove gube na čelu.

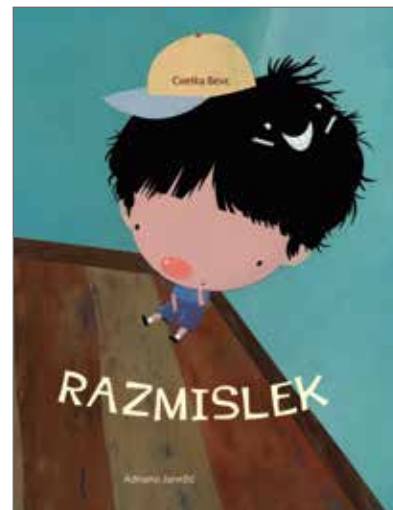
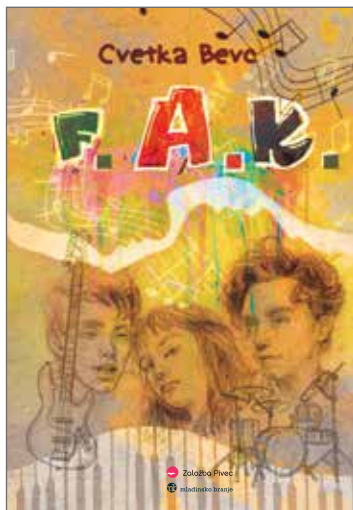
Ona je prišla iz druge dežele. »Za devetimi gorami sem doma,« pravi in kadar se tako zastrmi čez vodo oceana, ji je najbrž dolgčas. Mi je pokazala slike tiste dežele Slovenije. Tam je vse zeleno. Pravijo ji Zelena dežela.

Nominacije

- ♦ večernica: 2012 *Desetka*
- ♦ desetnica: 2023 *F. A. K.*, 2020 *Božiček v ušesu*, 2014 *Čivknjeno od začetka do konca*, 2012 *Desetka*, 2011 *Pesem za vilo*

Bibliografija

- ♦ *Očku ne bom več pisal pisem*, Družina, 2024, 13+, realistični roman
- ♦ *Poletje z utrinki*, KUD Sodobnost International, 2024 (prvi izid), 9+, fantazijska proza
- ♦ *F.A.K.*, Založba Pivec, 2021, 16+, realistični roman
- ♦ *Stekleni plameni*, Založba Pivec, 2020, 13+, realistični roman
- ♦ *Modri med*, Celjska Mohorjeva družba, 2020, 6+, pravljična slikanica
- ♦ *Božiček v ušesu*, Založba Pivec, 2018, 16+, realistični roman
- ♦ *Čivknjeno od začetka do konca*, KUD Sodobnost International, 2013, 9+, fantazijska proza
- ♦ *Razmislek*, Morfem, 2013, do 6 let, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Desetka*, Arsem, 2012 (prvi izid 2010), 16+, zbirka kratke realistične proze
- ♦ *Pesem za vilo*, Vodnikova založba, 2009, 6+, kratka fantazijska proza

Kontakt:
cvetka.bevc@gmail.com

Neli Kodrič Filipič

V zmedu dogodkov odkrivamo življenjske zgodbe in medosebne odnose najstnikov, kjer se avtorica osredotoča na ženski del ekipe, predvsem na njihovo doživljanje spolnosti in spolne identitete. Roman o mladih v sodobni družbi brez vrednot, o tavanju in iskanju smisla, kjer umanjkanje duševne opore in ljubezni vodi v brezvoljnost in napačne odločitve.

(dobre knjige.si)

proza

Izbrano
delo

Fronta, Ljubljana, Cankarjeva založba, 2021

Roman o peterici srednješolskih prijateljev med poletnimi počitnicami, o medsebojnih odnosih, vsakdanjem druženju, divji zabavi, pa tudi o zadregah, lažeh in zamolčanih stvareh, tekmovalnosti in iskanju moči. Pod površino, ki se vrti okrog radijske aplikacije za pametne telefone Fronta, s katero so povezani, je to zgodba o spolnih identitetah, družbenih razmerjih, ranljivosti mladih na spletu in iskanju svojega mesta v družbi. Dogajanje, ki se večinoma vrti okrog Fronte in okrog zasledovanja zanimivega neznanca, se odvija v mestu, vendar splet naključij prijatelje zapelje v osamljeno kočjo nekje v divjini, kjer ostanejo brez pametnih telefonov. Ko se morajo vrniti domov, se izkaže, da je bila Fronta več kot aplikacija za zabavo, saj jih je ves čas prikrito snemala. Njihove iluzije se razblinijo, a tako ranjeni in spremenjeni imajo priložnost za resnično zorenje.

Odlomek

Odbleski zahodnega sonca v okenskem steklu mestnih hiš so kot mežikajoči pogledi. Prežarjen asfalt in ožgana trava pod njihovimi podplati, oboje diši po zemeljski smoli. Znoj na dlaneh, kapljice, ki jih zadržuje zgornja ustnica, mokrota, ki na majicah nad prepotenimi hrbti zariše abstraktne oblike, neizgovorjene besede, vse to je eno in isto – nekakšna svoje glava nuja brez namena. Hodijo in se pogovarjajo drug z drugim ali molčijo drug ob drugem. Nimajo načrta, da bi morali kam priti. Ves ta nemir v telesih, raztrgane misli, ki jim oblikujejo besede, pa tudi potlačeni občutki, ki včasih upognejo kak gib, zarišejo izraz na obraz – toliko vsega je, kar je treba doživeti. Doživetja so plen, ki se rad skriva, treba ga je najti, si ga vzeti; nič hudega, če ob tem dobiš kakšno rano, ne preveliko, takšno, ki se jo da zlizati, preboleti, in brazgotino ponosno razkazovati kot svojo moč. Ta moč je negotova – ko jo najbolj potrebuješ, se pritaji, da bi pozneje, ko nanjo že pozabiš, znova udarila na plan z neupravičenim bahaštvom. Težko je biti živ, še težje obvladati vse te sile, ki te oblikujejo, sedeti za krmilom *brezoceanke*, pluti po ničemer, ne vedeti ničesar, še manj razumeti – in se pretvarjati, da je vse pod kontrolo, da greš – že nekam.

»Hej hej, kaj imamo tu?« Beno namigne na leseno ploščad, konstrukcijo, ki visi nad gladino reke. Zastanejo in ocenjujejo.

»Tistega tam poznam na videz. Ni iz naše šole. Kakšna družbica,« zažvižga Karlo.

»Kaj ni tista tam v modrem, ja, ona je ...« se poskuša spomniti Soška.

»Monika,« jo dopolni Luna.

»Grozno, in to naj bi bil parti?« se zgraža Soška.

»Izborna katastrofa,« Beno porogljivo kritizira.

»Muska je pa fajn,« omeni Vanja previdno. Nikoli ne ve, kaj bo Soška rekla glede česarkoli, če bo omalovaževala ali hvalila.

»Kot bi poslušali mojo listo s Fronte,« tokrat pohvali.

»Mogoče jo pa poslušajo.«

»Ti kekci? Ne verjamem.«

»Spodaj obračajo na žaru, in to ne enega, več. A slišiš, kako diši?« Beno boksne Karla v ramo.

»Slišim. Do sem vleče, kamerad!«

»Dajmo že, no,« se naveličano odloči Luna, »počekirajmo tole. Da se ne boste tu živi požrli od zavisti.«

»Ja, crkujemo od dolgčasa. To spodaj ne more biti slabše kot nič,« pritrdi Soška.

Počasi se spustijo po betonskem nabrežju, tudi nekoliko negotovo čakajo, če se bo kakšen znan obraz obrnil k njim, pomahal, jih povabil, a to se ne zgodi. Soška zna urediti take zadrege. Pomiga z boki, dvigne komolce v zrak, vrže glavo nazaj. »Dajmo malo džuskat, no!« prime Luno za roko. Tej se ne ljubi, deluje leseno. Tudi družba tam spodaj je lenobna, rahlo se pozibavajo ob glasbi, ker morajo paziti na pijačo v plastičnih kozarčkih. Beno vrže na tla starinski snemalnik, ki ga je za Soško ves čas potrpežljivo tovoril s sabo, pograbi Soško, jo zasuče, obrne, zavihti, ulovi, da zavrešči. Majica se ji napihne navzgor kot dežnik v vetru. Iz družbe spodaj jih opazijo. Nekdo pojača glasnost, energija se dvigne.

Soška povleče Bena dol, med ostale. Naredita si prostor na ploščadi in nihče ne nasprotuje, nekakšna lagodna mehko vlada med njimi; odprtost, ki ne izvira le iz gina

in platenk tonika, ki se hladijo v vrečki, napol potopljeni v vodi. »Soška!« jo nekdo pokliče. Ko se ozre, zagleda nasmejan obraz in roko, ki ji ponuja iksi. »Boš? Danes je vse zastoj.« Soška vzame, seveda vzame, kdo bi se tega branil.

»Hej, tudi jaz bi,« zahteva Beno, ki ne zamudi rad nobene priložnosti, še posebno brezplačne. Pomaha še Karlu: »Pridi, kamerad, tukaj imamo en tak mini komunizem, sama dobra roba, vse je za vse!« Karlo se jima pridruži, tudi on dobi svoj iksi.

»Kaj dogaja, ljudje? Čigava zabava je to?« se Soška ozira okrog. Sprva ji nihče ne odgovori, kot da jih ne briga. Vztraja, ker hoče zmeraj vse vedeti, in nekdo jo opozori na nekoga med plesalci. Očka mu je častil parti za polnoletnost, razloži. Soška odmahne z roko, važno je le, da je žur.

Nagrade

- ♦ zlata hruška: 2023 *Kdo je kriv, da je zima bela in druge zgodbe*
- ♦ Kiklop, Hrvaška: 2009 *Punčka in velikan*
- ♦ Lice knjige: 2009 *Punčka in velikan*
- ♦ Levstikova nagrada: 1995 *Lov na zvezde*

Nominacije

- ♦ večernica: 2014 *Solze so za luzerje*, 2012 *Ali te lahko objamem močno?*, 2004 *Na drugi strani*
- ♦ desetnica: 2024 *Kdo je kriv, da je zima bela in druge zgodbe*, 2022 *Fronta*, 2018 *Povej mi po resnici*, 2017 *Požar*
- ♦ Levstikova nagrada: 2017 *Povej mi po resnici*
- ♦ Modra ptica: 2016 *Povej mi po resnici*
- ♦ nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico: 2010 *Punčka in velikan*
- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Emil v ogledalu in druge zgodbe*, *Zvezde padajo z neba in druge zgodbe*, 2017 *Požar*, 2016 *Sneaker*, 2010 *Punčka in velikan*

Bibliografija

- ♦ *Emil v ogledalu in druge zgodbe*, Založba Pivec, 2023, 6+, kratka realistična proza
- ♦ *Zvezde padajo z neba in druge zgodbe*, Založba Pivec, 2023, 6+, kratka realistična proza
- ♦ *Solze so za luzerje*, MKZ, 2023 (prvi izid 2013), 13+, realistični roman
- ♦ *Kdo je kriv, da je zima bela in druge zgodbe*, Založba Pivec, 2022, 6+, kratka realistična proza
- ♦ *Fronta*, Cankarjeva založba, 2021, 16+, realistični roman
- ♦ *Požar*, MKZ, 2018 (prvi izid 2016), 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Povej mi po resnici*, MKZ, 2017, 16+, realistični roman
- ♦ *Ali te lahko objamem močno*, MKZ, 2011, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Punčka in velikan*, MKZ, 2009, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Na drugi strani*, MKZ, 2006 (prvi izid 2004), 13+, fantastični roman

Kontakt:

neli.filipic@guest.arnes.si

Mateja Gomboc

Socialno-psihološki mladinski roman *Balada o drevesu* je pretresljiva pripoved o ljubezni in smrti, ki bralca posrka v vrtinec mračnih, a tudi lepih trenutkov. /.../ V zgodbi ima posebno mesto glasba, zlasti klasična, ki jo interpretira Ada, o njej razmišlja, jo občuti.

proza

(iz utemeljitve za nagrado desetnica 2022)

Izbrano delo

***Balada o drevesu*, Dob, Miš založba, 2021**

Predstavitev

V romanu se prvoosebna pripovedovalka Ada, dijakinja 3. letnika gimnazije in nadarjena violinistka, sooča z življenjem po samomoru svojega fanta Majka. V dneh po tragičnem dogodku se Ada srečuje z mnogimi ljudmi, ki so ji v oporo in ki vsak po svoje doživljajo Majkov odhod. Hkrati se v retrospektivah pred nami odvijajo pretekli dogodki Adinega in Majkovega življenja. To je zgodba o tragičnem soočanju s smrtjo, pa tudi o čudoviti ljubezni in prijateljstvu ter sočutni pomoči drug drugemu, ko se vsi, ki ostajajo, soočajo s številnimi vprašanji in različnimi čustvi od žalosti in jeze do želje po razumevanju nerazumljivega.

Odlomek

Nedelja zjutraj

Odprem oči. Jutro je mirno, z ulice nobenega hrupa, v stanovanju nobenega šuma.

Prvi dan brez Majka na tem svetu.

Vsako jutro od danes naprej bo Majk spet in spet umrl. Vsakič, ko bom odprla oči, bom videla *tisto*. Postalo je tako del mene, da sem to jaz. Jaz, ki imam pred očmi mrtvega Majka.

Koliko časa bo trajalo, da bo moja prva jutranja misel? Koliko časa bo tako bolelo in me dušilo?

Prišlo bo, enkrat bo moralo priti, da se bo odmaknil. In se bom nanj spomnila šele minuto pozneje, nato pol ure, pa sredi dopoldneva. Morda bo kdaj minil dan, ne da bi pomislila nanj. A zdaj še ne vem zanj. Ne morem si ga še predstavljati.

Passio. V latinščini to pomeni *strast* in *trpljenje*. Dva nasprotna pola, ki na videz nimata nič skupnega. A še kako imata! Če ljubiš, trpiš in se bojiš, da boš tisto izgubil. Trpiš, ker ljubiš. Ljubila ga bom vse življenje. In trpela.

Dan pred mano je prazen kot golo notno črtovje. Tudi jutrišnji bo tak. In od danes naprej vsak.

Ima kdo kak dober načrt za prihodnost? Ustaljene tirnice so vsaj varne. Šola, violina, vmes prijatelji, dom. Drami

me želja, da bi kaj spremenila. Šla v tujino, študirala kje drugje, začela znova? Postala čisto samostojna? Si z violino služila denar, morda celo z igranjem na ulici? Kamor koli bom šla, vsepovsod bom prenesla staro Ado. Z njim v neizbrisljivem znamenju. Šla bom naprej, živela bom, vsak novi dan bom dodajala prejšnjemu, starejša bom. Postajala bom starejša od Majka, ki je otrpnil v času pri svojih nedosegljivih osemnajstih letih in bo tam obstal. In je otrpnil v mojem srcu in tam obstal.

Nikoli več ne bomo takšni, kot smo bili prej, je včeraj rekel Val. Zame to v celoti velja.

Obide me: v tem letu, ko sem bila Majkova, sem drevo v sebi komaj kdaj čutila. V ponedeljek se mi je spet oglasilo in zdaj zamahuje s svojimi vejami.

Prosim te, Majk, ne odidi iz mene. Ti si ga umiril. Dal si mi vedeti, da zmorem. Ostani v meni. Naj te ne pozabim. Ne smem te pozabiti, ne. Kamor koli bom šla, boš z menoj.

A jaz ostajam. In ti v meni.

S pogledom preletim sobo. Treba jo bo preurediti. Ne sme več biti taka, kot je bila, ko jo je on gledal. Prevečkrat me bo spomnila nanj. A zdaj še vsi spijo, ne morem premikati pohištva. Narisala bom novo sobo, vse bom predvidela, da bo čisto drugačna. Ja, tako bom naredila.

Z Ino greva teč. To mi je v uteho. Nekaj bom morala početi, z nečim si bom morala napolniti dneve. Pogledam na uro, prezgodaj je še, ne smem je zbuditi, je rekla. Vstanem in sedem k mizi. Odprem predal in pobrskam po njem. Izpod not in šolskih testov potegnem zvezek, ki mi ga je za novo leto podaril Majk. »Da ne boš pisarila

samo not,« se je takrat pošalil. Vanj bom narisala načrt sobe. In načrt življenja. In kaj napisala. Škatle s tistimi pubertetniškimi ljubezenskimi izlivi ni več. Tudi tiste Ade ni več. Zdaj moram napisati nekaj drugega. Odprem zvezek in ga poneseš k nosu. Diši po novem. Veliko ti imam povedati.

Nagrada

- ♦ desetnica: 2022 *Balada o drevesu*

Nominacija

- ♦ znak zlata hruška: 2024 *Maks*

Bibliografija

- ♦ *Skrivnosti Neli Smrkolj*, Miš založba, 2024, 9+, realistična pripoved
- ♦ *Vse živali družine Cmok*, Miš založba, 2024, 6+, zbirka kratke realistične proze
- ♦ *Maks*, MKZ, 2023, 6+, zbirka kratke realistične proze
- ♦ *Balada o drevesu*, Miš založba, 2022 (prvi izid 2021), 16+, realistični roman
- ♦ *Sposojena babica Štefi*, Miš založba, 2022, 13+, realistični roman
- ♦ *Matic in Meta za obranitev planeta*, 2017, informativna slikanica
- ♦ *Matic in Meta vsepovsod* (2015, prvi izid 2012), bonton, informativna slikanica
- ♦ *Kdo si pa ti?*, Mladika, 2014, 6+, kratka realistična proza, slikanica
- ♦ *Tinka²*, 2014, Družina, 9+, realistična pripoved
- ♦ *Ime mi je Jon*, Mladika, 2013, 16+, realistični roman

Kontakt:
gomboc.mateja@gmail.com

Marjana Moškrič

proza

Roman o zorenju najstnikov, ki je postavljen v izrazito distopično scenografijo in poudarja pomen narave, prijateljstva in ljubezni. Družbenokritično naravnano besedilo bralcem zastavlja pomembna vprašanja glede razvoja sodobne tehnologije, pomanjkanja pristnih človeških stikov in onesnaževanja okolja. Čeprav se dogaja v nedoločnem času in prostoru mlade bralce sooča z aktualnimi problemi.

Roman je avtentičen opis distopične družbe, kjer se človečnost po zaslugi mladih zanesenjakov spet sestavi, njihove vrednote pa premagajo izrojenost kolektiva (kot se za mladinski roman tudi spodobi). Gre za svež, drzen roman tega žanra v (plahem) slovenskem okolju, ki dopušča prostor za lasten globlji razmislek o sodobni družbi.

(iz utemeljitve žirije za večernico 2024)

Izbrano
delo

Sneg, Ljubljana, KUD Sodobnost International, 2023

Predstavitve romana

Socialno psihološki roman *Sneg* realistično govori o temni prihodnosti (antiutopija), ki je morebiti že tu. Dogajanje je postavljeno v zasneženo mesto Ledina, ki je razdeljeno na revni in bogati del, nadzorovano z droni, šok (policijskimi) urami, nočnimi stražami in žico. V njem se srečajo trije najstniki, Edo, Jara in Oskar, ki prihajajo iz različnih predelov, bogatega, revnega in umetniško navdahnjenega. Združi jih njihovo nezadovoljstvo s svetom, v katerem živijo, hrepenenje po lepši prihodnosti in pripravljenost, da bi za spremembe storili karkoli. Naletijo na ovire, skrivnosti in vprašanja. O preteklosti, o bitjih, ki so ali niso, o skrivnostnem starodavnem gozdu in ali je legendarna prerokba res nastala v davnem času ali je samo plod domišljije deda Hrasta. In nenazadnje, bodo še kdaj zacvetele srebrnice, skrivnostne rože, ki naj bi jih posejala Luna. Pri odraslih vedno znova trčijo ob zid molka, vendar kmalu spoznajo, da niso tako malodušni, kot se zdi, in da se na skrivaj marsikaj dogaja in da tudi njim ni vseeno za svet okoli njih. Strpnost, sočutje in prijateljstvo, na čelu s človečnostjo, so svetli žarki, ki razsvetljujejo mračnost in tesnoba Ledine.

Predvsem pa biti viden, biti slišan.

Dve poglavji

Edo in gozd

Gozd je dal Edu nekaj najlepšega, kar si si je mogel zamisliti. V njem je bilo nekaj dobrega, vsaj kot je on razumel dobro. Tam je bil miren, počutil se je kot človek. Bil je nekdo, ne pa zguba, luzer, ščurek, klošar ... In to sploh še niso vse besede, ki so jih kar tako, mimogrede, zmetali vanj.

S svojim starim zarjavelim kolesom je do gozda potreboval petnajst minut. Ko je vstopil vanj, mu je bilo, kot da bi ga kdo pričakoval, ga objel ... Zasidral se je na tla pod velikanska drevesa, okoli njega je brenčalo, šumelo, gomazelo, drhtelo ... Listje se je premikalo v nevidnem vetru, s to uganko se je lahko ubadal ure in ure. Brezvetrje. Listi pa se kar premikajo, eden sem, drugi tja, tretji je pri miru, kakšen pa drhti.

Tukaj so bile še živali: ptice, zajci, veverice, srne, polhi ... Tudi divje svinje je videl.. Vse okoli njega je živelo. In on je bil eden izmed njih. Samotna žival, ki z njimi ni bila več sama.

Zazrt v krošnje dreves, se je popolnoma odklopil in predal ... Takrat se je včasih pojavil nekakšen šepet, prisotnost nečesa ... Celo dihanje ... Zavedal se je, da ni ničesar, da si samo domišlja, vendar je vseeno sanjaril in si želel, da bi nekaj res obstajalo ... Tudi to si je želel, da bi imelo čudežno moč in bi je dalo še njemu malo.

Saj vem, moje dihanje, moja domišljija, si je govoril pod starimi očaki in skušal pregnati misli, ki so ga težile in mu kljuvale v glavi: Včasih bi rad, da bi šel kdo za hip noter vame, da bi začutil, kako mi je, kako sem skoz in skoz beden in sam, da sem senca, ne pa nekdo. Da sem res samo prekleta zguba iz zjebane Zaplate, iz geta manjvrednih ljudi. Ščurek! Vsak te lahko zdrobi in

pohodi, z vso pravico te. In ta moj fak! Znova in znova ga bom ponavljal, da se bodo imeli nad čim zgražati. Moj fakfakfakfak jih moti, moja obleka jih moti, vse na meni jih moti, najbolj pa to, da sploh sem. Pa samo petnajst let sem star.

Vse to se je v gozdu razblinilo. Pogovarjal se je z njim, z drevesi, z vsem, kar leze in gre. S sabo. Predvsem pa z mamó. Njena podoba je iz leta v leto bolj bledela. Izgubljal jo je. V gozdu pa jo je spet našel. Kako, ne? Ona mu ga je dala, gozd.

Besede še vedno vrejo

V mali kuhinji je postalo prijetno toplo. Edo je skuhal čaj in izbrskal škatlo piškotov. Že prej polna miza, je bila popolnoma zasuta. Nekaj časa je bilo slišati samo srkanje in hrustanje.

»Zdaj mi pa končno povej, kaj si danes nameraval,« je Edo prekinil njun molk.

»Saj vidiš, kaj,« je Oskar pomignil proti svojim stvarim, ki jih je začel z mize počasi zlagati nazaj v nahrbtnik.

»Kam si hotel?«

»V tem primeru je čisto vseeno, kam. Tisti, ki mu je bilo namenjeno, bi videl kjer koli. Samo to vem, da moram nujno napisati sporočilo.«

»Za koga?«

»Saj veš, za koga,« je odvrnil Oskar. »Nekaj je, tega ne moreš zanikati, in obema je tisti pomagal. Ne more biti naključje.«

»Veš, kaj pa jaz mislim? Takrat, ko si delal grafit na Monolitu, si že imel vročino, zraven pa še polno glavo tega Lešija, in si se podpisal tako, kot si se. Za tisto na Modrinu pa ... Nekdo je videl tvoj podpis in si ga je prilastil.« Edo ni popustil.

»To sva že obdelala in niti slučajno ni kdor koli,« je vztrajal Oskar.

»No, in kaj si hotel sporočiti?« se je Edo odločil, da mu ne bo več ugovarjal.

»Narisal bi kletko, pravzaprav mišnico, v njej pa Ledino, da bi čuvar gozda videl, kako smo tudi mi ujeti.«

Če vse vidi, tako ali tako ve, si je mislil Edo.

»Boš rekel, če vse vidi, tudi to ve,« je Oskar na glas izgovoril Edove misli. »Pa saj je vseeno. Dober grafit bi bil. Se strinjaš?«

»To pa res,« mu je pritrdil Edo.

»Saj! Varuhi, droni in še kaj nadzorujejo vsak naš korak. In veš kaj! Vedno manj mi je jasno. Da nekoga zebe, da je lačen in v temi, na drugi strani pa Futura in El, z milijoni lučk in v izobilju vsega, čeprav se mi zdi, da jim to prav nič ne pomaga. Zadrto in bedno vzdušje, brez domišljije. Pojma nimaš, kako me je sram. Res bi rad kaj naredil.«

Kar poglej Meglico. Večina nima dosti, vendar je tam posebno vzdušje. Tam se diha in živi. A veš, da se je večina umetnikov zatekla vanjo? Živijo od drobtinic, tako kot Goro in Sale, tudi Zoran nima kaj dosti, pa se nihče ne pritožuje, vse si delijo in pomagajo na vse strani,« je za trenutek utihnil. »Obožujem Meglico. Ljudi, hiše, drevesa, vse kar je v njej, včasih se bojim da bo izginila.«

»Jaz tudi,« je šepnil Edo.

»Imamo delavnice in predavanja. Učijo nas vrhunski umetniki, pravi Zoran, saj je tudi on. Zraven govorijo vse mogoče stvari, kot recimo *Knjiga je orožje, vzemi jo v roke* ... Le kako lahko knjiga premaga varuha? Čeprav se nam zdi čudno in nemogoče, hočemo verjeti, da je to mogoče. Le kakšen svet bi bil to, če še to ne bi šlo. Ali bi sploh še obstajal?« je umolknil in se zdrznil. »Veš, kaj? Lahko bi začela skupaj delati grafite. Imam kup načrtov in gotovo jih imaš tudi ti. Mislim, da bi bila ubijalsko nor par,« je bil naenkrat ves navdušen, trenutek kasneje pa je utihnil in ga obupano pogledal. »Res se bojim, da se mi meša.«

»Mislim, da je bilo za danes že vsega dovolj. Kaj če bi šla spat?« je predlagal Edo.

»Še najbolje,« se je strinjal Oskar.

Nagrade

- ♦ večernica: 2024 *Sneg*, 2003 *Ledene magnolije*
- ♦ desetnica: 2016 *Sanje o belem štrpedu*, 2009 *Stvar*
- ♦ najboljši prvenec: 1998 *Čadavec*

Nominacije

- ♦ desetnica: 2005 *Ledene magnolije*

Bibliografija

- ♦ *Sneg*, KUD Sodobnost International, 2023, 16+, realistični roman
- ♦ *Sanje o belem štrpedu*, Litera, 2016 (prvi izid 2015), 16+, realistični roman
- ♦ *O sivem mestu in črni roži*, Genija 2008, 9+, kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Stvar*, Družba Piano, 2009 (prvi izid 2007), 13+ fantastična pripoved
- ♦ *Ledene magnolije*, Cankarjeva založba, 2005 (prva izdaja 2002, več izdaj), 16+, realistični roman
- ♦ *Pravljica o belem in črnem*, Franc-Franc, 2004, 9+ kratka fantastična proza, slikanica
- ♦ *Potovanje v nekoč*, Karantanija, 2001, 9+ fantastična pripoved
- ♦ *Čadavec*, Franc-Franc, 1998, 16+, realistični roman

Kontakt:
marjana.moskric@gmail.com

Damijan Šinigoj

Motiv dokazovanja svoje lastne vrednosti je med najstniki najbrž star toliko kot človeštvo samo; preizkušanje mej prepovedanega prav tako. Roman, ki je postavljen v sodobno družbo, skozi avanturistično zgodbo odgovarja na oboje. /.../ Splet naključij in domnev poveže zgodbo treh pogrešanih, pri čemer avtor nevsiljivo opozarja na problem onesnaževanja, pa tudi na požrtvovalno prostovoljno delo reševalcev.

proza

(iz utemeljitve za nagrado desetnica 2021)

Izbrano delo

Kjer veter spi, Dob, Miš založba, 2020

Če se pisanja zgodbe, ki se dogaja v eni izmed stotin slovenskih jam, loti avtor, ki je tudi sam dolgoletni jamar, bi bilo prav mogoče, da bi bralcem ponudil sicer jamarsko korektno branje, a brez omembe vrednega literarnega naboja. Damijan Šinigoj je v svojem mladinskem romanu *Kjer veter spi* naredil malce drugače in tako rekoč iz nič, iz preprostega domisleka, da bi mladenko v jamo popeljal jamarski pripravnik in bi se imela fino, spletel pravo pustolovščino. Pravzaprav je tako, da nenadejana in potencialno skrajno nevarna avantura - naredi par. Ob igrivi zgodbi o izzivu, s katerim sta soočena mlada protagonistata, je avtor dodal še pripoved o akciji jamarske reševalne službe ob iskanju pogrešanega gozdarja, a ključno je vendar le nekaj - napeta zgodba ponudi najmanj dva srečna konca.

Odlomek

»Saj v bistvu je zelo zelo lepa jama,« je presenečeno priznala Irena, ko sta hodila že nekaj časa.

Blaž, ki je hodil pred njo, se je ustavil in na obrazu se mu je za hip zarisal ponosen izraz.

»Ja, res je, saj zato sem jo pa izbral. Na začetku je malo akcije, da ti kri hitreje požene po žilah, nato je ozka, da se malo pomatraš, potem se pa začne odpirati in se počasi kičiti ...«

»Kot ženska,« je smeje ugotovila. »Nobene ne boš dobil takoj in zlahka, vedno se malo delamo *hard to get*, ko zadeve počasi postajajo resne, se pa čedalje bolj lišpamo, da pričakovanja rastejo ...«

»Ne bi vedel,« je razpoloženo odvrnil med hojo, »jaz sem vedno samo do *hard to get* prišel, do *pogovori se z mojo roko, ker te jaz ne poslušam* ...«

»To se pa absolutno ne strinjam,« ga je zavrnila resno, »poglej, pri meni si prišel že do točke, ko se še posebej lišpam samo zate!«

Blaž se je obrnil proti njej in hotel protestirati, a je le bruhnil v smeh. Irena je bila po obrazu vsa blatna, pramen las, ki ji je po navadi prav umetelno segal čez desno obrv in ji nagajivo silil v oko, kakor da je neukročen povsem naključno, je bil zdaj povsem blaten in trd in je

pod čudnim, nenaravnim kotom kukal spod čelade. Pa še koketno je nagnila glavo in spogledljivo mežikala z očmi. »A sem se dobro napravila samo zate?« ga je vprašala še vedno resno, potem pa bruhnila v smeh in blatni koder zatlačila pod čelado.

»Za prvi zmenek je povsem sprejemljivo,« se je zasmejal. »Počakaj, se še jaz malo uredim zate ...«

Z blatno rokavico je potegnil pod nosom in si narisal brke. Tudi on je nagnil glavo, našobil ustnice in se popačeno spogledljivo zagledal v Ireno ter pretirano hitro mežikal z očmi.

»A bo?«

Nekaj časa sta se nenadzorovano smejala, potem je smeh počasi pojenjal. Brez besed sta nadaljevala pot po čedalje bolj prostornem rovu, ki se je čez čas odprl v res prostorno in s sigastimi tvorbami lepo okrašeno dvorano. Svetloba njunih svetilk ni segala do konca dvorane.

Irena je osupla gledala levo in desno in gor in dol, bila je vznemirjena.

»Vav,« je izdahnila, »zdaj pa razumem jamarje ...«

Brez besed sta nekaj časa stala na robu dvorane in jo občudovala.

»No, to sem ti želel pokazati,« je rekel ponosno, »tukaj bi potem pomalicala, naredila par selfijev ...«

Umolknil je.
 »Blaž,« je šele čez čas tiho spregovorila, »najlepša hvala. Resno!«
 »A za malico?« se je zagrenjeno posmehnil bolj sam zase.
 »Za tole,« je odgovorila in pokazala po dvorani, »malico bova pa že zunaj ...«

 »Irena,« jo je poklical in s težavo zadrževal razburjenost, ki ga je začela prevzemati, »zdi se mi, da iz tega meandra čutim močnejši prepah ...«
 Zelo hitro se je po kolenih splazila do njega.
 »Kje?« je vprašala razburjeno.
 S prstom ji je pokazal razpoko.
 »Eh,« jo je navdušenje v hipu minilo, »sem še roke ne porinem ...«
 Spet je legla na bok in obmirovala.
 »Zdi se mi, da so na steni blatni odtisi,« je dejal Blaž. »To pomeni, da je bil nekdo noter!«
 Irena je kar ležala, ni reagirala. Blaž je poslinil prst in ga podržal v ozek meander. Na njem je začutil hlad. Pihalo je. Spravil se je na kolena in se mimo Irene skobacal nekaj metrov naprej po rovu. Spet je poslinil prst in ga podržal pred sabo. Sicer je čutil rahel vetrc na obrazu, a ga v prst ni zazebló kot v razpoki. Pohitel je nazaj do razpoke in

poslinjen prst spet potisnil v špranjo. Zdaj ni mogel več zadrževati razburjenja.
 »Piha,« je dejal navdušeno. »Res piha! Pa še netopirja sem prej opazil, je zletel noter!«
 Irena se je po kolenih spet zrinila do njega, pogledala v meander, a se njegovega navdušenja ni navzela.
 »Blaž, četudi piha, tukaj notri ne moreva!«
 Blaža navdušenje ni minilo.
 »Irena, poglej, tam so zagotovo odtisi škornjev!«
 »Ja, in?« je bila skeptična.
 »Torej se da,« je vzkliknil Blaž. »Bom šel poskusit.«
 /.../
 Zavriskal je.
 »Irena, takoj za zavojem se kakšen meter naprej zadeva razširi! Pa piha tudi, me prav hladi!«
 »A grem za tabo?« je vprašala boječe.
 »Ja, pridi, po moje bo to to,« je rekel prepričano. »Mislim, noben, ki ima vse kolesčke v glavi, se ne bi zarinil v takšno ožino, če ne bi vodila nekam ...«
 Zasmejal se je. Ko se zarineš v takšno ožino, še ne moreš vedeti, ali bo kam pripeljala, je pomislil, to izveš šele, ko jo premagaš. S podplati je zatipal še eno izboklino in se še malo porinil naprej, da je bil z glavo povsem v zavoju.

Nagrade

- ♦ desetnica: 2021 *Kjer veter spi*

Nominacije

- ♦ večernica: 2021 *Kjer veter spi*, 2015 *Iskanje Eve*
- ♦ desetnica: 2016 *Iskanje Eve*
- ♦ znak zlata hruška: 2021 *Kjer veter spi*, 2015 *Iskanje Eve*

Bibliografija

- ♦ *Kjer veter spi*, Miš založba, 2022 (prvi izid 2020, več izdaj), 16+, realistični roman
- ♦ *Iskanje Eve*, Miš založba, 2016 (prvi izid 2014), 13+, realistični roman

Kontakt:
 damijan@sinigoj.si

Suzana Tratnik

proza

Ava ni pridna punčka. Pogosto ima težave z učitelji in vrstniki, zdi se, da se ves čas bojuje s svetom, ki jo obkroža. Navzven je nedostopna, neustrašna, a za to zunanjo podobo se skriva vse kaj drugega. Zaupa se le Vesni in ta je zanjo ves svet. Avina mama je pijanka, njen zadnji fant je bil narkoman, doma živi v hudem zanemarjenju in revščini, neredko gre spat lačna. Potem pa se nekega dne mama ne vrne domov in prepuščena je sama sebi, skriva se pred vsemi, dokler je v roke ne dobi njena nasilna babica .../.../ V romanu Ava, ki je bil nominiran za nagrado modra ptica 2020, Suzana Tratnik ničesar ne olepšuje. Brezkompromisno prikaže življenje na socialnem dnu, ustvari pa močno junakinjo, ki ob podpori odprtih in sočutnih ljudi na koncu le lahko zre v svetlejšo prihodnost.

(iz utemeljitve za Levstikovo nagrado 2023)

Izbrano delo

Ava, Ljubljana, MKZ, 2021

Ava je vztrajna, bojevitna in na videz neustrašna štirinajstletnica, pripravljena na vse. Hkrati pa je osamljen otrok, za katerega bi morali poskrbeti odgovorni odrasli, a so preplavljeni s svojimi težavami. Ob materi, ki rada poseže po alkoholu, odsotnem očetu in odtujeni, celo hudobni babici Ava težko najde stabilnost, kaj šele varnost. Le v šoli najde zaveznico, vrstnico, s katero na podlagi skupnih interesov zgradi neobičajno, a trdno prijateljstvo. Sošolka Vesna namreč spodbuja Avo k učenju in h kritičnemu razmišljanju, dokler Ava nekega dne zaradi družinskih okoliščin ne more več priti do šole ...

Ava je mladinski roman o samoti in radikalni negotovosti v družini, o revščini in o sistemskih luknjah, ki jih zakrpajo redki pozorni ljudje. Je zgodba o kruljenju v želodcu štirinajstletnice, ki mora odrasti tako hitro, da si sama pripiše kar šestnajst let.

Odlomek

V trgovini si nikogar ne upam vprašati po telefonu. Hodim med policami in opazujem ljudi. Včasih se mi zazdi kdo prijaznejši od drugih. Tista ženska z otrokom bi mogoče imela razumevanje zame. Ali pa ta mlad možki z mišicami, ki morda vidi samo sebe in ne bi niti opazil, da sem videti kot brezdomka. Ne, najbolje, da vprašam to v rdeči službeni majici za blagajno. Ona ne bo imela časa, da bi si me dolgo ogledovala, ker ima stranke. Imam že pripravljeno laž, zakaj potrebujem telefon, a zdaj se mi zdi, da ne bom zmogla. Ni tako enostavno, kot je bilo pred stranišnim ogledalom. Pa saj imam šele dobrih deset minut šestnajst let. Drugi se morajo šele navaditi na to mojo starost.

Hodim med policami in si ogledujem ljudi. Nazadnje ne bom nikogar upala ničesar vprašati. Toda samo tako, da tvegam in vzbudim sumničenje, lahko sploh dobim možnost, da se spravim od tukaj. Ne bom vendar zdaj pognala korenin na bencinski pumpi.

Ostra bolečina me vrne v realnost. Nagonsko se iztrgam roki, ki mi je stisnila nadlahtnico, točno tam, kjer me boli od ščipanja. Obrnem se in zagledam visokega moškega. Saj je samo varnostnik, pomislim.

»Pusti mojo roko!« zalajam nanj.

»Kaj pa delaš tu, mulc?«

»Nič. Malo gledam naokoli.«

»Vmes pa kaj daš v žep, kaj?«

Zavijem z očmi. Ne vem, zakaj me imajo varnostniki tako radi. Vržem nahrbtnik na tla in ga odprem. Začnem vlačiti ven cunje.

Varnostnik nezainteresirano pobrska po nahrbtniku. »V redu je. Pospravi. Kje imaš starše?«

»Zunaj so. Čakajo me.«

»V katerem avtu?«

»Nimamo avta.«

»A daj no. Peš po avtocesti vse do pumpe?«

»Ne, iz gozda.«

»Me boš zajebaval?«

No, tako se meni piše, če govorim resnico. Varnostnik me prime za hudija in reče, naj ga peljem do staršev. Zaman se mu poskušam izviti. Potisne me proti izhodu.

»Koliko si sploh star? Veš, da se ne moreš tako potikat brez staršev?«

»Šestnajst let imam. Spusti me! Au, boli! Vrat mi boš zlomil!«

»Šestnajst pa kaj še. No, kje so starši, da razčistimo s tem, koliko si star?«

Na pamet hodim proti izvozu iz bencinske črpalke, stran od parkirišča. Drži me za vrat in me ne spusti. Ne vem,

koliko krogov bova naredila tako okoli črpalke. Kolikor bo treba, da se ga znehim.

»Če ne najdeva staršev, bova poklicala policijo. Jasno?!«

»Zakaj pa? Imam pravico, da se sprehajam po trgovini! Ne kradem!«

On pa kar vztraja.

»Spustite jo, kaj pa se greste!« reče dekle, ki kadi ob cesti. V dolgih širokih hlačah.

»Ne vtikajte se v varnostne zadeve!« ji zabrusi moj lovec. Dekle zaprha. »A je kaj ukradla?«

»Kdo? A mulca? Ni, samo nima kaj štefnat med policami v trgovini!«

Dekle vzame mobi iz žepa in naju začne fotografirati.

»Tako! nehaj in zbrši te fotke!« se razjezi varnostnik, njegov prijem pa le popusti.

»Vi jo spustite iz rok, sicer bom poslala fotografije na vsa društva, ki se ukvarjajo z nasiljem nad otroki! Nič ni ukradla, ne smete je vleči kot psa! Nimate je kaj nadlegovati zunaj trgovine.«

In varnostnik me zares spusti iz prijema. »Ma, si pametna, pa se ti pobrigaj za mulca,« še zamoljla in se vrne v trgovino na pumpi.

Rešena sem! Nekdo se je zavzel zame.

»Hvala ti!« rečem. »Ta kreten me ni hotel spustit!«

»Ni kaj, ne maram takega nasilja,« reče dekle in ugasne ročno namotano cigareto iz tobaka.

»Lahko ... za hip dobim tvoj telefon? Prijateljica čaka moj klic.«

»Seveda, kar pokliči!«

Roke se mi tresejo, ko vtipkam Vesnino številko.

»Številka trenutno ni dosegljiva ...«

Zalijejo me solze. Kot da bi bilo vse zaman, vsa moja pot do sem, ves moj beg ... Nimam načrtov za naprej. Sploh nisem pomislila, da Vesne ne bi dobila.

»Je kaj hudega?« me vpraša dekle. »Mimogrede, jaz sem Bjanka.«

»Ava.«

»Ti lahko kako pomagam, Ava?«

Skomignem. »Zgrešila sem frendico. Ni dosegljiva. Ne morem verjet.« V bistvu ne vem, kaj naj sploh rečem, saj ji ne morem pojasniti svoje situacije.

»Mogoče je na poti? Z izpraznjeno baterijo?«

»Kako? V šoli bi morala biti. Takrat ni izklopljena ...«

»Zdaj pa res ni v šoli,« se zasmee Bjanka. »Prvomajski prazniki so. Mogoče je tudi tvoja frenda šla kam na morje.«

Nagrade

- ♦ desetnica: 2018 *Tombola ali življenje!*
- ♦ Levstikova nagrada: 2023 *Ava*
- ♦ nagrada Prešernovega sklada: 2007 *Vzprednice*

Nominacije

- ♦ večernica: 2018 *Tombola ali življenje!*
- ♦ desetnica: 2011 *Zafuškana Ganca*
- ♦ Levstikova nagrada: 2023 *Ava*
- ♦ znak zlata hruška: 2022: *Ava*

Bibliografija

- ♦ *Ava*, MKZ, 2021, 16+, realistični roman
- ♦ *Tombola ali življenje!*, MKZ, 2017, 16+, realistični roman
- ♦ *Noben glas*, Beletrina, 2016, 16+, kratka realistična proza
- ♦ *Ime mi je Damjan*, MKZ, 2014 (prvi izid ŠKUC 2001, več izdaj), 16+, realistični roman
- ♦ *Zafuškana Ganca*, Litera, 2010, 6+, fantastična pripoved

Kontakt:
Suzana.Tratnik@gmail.com

Janja Vidmar

proza

Roman Črna vrana je eden tistih, ki bralcu ne pusti dihati, ga vleče kot vrtinec in v srce zarezuje čedalje globlje ureze. Zgodbe mladih (najstnikov) izgnancev, pregnancev, beguncev in vseh drugih, ki jim življenje zaradi vojn ne prizanaša, se mojstrsko prepletajo ter brez prizanašanja orisujejo svet, v katerem smo (ne po naši zaslugi) sicer na boljši ali vsaj varnejši strani, a je mir tako krhek, da se lahko že jutri (ne po naši krivdi) znajdemo na drugi strani. Meje med »tu« in »tam«, med »nami« in »njimi«, ki se na prvi pogled zdijo ostre in jasne, avtorica iz odstavka v odstavek mojstrsko briše.

(iz utemeljitve za desetnico 2019)

Izbrano delo

Črna vrana, Ljubljana, MKZ, 2018

Kratek opis romana

Jan med privajanjem na šolanje in življenje v Londonu trči ob Hibo, sirsko begunko, ki se je rešila iz krempljev samooklicane Islamske države, ki uri otroške vojake v bojne stroje, otroške neveste pa v črne vrane, simbol nazadnjaštva. Po terorističnem napadu na londonski podzemni, v katerem jo skupi tudi njegov oče, Jana sovraštvo in vrtinec dogodkov posrkata v klobčič zgodb od londonskih huliganov do mladih v vadbiščih Islamske države ter v vojnih in kriznih žariščih na različnih koncih sveta. »To je knjiga, ki bi morala biti obvezno branje za vsakogar, obenem pa orožje in orodje boja proti pošasti razčlovečenja. Proti prebujajoči se pošasti fašizma.« (Boštjan Videmšek, poročevalec s kriznih žarišč za nacionalni časopis Delo)

Odlomek

SAVID

Ni bil poreden, ampak če je še tako stiskal kolena, ni mogel zadržati lulanja. Odgrnil je odejo in bil v dveh skokih v kotu in nad čebrom. V gluhi tišini je curek glasno pljusnil ob dno in potem še šumel kot voda. Grizel si je ustnice in sklenil, da se preda. Naj še džido enkrat zmaga! Na sredo kleti je postavil stol in stopil na prste, da bi dosegel loputo. S konicami prstov je oplazil ročaj. Odgnal se je in skočil in z roko odsunil pokrov, da je votlo udaril ob podnice. Oči mu je zaslepila nenadna bleščava, zamajal se je in skoraj treščil s stola.

»Džido! Tajta!« je zaklical. »Predam se!«

Odgovarjala mu je tišina.

»Tajta, jedel bi!«

Poskakoval je na stolu, da bi videl zgoraj čez rob lopute. Stol se je majal in s težavo je lovil ravnotežje. Ne, tako mu ne bo uspelo zlesti ven.

Ozrl se je po kleti in med ropotijo opazil star predalnik. Splezal je s stola in predalnik zvelkel pod loputo. Zlezal je nanj in mukoma dvignil še stol. Uf, res je mehkužec. Ibrahim je imel prav, trenirati mora, da se mu razvijejo mišice.

Previdno se je povzpел na stol.

»Džido ... Tajta, ven pridem ... Ne grem se več!«

S komolci se je oprl ob oknice in se s težavo povlekel kvišku. Rad je plezal po drevju in skalovju in nič manj spretno sestopal po raznih ovirah. Zdaj mu manjkajo samo še mišice, da bo prebunkal vsakogar, ki mu bo težil. »Džido!« je klical in se zapodil iz sobe v kuhinjo.

Zagledal je odprta vrata spalnice in se začudeno ustavil. Slišal je brenčanje muh. Letale so na hodnik in nazaj v sobo. Tajta zaradi prahu in peska ni puščala odprtih vrat. Kar naprej je mahala z metlo po hiši.

»Tajta?« jo je pozval in obstal na pragu.

Po sobi se je širil gniloben in malo sladkast vonj. Na postelji je na okrvavljenih rjuhah ležal džido. Glavo je imel pod čudnim kotom. Posteljna stranica je bila spraskana, zid nad njo pa poln madežev.

Na tleh, za posteljo, je zagledal tajtine noge. Njene modre plastične natikače bi prepoznal kjer koli. Plaho se je približal in od strahu se mu je zadržnilo grlo, da je komaj požiral.

»Tajta?« je zašepetal, čeprav je že vedel, da jo je vzela smrt. Nikoli ne bi počivala na tleh. Šalila se je, da se zaradi starih kosti ne bi mogla več pobrati in bi jo moral džido naložiti na samokolnico.

Ležala je z glavo v ozkem pasu med nočno omarico in posteljo. Ob njej je stala plastična košara za perilo. Sredi čela je imela krvavo luknjo in z odprtimi očmi je bolščala vanj.

Ni mogel odtrgati pogleda od nje. S smrtjo sta bili nerazdružljivi tako kot onadva z Ibrahimom.

»Zakaj si imela smrt raje od mene?« je zajokal in si s komolcem brisal oči. »Obljubil sem mami, da bom pazil na vaju. Prevarala sta me ... Mama se bo jezila name, ker sem prelomil obljubo ... Vsi vejo, da če prelomiš obljubo, ki si jo dal Bogu, umreš ... To so najbolj zanič skrivalnice!« Umaknil se je na hodnik in zdrsnil ob zidu na tla.

(...)

Skupaj z drugimi dečki so ga nastanili v otroškem taboru za bodoče borce Islamske države nedaleč od mesta Sarin. Spali so v zidanih barakah brez elektrike in vode. Ni znal prešteti, koliko jih je bilo vseh skupaj. Mogoče petdeset. V šoli se še niso učili šteti do sto. Nekateri od njih so bili blodopolti, svetlooki in pegasti, sinovi tujih borcev. Ali niso vsi tujci neverniki? Očitno so mu lagali.

Drug z drugim niso klepetali. Od jutra do večera so se učili in izpolnjevali različne naloge. Po večerji so izmučeni popadali v postelje in utonili v spanec brez sanj.

Sanj se je bal. Pa ne samo on. V sanje so se prikradle podobe iz časov, ko so jih drugi objemali in se igrali z njimi in jih imeli radi. Včasih ga je tlačila mora, da so ga ugrabili črne vrane in krokarji in ga silili početi strašne reči. Prebujal se je kriče in oblit z znojem. Ob tem se ni nihče zganil. Lažje je bilo hliniti spanec brez sanj.

»Kdo želi postati mučenik?« so jih spraševali novi učitelji. Kdor je dvignil roko, je dobil čokolado, denar ali nove superge. Najdrznejši so se šopirili celo z novim kolesom. Ko so izginili, je novo kolo prejel drug mučenik. Bilo je domala nerabljeno. V soncu se je svetilo kot novo. Noben mučenik ga ni imel dovolj dolgo, da bi ga opraskal.

Koliko je mučenicov, je tuhtal, ali bo za vse dovolj

prostora v raju? Kaj se zgodi, če zavlada prevelika gneča? Ali koga napodijo? Kam?

Včasih ga je zamikalo, da bi se še sam priglasil za mučenika. Zato, da bi se zapeljal z novim kolesom. Ampak nikoli ni dvignil roke. Z nikomer se ni spoprijateljil. To ni bil tabor takšne vrste. Držal se je zase in izvrševal ukaze, ki so jim jih nalagali učitelji.

Na žgočem soncu so dolge ure strumno stali v svojih novih kamuflažnih uniformah in z iztegnjenimi rokami. Učitelj se je sprehajal med poravnanimi vrstami in s palico dregal tiste, ki niso vztrajali v pravilni drži. Nadziral je, ali so iztegnjene roke v višini ramen.

Medtem jim je razlagal o napadih na tujce in domače nevernike. O načelih džihada, svete vojne. Obljubljal jim je, da se bodo najboljši med njimi že po mesecu ali dveh pridružili starejšim borcem na fronti.

Po skromnem kosilu so se oprtani z orožjem plazili po tleh in grmovju, da bi se naučili vojskovanja. V črnih vadbenih uniformah so se urili v borilnih veščinah. Izbranci so v spremstvu odraslih odhajali na posebne naloge. Nekoč je eden od njih namignil, da je na jetniku vadil ustrahovanje. Več ni izdal, ker je bilo izdajanje podatkov strogo kaznovano. Toda njegove oči so bile dovolj zgovorne. Na tihem so krožile govorice, da ti v primeru bega ali neposlušnosti v imenu Boga odsekajo desnico. Ampak nihče ni poskušal. Saj ni bilo kam bežati. Čez dan so vpili »Alah je velik!«, dokler niso bili hripavi od kričanja.

Rad je kričal. Ob vpitju si je lažje zamišljal, da se z Ibrahimom igrata vojake. Prijatelja se je spominjal, ker sta se ruvala in igrala vojake. In če se igraš dovolj zagnano, postane igra, ki ni več igra, spet igra. In tako se je igral. Le da je pogrešal svojega tovariša. Sčasoma je zamrlo tudi to. Ponoči, kadar se je kriče prebudil iz more, je pri sebi še razglabljal o božjem ukazu, ki prepoveduje ubijanje. Verjetno je narobe razumel. Izkazalo se je, da je človek močnejši od Boga, saj ubija in ostaja nekaznovan. Torej je Bog proti človeku brez moči.

Takšne misli si je izbijal iz glave. Učitelji so v njihovih pogledih takoj prepoznali dvom. Ukazali so jim, da morajo oči ostajati prazne. Le tako bodo nevernike polnile z grozo.

Nagrade

- ♦ večernica: 2009 *Pink*, 1999 *Princeska z napako*
- ♦ desetnica: 2013 *Kebarie*, 2007 *Zoo*
- ♦ zlata paličica: 2010 *Brez*
- ♦ IBBY častna lista: 2010 *Angie*
- ♦ Glazerjevo priznanje 2007
- ♦ Medaglia d' oro at the Parole senza Frontiere, Trento, Italija: 1999 *Princeska z napako*

Nominacije

- ♦ večernica: 2019 *Črna vrana*, 2014 *Otroci sveta*, 2011 *Kebarie*, 2007 *Uspavanka za očka*, 2006 *Fantje iz gline*, 2004 *Prijatelja*, 1999 *Aknožer*, 1998 *Moj prijatelj Arnold*
- ♦ desetnica: 2021 *Elvis Škorc, genialni stor*, 2019 *Črna vrana*, 2017 *Prijatelja; V puščavi*, 2010 *Pink*, 2009 *Angie*, 2008 *Fantje iz gline*, 2007 *Nimaš pojma*, 2005 *Prijatelja*, 2004 *Baraba*
- ♦ Levstikova nagrada, 2019 *Črna vrana*
- ♦ znak zlata hruška: 2019 *Črna vrana; Elvis Škorc, genialni stor*, 2017 *Dežela belega oblaka*, 2015 *Prijatelja; V puščavi*, 2011 *Kebarie*
- ♦ mednarodna Spominska nagrada Astrid Lindgren (ALMA): 2015, 2014, 2013

Bibliografija

- ♦ *Koliko še?*, Miš založba, 2024, 13+, realistični (potopisni) roman
- ♦ *Debeluška*, MKZ 2024 (prvi izid 1999, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Mama ne sme izvedeti*, Založba Pivec, 2023, 13+ realistični roman
- ♦ *Zala in totalna zmešnjava*, Miš založba, 2022, 6+, realistična pripoved
- ♦ *Elvis Škorc, genialni stor*, Miš založba, 2019 (prvi izid 2018, več izdaj), 13+, realistični roman
- ♦ *Črna vrana*, MKZ, 2018, 16+, realistični roman
- ♦ *Otroci sveta*, Undara studio, 2013, 13+, zbirka kratke proze
- ♦ *Kebarie*, Miš založba, 2013 (prvi izid 2010, več izdaj), 9+, realistična povest
- ♦ *Princeska z napako*, DZS, 2004 (prvi izid 1998, več izdaj), 16+, realistični roman
- ♦ *Zoo*, Mohorjeva Celovec, 2005, 16+, realistični roman

Kontakt:

janja.vidmar1@guest.arnes.si

Igor Saksida

Različnost doživljanj sveta v novejši mladinski poeziji

Mladinsko poezijo neposredno po drugi svetovni vojni določa ideološka vzgojnost – tudi v njej je otrok oblikovan kot zgled ravnanja, poseblja vrednote, kot so delavnost, spoštovanje narodnoosvobodilnega boja, zdravje in radoživost. Od te izrazito vzgojne, tezne poezije, ki prevladuje predvsem v prvem desetletju po koncu vojne, se sprva odmaknejo pesnice in pesniki, rojeni okrog leta 1930, še izraziteje pa nato osrednja pesnika prvega povojnega vala inovativne poezije, Tone Pavček (1928–2011) in Kajetan Kovič (1931–2014), ki mladinsko poezijo, podobno kot njuni sodobniki, vrnete k igrivosti predvojne novoromantične poezije, tj. predvsem k poetiki igrivega otroka kot osrednjega pesemskega lika in deloma k tematiki lirskega doživljanja narave, ki sta jo v svojih zbirkah izražala predvsem Oton Župančič (1878–1949) in Srečko Kosovel (1904–1926).

Tradicionalno obnavljanje predvojne pesniške občutljivosti za razigranost otroškega sveta v tem izboru predstavlja pesnica **Neža Maurer** (1930); v svoji prvi zbirki *Kam pa teče voda* (1972) je zbrala svetle, vedre pesmi o pomladi, čebelah, zajčku, srečnem otroku in mami ter tradicionalnih, a ne vzgojno enoplastno prikazanih otroških lastnostih, kot je na primer sladkosnednost. Njen otroški svet je predvsem idiličen, nekonflikten; bralec ima občutek prijazne družinske povezanosti narave in otroka; s tem se opazno vrača k izročilu nekonfliktnega otroštva, ki je izročeno igri, doživljanju narave in sobivanju z odraslimi, kar določa predvsem Župančičeve pesmi za otroke. V sodobno podobje mesta je postavljena zbirka *Sloni v spačku* (1997); njene osrednje teme so ljubezen, prijateljstvo, domišljajska igra (motivi slonov kot sanjskih prijateljev) in, tako kot v preostalih zbirkah, živalski svet. Prepoznavna pesniška pisava N. Maurer povezuje otroški svet, naravo in predmetnost v motiviko izrazitih pesemskih slik, ob katerih se zdijo ključna predvsem raznovrstna razpoloženja, ki jih podobe vzbujajo, ter otroške lastnosti, kot so igrivost in razposajenost, a tudi strah in otožnost.

Med pesniki starejše generacije je tradicionalne vzorce prepoznati tudi v poeziji **Miroslava Košute** (1936), čeprav jih pesnik že tudi opazno presega z uvajanjem prvih modernističnih vsebinsko-slogovnih prvin. Njegove *Abecerime* (1979) so igrive aliteracijske štirivrstičnice na določeno črko, ki z inovativnostjo »lepljenja besed« v nonsesno in sporočilno večpomensko pesniško »uganko« bralcu predočajo izmuzljivi, v oblikovnem temelju pa ne zgolj informativno predstavitev glasov oz. črk, kot je to značilno za starejše različice te pesniške vrste. Obsežnejša *Zaseda za medveda* (1979) prinaša poleg liričnih drobcev in pesmi o živalih že tudi pesmi o otroštvu kot igri in besedne igre. Z zbirko *Galeb nad žitom* (1995) se vrne k lirskosti pokrajine, barv. Pesnik se z zbirko *Minimalčice* (2004) vrne k medbesedilni besedni igri – v zapisu ob pesmih se navezuje na začetnika umetniške poezije za otroke Frana Levstika (1831–1887), zbirka kot celota pa je tudi poklon ustvarjalnim potencialom slovenščine, do katere goji zamejski pesnik, ki ustvarja v večjezičnem okolju (Trst z okolico) prav posebej spoštljiv odnos; kot navezavo na bogato izročilo je razumeti tudi njegovo zbirko deloma humornih deloma poetičnih ugank *Ponikalnice* (2017). V vseh Košutovih zbirkah je poleg igre motivna stalnica tudi pokrajina, in sicer Kras, pa naj bo izhodišče za besedno igro ali za kratko lirično misel.

Najbolj se poetika nesmiselne besedne kombinatorike razvije v opusu pesnika **Milana Dekleve** (1946); knjiga *Pesmi za lačne sanjave* (1981) pomeni vrhunec modernistične mladinske nonsensne poezije, ki je povsem nelogična, zgolj lastni igri izročena lepljenka besed, mozaik nenavadnih motivov, ki bralca navdajajo z začudenjem in na podlagi presenetljivih povezav ustvarjajo mnogopomensko, nelogično pesemsko »uganko«. Že naslovi razdelkov (*Predjed, Glavna jed, Posladek*) izražajo osnovno naravnost oblikovalca: pesem je »pojedina«, namenjena je užitku ob doživljanju podob in besednih iger – zato je nesmiselno iskati v tej zbirki kakršno koli razvidno temo onkraj upesnjevanja čiste

igre. Nonsens in fantastika, a hkrati tudi izrekanje *brezčasa* in zaznavanja trajanja podob vsakdanjosti – vse to ob izrazitih medbesedilnih navezavah na Carrolovo pripoved o Alici zarisuje sporočilne razsežnosti zbirke *Alica v računalniku* (2000). Izbor posameznih besed iz besedil angleškega pisatelja, ki ga je za pesnika izvedel računalnik – sprožilec pesniške igre je torej naključje – je izhodišče pesniške nonsensne sestavljanke besed, ki kot zapis osvobajajoče igre ni nič naključnega. Zbirka je torej svojevrsten amalgam komičnih in strašljivih podob, vzvišenih in vulgarnih besed, svobodnih verzov in strogih form – je svet, razdrobljen v kolaž domislic in resnic, za katerega se zdi, da mu trdnosti ne daje več niti bogata, radoživa in igriva domišljija. Zbirka *Pesmarica prvih besed* (2009) se vrača k jezikovni igri, značilni za prvo Deklevovo zbirko, le da je v njej povsem nova pesniška perspektiva. V središču knjige je igrivi otrok, ki ga pesnik opazuje, kako ustvarja svoj jezik in s tem svet, sestavljen iz nenavadnih otroških tvorjenk in glasovne igre. Novost zbirke je družinska tema, upovedena kot sobivanje otrok in odraslih v domišljijem svetu jezikovne inovativnosti, ki kljub drobnim nesporazumom vseskozi ostaja svetel.

Od pesnikov povojne generacije gre še danes osrednje mesto **Niku Grafenauerju** (1940), in to tako po obsegu pesniškega dela kot po pomenu za esejistiko mladinske književnosti. Grafenauerjev mladinski pesniški opus je mogoče razdeliti na tri večje sklope: tradicionalistična poezija, poezija prehoda ter inovativna poezija. V prvem sklopu je osrednje delo pesniška zbirka *Pedenjped* (1966, dopolnjena izdaja 1969), ki nadaljuje poetiko tradicionalnega vzorca pesmi o otroku in igri, zaznavnega pri Levstiku in Župančiču. Zbirka je tako v glavnem še povezana z motiviko otroškega vsakdana; upodobljene so zunanje lastnosti ter navade naslovnega junaka, tipičnega otroka: velikost, sladkosnednost, igriva ustvarjalnost, navidezna samostojnost. Hkrati je Pedenjped tudi zavezan družinskemu življenju: v njegovo igro posega avtoriteta, očka, ki ga, kot je zapisal pesnik, »*povrne v meje otroškega naivizma*«. V skupino prehodnih zbirk, tistih, ki napovedujejo inovativno modernistično poezijo, a še ostajajo zavezane tradicionalnemu izrazu, se uvršča zbirka *Kaj je na koncu sveta* (1973). Prvi izrazit prenos sodobnih poetičkih izhodišč v mladinsko poezijo, in s tem začetek in razmah modernistične poezije, pomeni zbirka *Nebotičniki, sedite* (1980), nagrajena z Levstikovo nagrado. Njeno izhodišče je zaznavno v pesnikovi spremni besedi: poezija je *zamisljenina*, potovanje v svet nemogočih predstav, upesnjevanje nenavadnega življenja predmetov, kar vzbuja presenečenje. Zadnji razdelek zbirke nosi naslov *Skrivnosti* – prav tak pa je tudi naslov pesniške zbirke, ki je izšla leta 1983; *Skrivnosti* so zbirka, ki iz repertoarja temeljnih bivanjskih pojmov oblikuje refleksivne pesmi, namenjene že bolj izkušenemu bralcu. Osrednje mesto v tej zbirki ima, upoštevajoč razne interpretacije, nasprotje med življenjem in ničem;

ob tem je v njej vidna še tematika razklanosti subjekta, hrepenenje, igra, smrt in svoboda.

Boris A. Novak (1953) svojo prvo, modernistično zbirko *Prebesedimo besede* (1981) v celoti utemeljuje na logiki sproščene otroške igre z besedami, zlasti na izmišljanju novih besed; temu dodaja, vendar v tej zbirki še na ravni šaljive pesniške domislice, že tudi temo vsepovezanosti sveta. Bistven za razumevanje te in kasnejših poetičkih izhodišč je tudi nagovor *učiteljem otrokom, kovačem novih besed* – pesniško ustvarjanje je torej ponovno odkrivanje otroške igrivosti v odraslem, preseganje ustaljenih jezikovnih vzorcev in s tem ustvarjanje osvobajajočega humorja. V zbirki *Domisljija je povsod doma* (1984) se pesnik v uvodnem nagovoru *Ljubezen do besed* spet dotakne povezanosti pojmov poezija–otročstvo–besede, pesemski izraz pa se spremeni; osrednji pojem te zbirke je vsekakor čudenje, simbolično »oko« pa njegov izvor. Novak je sestavil izjemno pomembno pesmarico pesniških oblik *Oblike sveta* (1991, drugič dopolnjeno kot *Oblike srca*, 1997, tretjič kot *Oblike duba*, 2016), ki mlademu in odraslemu bralcu predstavlja nekatere značilne slogovne prvine (metafora, rima, ritem) in pesniške vrste. V teh zbirkah gre za pojmovanje poezije kot posebne, v lastnih formalno-vsebinskih razsežnostih utemeljene igre, ki pa v skladu z izbrano vrsto (ekloga, punk, rap) deluje tudi kritično oz. satirično do zunajliterarne realnosti.

Feri Lainšček (1959) svojevrsten pesniški izraz, praviloma povezan z upodabljanjem otroka v stvarnem, tudi njemu nerazumljivem svetu, oblikuje že s prvo pesniško zbirko *Cicibanija* (1987), ki ne skriva medbesedilne navezave na znamenitega Župančičevega pesemskega junaka Cicibana. A ta knjiga pesmi je povsem drugačna kot Župančičeva upodobitev razposajenega Cicibana – v njej se prepletajo najrazličnejše barve otroštva – od igrivosti, neskončne domišljije in občudovanja narave do razočaranja, konflikta in upora odraslim. Neposredno približevanje otroškemu svetu je osrednja poteza Lainščkove pisave – v njej ni nič otročjega, ponarejenega, idealiziranega – celo podobe iz narave govorijo same zase, neolepšano in neposredno. Za *Pesmi o Mišku in Belamiški* (2010) je pesnik prejel nagrado desetnica; zbirka je sestavljena iz daljših pripovednih pesemskih enot, ki prikazujejo predvsem drugačnost dveh naslovnih junakov – upreta se pravilom in zbežita iz mišjega sveta, razdeljenega na mesto in vas. Še izraziteje se dialog med pesnikom in svetom mladih izrazi v zbirki *Ne* (2018), ki svoj temeljni tematski namen izraža že z naslovom – najstniški lirski subjekt svoja uporniška doživljanja sveta izreka v praviloma kratkih pesmih z amfibraško dvostopično metrično shemo verza, pogosto je ponavljanje besedice *ne*, prav tako pa upor izražajo posamezni naslovi besedil. Mladostnik se upira pravilom, hkrati ima težave z zaljubljenostjo in samopodobo; njegovo uporništvo se izraža na ravni izbire motivov (šola,

učitelji, vrstniki) in predvsem jezika, saj pesnik zanikanje pravil poudarja z rabo slengovskih besed. Razločevanje, a hkrati zblíževanje pesnika in najstnika v svojevrstni gesti oporekanja svetu je glavno tematsko jedro zbirke, ki ne zapade v nikakršen moralizem, saj nasveti za najstnika pač niso rešitev.

Lila Prap (1955) svojo poezijo, ki zanjo sicer ni značilna književna vrsta, objavlja v avtorskih slikanicah, v katerih sporočilnost verzov izrazito nadgrajujejo ilustracije. Oboje, besedna in likovna govorica, soustvarjata za avtorico značilno temo prepletanja človeškega in živalskega sveta, izraženo z besednimi in zvočnimi igrami. Več oblikovnega eksperimentiraja je v slikanici *Kraca* (2015), saj si bralec med branjem besedilo sestavlja kar sam, s tem pa povsem svobodno soustvarja tudi nenavadne besede in domišljjske like – s povezavo dveh dvokitičnih besedil, npr. *Krave* in *Opice*, nastane nova domišljjska žival in nesmiselna montaža verzov z naslovom *Kraca*.

Svojevrstno mladinsko poezijo piše **Andrej Rozman Roza** (1955); že prva zbirka *Rimanice za predgospodiče* (1993) je prinaša podobe strahu, požrešnosti, umazanije, lenobe. Pesnik oporekanje ustaljenim vzorcem pesniške besede tudi v kasnejših zbirkah dosega še z vnašanjem prvin pogovornega jezika v povezavi z medbesedilno aktualizacijo starejših besedilnih predlog. Pripovedna pesem *Urška* (2010), posodobitev Prešernove balade *Povodni mož* (1830), je vključena tudi v zbirko *Izbrane rozine v akciji* (2010), zbirko najstniške poezije z izrazito uporniškimi odnosom do sveta. V okviru igrive mladinske poezije se vrne z zbirko *Pesmi iz rimogojnice* (2017); v njej je znova v ospredju besedna igra. Posebnost v Rozovem opusu je knjiga *Pesmi iz galerije* (2018), ki povezuje njegove pesmi in mladim razumljivo strokovno razlago podrobnosti v povezavi z znanimi slikami (slikar, motivika ipd.).

Svojevrstni sporočilnost in forma, ki sta značilni za dela **Petra Svetine** (1970), se izražata že v zbirki *Mimosvet* (2001). Pesništvo po modernizmu poleg estetike grdega izumi poetiko sporočilnega minimuma: v pesmih ni več hermetične jezikovne igre ali velikih tem, kot so svoboda, smrt in duša, so le še drobni utrinki iz preprostega, a nikakor ne naivnega in idealiziranega otroškega sveta. Tudi v žanrsko mešani zbirki pesmi in kratkih pripovedi *Ropotarna* (2012) je zaznati nonsens kot skupno oblikovno izhodišče. Zbirka *Domače naloge* (2014) se od poetike igre opazno oddalji; čeprav je v njej še zaznavno nonsensno poigravanje z jezikom (npr. s črkami, tvorjenje nenavadnih besed), je po prevladujoči tematiki poezija v njej povezana s stvarnim svetom sodobnega otroka, ki je ne le igriv in zazrt v lepoto narave, ampak tudi osamljen, nemiren in se zaveda minljivosti. Podobno temo je zaslediti tudi v eni najpomembnejših sodobnih pesniških zbirk *Molitvice s stopnic* (2016), za katero je avtor prejel

večernico in Levstikovo nagrado; vidna je izjemno redka tematizacija otroškega razmišljanja o Bogu, hvaležnosti, a tudi o strahu, staranju in medgeneracijskem dialogu – gre za sporočilnost, ki bi zlahka zdrsnila v moraliziranje sli idealizacijo, a se to pesniku ne zgodi; njegova razmišljanja tudi niso preabstraktna in dopuščajo mlademu bralec različne možnosti dialoga s pogosto dvoumnim igrivo-resnim pesniškim besedilom.

Bina Štampe Žmavc (1951) je visoko raven pesniške inovativnosti in sporočilnosti dosegla že s pesniško zbirko *Čaroznanke* (1990). Vsakdan, osrednja beseda zbirke, je izhodišče za besedila, v katerih se odraža besedilna stvarnost, ki je sicer povezana s podobami otroškega sveta in narave, vendar prepesnjena v »neznanke« – odtod tudi paradoksalnost naslova zbirke (čaro-znanke). Miselno in izrazno zahtevna je zbirka *Nebeške kočije* (1994); sporočilni obseg je viden že iz posvetila, ki ga je mogoče razumeti kot nagovor otroštva in skrivnosti narave. *Snežroža* (2007) tematizira skrivnost sveta, veselja in narave, presenetljive pa so predvsem pesmi o smrti in bolečini – skorajda vse pesmi zaznamujejo predvsem trpka, temna razpoloženja. Z zbirko *Vprašanja srca* (2008) pesnica nadaljuje poetiko ustvarjanja pesmi kot (samo)spraševanja o ključnih pojmi obstajanja; neskončnost veselja je hkrati igra skrivnosti, ki zajema planete, zvezde; celotno stvarnost, tudi barve in letne čase ter čustva, pesmi in pravljice. Povezovanje pesniške ustvarjalnosti, razmisleka o življenju, doživljanja narave in sanj je značilno za zbirko *Roža v srcu* (2010), ki pa jo otožno obarvajo pesmi o vojni in osamljenosti. Zbirka *Barka zvezd* (2014) se dotika razpoloženjsko raznovrstnih, izrazito reflektivnih tem: v njej je mogoče prebrati pesmi o pomenu sanj, o domišljiji in lepoti narave, a tudi o bolečini in minevanju. Predvsem humorni svet mačk in otrok, ki se predajajo igri, prikazuje dvojezična zbirka *Mucarije* (*Kittysnippets*, 2015).

Pesnica **Barbara Gregorič Gorenc** (1964) zajema motive in teme za svoje pesmi iz stvarnega sveta otroka in mladostnika, ob tem pa deklace in dečka ter najstnice in najstnika ne prikazuje stereotipno, pač pa presenetljivo in inovativno oriše večplasten svet čustev, želj in preizkušenj mladega človeka. Že v prvi zbirki *Nebomske pesmi* (1994) oblikuje podobo »punčke, ki grize«; ta je hkrati tudi nosilka jezikavega, upornega pesemskega govora, kar pomeni, da zbirka izhaja iz poetike otroškega oporekanja svetu odraslih in pravilom, ki jih ti postavljajo. Še vedno so uporniške tudi osrednje osebe v zbirki *Zaklenjeni volk* (1997), v kateri pesnica tematizira predvsem rojstvo ter otrokove težave (ljubosumnost) ter druge občutke (strah, jezo, žalost, lenobo, zaljubljenost). V podobi malega upornika s težavami je pesnica izvirna, saj je otrok oblikovan kot lirski subjekt; sledi očrtane izraznosti je najti še v pretežno lirični zbirki *Lena luna* (1998). Novost v njenem pesništvu predstavljata najstniški zbirki *Tri pike* (2005) in *Navodila za randi* (2006); v obeh se

enakovredno pojavita tako dekliški kot fantovski lirski subjekt, zbirkami pa je skupna tudi ljubezenska tema, ki se prepleta z različnimi razpoloženji – najstniška ljubezen je lahko blagodejna, a prinaša tudi jezo in razočaranje. V pesmih najstniki razrešujejo srečujejo še šolske težave in nesporazume s svetom odraslih. Z zbirko *Iskanke* (2008) se pesnica vrne v otroški svet, ki je svet igre, a hkrati tudi družinskega sobivanja, ob tem pa se otrok čudi tudi podobam narave in potuje v domišljjske svetove, zbirka *Z roko v roki* (2009) tematizira materinstvo, družino in sobivanje generacij, zbirka *Razigranke* (2010) izhaja iz motivike otroškega vsakdanjika, ki ga soustvarjajo humoristični pripetljaji, a v njej je vidna tudi jezikovna igra, zajeta v zvočnost nenavadnih besednih zvez, ter povezanost otroka in narave; gre torej za zbirko, v kateri se prepričljivo prepletajo različni slogi, predvsem nonsens, realizem in lirčnost. *Skriti grafiti* (2011) so knjiga najstniške poezije, ki se od prejšnjih dveh razlikuje po tem, da poudarja najstnikovo negotovost, a tudi vztrajnost in samozaupanje, s prvima najstniškima zbirkami pa jo povezuje tema ljubezni in najstniški jezik. *Strašne pesmi* (2011) ne zajemajo iz stvarnega sveta, ampak se v njih pojavljajo pravljici bitja (vampirček, volkodlak, vila ipd.), ki so povsem otroška, saj doživljajo podobna čustva kot otroci. Zbirka *Trenutki občutki* (2012) že z naslovom izraža temeljno vsebinsko potezo zbirke: otroku svet vzbuja raznovrstne občutke na podlagi podob iz narave, ob tem pa se ob ljubezenski motiviki in ustvarjalnosti pojavi tudi motiv smrti. Zbirka *Kolibri in tigri* (2022) v prvem delu nadaljuje večplastnost otroškega občutenja veta, ki je razpet med domišljijo (kolibri) in strahom (tigri), v drugem delu pa prinaša »prve ljubezenske« pesmi.

Pravljici motivika potovanja, iskanj, čudežev, ki izhaja iz avtoričinega ukvarjanja s slovstveno folkloro in je primerljiva tudi z njenim pripovedništvom, določa predstavnost svet pesmi **Anje Štefan** (1969). Tako se že v zbirki *Iščemo hišico* (2005) izraža tema domišljjskega potovanja v pravljici svet, a tudi v naravo, ki je prikazana kot mehka, svetla, sončna in igriva. Osebe iz živalskih pravljic pesnica vključuje v zbirko *Lonček na pike* (2008), v kateri se skupaj z že izraženo temo pravljice potovanja pojavi že nova, sicer le nakazana sporočilnost – pravljici svet je nasprotje sodobni *požrešnosti*, kar pomeni, da je živalske pesemske junake in otroke v njihovem iskrenem, igrivosti predanem odnosu do sveta mogoče dojemati tudi kot možnost za presežanje razumskega prilagajanja vsega, kar je. Po kakovosti in inovativnosti izstopajoča je avtoričina pesniška *Drobtine iz mišje doline* (2017), nagrajena z večernico in Levstikovo nagrado. Osredotoča se na življenje mišk kot pesemskih junakov: ti so drobni, a v svoji ustvarjalnosti v resnici veliki – zatrti v lepoto sveta, igro besed, a tudi v manj prijetne resnice sodobnega časa.

Andreja Peklar (1962) je predvsem ilustratorica, ki je doslej izdala tudi šest avtorskih slikanic, med njimi pesniški slikanico *Luna in jaz* (2019). Govori o tem, kako se luna čudežno spreminja, o prepletanju otroškega in živalskega sveta, o strahu in radovednosti. Njeno sporočilo, posredovano v minimalističnem verzu /.../, učinkovito nadgrajujejo prav posebne, poetične ilustracije, ki vključujejo številne reference na obliko in barvo lune ter druge likovne podrobnosti: znamenja, barve gozda, odseve na vodni gladini.

Ambrož Kvartič (1985) je izdal zbirko 30 pesmi z naslovom *Rimana kaša* (2023), ki so tako po motivih kot dolžini besedil zelo raznovrstne, povezuje pa jih humoristično doživljanje otroškega vsakdanjika in tem, ki so del odrasčanja (npr. strah, bolezen), ter upodabljanje živalskega sveta, ki je mestoma poetiziran. Pesmi mestoma vključujejo pogovorne besede, sicer pa je za njih značilna tradicionalna ritmična urejenost verzov z rimami.

Sodobna slovenska otroška in mladinska poezija zajemata vrsto prepoznavnih in svojevrstnih izrazov: sežeta od tradicionalne otroške igre do drznega, skorajda hermetičnega modernističnega jezikovnega eksperimenta, od krhkih impresionističnih sličic narave do poglobljene refleksivnosti, od jezikovne nazornosti in razumljivosti do rušenja jezikovnih pravil ter medbesedilnih parodij in aktualizacij. Vse to kaže na svojevrsten kalejdoskop pesniških doživljanj sveta, ki so, kadar zares dosežejo umetniško prepričljivost, brez dvoma zanimive za mladega in odraslega bralca.

dr. Dragica Haramija

Sodobna slovenska otroška in mladinska proza

Novjša otroška in mladinska proza sta se začeli razvijati v 70-ih letih 20. stoletja; produktivni vzorec, zlasti v pravljicah in daljši realistični prozi, se kaže še danes, zato pregled zajema slovenske ustvarjalce, ki pišejo prozo v zadnjih petdesetih letih.

Seveda pa, kakor ves razvoj književnosti, temeljijo tudi zadnja desetletja na prejšnjih obdobjih. Po 2. sv. vojni so se uveljavili zlasti avtorji, zbrani okrog založbe Mladinska knjiga, ki je bila ustanovljena z namenom izdavanja kakovostnih knjig za otroke in mlade. Leta 1949 je bila v okviru Mladinske knjige ustanovljena Levstikova nagrada (prva in dolga leta edina nagrada s področja otroške in mladinske književnosti na Slovenskem), ki so jo v prvem desetletju podeljevanja prejeli predvsem socialni realisti: npr. prvo leto podeljevanja so nagrado prejeli kar trije prozaisti, Prežihov Voranc, France Bevk in Tone Seliškar; zvrstili so se še Fran Saleški Finžgar, Miško Kranjec, Ela Peroci, Anton Ingolič. V šestdesetih letih 20. st. so se jim kot nagrajenci pridružili Branka Jurca, Janez Kajzer, Vid Pečjak, Breda Smolnikar, Leopold Suhodolčan, Smiljan Rozman, Ivo Zorman, v začetku 70-ih let 20. st. pa še Kristina Brenkova, Ferdo Godina in Jože Snoj.

V pregledu so zajeti avtorji, ki so pomembno vplivali na razvoj slovenske otroške in/ali mladinske proze. Novjša otroška in mladinska proza sta se začeli na Slovenskem razvijati v 70-ih in 80-tih letih 20. stoletja, ko so začeli ustvarjati Kajetan Kovič, Svetlana Makarovič, Slavko Pregl in Polonca Kovač. Vsi štirje avtorji so tudi dobitniki Levstikove nagrade za življenjsko delo. Kajetan Kovič je začel izdajati otroško prozo leta 1972 (*Moj prijatelj Piki Jakob*), tri leta pozneje je prvič izšel *Maček Muri* (1975), nato še druga dela, med njimi *Zmaj Direndaj* (1981) in *Pajacek in Punčka* (1984). S Pikijem Jakobom, gre za zbirko kratkih fantastičnih zgodb, in Mačkom Murijem (preplet poezije in proze) se je Kovič zapisal med kanonske avtorje novejšega slovstva za otroke. Svetlana Makarovič, Slavko Pregl in Polonca Kovač so še vedno produktivni ustvarjalci književnosti za otroke

in mlade. Njihova začetna dela v sodobni književnosti, ki je presegla zgolj vzgojni in poučni namen, predstavljajo dva vzorca besedil: animalistično pravljico in realistično pripoved iz (takratne) sodobne družbe. Animalistično pravljico, ki nima več vzgojne funkcije, pač pa so živali večinoma prijazne, precej humorno obarvane, pogosto predstavljajo dogajanje v družbi, kakor je tudi v večini živalskih pravljic Svetlane Makarovič in Polonce Kovač (*Zverinice iz Večne poti*, 1975). Daljšo realistično prozo sta v tem času začela izdajati Polonca Kovač (*Andrejev ni nikoli preveč*, 1977, *Urške so brez napake*, 1980, *Špelce*, 1983; prav tako pa je avtorica v tem času ustvarila nekaj pomembnih fantastičnih pripovedi, npr. *Jakec in stric hladilnik*, 1976) in Slavko Pregl. Slednji je eden tistih slovenskih mladinskih prozaistov, ki svojo popularnost med mladimi bralci nedvomno stopnjuje že od prvega izdanega dela (*Odprava zelenega zmaja*, 1976), doslej pa je v knjižni obliki izšlo že okrog štirideset različnih del za otroke in mladino. Tematika neproblematičnega otroštva, polnega avanturizma, močno podkrepljena s komiko, predstavlja največjo privlačnost Preglove otroške in mladinske književnosti. Dane Zajc, bolj uveljavljen kot pesnik, je v tem obdobju napisal dve zanimivi deli, pravljico *Leteča bišica* (1981) in zbirko kratke proze *Hiša* (1990). V drugi polovici 80-ih let so začeli ustvarjati še Bina Štampe Žmavc, njeno prvo objavljeno delo je bilo *Slike in zgodbe iz tisoč in enega pasjega dne* (1985), Mate Dolenc (roman *Golo morje*, 1988) in Feri Lainšček z romanom *Ajša Najša* (1989).

Devetdeseta leta 20. stoletja so bila predvsem v znamenju pustolovske književnosti. Takrat so začeli pisati Bogdan Novak (znamenito serijo *Zvesti prijatelji*, od 1990, ki je močno zaznamovala kar celo desetletje branja osnovnošolcev), Primož Suhodolčan (serija o košarkarju Ranti, prva knjiga je izšla 1994), Dim Zupan (serija petih knjig o Drekcju Pekcu in Pukcu Smukcu, izhajale so med leti 1991 in 1995), Desa Muck (pustolovski roman *Pod milim nebom*, 1993, serija Blazno resno ... 1993–1998), Janja Vidmar (prvo objavljeno delo avanturistična povest

Junaki petega razreda, 1995), Neli K. Filipić (*Lov na zvezde*, 1995), Andrej Rozman Roza (prvo prozno delo, ki sodi med fantastična besedila, je *Skrivnost Špurkov*, 1997), Majda Koren (fantastična pripoved *Mala pošast Mici*, 1994). Med realističnimi socialno-psihološkimi romani zavzema posebno mesto *Čadavec* (1998) Marjane Moškrič, opozoriti pa velja tudi na Aksinjo Kermauner, ki se vse od svojih začetkov intenzivno ukvarja z ranljivo skupino slepih in slabovidnih; njena prva knjiga nosi naslov *Kakšne barve je tema?*, 1996. Konec desetletja so slikaniško produkcijo zaznamovali Anja Štefan (najprej s priredbami ljudskega slovstva, npr. *Čez griček v gozdiček*, 1995, nato z izvorno prozo, naslov njene prve zbirke avtorskih pravljic je *Melje, melje mlinček*, 1999), Peter Svetina s slikanico *O mrožku, ki si ni hotel striči nohtov* (1999) in Lila Prap, ki je sicer najprej izdala dve zbirki nonsensnih kratkoproznih zgodb (*Zgodbe in nezgodbe*, 1993, *Resnične pravljice in pripovedke*, 1999), leta 1999 pa svojo prvo avtorsko pesniško slikanico *Male živali*.

Prvo desetletje 21. stoletja je v realistični književnosti prineslo predvsem teme o najstniških problemih, nasilju med vrstniki, opozarjanju na problem droge in razslojevanju družbe. Med avtorji socialno-psihološkega žanra velja posebej omeniti Slavka Pregla (*Srebro iz modre špilje*, 2003, *Usodni telefon*, 2004 in *Car brez zaklada*, 2009), Janjo Vidmar (roman o družinskem nasilju *Baraba*, 2001, o homoseksualnosti *Fantje iz gline*, 2005, o bolezni *Angie*, 2007, o odrasčanju v socializmu *Pink*, 2008), Igorja Karlovska (*Gimnazijec*, 2004), Dušana Dima (*Distorzija*, 2004), Ireno Velikonja (*Na okenski polici*, 2006) in Andreja Predina (*Na zeleno vejo*, 2007). Posebno mesto med pravljicami zavzemajo *Mislice* (2001) Ferija Lainščka, v teh avtorskih pravljicah je namreč zakodirano najbolj zlahtno ljudsko izročilo. Na področju otroške književnosti so svoja pomembna dela objavili Desa Muck (serija desetih realističnih pripovedi Anica, dela so izšla med leti 2001 in 2007), Matjaž Pikalo (trilogija *Luža*, 2001, *Samsara*, 2005, in *Genija*, 2009) in Žiga X Gombač (*Jastrebov let*, 2008). Jana Bauer je leta 2002 izdala svoje prvo delo, *Izginjevalec čarovnic*. V prvem desetletju so začeli izdajati kakovostne slikanice Ida Mlakar Črnič (serija o pujskih Bibi in Gustiju, serija o deklicah-čarovnicah Kuštri in Štumfi), Vesna Radovanovič (serija slikanic o prevoznih sredstvih, od 2007, prva knjiga *Puhačka*), Nina Mav Hrovat (*O kralju, ki ni maral pospravljati*, 2008), Nataša Konc Lorenzutti (*Ravno prav velik*, 2006) ter Lila Prap z znamenito serijo animalističnih leposlovno-informativnih avtorskih slikanic (*Zakaj?*, 2002, *Dinozavri*, 2009, *Paši zakaji*, 2010, *Žuželji zakaji*, 2011), vse do najnovejših (*Zmaji*, 2018, *Ptiči*, 2019).

V zadnjem desetletju so romaneskno produkcijo realističnega tipa zaznamovali predvsem Vinko Möderndorfer s tremi romani (*Kot v filmu*, 2013, *Kit na plaži*, 2015, *Jaz*

sem Andrej 2018), Neli K. Filipić (*Solze so za luzerje*, 2013, *Povej mi po resnici*, 2017). Marjana Moškrič (sanje o belem štrpedu, 2015) in Janja Vidmar (*Elvis Škorc, genialni štor*, 2018, *Črna vrana*, 2018). Svoje prve mladinske realistične romane sta izdali tudi Cvetka Bevc (*Desetka*, 2011, *Božiček v ušesu*, 2018) in Suzana Tratnik (o iskanju (spolne) identitete *Ime mi je Damjan*, 2014 (prvotno objavljen za odrasle, 2001), *Tombola ali življenje!*, 2017, *Ava*, 2021). Med fantastično prozo se uvrščajo dela Barbare Simoniti (*Močvirnikih*, 2012, *Andrej Nespanec*, 2014), Grdaviš Gaje Kos, groznilca Ježumila Jane Bauer (*Groznilca v Hudi hosti*, 2011, *Groznilca in divja zima*, 2017) ter večina del Maše Ogrizek (npr. *Gospa s klobukom*, *Krasna zgodba*, obe 2017). Med daljšo realistično prozo sodijo družinske zgodbe Nataše Konc Lorenzutti (npr. *Kakšno drevo zraste iz mačka*, 2012, roman *Avtobus ob treh*, 2016) in zgodovinske povesti Sebastijana Preglja (serija *Zgodbe s konca kamene dobe*, ki izhaja od 2016 dalje). V zadnjih nekaj letih so razvile poseben tip fantastike Tina Arnuš Pupis (*Nad gozdom se nekaj svetlika*) s kratko fantastično prozo ter Irena Androjna (*Modri otok*) in Špela Frlic (*Bleščivka*) s fantastičnima romanoma.

Predstavitev izbranih del glede na književne vrste

Avtorji so v nadaljevanju uvrščeni v tisto književno vrsto, ki ji pripada besedilo, izbrano za objavo v antologiji, kar seveda ne pomeni, da pišejo zgolj besedila, ki pripadajo tej književni vrsti. Res pa je, da je bilo izbrano (večinoma) nagrajeno ali nominirano delo, ki je praviloma za posameznega avtorja tudi tipično. V nadaljevanju so naslovi izbranih del navedeni z odebeljeno pisavo.

Pravljice

Literarna dela za otroke **Svetlane Makarovič** (1939) večinoma sodijo med živalske pravljice (npr. slikanice **Pekarna Mišmaš**, 1974, *Sapramiška*, 1976, *Veveriček posebne sorte*, 1994; zbirki *Take živalske*, 1973, *Mačja preja*, 1992) in pravljice s primarno mitološkim glavnim literarnim likom (npr. *Škrat Kuzma dobi nagrado*, 1974, *Coprnica Zofka*, 1989), ki v svojem jedru opozarjajo na nerazumevanje različnosti. Morebiti smemo trditi, da se njene pravljice na globljih nivojih dotikajo dobrega v človeku. Zaradi večpomenskosti so pravljice Svetlane Makarovič zanimive tudi za najstnike in odrasle, ko pravljico fazo bralnega razvoja že presežejo. Veliko pred pravljico o coprnici Zofki, v kateri kot stranska lika nastopata kosovirja Glili in Glal, je avtorica napisala fantastično pripoved *Kosovirja na leteči žlici* (1974) in pozneje še nadaljevanji *Kam pa kam kosovirja?* (1975) in *Mi, kosovirji* (2009).

Nina Mav Hrovat (1975) piše predvsem živalske pravljice za predšolske otroke (npr. *O miški, ki je zbirala pogum*, 2012, *Miška želi prijatelja*, 2016). V slikanici

O kralju, ki ni maral pospravljati (2008) je temeljni motiv otrokova razvajanost, ta je predstavljena skozi realistično zgodbo. *Ne misli na slona* (2019) je zabavna slikanica o moči človekovih misli; v svojih delih pa avtorica pogosto upoveduje strpnost, prijateljstvo in enakost, kar je posebej izraženo v večjezičnih izdajah nekaterih njenih slikanic, npr. *Miška želi prijatelja*, 2016, in predstavljeni slikanici *Poslub, jazbec gre!*

Polonca Kovač (1937) je z zbirko sodobnih živalskih pravljic *Zverinice z Večne poti* (1975), v kateri prikazuje relativnost posameznikovega dojemanja in razumevanja dogodkov, vnesla v slovenski prostor tip živalske pravljice, ki govori bolj o ljudeh kakor o živalih. Avtorica v pravljicni formi izpoveduje dvom o zgolj eni sami resnici in resničnosti. V vsaki pravljici je glavni lik ena žival, živali imajo ohranjene svoje biološke lastnosti, seveda z omejitvami, ker je njihov prostor omejen na kletke, ograde in druge v živalskem vrtu zanje prirejene prostore. Glavni literarni liki dojemajo sebe drugače kot jih dojema njihova okolica, nekateri imajo celo potencirano negativne ali moteče navade (npr. pretirana zgovornost, samovšečnost, neprijaznost), kar pa se v razpletu pravljic razreši v zadovoljstvo vseh živali v živalskem vrtu na Večni poti v Ljubljani. Posebej velja omeniti še zbirko zgodb *Zelišča male čarovnice* (1995), ki z ilustracijami Ančke Gošnik Godec sodi med izjemno kakovostna literarno-informativno besedila, izdano v slikaniški obliki. Rastline so razvrščene po abecednem redu od arnike do žajblja, vsako poglavje je posvečeno eni rastlini, najprej je navedena strokovna razlaga o rastlini, sledi literarna zgodba.

Glavnino opusa **Anje Štefan** (1969) predstavljajo živalske pravljice, pri čemer avtorica upošteva strukturo folklorne pravljice, v kateri izpoveduje mitske resnice in pozitiven odnos do življenja. V zbirkah pravljic so zanimivi naslovi, saj se skoraj vsi navezujejo na predmete (jabolko, piščalka, mlinček, srajčka, robček, darilo, zvonček, suknjica, zlatnik ...), čeprav so glavni in stranski liki živali. Najpogostejši živalski liki v pravljicah Anje Štefan so domače živali (kokoš, petelin, mačka, pes) in avtohtone živali (zajec, miš, sraka, veverica, medved). Vse živali živijo v okolju brez ljudi, v svojih lastnih hišah, postavljenih na prelepih gozdnih jasad (jež, miš, mačka, pes), v gozdovih, ali v živalskih prebivališčih, npr. duplinah (veverica), luknjicah (miš). Tudi domače živali ne opravljajo funkcije, ki jim jo pripisuje človek. Le nekatere med njimi imajo poklice (npr. petelin je krojač, drugič mlinar). Le v treh pravljicah sta glavna lika otroka, in sicer Bobek (*Bobek in barčica*, 2005; *Bobek in zlate kokoši*, 2017) in deklica (*Kotiček na koncu sveta*, 2005), a so tudi v teh pravljicah stranski liki živali. Za pisanje Anje Štefan velja, da njene pravljice sodijo med realistične, ker se v njih ne dogajajo čudeži, temveč glavni literarni lik pripelje s svojo spretnostjo in poštenostjo

zgodbo do srečnega konca, vse navedeno velja tudi za izbrano pravljico *Zajčkova hišica* (2021).

Vesna Radovanovič (1963) večinoma ustvarja pravljice, izdane v slikaniški obliki. Prva serija šestih slikanic je bila namenjena prevoznim sredstvom (npr. vlak v delu *Pubačka*, 2007, ladja v *Belem jadrju*, 2008, avtobus v slikanici *Rožnati avtobus*, 2007); druga serija, ki je v nastajanju (doslej je izšlo šest slikanic, v vsaki je v ospredju ena tema, npr. bolezen, prijateljstvo, zaupanje) pa sodi med živalske pravljice, v katerih so živali postavljene v antropomorfn položaj. Glavni literarni lik, Petelinček, skupaj z živalmi z domače kmetije in nekaterimi prosto živečimi divjimi živalmi rešuje različne zaplete, ki odsevajo razmerja v človeški družbi. V izbrani pravljici *Petelinček prebudi upanje* (2018) je izpostavljena tema staranja (bolezni), pri čemer se petelinček izkaže za zelo sočutnega in hkrati literarni lik, ki išče rešitev problema. Vzel je svojo najljubšo knjigo in jo začel brati staremu petelinu, včasih so ga prišle poslušati tudi druge živali.

Manica K. Musil (1974) izdaja avtorske slikanice, v slovenščini jih je doslej izšlo deset (nekatero slikanico so že izdane v tujih jezikih, v slovenščini pa še ne, npr. *Lev Robi*); posebnost njenih slikanic je, da so ilustracije šivane. Po temi in motivih gre večinoma za (klasične) živalske pravljice, literarni liki pa so večinoma postavljeni v antropomorfn situacije in upovedujejo dogodke, povezane z otrokovim strahom in skrbmi. otrok (otročstvo). Izbrano delo *Slon Stane*, 2017, predstavi Stanetovo težavo: okolica ga ne sprejema, zato se počuti osamljenega, hkrati pa slon spregleda drobceno mravljo, ki si želi postati njegova prijateljica. Predstavitev odnosov je podkrepjena s komentarji piščancev, avtorica pa se skozi zgodbo poigrava z velikostnimi razmerji (slon, mravlja), ki v prijateljstvu ne štejejo.

V zbirki *Misljice* (2000) **Ferija Lainščka** (1959) je ohranjenih veliko folklornih elementov, kar velja tudi za izbrano pravljico *Zalika in Gusti*. Četudi se zdijo njegove pravljice na prvi pogled res ljudske, se od njih temeljito razlikujejo, saj je avtor povzel samo nekatere ljudske pravljicne motive in jih svobodno preoblikoval, pri tem pa je ohranil arhetipske like in motive. Gre za pravljice s človeškimi literarnimi liki – z odraslimi. Ti imajo imena in individualno izrisane značaje, pogosto pa so tudi natančno prikazana njihova razpoloženja, čustva in duševna stanja. Glavni literarni liki so pogosto ženske, ki so hkrati nosilke dogajanja (te v ljudskih in klasičnih umetnih pravljicah praviloma nimajo aktivne vloge). Književni prostor je v vseh pravljicah poimenovan konkretno (npr. Blatograd, Bele vode) ali vsaj posredno (ob Muri, ob Rabi). Lainščku je uspelo v teh pravljicah prikazati lepoto pokrajine med Muro in Rabo, dobrotu Prekmurcev, njihovo trdo življenje, predvsem pa magičnost prekmurske ravnice. Lainšček je vsestranski

ustvarjalec mladinske in nemladinske književnosti, saj piše vse književne zvrsti, kar je, vsaj v slovenskem prostoru, precejšnja redkost.

Bina Štampe Žmavc (1951) je vsestranska ustvarjalka mladinske književnosti in poezije za odrasle. Poetičnost avtoričinega jezika ni prisotna zgolj v njeni poeziji, temveč tudi v drugih književnih vrstah in prav čarobnost jezika bralca očara. Drugi pomemben segment ustvarjanja Bine Štampe Žmavc je dosledna etična izpeljava literarnih motivov in tem, vse to velja tudi za izbrano pravljico *O princu, ki so ga ustvarile sanje* (objavljena v zbirki *Cesar in roža*, 2009). Temeljno temo avtoričine proze bi lahko strnili v misel, da je prijateljstvo, kadar je iskreno, kljub minevanju večno, čeprav nas ločijo razdalje in čas. Ali z besedami Bine Štampe Žmavc (2001: 5), ki jih je zapisala v zbirki *Ukradene sanje*: »Nekoč davno davno, za robom prostora in časa, bi se skoraj zgodilo, da bi življenje postalo pravljica.«

Ida Mlakar Črnič (1956) je ustvarjalka slikaniških besedil, pri čemer izstopata dve seriji slikanic: o pujskih Bibi in Gustiju (zgodbe so postavljene v štiri letne čase in tako zbirka zaokroža letni cikel, dejansko pa je čas v posamezni pravljici zelo zožen, in sicer na en sam dogodek) ter serija *Kako rastejo bomboni*. Doslej je avtorica izdala tudi nekaj naslovniško odprtih slikanic (npr. *Tu blizu živi deklica*, 2019), med katere sodi tudi izbrano besedilo *O kravi, ki je lajala v luno* (2015).

Andrej Rozman Roza (1955) se ukvarja s književnostjo in gledališčem. Ne glede na medij, v katerem se izraža, njegova dela prežema komika, ki pa ima v sebi ravno toliko cinične ostrine, da mora o njej bralec razmišljati. Pravljica *O začaranem žabcu* (2019) vsebuje zaplet, ki tiči v medbesedilnosti: razume ga tisti bralec, ki pozna pravljico *Žabji kralj bratov Grimm*. Avtor pogosto uporablja satiro (kot strukturni ali vsebinski element) in elemente nonsensa.

Kratke fantastične zgodbe

Tina Arnuš Pupis (1982) se je že s prvo izdano knjigo, *Za devetimi drevesi* (2017), uvrstila v izbor najboljših mladinskih knjig Bele vrane. Avtoričino pisanje odlikujejo nenavadni preobrati, npr. v delu *Božo in Vili* (2018). Večina njenih del sodi med fantastične pripovedi ali zbirke kratkih fantastičnih zgodb, kakor je koncipirano tudi izbrano delo *Nad gozdom se nekaj svetlika* (2022). Vsa dela odlikuje samosvoj slog, ki vsebuje poigravanje s tropi in figurami, kar prinaša v avtoričino pisavo komične elemente.

Jana Bauer (1975) je doslej izdala dve fantastični pripovedi o groznovilci Ježumili, ki ju je ilustrirala

Caroline Thaw, *Groznovilca v Hudi hosti* (2011) in *Groznovilca in divja zima* (2017). Književni prostor je Huda hosta, v kateri živijo živalski prebivalci, mednje s svojim čajnikom pristane groznovilca, zaradi prababičine kazni, ker ji je razbila čajno skodelico. Najprej je živali ne sprejmejo, ko pa se odpravi domov, so vse žalostne, zato jo v drugem delu poiščejo in njihove zabavne pustolovščine se nadaljujejo. V slikanici, ki je izbrana za predstavitev *Kako objeti ježa* (2022), je avtorica empatično ubesedila osamljenost in prijateljstvo.

Borut Gombač (1962) je doslej izdal pet knjig za otroke, dve pesniški zbirki, pravljico in dve zbirki kratke fantastične proze, to sta *Velike oči male budilke* (2004) in *Skrivnost lebdéce knjige* (2020). V obeh gre za različna kratkoprozna besedila, ki se raztezajo od pravljicega (fantazijskega) do fantastičnega dvodimenzionalnega prostora in dogajanja v njem. Nenadni preobrati so zabavni in humoristični, izbrušen (pesniški) slog pa je avtorjeva temeljna odlika.

Aksinja Kermauner (1956) je najpomembnejši pečat v ustvarjanju za otroke in mladostnike prispevala na področju teme o slepoti in slabovidnosti, saj so njena dela namenjena otrokom in odraslim s posebnimi potrebami (prilagoditev pisav, oblike knjig) in ozaveščanju polnočutnih otrok, mladostnikov in odraslih. V slikanicah o *Žigi špagetu* (ilustracije je prispeval Zvonko Čoh) je, ob domiselnih novih besedah (npr. jabolko popeclja v slovo; gliste zaglistajo ...), pomembna predvsem prilagojena oblika komunikacije. To je tudi razlog za izbiro slikanice *Žiga špaget je za punce magnet* (2015), v kateri so bili v slovenskem prostoru prvič na enem mestu objavljeni brajica, povečani tisk, znakovni jezik in lahko branje.

Gaja Kos (1979) je doslej izdala tri slikanice (za različne starosti) z ilustracijami Zvonka Čoha za najmlajše o družini Grdavšev (mama Grduhinja, ata Grdavš in mala Grdobica), ki je precej podobna človeškim družinam, a ima rada čisto drugačne stvari, npr. blato, umazanijo, dež. Strategije iskanja rešitve – kako priti do presenečenja – so pri družinskih članih različne (recept, navodila, ideja), kar jih karakterno utemeljuje v izbranem delu *Grdavši in presenečenje* (2018). Avtorica piše tudi za starejše otroke, npr. *Junaki z ladje Argo* (2013), *Migiji migajo* (2019) in dve slikanici o strpnosti in sprejemanju, *Obisk* (2019) in *Nočni obisk* (2022).

Lila Prap (1955) ustvarja predvsem nonsensna besedila, v katerih se na najrazličnejše načine poigravala z vsaj z eno glasoslovno, oblikoslovno ali skladijsko prvino, ki jo avtorica namerno krši. V kratkih zgodbah uporablja Lila Prap predvsem hiperbolična pretiravanja, ta mestoma pripeljejo do smešenja oz. postanejo temeljni element humorja, kakor v primeru izbrane zgodbe *Babica pripoveduje* (*Zgodbe in nezgodbe*, 1993). Pri njenem

poigravanju s pomeni besed prihaja do pomenskega stika na ravni resnično – izmišljeno (oz. preneseni pomen – dobesedni pomen besed). V literarno-informativnih avtorskih slikanicah, prva med njimi *Zakaj?!*, 2002, so literarni liki živali, ki so predstavljeni po bioloških zakonitostih (različne živali, dinozavri, psi, žuželke, mačke, zmaji, ptiči), v posamezni knjigi pa za homogenost zgradbe poskrbijo personificirane živali (kokoši v knjigi o dinozavrih, mačke v delu o psih, knjižne uši v knjigi o žuželkah ...), pri čemer lahko bralec iz razvoja dogodkov pogosto sklepa na človeške lastnosti. Avtorica upodablja poenostavljene, tipizirane, celo shematizirane like, ohranja naravne barvne odtenke (npr. vse živali so upodobljene takšne, kot so v naravnem okolju; pri dinozavrih posebej poudari, da ne ve, kakšnih barv so bili, njihova anatomija pa se drži spoznanj naravoslovnih znanosti), zato so liki takoj prepoznavni.

Peter Svetina (1970) piše raznolike prozne žanre, stalnica njegovih del pa so pozitivne vrednote: strpnost, pravičnost, prijateljstvo. Večina avtorjevih del sodi po obliki med slikanice ali ilustrirane knjige, najpogostejši ilustrator, s katerim sodeluje, je Damijan Stepančič. Svetinovi literarni liki imajo zanimiva, malce nenavadna imena in pogosto opravljajo nadvse zanimive poklice, npr. astronom Jaromir, upokojena operna pevka gospa Krasinc, slikar pelikan Ludvik, Lilameščani ipd. Živalske pravljice in nonsensne zgodbe so postavljene v naravno okolje živali, te so antropomorfne, vendar nikoli niso v stiku z ljudmi, čeprav prav vse posredno opisujejo odnose v človeški družbi. Dobršen del avtorjevih proznih besedil temelji na formuli detektivske zgodbe, v kateri se v ospredju znajde nerešljivo-rešljiv problem, ki ga ne razreši policija, temveč mladi nepoklicni (celo otroški) detektiv. Posebej velja omeniti zbirko kratke proze *Timbuktu*, *Timbuktu* (2019) in kratko zgodbo, izdano v slikanici, z naslovom *Raznašalka kruha* (2021), pri čemer so teme vseh avtorjevih del dosledno izpeljane optimistično, z vero v dobro v človeku.

Daljša fantastična proza

Irena Androjna (1968) je že v romanu *Začarano poletje* (2009) predstavila odnose in zanimive dogodivščine, kar pa je v fantastičnem romanu *Modri otok* (2021) nadgradila s človeškimi liki in zanimivimi poletnimi pustolovščinami. Otoki so že od nekdaj posebni književni prostori, zato se pustolovske zgodbe, ki se dogajajo na njih, imenujejo robinzonade. In na takšnih otokih je mogoče prav vse.

Špela Frlic (1982), prepoznavna predvsem kot pripovedovalka in zbirateljica folklornega izročila, je tudi v fantastičnem romanu *Bleščivka* (2022) uporabila pomembne motive s starejše književnosti in s tem uvedla izrazito medbesedilnost med mladinsko književnostjo in deli za odrasle (npr. Zborovanje ptic, Dogodek v mestu Gogi).

Desa Muck (1955) je v seriji Čudežna bolha Megi doslej izdala 10 pripovedi, katerih glavna lika sta vedno naslovna bolha serije Megi in ena žival, hišni ljubljencek, ki ima v posamezni knjigi glavno vlogo: pes, zajec, želvici, papagaj, podgani, mačka, dihur, kobila, zlati ribici, hrček. Megi po ulicah prenaša pes Zak, v bistvu pa nima čudežnih lastnosti, temveč vedno najde realno rešitev problema. Za predstavitev je bila izbrana knjiga *Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli* (2012). Ob koncu leposlovnega dela knjige je v vsakem delu serije objavljeno še poglavje veterinarke Mateje Plevnik, ki o živalih iz zgodbe na preprost način poda še biološka dejstva o neki živali (kaj žival je, kako ji pripravimo dom, kakšno nego potrebuje ...). Serija sodi med ilustrirane knjige, ilustracije je prispevala Maša Kozjek. Vse knjige v seriji imajo enak uvod, in sicer je v njem opozorjeno, da si živali izbirajo lastnike in ne obratno.

Andrej Predin (1976) je začel pisati za mladostnike, a se je pozneje v svojih delih usmeril na mlajše bralce, za katere ustvarja predvsem fantastične pripovedi z ekološko tematiko (Gnusna kalnica, 2013) in družinskimi odnosi. Med slednje sodi serija slikanic z ilustracijami Marjana Mančka o predšolski deklici Mici in njenih ne čisto vsakdanjih dogodivščinah, npr. *Pirati iz dežele Merikaka*, 2014. Posebej velja opozoriti na fantastično pripoved *Arlan pod preprogo* (2022), v kateri avtor pripoveduje predvsem o krutosti sodobnega sveta, zato je odlomek izbran prav iz tega dela.

Mladinska proza **Majde Koren** (1960) ima predvsem dva temeljna vzorca literarnih besedil: daljša realistična dela (pripovedi, romani) predstavljajo vsakdanje življenje povprečnega najstnika in njegovo odraščanje (tema osamljenosti, ločitve, alkoholizma ipd.); drugi tip so besedila, ki na prvi pogled prav tako delujejo realistično, a avtorica v njih vnaša fantastične elemente (pogosto oživiljeno plišasto igračo), ta tip besedil je namenjen mlajšim otrokom. Pogosta je tema otrokove (domišljajske) igre kot primarne dejavnosti majhnega otroka, kamor sodi tudi serija knjig o Mici, oživljeni igrači, ki živi pri dečku Šimnu; za predstavitev je izbran odlomek iz dela *Mici iz 2. a* (2009).

Literarna dela **Maše Ogrizek** (1973) sodijo večinoma med fantastične pripovedi. *Gospa s klobukom* (2017) je pustolovska zgodba z ilustracijami Tanje Komadina, v kateri je čarobni element čudežni kovček, ki postane prevozno sredstvo, kovčekomobil. Gospa Ljudmila se z njim odpravi po svetu, spoznava ljudi, različne značaje in navade. V vsakem poglavju sreča posebneža, ki jo z nečim navduši. Zanimivost dela je tudi v uporabi in razlagi tujk (gospa Ljudmila redno bere slovar) ter v dodatku ob koncu knjige, ki v publicističnem slogu razkrijejo podrobnosti iz nadaljnega življenja literarnih oseb. *Lisičja luna* (2021) pa je fantastični roman o

deželi onkraj življenja, v katerem se znajdejo otroci, ki se spreminjajo v živali. Iz kraja, ki je odvisen od luninih men, je mogoče priti nazaj v ta naš svet le s skupnimi močmi, a nekateri ostanejo tam, v zimzelenem gozdu za zmeraj. Gre za roman, ki skozi prizmo dveh svetov odpira vprašanja bivanja in smisla.

Močvirniki: zgodbe iz Zelene Dobrave (2012) **Barbare Simoniti** (1963) so primer živalske utopije, v kateri je avtorica ustvarila prijazen književni prostor Zelene Dobrave in skozi proces prepoznavanja dobrega predstavila na koncu odlične odnose njenih prebivalcev. Delo je ilustriral Peter Škerl, ki je za ilustracije prejel več nagrad. Gre za bogato ilustrirano knjigo, ki že na veznih listih z zemljevidom predstavi književne prostore, ki jim je avtorica nadela opisna imena (Loški ribnik, Hudourni Dol, Mahovni Rovt, Rogozni rokav ...). Ob koncu knjige je Barbara Simoniti dodala po abecednem redu prebivalce Močvirne Loke, na naslednjem seznamu pa obiskovalce, sorodnike in prijatelje iz drugih krajev. Počasen ritem literarnega dela ustreza načinu življenja prebivalcev Močvirne Loke.

Kratke realistične zgodbe in povesti

Realistična otroška proza z otrokom kot glavnim literarnim likom pomeni za bralca enostavno vživljanje v glavni literarni lik, kajti realistična motivacija nakazuje, da je zgodba ponovljiva tudi v bralčevem življenju.

Žiga X Gombač (1976) je začel svojo ustvarjalno pot s pisanjem pustolovskih zgodb s pomorsko tematiko. Leta 2016 je izdal mladinski roman s temo o beguncih z naslovom NK Svoboda. V zadnjem času se je avtor usmeril predvsem v zgodbe v stripih (npr. Zgodovina Slovenije v stripu, 2017) in kratke realistične zgodbe, npr. *Gobčko in Hopko* (2018), ki otrokom odstirajo enostavne rešitve zanje težkih vprašanj skozi dialog predšolskega otroka z namišljenima naslovnima prijateljema. Izbrani odlomek je iz dela *Adam in tuba* (2022), ki otrokom (in odraslim) vliva pogum, da naj delamo v življenju to, kar imamo zares radi.

Boštjan Gorenc Pižama (1977) piše za različne starostne skupine, na eni strani za mladostnike in odrasle (npr. njegova zabavna literarna zgodovina *sLOLvenski klasiki*, 2016) ali parodije *Moj lajff* po motivih črtic Ivana Cankarja z naslovom *Moje življenje*, 2018. Z Igorjem Šinkovcem sta doslej ustvarila dve slikanici za najmlajše, in sicer *Kaj se skriva očku v bradi?* (2017) in *Si že kdaj pokusil luno?* (2020). Slednja je zabavna domišljajska igra dveh predšolskih dečkov, ki bosta v raketi – kartonski škatli odpotovala na luno in se prepričala, ali ima okus po siru ali beli čokoladi.

Helena Kraljič (1971) objavlja realistične in fantastične kratke zgodbe v slikanicah. Njena dela se osredotočajo na zgodovinske osebnosti (npr. *Kleopatra*, 2015), na vključevanje otrok s posebnimi potrebami (npr. o disleksiji, downovem sindromu) ter o odnosih med vrstniki (tudi prek živalskih literarnih oseb) in njihovih spoznanjih o drugačnem vedenju. Med slednjimi je tudi slikanica *Pod srečno zvezdo*, 2018, ki govori o vrstnicah, delovni in leni deklici.

Matjaž Pikalo (1963) je s književnim delom *Luža* (2001) ustvaril epizodno zgodbo, v kateri je vsako poglavje zaključena celota, fragment iz življenja šestletnega glavnega literarnega lika, Rana, imenovanega Luža. Dogajanje je postavljeno v mestno okolje, največkrat v vrtec in domače stanovanje, za duhovite dogodivščine pa ob Ranu poskrbijo tudi njegovi prijatelji. Sledili sta še dve podobno koncipirani knjigi z drugimi literarnimi liki in drugačnimi dogodivščinami (*Samsara*, 2005, *Genija*, 2009).

Dim Zupan (1946) je izdal prek 30 knjig za otroke, pri čemer največ del sodi v avanturistično-detektivski in socialno-psihološki žanr. Avtorjev opus mladinskih besedil je namenjenih vsem starostnim skupinam mladih bralcev. Že v začetnem obdobju je ustvaril pomembna in simpatična lika Drekca Pekca in Pukca Smukca ter razvil samosvoj pripovedni slog, v katerem prevladujejo komični elementi. Tudi druga njegova dela, pa naj gre za realistično ali fantastično prozo, vsebujejo veliko komičnih elementov, skozi humor pa avtor pogosto razkriva resnice o življenju, ljudeh, svetu. Največji uspeh je Dim Zupan dosegel s serijo knjig o labradorcu Hektorju (ki pripoveduje predvsem zgodbe o ljudeh), ta iz malega psička zraste v velikega psa, v vsaki zgodbi je malce bolj odrasel, se zaljubi (odlomek je izbran iz 4. dela z naslovom *Hektor in male ljubezni*, 2009), nato se postara in postane staro ščene, polno modrosti.

Mate Dolenc (1945) je v slovenski prostor otroške književnosti vnesel poseben tip pomorskega žanra, robinzonade, med njimi izstopajo roman *Golo morje* (1988) in zbirke kratke proze, npr. *Leteča ladja* (2002), *Polnočna kukavica in druge zgodbe* (2008), *Krave so mi povedale* (2012), avtor prepleta mite, povedke in resnične dogodke o morju in pomorščakah ter o življenju v hišici na robu gozda v Julijskih Alpah, ob robu Bohinjkega jezera. Morske vedute mir gozdnate pokrajine predstavljajo Dolencu pejzaž nadčasovnim resnicam in dvomom človeške biti. Izbrani odlomek iz zbirke *Maščevanje male ostrige* (2011) je preizpraševanje o bistvu življenja, o smrti in spominu na mrtve, ki so nam bili nekoč blizu.

Nataša Konc Lorenzutti (1970) ustvarja realistično prozo, v kateri ima osrednje mesto družina z več otroki. Dinamika družinskih članov je podrejena glavnemu

literarnemu liku, otroku, običajno mlajšemu v družini. Ta namreč opazuje starejše sorojence pri njihovih vsakdanjih opravilih (npr. domače naloge, hišna opravila) in si močno želi odrasti, da bi jim postal enak. A ko se to zgodi, ugotavlja, da nekatere dolžnosti, ki pridejo z vstopom v šolo, niso tako prijetne, kakor je bil pričakoval (npr. deklica Polona v realistični pripovedi *Zvezek in brezvezek*, 2018). Avtorica piše tudi realistične mladinske romane (*Avtobus ob treh*, 2016, *Lica kot češnje*, 2015), tudi v teh so v ospredju odnosi. Z odlomkom je predstavljeno delo *Jutri bo siten kot pes* (2023), s psom kot prvoosebim pripovedovalcem, za katerega se izkaže, da rad živi svoje pasje življenje, veliko raje kot počlovečeno (s televizijo in dietno prehrano). Komični elementi se razvijajo večinoma skozi besedno in situacijsko komijo.

Leta 2018 je **Andrej E. Skubic** (1967) začel izdajati serijo Trio golaznikus, odlomek je iz prve knjige, *Ne bi smel odpreti tistih vrat* (2018), ki na zanimiv način predstavlja vsakdanje pustolovščine otrok v nižjih razredih osnovne šole. Doslej lahko o nabritih dogodivščinah Tomaža, Lije in Liama beremo v osmih knjigah. Serija ima iste glavne literarne like, ti pa se vedno znova (hote ali nehoti) znajdejo v zanimivi dogodivščini, skozi katere zorijo, postajajo bolj občutljivi za stiske vrstnikov in drugih oseb, ki jih srečajo. Predvsem pa potrjujejo, da so vrstniško prijateljstvo, zaupanje in spoštovanje nadvse pomembne vrednote.

Sebastija Pregelj (1970) je prepoznaven predvsem po seriji sedmih zgodovinskih pripovedi *Zgodbe s konca kamene dobe*, izbrani odlomek iz knjige *Do konca jezera in naprej*, 2016, kjer je književni čas omenjen že v naslovu serije, književni prostor je najprej kolišče na Ljubljanskem barju, nato se razširi v druge dežele po Evropi. Poseben pečat dajejo seriji tudi zemljevidi književnih prostorov in informativni dodatek ob koncu vsakega dela (za pojasnitev zgodovinskih dejstev, opis pomembnih predmetov iz preteklosti ipd.). Avtor je leta 2022 začel izdajati novo serijo z naslovom *Zgodbe vojvodine Kranjske*, ki je postavljena v 17. stoletje, v čas Janeza Vajkarda Valvasorja (ki je eden od literarnih likov). Za predšolske otroke je doslej izdal avtor dve zbirki kratkoprotnih zgodb o vsakdanjih problemih (najmlajših otrok), ki jih upoveduje skozi živalska lika Meda in Pujsija.

Cvetka Sokolov (1963) je ena tistih avtoric, ki piše za vse starostne skupine, od zelo kakovostnih slikopisov za mlajše učence, npr. *Bilo je nekoč na deželi* (2021), in predšolske otroke, npr. *V našem vrtcu* (2012), *Kdo nikoli ne miruje* (2012), do naslovniško odprtih romanov za mlade odrasle, npr. *V napačni zgodbi* (2017). Glavnina avtoričinih del sodi v realistično prozo, in sicer po obliki med slikanice in ilustrirane knjige. Med slednje sodi tudi

izbrano delo, realistična povest *Reči, ki jih ne razumem* (2020), v kateri avtorica odpira vprašanja o skrbi in varovanju otrok ter družbeni klimi, ki morda raje pogleda stran, ker potem otroku ni treba pomagati.

Med srednje dolga besedila z realistično motivacijo sodi tudi športna avanturistična serija **Primoža Suhodolčana** (1959) o košarkarju Ranti (izbrani odlomek je iz prve knjige, *Košarkar naj bo!*, 1994). Športne pustolovščine so prepletene s stranskimi motivi, med katerimi izstopata Rantina ljubezen do Metke in njegove težave v šoli. Književni prostor je večinoma mestno okolje, šola, igrišče, dom, torej ožji manjši neimenovani kraj, v katerem živi glavni literarni lik. Po prvih dveh deli sta bila posneta tudi celovečerna mladinska filma, ki sta zelo uspešna. Suhodolčan je gotovo tisti slovenski avtor, ki piše največ športne tematike (tudi o znamenitih slovenskih športnikih Tini Maze, Goranu Dragiču in Anžetu Kopitarju), hkrati pa je pri mlajših bralcih priljubljen s serijami Peter Nos, Živalske novice in Pozor, pravljice. Temeljni element Suhodolčanove proze, ne glede na književno vrsto, ki mu delo pripada, je humor.

Trilogijo *Svilna pot* sestavljajo tri avtorske slikanice **Huiqin Wang** (1955), *Ferdinand Avgustin Hallerstein: Slovenec v Prepovedanem mestu* (2014), *Giuseppe Castiglione: Slikar v Prepovedanem mestu* (2015) in *Jaz, Marco Polo* (2018). Če slikanice obravnavamo kot celoto, jih moramo predstavljati v obratnem vrstnem redu, pri čemer je treba upoštevati prostorjenje in zgodovinski čas resničnih oseb (biografija), ne nazadnje pa tudi obravnavo tujosti in tujstva v času in prostoru. Vse tri avtorske slikanice so izdane v dvojezični varianti, in sicer v slovenščini in kitajščini, pri čemer je jasno razviden subtilen preplet dveh kultur (evropske in kitjske) z dveh različnih celin.

Mladinski romani

se lotevajo drugačnih tem kot otroška književnost (npr. puberteta, odraščanje, družbena pravila, ljubezen), drugačne so tudi književne osebe in pristopi k tematiki književnih del. V mladinskem romanu ne gre več za lahкотnost otroštva, igre, prijateljstva in srečnega konca.

Cvetka Bevc (1960) je izdala doslej dva romana, *Desetka* (2010) in *Božiček v ušesu* (2018), v obeh romanih gre predvsem za iskanje lastne identitete odraščajočih najstniških literarnih likov, njihovega razumevanja družinskih odnosov in družbeno sprejemljivega obnašanja. Avtorica piše tudi pravljice za mlajše otroke, opozoriti velja na dvojezično knjigo *Pesem za vilo/ Song for a Fairy* (2009), v kateri avtorica skozi zanimivo zgodbo predstavi ljudsko glasbo in stare inštrumente.

Mateja Gomboc (1964) je doslej izdala deset literarnih del za otroke in mladino, med njimi leposlovnne slikanice, npr. *Polonca, mala in velika* (), *Kdo si pa ti?* (2014), informativne slikanice, *Matic in Meta vsepovsod* (2012), posebej pa velja opozoriti na avtoričino realistično prozo. Med tovrstna dela sodijo pripovedi, npr. *Skrivnosti Neli Smrkolj* (2024), kratkoprozne zbirke, npr. *Vse živali družine Cmok* (2024), in mladinski romani. Med slednjimi je roman *Balada o drevesu* (2021) prejel nagrado desetnica in je izbran kot reprezentativno avtoričino delo.

Neli K. Filipić (1964) piše različne prozne vrste in žanre, za večino njenih realističnih del pa velja, da v njih avtorica odstira teme, ki so na nek način še vedno tabu: smrt, poskus samomora, istospolna ljubezen, družinsko nasilje in predvsem pomanjkanje strpnosti, prijaznosti razumevanja med ljudmi. Pri avtoričini daljši fantastični prozi so opazni trije različni načini prehajanja literarnih likov iz realnega sveta v fantastični svet in nazaj, in sicer preskok v času (*Na drugi strani*, 2004), pojav magičnih predmetov v realnem svetu (*Lov na zvezde*, 1995) in oživljeni literarni junaki v realnem svetu (*49.03.39*, 2008). Njene slikanice so naslovniško odprte, saj nagovarjajo mlade in odrasle (npr. begunska problematika v slikanici *Požar*, 2016, družinsko nasilje v slikanici *Punčka in velikan*, 2009). Avtorica skozi zgodbe, ne glede na njihovo realistično ali fantastično motivacijo, osvetljuje sorodstvena razmerja, za katera se zdi, da krepko vplivajo na literarne like. Četudi se ti ne zavedajo družinskih korenin in razmerij v njih, zaznamujejo njihovo ravnanje ter odnose v sodobnosti (prim. *Solze so za luzerje*, 2013, *Povej mi po resnici*, 2017, *Fronta*, 2021).

Marjana Moškrič (1958) s svojo tematiko prav tako posega na področje družbenih problemov, ki pa so v njenih romanih izpeljani na izrecno intimni ravni in zato toliko bolj pretresljivi. *Čadavec* (1998) je roman v pisanih najstnice Marjetice. Pisma so naslovljena na njeno mater, ki je deklico in moža zapustila. Skozi pisma se razkrijejo dekletove stiske, prva zaljubljenost, spoznanje o materini smrti (aids). Drugi roman, *Ledene magnolije* (2002), tvori pretresljivo izpoved zlorabljene Lucije, ki jo posiljuje očim. Pretežno monološka izpoved že v naslovu nakazuje simboliko nasilno prekinjenega otroštva in dekletovo zapiranje pred okoljem, ker zaradi posilstev izgubi zaupanje v ljudi. V romanu *Sanje o belem štrpedu* (2015), v katerem nekoč enotno mesto zaradi vedno večjih ekonomskih razlik, se srečamo z dvema deloma: Cono in Zelenim gajem. V Zelenem gaju delujejo vse kulturne ustanove, šola je povsem drugačna kot v Coni, življenje pa se meri glede na količino denarja. Enako je s pravicami: več privilegijev kot si jih prisvojijo pomembneži iz Zelenega gaja, manj svobode imajo prebivalci Cone. Neke vrste nadaljevanje (in hkrati ne čisto) je roman *Sneg* (2023), v katerem avtorica predstavlja antiupopično družbo, še večjo razslojenost med predeli mesta, nadzor

nad ljudmi, strašljivost vsakdana. A tudi te mladostnike (in njihove najbližje) kljub različnim zanimajo jih iste reči: ljubezen, prijateljstvo, strpnost, vključujoča družba in družbene vrednote. Romani mMarjane Moškrič odpirajo mnoga vprašanja, odgovori pa se skrivajo v sleherniku, v njegovem odnosu do sveta.

Vinko Möderndorfer (1958) je v mladinski književnosti prepoznaven predvsem po pesniških zbirkah in otroški prozi (serija o mucu Langusu in čarovnički Gajki). Doslej je izdal tri zelo uspešne mladinske romane o vsakdanjem življenju sodobnih najstnikov. V romanu *Jaz sem Andrej* (2018) je temeljna tema najstniška ljubezen, v okviru te pa tudi odkrivanje spolnosti. Roman *Kot v filmu* (2013) je roman o najstniku, ki živi v zelo drugačni družini, kakor pa sam misli, ob tem pa počasi odkriva, katere vrednote so v življenju pomembne. Socialno-psihološki roman *Kit na plaži* (2015), je roman o drugačnosti in o odnosih. Slednje avtor izrisuje natančno, boleče, to bolečino pa blaži z uporabo humornih elementov. Jezik je pomemben element tudi v ubeseditvi preprostega Igorjevega govora in Barbkinih telefonskih sporočil. Empatija se kaže skozi tri ugotovitve: nekateri pišejo, da bi bili *slišani*; včasih smo vsi *počasni*; zrelost je to, da znamo ob pravem času reči *oprosti*.

Odličen primer pustolovskega romana je *Preživetje* (2018) **Igorja Karlovskega** (1958), že pred tem je Karlovšek z romanom *Gimnazijec* (2004) požel opazen uspeh. V peteroknjžju *Ognjeno pleme* pa se je avtor usmeril v zgodovinsko temo, ki jo je postavil v čas selitev evropskih narodov v 4. stoletje; v antologiji je izbran odlomek iz prvega dela, *Pobeg* (2019).

Slavko Pregl (1945) v svojem pisanju, ne glede na to, kateri starostni skupini bralcev je delo namenjeno, večinoma ostaja v polju realistične književnosti. Aktualno dogajanje je v posameznem delu povezano večinoma s šolskimi in obšolskimi dejavnostmi ter preživljanjem prostega časa v sodobnem mestnem okolju. Otroci, glavni književni liki, so stari približno med osem in dvanajst let, v romanih tudi več; njihovi starosti so primerni tudi problemi, s katerimi se srečujejo. Vlogo glavnega lika pogosto zavzame skupina otrok, čeprav je v kolektivu jasno zaznaven vodja. Pomemben strukturni element Preglove proze je komika, saj humorni vložki blažijo vsakdanjo turopnost odrasčajočih literarnih likov. V romanu *Srebro iz matere špilje* (2022, prvi natis 2003) avtor združi opis lepote Jadranskega morja, odkrivanje zakladov, sklepanje prijateljstev in mimobežni čas, ki na počitnicah vedno prehitro mine.

Damijan Šinigoj (1964) je doslej izdal dva zelo uspešna mladinska romana, *Iskanje Eve* (2014) in *Kjer veter spi* (2020). Slednji odpira pomembna vprašanja odrasčanja, ta pa se vedno pojavijo le v skrajnih življenjskih situacijah

(nevarnostih). Mlademu (in tudi odraslemu) bralcu odpira svet podzemnih kraških jam, njihovo neizmerno lepoto in nevarnost. Na drugi strani pa gre za pustolovščino, ki se izteče v srečen ljubezenski konec.

Suzana Tratnik (1963) piše večinoma za odrasle, v romanih *Ime mi je Damjan* (2001) in *Tombola ali življenje* (2017) pa je skozi problematiko odraščanja predstavljeno predvsem iskanje spolne identitete in smisla bivanja (izpolnitve pričakovanj okolice in lastnega zadovoljstva literarnih likov). Izbrani roman je izsek iz življenja najstnice, hkrati pa je treba opozoriti na inovativno strukturo, v kateri vsako poglavje uvaja iskanje *hitre sreče* (npr. tombola, loto, prerokovanje). Sreča se izkaže v izpoljenosti, ta pa v razumevanju poti in doseženem spoznanju o lastnem cilju bivanja.

Janja Vidmar (1962) je ena najbolj prepoznavnih slovenskih mladinskih pisateljic, ki se odlikuje predvsem po izbrušenem slogu, natančno izrisanih karakterjih literarnih likov in socialni občutljivosti na tematsko-motivni ravni. Najobširnejši in hkrati najpomembnejši segment ustvarjanja Janje Vidmar je daljša otroška in mladinska proza, kamor se uvrščajo realistične povesti in realistični romani. Odtujenost in razslojenost sodobne slovenske družbe, le-to Janja Vidmar vedno znova postavlja v ospredje dogajanja svojih socialno-psiholoških romanov in povesti, je najpomembnejši snovni element tovrstne daljše pripovedne proze. Njeni literarni liki prihajajo iz tako različnih svetov, da se po logiki verjetnosti ne bi smeli nikoli srečati, pa se. Odkrivanje karakterizacije literarnih likov poteka pogosto skozi notranje monologe in komentarje tretjeosebnega vsevednega pripovedovalca. Zaradi temačnosti tem (motnje prehranjevanja, nasilje v družini, ksenofobija, smrt,

homoseksualnost, primanjkljaji, delitev ljudi po verski pripadnosti) zasledimo v delih precejšnjo mero ironije in samoironije glavnih književnih likov. Zdi se, da ravno ironičen odnos do sveta pomaga preživeti ter do neke mere ohraniti dostojanstvo teh likov v družbi. V svojih delih Janja Vidmar pogosto odstira probleme, ki na načelni ravni sicer nikakor niso sprejemljivi, je pa udobno, če ostajajo prikriti. V večini knjig, doslej jih je avtorica izdala že blizu 60, odpira širša družbena vprašanja. Npr. z romanom *Baraba* (2001) opozarja na nasilje v družini, s čimer se družba usmerjeno spopada šele zadnja leta, zlasti z vprašanjem pomoči žrtvam nasilja. Roman *Debeluška* (1999) posega na področje anoreksije in bulimije, bolezni sodobnega časa. Iz vseh romanov veje strah pred osamljenostjo in samoto kot pomembnima dejavnikoma družbenega ukalupljanja. Aktualna je tudi problematika begunstva v romanu *Princeska z napako* (1998): glavni literarni lik, najstnica Fatima, pooseblja nezmožnost prilagoditve beguncev navadam dežele, v katero so se zaradi vojnih grozot umaknili, in zavračanje (ali vsaj ignoriranje) beguncev v okolju avtohtonega prebivalstva. S problemom različnosti se avtorica ukvarja tudi v zbirki kratke proze *Otroci sveta* (2013), v kateri so ubesedene zgodbe otrok z različnih koncev sveta, predvsem z roba družbe. Avtorica izpoveduje prepričanje, da smo v sodobnem globalnem svetu zelo povezani. Pripovedi so socialna slika sveta, ki bi moral biti otrokom prijaznejši, bolj human in v katerem bi morale biti vsem dane možnosti za boljše življenje. Strpnost bi lahko obrodila razumevanje, če bi ponotranjili občutljivost za ranljive skupine ljudi, v to skupino pa sodijo tudi otroci ... V najnovejšem romanu *Črna vrana* (2018) se avtorica poglobljeno ukvarja z otroki iz svetovnih vojnih žarišč, z begunstvom in razseljenostjo mladoletnih, ki se morajo sami znajti na dolgi poti v svobodo.

Kazalo

0-6

- 6 Žiga X Gombač
- 8 Boštjan Gorenc – Pižama
- 10 Niko Grafenauer
- 13 Aksinja Kermauner
- 15 Gaja Kos
- 17 Helena Kraljič
- 19 Nina Mav Hrovat
- 21 Manica K. Musil
- 23 Lila Prap
- 26 Vesna Radovanovič
- 28 Anja Štefan

6+

- 32 Tina Arnuš Pupis
- 34 Jana Bauer
- 36 Borut Gombač
- 38 Majda Koren
- 40 Miroslav Košuta
- 42 Polonca Kovač
- 44 Ambrož Kvartič
- 46 Svetlana Makarovič
- 48 Neža Maurer
- 49 Ida Mlakar Črnič
- 51 Desa Muck
- 54 Matjaž Pikalo
- 56 Andreja Peklar
- 58 Andrej Rozman Roza
- 61 Andrej E. Skubic

9+

- 63 Milan Dekleva
- 65 Mate Dolenc
- 67 Barbara Gregorič Gorenc
- 69 Nataša Konc Lorenzutti
- 71 Andrej Predin
- 73 Sebastijan Pregelj
- 76 Barbara Simoniti
- 78 Cvetka Sokolov
- 80 Primož Suhodolčan
- 82 Peter Svetina
- 86 Huiqin Wang
- 88 Dim Zupan

13+

- 91 Irena Androjna
- 93 Špela Frlic
- 95 Igor Karlovšek
- 97 Feri Lainšček
- 101 Vinko Möderndorfer
- 104 Boris A. Novak
- 107 Maša Ogrizek
- 110 Slavko Pregl
- 112 Bina Štampe Žmavc

16+

- 115 Cvetka Bevc
- 118 Neli Kodrič Filipič
- 120 Mateja Gomboc
- 122 Marjana Moškrič
- 125 Damijan Šinigoj
- 127 Suzana Tratnik
- 129 Janja Vidmar
- 132 Igor Saksida: Različnost doživljanj sveta v novejši mladinski poeziji
- 136 Dragica Haramija: Sodobna slovenska otroška in mladinska proza

ANTOLOGIJA

SODOBNE SLOVENSKE OTROŠKE IN MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI

Naslov antologije **BEE CURIOUS: SLOVENIA'S BEST FOR YOUNG READERS**, ki je bila prvotno namenjena predstavitvi najboljših slovenskih otroških in mladinskih avtorjev in avtoric na knjižnih sejnih v Frankfurtu in Bologni, na katerih je bila Slovenija častna gostja, je povezan z idejo o *satovju besed*, satovje pa je plemeniti produkt čebel. Na sploh imajo čebele za Slovenijo, njen kulturni in duhovni prostor, poseben pomen, zato ne čudi, da je čebelarstvo »svojo sled pustilo tudi v ljudski umetnosti. Tako so poslikane panjske končnice cenjen okras panjev na Slovenskem, čebelnjaki pa so postali tipična arhitektura slovenskega kmečkega stavbarstva, tako da s svojo pojavnostjo še dandanes plemenitijo kulturno podobo slovenske krajine.« (Čebelarstva zveza Slovenije, <https://www.czs.si/>) Menda imamo v Sloveniji tudi rekord: največ čebelarjev na število prebivalcev na svetu. In imamo tudi frazem »biti priden kot čebela«.

- ♦ **Kranjska čebela**, tudi **kranjska sivka ali kranjica** (znanstveno ime *Apis mellifera carnica*), je pasma medonosne čebele (*Apis mellifera*), ki je avtohtona na območju Balkanskega polotoka, iz zgodovinskih vzrokov pa je za njeno domovino priznana Gorenjska (Slovenija) (več o tem na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Kranjska_%C4%8Debela).
- ♦ **20. maj je svetovni dan čebel**: Pobuda za razglasitev svetovnega dneva čebel je prišla iz Slovenije, izbran pa je bil datum rojstva velikega poznavalca čebel iz

18. stoletja, Antona Janše. Janša je bil prvi čebelarški učitelj na dvoru habsburške cesarice Marije Terezije. (<https://www.slovenia.info/sl/zgodbe/praznujte-z-nami-svetovni-dan-cebel>)

- ♦ **Čebelarstvo** je od 1. 12. 2022 vpisano na Unesco reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine (<https://ich.unesco.org/en/RL/beekeeping-in-slovenia-a-way-of-life-01857>).
- ♦ **Krajnska čbelica** je pomemben pesniški almanah, ki je izšel v petih zvezkih med leti 1830 in 1848; njegov pomen je predvsem v razširjanju slovenskega jezika med izobraženci (prej večinoma raba nemščine). (https://sl.wikipedia.org/wiki/Krajnska_%C4%8Dbelica)
- ♦ **Knjižna zbirka Čbelica** je najstarejša slovenska knjižna zbirka, ki izhaja že od leta 1953, v njej pa je izšlo že več kot 400 različnih naslovov (<https://www.mladinska-knjiga.si/zbirke/cebela>). Je kulturna zbirka, ki jo pozna vsak otrok v Sloveniji. Njen znak je risba akademske slikarke Jelke Reichman.

Ker je čebela tako zvezana s slovenskim prostorom in jezikom, ne čudi, da se vse od začetkov otroške in mladinske književnosti pojavlja kot literarni lik, npr. v pesmi Otona Župančiča *Ciciban in čebela* (izid zbirke *Ciciban in še kaj* 1915), v fantastični zgodbi *Čbelice* (1966) Ele Peroci, ki je izšla kot 100. slikanica v zbirki *Čbelica*, do sodobnosti, npr. leta 2020 je Anja Štefan v zbirki *Imam zelene čebeljčke* objavila pesem *Čbela*.

Antologija sodobne slovenske otroške in mladinske književnosti

Izdajatelj: Društvo slovenskih pisateljev (zanj Dušan Merc)

s podporo Javne agencije RS za knjigo

Urednica: Dragica Haramija

Uredniški odbor: Sekcija za otroško in mladinsko književnost pri DSP

Spremna beseda: Igor Saksida, Dragica Haramija

Jezikovni pregled: Barbara Bednjički Rošar

© Društvo slovenskih pisateljev

Oblikovanje in prelom: Barbara Bogataj Kokalj, Maša Bogataj

Oblikovanje naslovnice Barbara Bogataj Kokalj; ilustracija je sestavljena iz likov naslednjih ilustratorjev:

Jelka Reichman, Lila Prap, Tanja Komadina, Nataša Vertelj, Andreja Peklar, Peter Škerl, Igor Šinkovec, Ana Zavadlav, Huiqin Wang, Maša Kozjek, Alenka Sottler, Damijan Stepančič, Matjaž Schmidt, Marjan Manček, Zvonko Čoh, Ana Košir, Gorazd Vahen

Ljubljana, 2024

Dostopno na: <https://drustvo-dsp.si/> and <https://www.jakrs.si/predstavitvena-gradiva/>

Projekt »Slovenija, osrednja gostja mednarodnega knjižnega sejma v Frankfurtu 2023 – model trajnega uveljavljanja slovenske literarne ustvarjalnosti v tujini« sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6.09-93:929(083.82)(0.034.2)

ANTOLOGIJA sodobne slovenske otroške in mladinske književnosti
[Elektronski vir] / [urednica Dragica Haramija ; spremna beseda Igor Saksida, Dragica Haramija]. - E-publikacija. - Ljubljana : Društvo slovenskih pisateljev, 2024

Način dostopa (URL): <https://drustvo-dsp.si/>. - Način dostopa (URL): <http://www.jakrs.si/predstavitvena-gradiva/>

ISBN 978-961-7217-13-1 (PDF)

COBISS.SI-ID 206586371

Društvo slovenskih pisateljev
Slovene Writers' Association

JAK JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

